

**T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI**

KAMU İŞLETMELERİ 2012 YILI GENEL RAPORU

**KAMU İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİ
DİĞER KURULUŞLAR
İŞTİRAKLER**

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

ISSN : 2146 - 7439

KAMU İŞLETMELERİ 2012 YILI GENEL RAPORU

KAMU İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİ
DİĞER KURULUŞLAR
İŞTİRAKLER

ISBN : 978-975-7590-14-9

ISSN : 2146 - 7439

Bu rapor; 03.12.2010 tarih ve 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 43 üncü maddesi gereğince düzenlenmiş, Rapor Değerlendirme Kurulu'nun 27.01.2014 tarih ve 2014/1 sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

SUNUŐ

6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 43 üncü maddesi gereğince kamuoyuna duyurulmak amacıyla hazırlanan Kamu İşletmeleri Genel Raporu, Sayıştay'ca denetlenen tüm kamu işletmelerinin yıllık faaliyet sonuçlarından hareketle toplu bir bakıő ve değerlendirmeyi yansıtmaktadır.

Rapor bu haliyle hem ileriye dönük kamu politikalarının belirlenmesinde, hem bilimsel ve akademik araőtırmalarda ilgililer açısından önemli bir kaynak niteliği taşımaktadır.

Genel Rapor, Kamu İşletmelerinin yıllık denetim raporlarından farklı olarak, TBMM veya diğer merciler tarafından görüşme konusu olmayıp, yalnızca kamuoyunun bilgisine sunulan bir rapordur. Raporda 2008-2012 yıllarını kapsayan beş yıllık sürece ilişkin kıyaslamalı tablolar, değerlendirme ve analizler yer almaktadır.

Raporun; kamu idarelerinin etkin, verimli, ekonomik ve hukuka uygun biçimde faaliyet göstermesi, kamu kaynaklarının öngörülen amaç, hedef, kanunlar ve diğer hukuki düzenlemelere uygun olarak elde edilmesi, saklanması ve kullanılması konusunda yararlı olacağını ümit ediyorum.

Doç. Dr. Recai AKYEL
Sayıştay Başkanı

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
GİRİŞ	-
RAPORDA YER ALAN KISALTMALAR	-
RAPORDA YER ALAN ÇİZELGELER	-
I. KAMU İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİ	
A- KAMU İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİNİN TANIMI, KURULUŞ NEDENLERİ, TARİHÇESİ, HUKUKİ YAPISI VE DENETİM ŞEKLİ	
1-Kamu iktisadi teşebbüsü kavramı ve kapsamı	1
2-Kamu iktisadi teşebbüslerinin kuruluş nedenleri.....	3
3-Kamu iktisadi teşebbüslerinin tarihçesi	4
4-Kamu iktisadi teşebbüslerinin hukuki yapısı	8
5-Kamu iktisadi teşebbüslerinin denetimi	10
B- KAMU İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİNİN TÜRKİYE EKONOMİSİ İÇİNDEKİ YERİ	
1-Ekonomik gelişmeler ve politikalar	14
a)Dünya ekonomisindeki gelişmeler.....	14
b)Türkiye ekonomisindeki gelişmeler	15
2-Kamu iktisadi teşebbüslerine ilişkin hedef ve politikalar	16
3- Kamu iktisadi teşebbüslerinin Türkiye ekonomisi içindeki yeri	17
a)İstihdam yönünden	19
b)Üretim yönünden	21
ba)Mal ve hizmet üretimi yönünden	21
bb)Mali kuruluşlar yönünden	23
c)Yatırımlar yönünden	27
d)Hazine ile ilişkiler yönünden	31
e)Gayri safi yurt içi hasılaya katkı yönünden	33
C- İSTİHDAM	
1-İstihdamla ilgili hedef ve politikalar	37
2-Personel istihdamı şekilleri, ilgili mevzuat ve gelişmeler	39
3-Personel sayıları ve personele yapılan harcamalar	41
4-Statülerine göre personel sayıları ve personel harcamaları	46
5-Personelle ilgili sosyal konular	57
D- MALİ DURUM VE FİNANSMAN	
1-Genel mali durum	58
2-Sektörler itibarıyla mali durum	67
3-Finansman programı ve gerçekleşmesi	81
E- İŞLETME ÇALIŞMALARI	
1-Alımlar	85
2-Üretim	91
a)İşletmeciler kuruluşlar	91
b)Mali kuruluşlar	101
3-Satışlar	119
4-Stoklar	126
5-İşletme sonuçları	128
F- YATIRIMLAR	
1-Genel durum	150
2-Yatırımların sektörel dağılımı	153

G- ÖZELLEŞTİRME ÇALIŞMALARI

1-Özelleştirme politikaları	157
2-Mevzuat	157
3-Özelleştirme uygulamaları	158

II. DİĞER KURULUŞLAR

A- DİĞER KURULUŞLARIN HUKUKİ YAPISI VE DENETİM ŞEKLİ	164
B- DİĞER KURULUŞLARIN TÜRKİYE EKONOMİSİ İÇİNDEKİ YERİ	164
C- İSTİHDAM	
1-Personel statüsü, personel sayısı ve personele yapılan harcamalar	167
2-Personelle ilgili sosyal konular	171
D- MALİ DURUM VE FİNANSMAN	
1-Genel mali durum	172
2-Sektörler itibarıyla mali durum	180
3-Finansman programı ve gerçekleşmesi	187
E- İŞLETME ÇALIŞMALARI	
1-Alımlar	188
2-Üretim	190
a)İşletmeciler kuruluşlar	190
b)Mali kuruluşlar	192
3-Satışlar	194
4-Stoklar	195
5-İşletme sonuçları	197
F- YATIRIMLAR	212

III. İŞTİRAKLER

A- İŞTİRAK TANIMI, İŞTİRAK NEDENLERİ, HUKUKİ YAPI VE DENETİM ŞEKLİ	213
1-İştirak tanımı, iştirak nedenleri, hukuki yapı.....	213
2-İştiraklerin denetimi	216
B- İŞTİRAK UYGULAMALARI	216

IV. DENETLENEN KURULUŞLARIN GENEL VE ORTAK SORUNLARI İLE ÖNERİLER

1-İstihdamla ilgili sorunlar ve öneriler	219
2-Mali durumla ilgili sorunlar ve öneriler	219
3-İşletme çalışmalarıyla ilgili sorunlar ve öneriler	220
a)Alımlar ve stoklarla ilgili sorunlar ve öneriler.....	220
b)Mali kuruluşlarla ilgili sorunlar ve öneriler	220
4-Yatırımlarla ilgili sorunlar ve öneriler.....	221
EKLER.....	222

GİRİŞ

Cumhuriyetin ilanından sonra özel sektör ağırlıklı ekonomik politikalar benimsenmiş olmakla birlikte, Osmanlı İmparatorluğu'ndan devralınan kuruluşları işletmek üzere bazı düzenlemeler yapılmış, yeni teşebbüsler kurulmaya devam edilmiştir. 1920'li yılların sonunda ortaya çıkan Dünya ekonomik krizi, 1930'lu yıllarda devlet işletmelerinin önemini bir kat daha artırmış, devletçilik politikalarının ön plana çıkarılmasında etkili olmuştur.

Diğer ülkelerde olduğu gibi Türkiye'de de sosyal ve özellikle ekonomik nedenlerle ihtiyaç duyulan devlete ait kuruluşların genel ekonomi içindeki önem ve ağırlığı 2000'li yıllara kadar devam etmiştir. Ekonomik ve siyasi sistemi ne olursa olsun, her ülkede az veya çok sayıda yer alan bu kuruluşlar, ülkemizde esas itibarıyla iktisadi alanda ticari faaliyette bulunmak üzere kurulmuşlardır. Son yıllarda hızlanan özelleştirme çalışmaları kapsamında; iktisadi devlet teşekküllerinde olduğu gibi, sahalarında tekel olmanın yanı sıra temel mal ve hizmet üretme işlevlerine sahip olan kamu iktisadi kuruluşlarının bu statüleri ile işlevleri de daraltılmıştır.

KİT'lerin işlevlerinin özel sektöre devredilmesine yönelik çalışmalar, 1984 yılında yürürlüğe konulan Tasarrufların Teşviki ve Kamu Yatırımlarının Hızlandırılmasına Dair 2983 sayılı ve 1986 yılında yürürlüğe konulan 3291 sayılı kanunlarla başlatılmıştır. 1994 yılında yürürlüğe giren 4046 sayılı Kanunla genel özelleştirme uygulamaları, 2000 yılında yürürlüğe giren 4502 ve 4603 sayılı kanunlarla telekomünikasyon işlemlerinin ve kamu bankalarının özelleştirilmesi hususları düzenlenmiştir. Enerji sektöründe faaliyet gösterecek özel sektörle ilgili düzenlemeler; 1984 yılında 3096 sayılı, 1994 yılında 4046 sayılı, 1997 yılında 4283 sayılı kanunlarla yapılırken, MPI'nin uhdesinde bulunan şans oyunlarının lisans verilmek suretiyle özelleştirilmesine ilişkin hususlar 2003 yılında 4971 sayılı, 2008 yılında 5793 sayılı kanunlarla, şans oyunlarının düzenlenmesiyle ilgili iş ve hizmetlerin özel hukuk sözleşmeleriyle Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre kurulmuş anonim şirketlere yaptırılmasına ilişkin hususlar da 2010 yılında 6009 sayılı Kanunla düzenlenmiştir.

Her ülke için geçerli tek bir KİT tanımı bulunmamaktadır. Türkiye'de Anayasada, KİT'lerin TBMM'nce denetlenmesine ilişkin 3346 sayılı Kanunda ve KİT'lerin hukukunu düzenleyen 233 sayılı KHK'da farklı KİT tanımları bulunmaktadır. Özelleştirme uygulamalarını düzenleyen kanunların kapsamına alınan kuruluşlar da KİT'lerle ilgili yasal çerçeveyi düzenleyen 233 sayılı KHK'nın dışına çıkarılarak özel hukuk hükümlerine tabi tutulmaktadır.

Yıllık olarak hazırlanan "Kamu İşletmeleri Genel Raporu"; KİT'ler, diğer kuruluşlar ve iştirakler bölümlerinden oluşmakta olup, veriler yıllar itibarıyla karşılaştırmaya imkan vermesi için beş yıllık olarak yer almaktadır.

Raporda, kuruluşlar; tarihçe, hukuki yapı ve denetim, Türkiye ekonomisi içindeki yeri, istihdam durumu, mali bünye ve finansman durumu, işletme çalışmaları, yatırımlar, KİT'lerle ilgili özelleştirme çalışmalarını ve iştiraklerine ilişkin bilgileri içerecek şekilde değerlendirilmiş, denetime tabi kuruluşlarda tespit edilen genel mahiyetteki sorunlar ve öneriler ayrı bir bölüm başlığı altında verilmiştir.

2010 yılına kadar hazırlanan genel raporlarda yer alan çizelge ve bilgilerdeki KİT ayrımı; esas olarak 233 sayılı KHK kapsamındaki KİT tanımına göre yapılmış ve 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun, 4502 sayılı Telgraf ve Telefon Kanununda değişiklik yapan Kanun, 4603 sayılı üç kamu bankası hakkındaki Kanun kapsamında kamu sermaye payı %50'nin altına düşmemiş kuruluşlar ile T.Kalkınma Bankası AŞ, İller Bankası AŞ, T. İhracat Kredi Bankası AŞ ve Türksat Uydu Haberleşme ve İşletme AŞ KİT'ler içinde değerlendirilmiştir. 2010 yılında yürürlüğe giren 6085 sayılı Sayıştay Kanunu kapsamında tüm kuruluşlar, bir bütün içinde denetime tabi olduğundan, 2011 yılından itibaren hazırlanan genel raporlarda KİT tanımı, Anayasa'daki tanımı

çerçevesinde, belirli alanlarda işletmecilik yapmak üzere kurulmuş kuruluş ve ortaklıkları içerecek şekilde genişletilmiş ve daha önce diğer kuruluşlar arasında değerlendirilen bazı kuruluşlar KİT'ler içine alınmıştır. Kendilerine bazı kamu yetki ve görevleri verilmiş olup, galip vasıfları bu kamu hizmetlerini yürütmek olan kuruluşlar ise diğer kuruluşlar bölümünde değerlendirilmeye devam edilmiştir. 2011 yılı verilerinin değerlendirilmesinde kuruluşların bölümler arasındaki değişimden kaynaklanan etkileri dikkate alınmalıdır.

Değerlendirmeler; tarım, sanayi ve hizmetler sektörleri olmak üzere üç ana sektör itibarıyla yapılmış olup, sanayi sektörü içinde madencilik, imalat ve enerji; hizmetler sektörü içinde ulaştırma-haberleşme, ticaret, bankacılık ve sigortacılık ile diğer hizmetler alt sektörleri yer almaktadır. Hizmetler sektörü içinde yer alan bankacılık ve sigortacılık alt sektöründe faaliyet gösteren kuruluşlara ait değerler, gerek içinde bulunduğu hizmetler sektörü değerlerini, gerekse toplam tutarları önemli ölçüde etkilediğinden, genel toplam içinde "mali kuruluşlar" başlığı altında toplanmış, içerik olarak aynı bazda olmayan tablolar mali kuruluşlar hariç olarak hazırlanmıştır.

2009 yılından itibaren para birimi TL olduğundan, 2008 yılı değerleri de TL'ye dönüştürülmüştür.

Raporda yıllar itibarıyla yapılan karşılaştırmalarda, fiyat artışlarından kaynaklanan rakamsal değişimlerin etkisini ortadan kaldırmak için TÜİK tarafından hazırlanan 2003 temel yıllık üretici ve tüketici fiyat endekslerinden yararlanılmıştır.

Fiyat değişim oranları ve 2003 temel yıllık fiyat endeksleri (Kaynak: TÜİK)

Yıllar	Üretici fiyat endeksi (ÜFE)			Tüketici fiyat endeksi (TÜFE)		
	Yıllık ortalama artış (%)	Aralık ayına göre artış (%)	2003=103,28 aralık ayı endeksi	Yıllık ortalama artış (%)	Aralık ayına göre artış (%)	2003=104,12 aralık ayı endeksi
2008	12,72	8,11	156,29	10,44	10,06	160,44
2009	1,23	5,93	165,56	6,25	6,53	170,91
2010	8,52	8,87	180,25	8,57	6,40	181,85
2011	11,09	13,33	204,27	6,47	10,45	200,85
2012	6,09	2,45	209,28	8,89	6,16	213,23

2012 yılında Halk Faktoring AŞ denetime girerken, 2011 yılında özelleştirme suretiyle denetimden çıkan TEDAŞ'ın Trakya Elektrik Dağıtım AŞ, özel kanunlarıyla denetimden çıkan İstanbul Menkul Kıymetler Borsası, Merkezi Kayıt Kuruluşu ve İstanbul Altın Borsası ile tasfiye suretiyle denetimden çıkan İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Ajansı ve 5. Dünya Su Forumu Organizasyonu hakkında rapor hazırlanmamıştır.

Raporda değerlendirilen beş yıllık dönemde; kapsama giren kuruluşlarla ilgili olarak 2008 ve 2009 yıllarına ait 103, 2010 yılına ait 98, 2011 yılına ait 95, 2012 yılına ait 91 adet rapor hazırlanmıştır. 2008-2011 yıllarında İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Ajansı ve 5. Dünya Su Formu Organizasyonu, 2009-2012 yıllarında da Hazine Müsteşarlığı Adına Alınan Tütünlerin Hesap ve İşlemleri denetlenmiş olmakla birlikte geçici bir oluşum olduklarından, genel rapor verileri arasında değerlendirilmemiştir. Rapor kapsamına giren kuruluşlara ait başlıca bilgilere rapor ekinde yer verilmek suretiyle, yararlanmak isteyenlerin değişik ihtiyaçlarının da karşılanması amaçlanmıştır.

Sayıştay'ın 3346 sayılı Kanun kapsamında yapılan denetimine tabi KİT'ler ve diğer kuruluşlarla ilgili; kesinleşmiş ve bu nedenle doğru ve yeni bilgileri ihtiva eden bu rapor, konusunda temel ve sürekli bir kaynak olma özelliği taşımaktadır.

RAPORDA YER ALAN KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
ACISELSAN	Acıpayam Selüloz Sanayi ve Tic. AŞ
AOÇ	Atatürk Orman Çiftliği
BDDK	Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
BDT	Birleşik Devletler Topluluğu
BİT	Belediye iktisadi teşebbüsü
BOTAŞ	Boru Hatları ile Petrol Taşıma AŞ
CIF	Cost, insurance and freight (mal bedeli, sigorta ve navlun dahil)
ÇAY-KUR	Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğu
DHMI	Devlet Hava Meydanları İşletmesi
DİBS	Devlet iç borçlanma senedi
DMO	Devlet Malzeme Ofisi
DOĞUSAN	Doğusan Boru Sanayii ve Tic. AŞ
DPT	Devlet Planlama Teşkilatı
EBK	Et ve Balık Kurumu
EMLAKKONUT	Emlak Konut Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı AŞ
EÜAŞ	Elektrik Üretim AŞ
EXIMBANK	Türkiye İhracat Kredi Bankası AŞ
FOB	Free on board (Güvertede teslim)
GSMH	Gayri safi milli hasıla
GSYH	Gayri safi yurt içi hasıla
GYO	Gayri menkul yatırım ortaklığı
HAVAŞ	Hava Alanları Yer Hizmetleri AŞ
İDT	İktisadi devlet teşekkülü
İMKB	İstanbul Menkul Kıymetler Borsası
KHK	Kanun hükmünde kararname
KIYEM	Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğu
KİK	Kamu iktisadi kuruluşu
KİT	Kamu iktisadi teşebbüsü
LNG	Liqufied natural gas (Sıvılaştırılmış doğal gaz)
MARTEK	Marmara Teknokent AŞ
MİGEM	Maden İşleri Genel Müdürlüğu
MKE	Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu
MKK	Merkezi Kayıt Kuruluşu
MPI	Milli Piyango İdaresi
OECD	Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü
OPEC	Petrol İhraç Eden Ülkeler Birliği
ÖİB	Özelleştirme İdaresi Başkanlığı
ÖYK	Özelleştirme Yüksek Kurulu
PİGM	Petrol İşleri Genel Müdürlüğu
PTT	T.C. Posta ve Telgraf Teşkilatı
SAGP	Satınalma gücü paritesi
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu
SGMK	Sabit getirili menkul kıymet

SPK	Sermaye Piyasası Kurulu
SÜMERHALI	Sümer Halıcılık El Sanatları ve Tic AŞ
TBB	Türkiye Bankalar Birliği
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCDD	T.C. Devlet Demiryolları İşletmesi
TDÇİ	Türkiye Demir Çelik İşletmeleri
TDİ	Türkiye Denizcilik İşletmeleri
TEDAŞ	Türkiye Elektrik Dağıtım AŞ
TEİAŞ	Türkiye Elektrik İletim AŞ
TELEKOM	Türk Telekomünikasyon AŞ
TEMSAN	Türkiye Elektromekanik Sanayi TAŞ
TETAŞ	Türkiye Elektrik Ticaret ve Taahhüt AŞ
TİGEM	Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü
TKB	Türkiye Kalkınma Bankası
TKİ	Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu
TMO	Toprak Mahsulleri Ofisi
TOKİ	Toplu Konut İdaresi Başkanlığı
TPAO	Türkiye Petrolleri AO
TR	Türkiye
TRT	Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
TSPAKB	Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği
TTA	Tütün, Tütün Mamulleri, Tuz ve Alkol İşletmesi AŞ
TTK	Türkiye Taşkömürü Kurumu
TÜBİTAK	Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu
TÜDEMSAŞ	Türkiye Demiryolu Makinaları Sanayi ve Ticaret AŞ
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
TÜLOMSAŞ	Türkiye Lokomotif ve Motor Sanayi Ticaret AŞ
TÜPRAŞ	Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ
TÜRKSAT	Uydu Haberleşme Kablo TV ve İşletme AŞ
TÜRKŞEKER	Türkiye Şeker Fabrikaları AŞ
TÜVASAŞ	Türkiye Vagon Sanayi ve Ticaret AŞ
VAKIFBANK	Türkiye Vakıflar Bankası AO
YDK	Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu
YİD	Yap-işlet-devret
YPK	Yüksek Planlama Kurulu

RAPORDA YER ALAN ÇİZELGELER

No	Cizelge adı	Sayfa
1	Dünya ekonomisinde temel göstergeler	14
2	Türkiye'nin temel ekonomik göstergeleri	15
3	KİT'lerin 2008-2012 dönemine ait başlıca bilgiler	18
4	Sektörler itibarıyla istihdam	20
5	Başlıca mal ve hizmet üretimleri	22
6	Türk mali sektörünün aktif büyüklüğündeki değişim	24
7	Türkiye'de faaliyette bulunan bankalarla ilgili başlıca finansal bilgiler	25
8	Sabit sermaye yatırımları (Cari fiyatlarla)	30
9	Sabit sermaye yatırımları ve GSYH içindeki payları (Cari fiyatlarla)	30
10	KİT'lere yapılan Hazine ödemeleri	31
11	KİT'lerin Hazineye katkısı	32
12a	GSMH ve KİT'lerin GSMH'ye katkısı (cari fiyatlarla)	34
12b	GSMH ve KİT'lerin GSMH'ye katkısı (2003 yılı fiyatlarıyla)	35
13	GSMH büyüme hızları (2003 yılı fiyatlarıyla)	36
14	Yıllık ortalama ve yıl sonu personel sayısı	43
15	Personele yapılan harcamalar	44
16	Toplam personel giderleri ve kişi başına düşen aylık ortalama giderler	45
17	Sektörler itibarıyla memur sayısı	47
18	Sektörler itibarıyla memur harcamaları	48
19	Memur başına düşen aylık ortalama giderler	49
20	Sektörler itibarıyla sözleşmeli personel sayısı	50
21	Sektörler itibarıyla sözleşmeli personel giderleri	51
22	Sözleşmeli başına düşen aylık ortalama giderler	52
23	Sektörler itibarıyla işçi sayısı	53
24	Sektörler itibarıyla işçi giderleri	54
25	Statülerine göre işçiler	55
26	İşçi başına düşen aylık ortalama giderler	56
27	KİT'lerin 2008-2012 yılları mali durumu	59
27a	KİT'lerin 2012 yılı kaynak ve varlıklarının dağılımı	60
28	KİT'lerin öz kaynak unsurları	62
29	KİT'lerin yabancı kaynak unsurları	63
30	KİT'lerin varlıklarının ayrıntısı	65
31	Varlık ve kaynakların sektörlere göre dağılımı	68
32	Tarım sektörünün 2008-2012 yılları mali durumu	69
33	Madencilik sektörünün 2008-2012 yılları mali durumu	70
34	İmalat sektörünün 2008-2012 yılları mali durumu	71
35	Enerji sektörünün 2008-2012 yılları mali durumu	72
36	Ulaştırma-haberleşme sektörünün 2008-2012 yılları mali durumu	73
37	Ticaret sektörünün 2008-2012 yılları mali durumu	74
38	Diğer hizmetler sektörünün 2011-2012 yılları mali durumu	75
39	Mali kuruluşların 2008-2012 yılları mali durumu	76
40	2010-2012 yılları finansman sonuçları	82
40a	KİT'lerin 2012 yılı finansman durumu	83
41a	KİT'lerin sektörler itibarıyla tüm mal alımları (Cari fiyatlarla)	86
41b	KİT'lerin sektörler itibarıyla tüm mal alımları (2003 yılı fiyatlarıyla)	86

42	Gruplar itibarıyla KİT'lerin 2008-2012 dönemi mal alımları	86
42a	KİT'lerin 2012 yılı mal alımlarının gruplar itibarıyla ayrıntısı	87
43	KİT'lerin sektörler itibarıyla dış mal alımları	87
44	KİT'lerin sektörler itibarıyla hizmet alımları	87
45	2012 yılında yüksek tutarlı alımı olan 25 kuruluş	88
46	KİT'lerin başlıca tarımsal ve hayvansal ürün üretimi	91
47	KİT'lerin başlıca birincil enerji kaynakları ve metal dışı maden üretimi	93
48	KİT'lerin başlıca tüketim malları, ara malları ve yatırım malları üretimi	94
49	İkincil enerji kaynakları	97
50	KİT'lerin başlıca ulaştırma ve haberleşme hizmetleri üretimi	98
51	Kamu sermayeli bankalar mevduatının toplam mevduat içindeki yeri	102
52	Kamu sermayeli banka kredilerinin toplam krediler içindeki yeri	102
53	Mevduat bankalarının finansal değerleri	104
54	Mevduat bankalarına ait rasyolar	105
55	Yatırım ve kalkınma bankalarının finansal değerleri	108
56	Kalkınma ve yatırım bankalarına ait bazı rasyolar	109
57	T.H. Emlak Bankası'na ait finansal veriler	111
58	Sigorta şirketleri ile ilgili başlıca bilgiler	112
59	Aracı kurumlarla ilgili başlıca bilgiler	114
60	Portföy yönetim şirketlerine ait başlıca bilgiler	116
61	Finansal kiralama şirketleri ile ilgili başlıca bilgiler	117
62	Finansal kiralama sektörüne ait rasyolar	117
63a	Net satış hasılatı (Cari fiyatlarla)	119
63b	Net satış hasılatı (2003 yılı fiyatlarıyla)	119
64	Hazine tarafından karşılanan görev zararı ve sübvansiyonlar	121
65	KİT'lerin 2008-2012 yılları stokları	127
65a	Stok türleri itibarıyla 2012 yılı stokları	128
66a	KİT'lerin 2008-2012 yılları satış sonuçları (Cari fiyatlarla)	129
66b	KİT'lerin 2008-2012 yılları satış sonuçları (2003 yılı fiyatlarıyla)	129
67	KİT'lerin sektörler itibarıyla 2012 yılı satış sonuçları (Cari fiyatlarla)	130
68	KİT'lerle ilgili satış göstergeleri	131
69a	KİT'lerin 2008-2012 yılları gelir ve gider unsurları (Cari fiyatlarla)	132
69b	KİT'lerin 2008-2012 yılları gelir ve gider unsurları (2003 yılı fiyatlarıyla)	133
70	2012 yılı dönem sonucunun oluşumu	134
71	KİT'lerin 2008-2012 dönemi faaliyet ve dönem sonuçları	135
72a	2008-2012 yılları finansman giderleri (Cari fiyatlarla)	138
72b	2008-2012 yılları finansman giderleri (2003 yılı fiyatlarıyla)	138
73	2012 yılı finansman giderleri	139
74	Finansman giderlerinin ayrıntısı	140
75	KİT'lerin finansman giderlerinin dönem sonucuna etkisi	141
76	KİT'lerin 2008-2012 yıllarında tahakkuk eden vergileri	143
76a	2012 yılında tahakkuk eden vergiler	144
77	KİT'ler tarafından 2008 - 2012 yıllarında sağlanan ve ödenen dövizler	145
77b	2012 yılında sağlanan ve ödenen dövizler	146
78	KİT'lerin 2008 - 2012 yıllarında GSMH'ye katkısı (Cari fiyatlarla)	147
78a	2012 yılında KİT'lerin GSMH'ye katkısı	148
79	KİT'lerin yarattıkları katma değer faktörler itibarıyla dağılımı (%)	149
80	KİT'lerin 2008-2012 yılları nakdi yatırım harcamaları	151

80a	KİT'lerin sektörler itibarıyla 2012 yılı yatırım harcaması	152
81	Özelleştirme kapsam ve programındaki kuruluşlar	158
82	2012 yılında gerçekleştirilen özelleştirmeler	159
83	Diğer kuruluşların 2008-2012 dönemine ait başlıca bilgileri	165
84	Diğer kuruluşlar personeli	168
85	Diğer kuruluşlar personel giderleri	168
86	Diğer kuruluşlarda çalışan personel	169
87a	Memur giderleri	170
87b	Sözleşmeli giderleri	170
87c	İşçi giderleri	170
88	Diğer kuruluşların 2008-2012 yılları mali durumu	173
88a	Diğer kuruluşların 2012 yılı kaynak ve varlıklarının dağılımı	174
89	Diğer kuruluşların öz kaynak unsurları	175
90	Diğer kuruluşların yabancı kaynak unsurları	176
91	Diğer kuruluşların varlık unsurları	178
92	Varlık ve kaynakların sektörlere göre dağılımı	181
93	Tarım sektörünün 2008-2012 yılları mali durumu	182
94	Ulaştırma-haberleşme sektörünün 2008-2012 yılları mali durumu	183
95	Ticaret sektörünün 2008-2012 yılları mali durumu	184
96	Diğer hizmetler sektörünün 2008-2012 yılları mali durumu	185
97	Mali kuruluşların 2008-2012 yılları mali durumu	186
98	Diğer kuruluşların sektörler itibarıyla tüm mal alımları	188
98a	Diğer kuruluşların mal alımlarının gruplar itibarıyla ayrıntısı	188
98b	Diğer kuruluşların gruplar itibarıyla mal alımları	188
99	Diğer kuruluşların sektörler itibarıyla hizmet alımları	189
100	Başlıca tarımsal ve hayvansal ürün üretimi	190
101	T.Vakıflar Bankasının başlıca finansal verileri	193
102	T.Vakıflar Bankasına ait rasyolar	193
103a	Net satış hasılatı (Cari fiyatlarla)	194
103b	Net satış hasılatı (2003 yılı fiyatlarıyla)	194
104	Diğer kuruluşların 2008-2012 yılları stokları	196
104a	Stok türleri itibarıyla diğer kuruluşların 2012 yılı stokları	197
105a	Diğer kuruluşların 2008-2012 yılları satış sonuçları (Cari fiyatlarla)	198
105b	Diğer kuruluşların 2008-2012 yılları satış sonuçları (2003 yılı fiyatlarıyla)	198
106	Diğer kuruluşların sektörler itibarıyla 2012 yılı satış sonuçları	199
107a	Diğer kuruluşların 2008-2012 yılları dönem sonuçları (Cari fiyatlarla)	201
107b	Diğer kuruluşların 2008-2012 yılları dönem sonuçları (2003 yılı fiyatlarıyla)	202
108	Diğer kuruluşların 2012 yılı dönem sonucunun oluşumu	203
109	Diğer kuruluşların 2008-2012 yılları faaliyet ve dönem sonuçları	204
110	Diğer kuruluşların 2008-2012 yılları finansman giderleri	205
111	Diğer kuruluşların 2008-2012 yılları vergi tahakkukları	207
111a	Diğer kuruluşların 2012 yılında tahakkuk eden vergileri	208
112	2008-2012 yıllarında sağlanan ve ödenen dövizler	209
112a	Diğer kuruluşlarca 2012 yılında sağlanan ve ödenen dövizler	209
113	Diğer kuruluşların 2008-2012 yılları GSMH'ye katkısı (Cari fiyatlarla)	210
113a	Diğer kuruluşların 2012 yılı GSMH'ya katkısı	211
114	Diğer kuruluşların 2007-2011 yılları nakdi yatırım harcamaları	212
115	İştiraklere ait başlıca bilgiler	217

I. KAMU İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİ

A-KAMU İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİNİN TANIMI, KURULUŞ

NEDENLERİ, TARİHÇESİ, HUKUKİ YAPISI VE DENETİM ŞEKLİ

1- Kamu iktisadi teşebbüsü kavramı ve kapsamı:

“*Kamu İktisadi Teşebbüsü* (KİT)” kavramı ülkeden ülkeye değişmekle birlikte, genel olarak kamusal kaynakları kullanmak suretiyle ekonomik alanda faaliyet gösteren “Kamu Kuruluşları”nı ifade etmek üzere kullanılmaktadır. Bu kavramın içeriğinin, tarihsel süreç içerisinde önemli farklılıklar gösterdiği görülmektedir.

Avrupa Kamu Teşebbüsleri Merkezi (CEEP) KİT’i; mal ve hizmet üretmek üzere kurulmuş olan, mali olanaklarının yarısından fazlası merkezi veya yerel kamu idareleri tarafından sağlanan veya işletme sonuçlarından bu idarelerin sorumlu bulunduğu ve bunlar tarafından denetlenen girişimler olarak tanımlamaktadır.

Türkiye’de KİT’lerle ilgili ilk genel tanım, 17.06.1938 tarih ve 3460 sayılı, Sermayesinin Tamamı Devlet Tarafından Verilmek Suretiyle Kurulan İktisadi Teşekküllerin Teşkilatıyla İdare ve Murakabeleri Hakkındaki Kanun’da yer almıştır. Anılan Kanun’da, sermayesinin tamamı devlete ait olan ve kendi kanunlarında bu Kanun’a tabi oldukları belirtilen, tüzel kişiliği haiz, idarî ve malî yönden özerk ve sorumluluğu sermayeleri ile sınırlı kuruluşlar “*İktisadi Devlet Teşekkülü*” olarak tanımlanmıştır.

“*Kamu İktisadi Teşebbüsleri*” ifadesi ise mevzuatta ilk kez 1961 Anayasası’nda yer almıştır. 1961 Anayasası’nın 127 nci maddesinde, “*Kamu iktisadi teşebbüslerinin Türkiye Büyük Millet Meclisi’nce denetlenmesi kanunla düzenlenir*” hükmü yer almış, ancak “Kamu İktisadi Teşebbüsü” kavramının tanımı yapılmamıştır.

KİT’lerle ilgili ikinci genel düzenleme, 1964 yılında, 3460 sayılı Kanun’un yerine çıkarılan 440 sayılı Kanun’la yapılmıştır. Bu Kanun’da KİT’ler, iktisadi devlet teşekkülü adıyla yer almış ve “*Sermayelerinin yarısından fazlası tek başına veya birlikte Devlet’e (Genel ve Katma Bütçeli İdareler) ve iktisadi devlet teşekküllerine ait olup, iktisadi alanda ticari esaslara göre faaliyet göstermek üzere kurulan ve kuruluş kanunlarında bu Kanuna (440) tabi olacakları belirtilen teşebbüslerdir.*” şeklinde tanımlanmıştır. Bu tanımla KİT’lerin kapsamı, 3460 sayılı Kanun’da yer alan tanıma göre bir hayli genişlemiştir.

1982 Anayasasında, 1961 Anayasası’ndan farklı olarak KİT’lerin tanımına da yer verilmiştir. 1982 Anayasasının “*Kamu iktisadi teşebbüslerinin denetimi*” başlığını taşıyan 165 inci maddesinde KİT’ler, “*sermayesinin yarısından fazlası doğrudan doğruya veya dolaylı olarak devlete ait olan kamu kuruluş ve ortaklıkları ...*” şeklinde tanımlanmıştır.

1983 yılında 440 sayılı Kanun’un yerine 60 sayılı KHK çıkarılmış, bu KHK aynı yıl 2929 sayılı kanunlaştırılmış, bu Kanun da yedi ay sonra 1984 yılında yürürlükten kaldırılarak yerine 233 sayılı KHK yürürlüğe konulmuştur.

233 sayılı KHK’da, kamu iktisadi teşebbüsü (KİT) “*Teşebbüs*”; iktisadi devlet teşekkülü (İDT) ile kamu iktisadi kuruluşunun (KİK) ortak adı olarak tanımlandıktan sonra;

-İktisadi devlet teşekkülü (İDT) “*Teşekkül*”: Sermayesinin tamamı devlete ait, iktisadi alanda ticari esaslara göre faaliyet göstermek üzere kurulan, kamu iktisadi teşebbüsüdür;

-Kamu iktisadi kuruluşu (KİK) “*Kuruluş*”; Sermayesinin tamamı devlete ait olan ve tekel niteliğindeki mallar ile temel mal ve hizmet üretmek ve pazarlamak üzere kurulan, kamu hizmeti niteliği ağır basan kamu iktisadi teşebbüsüdür;

şeklinde tanımlanmıştır.

1994 yılında 4046 sayılı Kanun`la 233 sayılı KHK`da yapılan düzenleme ile (KİK) “*Kuruluş*” tanımı; “*Sermayesinin tamamı Devlete ait olup, tekel niteliğindeki mal ve hizmetleri kamu yararı gözeterek üretmek ve pazarlamak üzere kurulan ve gördüğü bu kamu hizmeti dolayısıyla, ürettiği mal ve hizmetler imtiyaz sayılan kamu iktisadi teşebbüsüdür.*” şeklinde değiştirilmiştir.

4046 sayılı Kanun`la yapılan bu değişiklik ile KİK`leri tanımlayıcı unsur olarak; faaliyetlerinde kamu yararının gözetilmesi ve ürettikleri mal ve hizmetlerin imtiyaz sayılması esası getirilmiş bulunmaktadır.

Ayrıca, 233 sayılı KHK`da;

-*Müessese*; “Sermayesinin tamamı bir iktisadi devlet teşekkülüne veya kamu iktisadi kuruluşuna ait olup, ona bağlı işletme veya işletmeler topluluğu”,

-*Bağlı ortaklık*; “Sermayesinin yüzde ellisinden fazlası iktisadi devlet teşekkülüne veya kamu iktisadi kuruluşuna ait olan işletme veya işletmeler topluluğundan oluşan anonim şirketler”,

-*İştirak*; “İktisadi devlet teşekküllerinin veya kamu iktisadi kuruluşlarının veya bağlı ortaklıklarının, sermayelerinin en az yüzde on beşine, en çok yüzde ellisine sahip buldukları anonim şirketler”,

-*İşletme*; “müesseselerin ve bağlı ortaklıkların mal ve hizmet üreten fabrika ve diğer birimleri”,

olarak tanımlanmıştır.

Bağlı ortaklıklar da kamu iktisadi teşebbüsü mevzuatına göre faaliyet göstermekte iken, sermayesinin yarısından fazlası birden çok KİT`e veya bağlı ortaklığa ait olan şirketler ise, yetkili mercilerce bağlı ortaklık statüsüne dönüştürülmedikleri için, faaliyetini KİT mevzuatı dışında sürdürmek durumundadırlar.

233 sayılı KHK`nın istisnaları düzenleyen 58 inci maddesinde; AOÇ, T.C. Merkez Bankası, Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları TAŞ (sonradan özelleştirilmiştir), T. İş Bankası AŞ (1998`den itibaren sermayesinde kamu payı kalmamıştır) Devlet Sanayi ve İşçi Yatırım Bankası AŞ (Türkiye Kalkınma Bankası`na dönüştürülmüştür), İller Bankası Genel Müdürlüğü ile il özel idareleri ve belediyelerin sermayelerinin yarısından fazlasına tek başına veya birlikte sahip oldukları iktisadi teşebbüsler de kapsam dışında bırakılmıştır.

1987 yılında çıkarılan 3346 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile Fonların Türkiye Büyük Millet Meclisince Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun`da ise, “*Ödenmiş sermayesinin yarısından fazlası kamu tüzel kişilerinince sağlanmış olan kurumlar ile bu kurumların ödenmiş sermayesinin yarısından fazlasını sağlamış oldukları diğer kurumlar ve*

yukarıda sayılanlardan olmamakla beraber, kendilerine bazı kamu yetki ve görevleri verilmiş olup, galip vasıfları bu kamu hizmetlerini yürütmek olan ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından olmayan, özel kanunlara tabi kurumlar ve İller Bankası bu kanunla konulan denetime tabidir” hükmüne yer verilerek kamu iktisadi teşebbüsleri, TBMM'nin denetimi yönünden ayrıca tanımlanmış; mahalli idarelerin ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının sermayesinin yarısından fazlasını sağladıkları kurumlar ile bu kurumların ödenmiş sermayesinin yarısından fazlasını sağladıkları kurumlar ve T.C. Merkez Bankası 3346 sayılı Kanun'la konulan denetimin kapsamı dışında bırakılmıştır.

3332 sayılı Kanun'un verdiği yetkiye istinaden çıkarılan 87/11914 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile, Devlet Yatırım Bankasının yeniden düzenlenmesi suretiyle kurulan Türkiye İhracat ve Kredi Bankası AŞ (EXİMBANK) de sermayesinin en az yarısından fazlasının Hazineye ait olması öngörülmüş ve halen sermayesinin tamamı Hazineye ait olduğu halde KİT mevzuatı dışında tutulmuştur.

4046 sayılı Kanun'un 37 nci maddesinde, özelleştirme uygulamaları ile ilgili olarak “Bu Kanun hükümleri gereğince özelleştirme programına alınan kuruluşlar özel hukuk hükümlerine tabi tutulmuş olup, bunlar hakkında varsa kendi kuruluş kanunları ile diğer kanunlarda yer alan, bu Kanuna aykırı hükümler ve 233 sayılı KHK hükümleri uygulanmaz” hükmüne yer verilmiştir.

4046 sayılı Kanun'un 11 inci maddesinde; özelleştirme kapsam ve programına alınan KİT'lerin, sermayelerindeki kamu payı %50'nin altına düşünceye kadar TBMM ve Sayıştay'ın denetimine tabi olması düzenlenmiştir.

Bu açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, KİT tanımı ve kapsamı konusunda, gerek yasal yönden gerekse uygulama yönünden önemli farklılıklar bulunmaktadır.

2-Kamu iktisadi teşebbüslerinin kuruluş nedenleri:

Kamunun mal ve hizmet üretimi ile ticari faaliyette bulunması, genel olarak ekonomik nedenlere dayanmakla birlikte, zaman zaman ideolojik, sosyal vb. nedenlerle de olabilmektedir. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde KİT'lerin kuruluş amaçları;

- Ekonomik kalkınmayı sağlamak,
- Tekelleri devlet eliyle işletmek,
- Özel sektörün başaramayacağı veya giremediği işleri yapmak,
- Ekonomiye yön vermek,
- Özel sektöre öncülük etmek,
- Gelir dağılımını düzenlemek,
- vb. olarak sayılabilir.

Cumhuriyet kurulmadan önce, 17 Şubat - 4 Mart 1923 tarihleri arasında toplanan İzmir İktisat Kongresinde; ekonomik kalkınmanın itici gücünün özel teşebbüs olması, devletin özel girişimciliği desteklemesi ve teşvik etmesi fikri ağırlıklı görüş olarak benimsenmiştir. Kongrede alınan kararların 1927 yılında çıkarılan Teşvik-i Sanayi Kanunu ile desteklenmesine rağmen, özel teşebbüsün yeterli sermaye birikimine sahip olmaması, alt yapı sorunları, yetişmiş insan gücünün yetersizliği ve dünyayı sarsan 1929 ekonomik buhranının etkileri vb. nedenlerle, uygulanan ekonomik politikalarından beklenen olumlu sonuçların alınamaması üzerine, yeni bir ekonomik model uygulamaya konulmuştur. Bu yeni modelin

esasını, Devletin planlı bir şekilde bizzat kuracağı iktisadi teşebbüslerle sanayileşmeyi gerçekleştirmek şeklinde özetlemek mümkündür.

Türkiye’de KİT’lerin kuruluş nedenleri ortaya konulurken, uzun süren bir savaşın sonucunda yeni kurulan devletin iç ve dış güvenlik sorunları ile ayrıca, savaşın getirdiği olumsuzlukların biran önce giderilme zorunluluğu da dikkate alınmalıdır. Bu husus, Sümerbank’ın kuruluşuna ilişkin, 03.06.1933 tarih ve 2262 sayılı Kanun’un gerekçesinde yer alan “*Milli ihtiyaç ve menfaatlerimizin mübrem kıldığı sanayi şubelerinin bir an önce tahakkuk ettirilmesi ve iktisadi istihşalat ve emniyetimizle memleketimizin umumi muvazenesini koruyacak olan bu sanayileşme hareketine hız verilmesi için bütün milli kuvvet ve menba unsurlarından en çok istifade etmek lazım geldiği...*” şeklindeki ifadelerde açık biçimde görülmektedir.

Türkiye’de devletçilik faydacı yaklaşımlarla ve misyonunu tamamladığında son bulmak üzere başlatılmış olmasına karşılık, çeşitli nedenlerle devletin ekonomiden çekilmesi yeterince sağlanamamıştır.

3-Kamu iktisadi teşebbüslerinin tarihçesi:

KİT’lerin, sistemli bir şekilde kurulmaları ve geliştirilmeleri her ne kadar 1930’lu yıllardan sonra gerçekleştirilmiş ise de, Cumhuriyet öncesi dönemde de özellikle ordu ve Sarayın ihtiyaçlarını karşılamak üzere bazı devlet işletmeleri bulunmaktadır.

a) Cumhuriyet öncesi dönem:

Osmanlı döneminde KİT sayılabilecek ilk kuruluşlar olan “Top Asitanesi” ve “Tersane-i Amire” esas olarak ordu ve Sarayın ihtiyaçlarını karşılamak üzere 15. yüzyılda kurulmuşlardır.

Cumhuriyet öncesi dönemde daha ziyade 19. yüzyılın başlarında kurulmasına başlanılan işletme ve fabrikalar ile sandıkların başlıcaları şunlardır:

- 1810 yılında; Beykoz Teçhizat-ı Askeriye Fabrikası
(askeri kundura, çizme, palaska üretimi)
- 1835 yılında; Feshane Fabrikası (çuha, fes, battaniye üretimi)
İzmit Fabrikası (çuha, asker elbiseliği üretimi)
- 1843 yılında; Fevaid-i Osmaniye (deniz yolu işletmesi)
- 1845 yılında; Hereke Fabrikası (kadife, ipekli kumaş, saten, tafta üretimi)
- 1850 yılında; Bakırköy Fabrikası (pamuklu bez üretimi)
- 1863 yılında; Ruscuk Memleket Sandığı, Emniyet Sandığı
- 1888 yılında; Ziraat Bankası
- 1892 yılında; Yıldız Çini Fabrikası (çini eşya üretimi).

Zamanla bünyesi ve ismi değişen “Top Asitanesi” bugünkü Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu’nun temelini oluşturmuştur. 1835’de kurulan Feshane, 1845 yılında kurulan Hereke İpekli ve Yünlü Dokuma Fabrikası ve 1850’de kurulan Bakırköy Pamuklu Dokuma Fabrikaları, Sümerbank bünyesinde uzun yıllar hizmet vermiştir. İlk devlet bankası olma özelliğini taşıyan Ziraat Bankası; 1863 yılında tarımı kredilendirmek amacıyla kurulan Memleket Sandıkları’nın, 1888’de banka şubelerine dönüştürülmesiyle teşekkül etmiştir.

b) Cumhuriyet dönemi:

ba) 1923-1930 dönemi:

Bu dönemde; 1923 İzmir İktisat Kongresi'nde alınan kararlar doğrultusunda, ülke kalkınmasının özel sektör eliyle gerçekleştirilmesine yönelik politikaların uygulanması yanında, Osmanlı döneminden devreden tesislerin, devlet tarafından işletilmesi yoluna gidilmiştir. Bu bağlamda; 19.04.1925 tarih ve 633 sayılı Kanun'la; "*Bankaya devredilmiş olan müessesatı sinaiyeyi teşekkül edecek şirketlere devredinceye kadar bizzat idare etmek, iştirak suretiyle tesisat-ı sinaiyede bulunmak ve işletmek*" yanında maden işletmek ve her türlü bankacılık işlemleri yapmak üzere, "Türkiye Sanayi ve Maadin Bankası" kurulmuştur. Kanun'un 8 inci maddesinde, "*Banka kendisine devredilen fabrikaları, yüzde elli biri nama muharrer senetle kendisine ve Türk efrat ve eşhası hükmiyesine ait olmak üzere tesis edeceği Türk anonim şirketlere devrederek işletmeye mezundur*" hükmüne yer verilerek, bir yandan, anılan Kongrede saptanan ekonomik politikaların kararlılıkla uygulanacağı vurgulanırken, diğer yandan, bu düzenleme ile "Özelleştirme" kavramı ve modeli ülke gündemine girmiş bulunmaktadır.

bb) 1931-1950 dönemi:

Ekonomik kalkınmada temel unsur olarak görülen özel sektörün, güçlendirilmesi amacıyla 1924 yılında İş Bankası, 1926 yılında Emlak ve Eytam Bankası kurulmuş, 1927 yılında da Teşvik-i Sanayi Kanunu çıkarılmıştır. Söz konusu Kanun'la getirilen koruma ve teşviklere karşın, özel sektörün kendisinden beklenen atılımı gerçekleştirememesi, Türkiye Sanayi ve Maadin Bankası'nın da temel fonksiyonlarını yerine getirmede yetersiz kalması ve 1929 ekonomik buhranının ortaya çıkması, ekonomide devletçilik fikrinin ağırlık kazanmasına ve bu yönde yeni uygulamaların başlatılmasına neden olmuştur.

Devletçilik uygulamalarının ağır bastığı bu dönemde, Türkiye Sanayi ve Maadin Bankası'na bağlı tesisler, 03.07.1932 tarih ve 2058 sayılı Kanun'la kurulan *Devlet Sanayi Ofisi*'ne verilmiş, Bankacılık işlemleri de 07.07.1932 tarih ve 2064 sayılı Kanun'la kurulan *Türkiye Sanayi Kredi Bankası*'na devredilmiştir.

2058 sayılı Devlet Sanayi Ofisi'nin kuruluş kanununun gerekçesinde yer alan, memleketimizde güçlü sermayedarlar bulunmadığından "*...büyük mikyasta yapılması lazım gelen sanayi işlerinin ya hariçten gelen sermayeler veya Hükümet teşebbüs muavenetiyle meydana getirilmesi zarureti hasıl olmuştur. Memleketin iktisadi muvazenesinin süratle tanzimi ve istihsal imkânlarının tahakkuku için icap eden sanayi teşebbüslerinin doğrudan doğruya Devlet tarafından vücuda getirilmesi ve işletilmesi bir zaruret teşkil etmektedir.*" şeklindeki ifadede, ekonomik politikadaki köklü değişiklik açıkça görülmektedir.

Devlet Sanayi Ofisi ve Türkiye Sanayi Kredi Bankasının kurulması, özel teşebbüs taraftarı çevrelerde büyük tepkiyle karşılanmış, bunun üzerine anılan bu iki kuruluş, birinci yılını doldurmadan "mevcut yapıları içerisinde faaliyette bulunmalarının, milli sanayi gelişmesine katkıda bulunmaktan çok özel sektörü caydırıcı etkisi olduğu" gerekçesiyle kapatılmıştır.

Devlet Sanayi Ofisi ve Türkiye Sanayi Kredi Bankasının yerine "Alelûmum sanayi işleriyle ve bankacılık muameleleriyle iştigal etmek" üzere 03.06.1933 tarih ve 2262 sayılı Kanun'la Sümerbank kurulmuştur.

Türkiye ekonomisinin gelişiminde çok önemli yeri olan Sümerbank'a verilen görevlerin;

“-Devlet Sanayi Ofisi'nden devralacağı fabrikaları işletmek ve hususi sanayi müesseselerindeki devlet iştirak hisselerini Ticaret Kanunu hükümlerine göre idare etmek,

-Hususi kanunlarla verilmiş selahiyetlere istinaden yapılacak fabrikalar hariç olmak üzere devlet sermayesi ile vücuda getirilecek bütün sınaî müesseselerin etüt ve projelerini hazırlamak ve bunları tesis etmek ve idare eylemek,

-Teşebbüsleri veya tevsileri memleket için iktisaden verimli olan sanayi işletmelerine sermayesinin müsaadesi nispetinde iştirak veya yardım etmek,

-Memlekete ve kendi fabrikalarına lüzumu olan usta ve işçileri yetiştirmek için dahildeki yüksek mekteplerde talebe okutmak veya bu maksatla iktisat vekaletince açılacak mekteplere yardım etmek ve ecnebi memleketlere talebe ve stajyer göndermek,

-Sanayi müesseselerine kredi temin etmek ve alelûmum bankacılık işlerini yapmak,

-Millî sanayiîni inkişaf tedbirlerini aramak ve gerek bu hususta ve gerek iktisat vekaletince tetkik için Bankaya verilecek mevzular hakkında mütalaa beyan etmek,”

şeklinde belirlendiği dikkate alındığında, KİT'lerin kuruluş amaçlarının, o günkü şartlar ve ihtiyaçlar paralelinde tespit edildiği görülmektedir.

Bu görevler, KİT'lerin katı bir devletçilik anlayışı ile kurulmadığını, aynı zamanda, ekonomi açısından önemli sanayi dallarında faaliyet gösterecek özel sektörün kurulması ve geliştirilmesini, sermayelerine iştirak etmek, kredi temin etmek ve nitelikli personel yetiştirmek suretiyle teşvik etmek amacı taşıdığını göstermektedir.

Bu dönemde sanayinin geliştirilmesi için hazırlanan Birinci Beş Yıllık Sanayi Planında yer alan projelerin büyük bölümünü gerçekleştirme görevi de 05.07.1934 tarih ve 2580 sayılı Kanun'la Sümerbank'a verilmiştir.

Sümerbank'ın, kendisine devredilen mevcut sınaî tesislerini işletmek yanında Birinci Beş Yıllık Sanayi Planının öngördüğü projeleri gerçekleştirmeye başlaması, Türkiye ekonomisinin bugünkü biçimini almasında etkin bir rol oynayan ve bugün de uygulanmakta olan “*Karma Ekonomik Model*”in uygulanma sürecinin başlangıcını oluşturmuştur.

Sümerbank'ın kuruluşunu takiben 1935 yılında da 14.06.1935 tarih ve 2805 sayılı Kanun'la, Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü'nce bulunan işletmeye elverişli madenlerin işlenmesini sağlamak ve Elektrik İşleri Etüt İdaresi'nce geliştirilecek projelere göre enerji üretimi ve dağıtımını yapmak üzere Etibank kurulmuştur.

Sümerbank ve Etibank temel sanayi, maden ve enerji işletmelerinin kurulmasında, modern işletmecilik tekniklerinin uygulanmasında, kalifiye insan gücünün yetiştirilmesinde, iştirakler kurarak şirketleşmenin geliştirilmesinde çok önemli görevler üstlenmiş olup, bunlar tarafından kurulan işletmeler, daha sonra kurulan KİT'lerin birçoğunun çekirdeğini oluşturmuştur.

Bu dönemde yapılan düzenlemelerle, Sümerbank ve Etibank dışında, başkaca yeni kamu teşebbüsleri de kurulmuştur.

KİT'lerin gerek sayılarındaki artış, gerekse ekonomideki artan önemi sonucunda, bu kuruluşların ortak bir düzenlemeye tabi tutulmaları gereğini ortaya çıkarmıştır. Nitekim; 17.06.1938 tarihinde 3460 sayılı Kanun çıkarılarak, o tarihte sermayesinin tamamı devlete ait

teşekküllerden Sümerbank, Etibank, T.C. Ziraat Bankası, Denizbank ve Devlet Ziraat İşletmeleri Kurumu bu Kanun'a tabi tutulmuştur.

18.01.1940 tarih ve 3780 sayılı Milli Korunma Kanunu ile devletin ekonomideki ağırlığı daha da artırılmış, TBMM'de olan KİT'lerin kuruluş yetkisinin olağanüstü hal durumunda Bakanlar Kurulu'nca da kullanılmasına imkân tanınmıştır. Böylece hükümet her türlü alanda, her türlü ticari ve endüstriyel işletme kurma, hatta gerekli gördüğü özel sektör işletmelerine el koyabilme ve bunları işletme imkânına sahip olmuştur.

Birinci Beş Yıllık Sanayi Planından sonra İkinci Beş Yıllık Sanayi Planı da hazırlanmış olmakla birlikte, dünya savaşının ekonomik ve sosyal hayata yansıyan olumsuzlukları nedeniyle İkinci Beş Yıllık Sanayi Planı uygulanamamıştır.

bc) 1951-1960 dönemi:

1950 yılında, çok partili demokratik sisteme geçişle birlikte devletin ekonomideki payının küçültülmesi hedeflenmiş olmasına karşılık, devletin ekonomideki payının küçültülmesi sağlanamamış, mevcut KİT'lerin özel sektöre devredilmesi bir yana, bu dönemde TCDD, PTT, Denizcilik Bankası TAŞ, ve DMO iktisadi devlet teşekkülü haline dönüştürülmüş, TPAO, EBK, TDCİ ile SEKA ve T.C. Turizm Bankası gibi yeni teşekküller kurularak KİT'ler daha da yaygınlaştırılmıştır.

bd) 1961-1979 dönemi:

DPT'nin kurulduğu bu dönemde, karma ekonomi ilkesi benimsenmiş, KİT'lerin yeniden düzenlenmeleri ve etkinliklerinin sağlanması plan disiplini ile ele alınmaya çalışılmıştır. Nitekim, Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planının hedef ve stratejisinde kalkınmanın bir plan düzeni içerisinde gerçekleştirilmesi öngörülmüştür.

Plan hedefleri doğrultusunda "İktisadi Devlet Teşekkülleri Yeniden Düzenleme Komisyonu" kurulmuş, 1964 yılında; 3460 sayılı Kanun'un yerine 440 sayılı İktisadi Devlet Teşekkülleri ve İştirakler Hakkında Kanun, İDT'lerin yatırım sorunlarını çözmek amacıyla 441 sayılı Devlet Yatırım Bankası Kanunu ve KİT'lerin denetimine ilişkin olarak 468 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüslerinin Türkiye Büyük Millet Meclisince Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun çıkarılmıştır.

T. Elektronik San. ve Tic. AŞ, T. Elektromekanik Sanayi AŞ, Türk Motor Sanayi ve Tic. AŞ, Takım Tezgahları Sanayi ve Tic. AŞ, Gerede Çelik Konstrüksiyon Teçhizat Fabrikaları San. ve Tic. AŞ, Seydişehir Alüminyum Tesisleri, İskenderun Demir Çelik Fabrikaları, Devlet Yatırım Bankası, T. Elektrik Kurumu, ÇAY-KUR, Karadeniz Bakır İşletmeleri ve Devlet Sanayi ve İşçi Yatırım Bankası gibi yeni KİT'ler bu dönemde kurulmuşlardır.

be) 1980 ve sonrası:

24 Ocak 1980 tarihinde alınan ve "24 Ocak Kararları" olarak anılan ekonomik istikrar tedbirleri ile KİT politikasında köklü değişiklikler meydana gelmiştir. Söz konusu kararlarla; genel ekonomik sorunların çözümlenmesinin yanında, ithal ikamesi ağırlıklı sanayileşme stratejisi yerine dışa yönelik sanayileşme stratejisi dönüşümünün sağlanması ve serbest piyasa kurallarının ekonomiye hakim kılınması amaçlanmıştır. Bu amaçların gerçekleştirilmesi için çeşitli idari ve yasal düzenlemeler yapılmıştır.

1985-1989 yıllarında uygulanan Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planında; Kamu iktisadi teşebbüslerinin kârlı ve verimli çalışmalarının esas olduğu, idari ve mali açılardan bağımsız çalışabilmelerini sağlayacak düzenlemelerin yapılacağı öngörülmüştür. KİT yatırımlarının plan hedefleri doğrultusunda enerji, madencilik, ulaştırma-haberleşme sektörleri ile rehabilitasyon ve darboğaz giderme alanlarında yoğunlaştırılması ve özel sektörün yeterli olduğu alanlarda yeni yatırımlardan kaçınılması ve özelleştirmelerin hisse satışı yolu ile sağlanması ilkesi benimsenmiştir.

1990-1994 yıllarını kapsayan Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planında da; iktisadi etkinliğin artırılması ve sermayenin tabana yayılmasını sağlamak üzere başlatılan özelleştirme programının süratle gerçekleştirilmesi hedeflenmiş olup, bir yandan özelleştirme faaliyetleri sürdürülürken, diğer taraftan KİT'lerin kendilerine yeterli kaynak yaratarak daha kârlı ve verimli çalışmalarının sağlanması öngörülmüştür.

1996-2000 yıllarını kapsayan Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planında; KİT'lerle ilgili hedefler, ilke ve politikaların yanında, “Özelleştirme” ve “Devlet İşletmeciliğinde Yapısal Değişim” projelerine yer verilmiştir.

Kamunun ekonomideki payının azaltılması amacıyla 1980'li yıllardan itibaren başlatılan çalışmalarda; özelleştirmenin yasal alt yapısını oluşturmaya yönelik çeşitli hukuki düzenlemeler yapılmıştır. 1985 yılında fiilen başlatılan özelleştirme çalışmaları özellikle hukuki alt yapının yetersizliğinden kaynaklanan nedenlerle hedeflenen hızda yürümemiştir.

2000 yılından itibaren uygulanan ekonomik istikrar programlarında ve IMF'ye verilen niyet mektuplarında da devletin ekonomik faaliyetlerden çekilmesinin hızlandırılmasına büyük önem verilmiştir.

2001-2005 dönemini kapsayan Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planında; Devletin ekonomiye doğrudan müdahalesinin özelleştirme politikaları çerçevesinde olabildiğince daraltılması, özelleştirme kapsamı dışındaki işletmelerin faaliyetlerini özerk bir şekilde yürütebilmelerini teminen yeniden yapılandırılması, özelleştirmeden beklenen hedeflere ulaşılması amacıyla ulaştırma-haberleşme ve enerji sektörlerinde serbestleşmeye gidilmesi, özel sektör katılımının sağlanmasına yönelik düzenlemelere devam edilmesi, yap-işlet-devret, yap-işlet ve işletme hakkı devri gibi modellerin gözden geçirilerek rekabeti engelleyici uygulamalara yol açmasının önlenmesi, özel sektörün katılımına açılan iletişim ve enerji gibi sektörlerde, her türlü yapısal düzenlemelerin özerk düzenleyici kurullar vasıtasıyla sağlanması, özelleştirme uygulamalarında sermaye piyasasından yararlanılarak sermayenin tabana yayılmasının sağlanması öngörülmüştür.

KİT'lerle ilgili düzenlemelere 2007-2013 dönemini kapsayan Dokuzuncu Kalkınma Planında KİT'lere ilişkin hedef ve politikalar başlığı altında yer verilmiştir.

4- Kamu iktisadi teşebbüslerinin hukuki yapısı:

a) Yasal düzenlemeler:

Cumhuriyet döneminin ilk kamu iktisadi teşebbüsleri olan Türkiye Sanayi ve Maden Bankası, daha sonra bu Bankanın yerini alan Devlet Sanayi Ofisi ve Türkiye Sanayi Kredi Bankası ile bu iki kuruluşun yerini alan Sümerbank ve daha sonra kurulan KİT'lerin hukuki yapıları kendi kanunları ile belirlenmiştir.

KİT'ler, sayılarının ve önemlerinin giderek artması sonucu ilk olarak 1938 yılında, "Sermayesinin Tamamı Devlet Tarafından Verilmek Suretiyle Kurulan İktisadi Teşekküllerin Teşkilatıyla İdare ve Murakabeleri Hakkında 3460 Sayılı Kanun" çıkarılarak yönetim ve denetim yönünden ortak bir statüye kavuşturulmuştur.

1940 yılında çıkarılan 3780 sayılı Milli Korunma Kanunu ile, Bakanlar Kuruluna KİT kurma yetkisi verilmiştir.

1960 yılında 3460 sayılı Kanun'a ek olarak çıkarılan 23 sayılı Kanun'la KİT'lerin yönetim kurullarının yerine "Müdürler Kurulu" oluşturulmuş, YDK, TBMM'ye bağlanmıştır.

1964 yılında çıkarılan ve 3460 sayılı Kanun'un yerine yürürlüğe konulan 440 sayılı Kanun'la KİT'lerin tanımı yeniden yapılmış, bu kuruluşların yönetim ve denetimleri yeniden düzenlenmiştir.

440 sayılı Kanunu yürürlükten kaldıran, 11.04.1983 tarih ve 60 sayılı İktisadi Devlet Teşekkülleri ve Kamu İktisadi Kuruluşları Hakkında KHK 19.10.1983 tarihinde 2929 sayı ile kanunlaştırılmış, yedi ay yürürlükte kaldıktan sonra KİT'leri bugünkü hukuki statülerine kavuşturan temel yasal düzenleme olan 08.06.1984 tarih ve 233 sayılı KHK ile yürürlükten kaldırılmıştır. KİT'lerin personel rejimi ile ilgili son düzenleme ise 1990 yılında yürürlüğe giren 399 sayılı KHK ile yapılmıştır.

1980 sonrasında özelleştirme çalışmalarıyla ilgili ilk düzenlemeler 1984 yılında 2983 sayılı Kanun ve 1986 yılında 3291 sayılı Kanunla yapılmıştır. 24.11.1994 tarihinde kabul edilen 4046 sayılı Kanunda da; özelleştirme kapsam ve programına alınan kuruluşların özel hukuk hükümlerine tabi olması ve bunlar hakkında varsa kendi kuruluş kanunları ile diğer kanunlarda yer alan bu Kanun'a aykırı hükümler ile 233 sayılı KHK hükümlerinin uygulanmamasına ilişkin hususlar düzenlenmiştir.

KİT tanımı ve kapsamındaki karmaşıklığın giderilmesine yönelik düzenlemelere gerek ve ihtiyaç bulunurken, temel işlevi değişmeyen kamu iktisadi teşebbüslerinin KİT mevzuatı dışına çıkarılması uygulamadaki karmaşayı daha da artırmıştır.

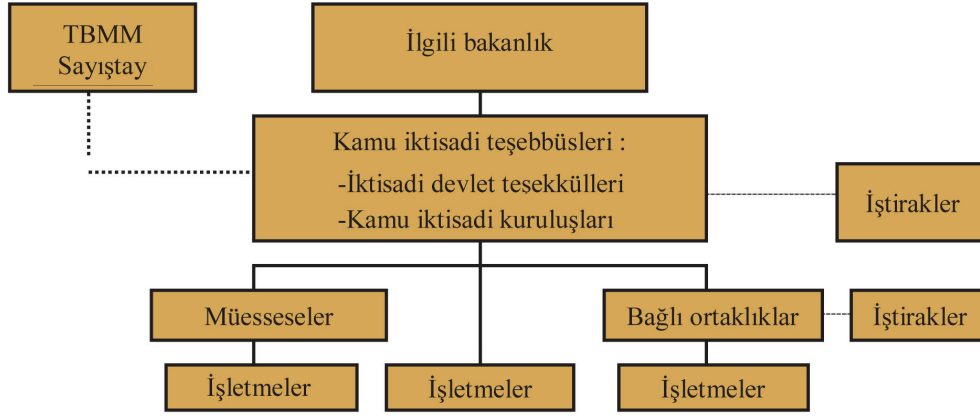
3460 ve 440 sayılı kanunlarda KİT'lerin kanunla kurulması öngörülmüşken, 1980'li yıllardan sonra yapılan düzenlemelerle KİT kurma yetkisi Bakanlar Kurulu'na verilmiştir.

KİT tanımı ve kapsamındaki karmaşık durum, yapılan bunca düzenlemeye karşın bugüne kadar giderilememiş, özellikle belediyeler tarafından kurulan ve BİT'ler olarak anılan belediye iktisadi teşebbüsleri KİT mevzuatına dahil edilmemiş, getirilen istisnalar KİT kapsamını daha da daraltmıştır.

b) Hukuki yapı:

KİT'ler, bunlara ait müessese, işletme, bağlı ortaklık ve iştiraklerin tanımı ve hukuki statüleri, KİT'lerle ilgili çerçeve mevzuat niteliğinde olan ve halen yürürlükte bulunan 233 sayılı KHK'da belirlenmiş olup, KİT'lerin devlet teşkilatı içindeki konumu, ana teşekkül, müessese ve bağlı ortaklık ilişkileri aşağıdaki şemada gösterilmiştir.

Şema: Devlet teşkilatı içinde KİT'lerin konumu

Kamu iktisadi teşebbüsleri;

-Bakanlar Kurulu kararı ile kurulurlar.

-Tüzel kişiliğe sahiptirler.

-Sermayesinin tamamı Devlete aittir.

-Sorumlulukları sermayeleri ile sınırlıdır.

-233 sayılı KHK'da saklı tutulan hususlar dışında özel hukuk hükümlerine tabidirler.

İDT'ler iktisadi alanda ticari esaslara göre faaliyette bulunmak üzere kurulan; KİK'ler ise tekel niteliğindeki mal ve hizmetleri kamu yararı gözeterek üretmek ve pazarlamak üzere kurulan ve gördüğü bu kamu hizmeti dolayısıyla ürettiği mal ve hizmetler imtiyaz sayılan kuruluşlardır.

KİT'lerin mal ve hizmet üretim birimleri, müessese ve işletmelerdir.

Bağlı ortaklıklar;

-Bir müessesenin bağlı ortaklık haline getirilmesi,

-Teşebbüsün iştirakteki hissesinin %50'nin üstüne çıkması,

-Sermayesinde %50'den fazla hisseye sahip olunan yeni bir şirket kurulması, şeklinde oluşmaktadır.

İştirakler tümüyle özel hukuk hükümlerine tabi olarak faaliyetlerini sürdürmektedirler.

İlgili bakanlıklar, teşebbüs, müessese ve bağlı ortaklık faaliyetlerinin kanun, tüzük ve yönetmelik hükümlerine uygun olarak yürütülmesini gözetmekle görevlidir. Bu yetkinin, kuruluşların görev ve yetkilerini daraltmayacak, normal faaliyetlerini aksatmayacak şekilde kullanılması gerekmektedir.

5- Kamu iktisadi teşebbüslerinin denetimi:

KİT'lerin, iktisadi alanda ticari esaslara göre faaliyette bulunan kuruluşlar olmaları, piyasa koşullarına göre süratle hareket etmeleri ve ileri işletmecilik kurallarına göre kârlılık ve verimlilik ilkelerine göre çalışmalarının gerekli oluşu, bu kuruluşların, genel bütçeli kuruluşların mevcut denetiminden farklı bir şekilde denetlenmelerini zorunlu kılmıştır. Bu gerekçeyle Cumhuriyet döneminin ilk KİT'leri, Sayıştay denetimine, Muhasebe-i Umumiye Kanunu'na ve Devlet İhale Kanunu'na tabi tutulmamış, bunlar için kendi kanunlarında özel denetim şekillerine yer verilmiştir.

1930'lu yılların başından itibaren KİT'lerin sayılarının ve ekonomideki ağırlıklarının giderek artması, bu konuda genel bir düzenleme yapılması ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Bu

ihtiyaç Atatürk tarafından 1937 yılında TBMM'yi açış konuşmasında "... sermayesinin tamamı ve büyük kısmı devlete ait ticari sınai kurumların mali kontrol şeklini, bu kurumların bünyelerine ve kendilerinden istediğimiz ve isteyeceğimiz ticari usul ve zihniyetle çalışma icaplarına süratle tevfiğ etmek. Bu kurumların bugünkü usullerle çalışabilmelerine imkan yoktur." şeklinde dile getirilmiştir.

Bu fikirden hareketle 1938 yılında çıkarılan 3460 sayılı Kanun'la; KİT'leri, idari, mali ve teknik bakımdan sürekli denetlemek ve gözetlemekle görevli "Umumi Murakabe Heyeti" ve Umumi Murakabe Heyetinin raporlarını esas alarak yapacağı denetimler sonunda KİT'lerin ibra edilip edilmemesi konusunda karar almak üzere, Başbakanın başkanlığında yasama ve yürütme organı temsilcilerinden oluşan "Umumi Heyet" kurulmuş, Umumi Murakabe Heyeti daha sonra Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu adını almıştır.

1961 ve 1982 Anayasalarında KİT'lerin Türkiye Büyük Millet Meclisince denetiminin, özel bir kanunla düzenlenmesi öngörülmüştür.

1982 Anayasası'nın 165 inci maddesi gereğince 1987 yılında çıkarılan 3346 sayılı "Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile Fonların Türkiye Büyük Millet Meclisince Denetlenmesi Hakkında Kanun"un 2 nci maddesinde; "Ödenmiş sermayesinin yarısından fazlası kamu tüzel kişilerinince sağlanmış olan kurumlar ile bu kurumların ödenmiş sermayesinin yarısından fazlasını sağlamış oldukları diğer kurumlar ve yukarıda sayılanlardan olmamakla beraber kendilerine bazı kamu yetki ve görevleri verilmiş olup, galip vasıfları bu kamu hizmetlerini yürütmek olan ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından olmayan özel kanunlara tabi kurumlar ve İller Bankası" TBMM'nin denetimine tabi tutulmuştur.

Bu tanımın kapsamına girmekle beraber, mahalli idarelerin ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, ödenmiş sermayesinin yarısından fazlasını sağladıkları kurumlar ve T.C. Merkez Bankası, KİT'lerin TBMM'ce denetlenmesini düzenleyen 3346 sayılı Kanun'la konulan denetimin dışında tutulmuştur. Aynı Kanun'un 2 nci maddesinde; T.C. Merkez Bankası denetiminin Anayasa'nın 162 nci maddesinde düzenlendiği şekilde milli bütçenin incelenmesi yoluyla yapılması öngörülmüştür.

2010 yılında yürürlüğe giren 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'yla Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu tüzel kişiliği sona erdirilerek, Sayıştay'a devredilmiş olup, bu tarihten itibaren KİT'ler 6085 sayılı Kanun ve 233 sayılı KHK gereği Sayıştay'ın denetimine tabi olmuştur. Bu denetim, Anayasa ve 3346 sayılı Kanun gereğince KİT'ler üzerinde TBMM'ce yapılan denetimin alt yapısını oluşturmaktadır.

Özelleştirme programına alınan kuruluşlar, sermayelerindeki kamu payı %50'nin altına düşünceye kadar 4046 sayılı Kanun'un 11 inci maddesi gereğince, birden fazla KİT ve bağlı ortaklığın sermayesine iştirak etmesi ile sermayesindeki kamu payı %50'nin üstüne çıkmış olan ancak 233 sayılı KHK kapsamında bulunmayan şirketler TBMM KİT Komisyonununun 25.11.1992 tarihinde aldığı 40 sayılı karar ve Başbakanlığın 11.12.1992 tarih ve 2366 sayılı yazısı gereğince denetlenmiştir.

233 sayılı KHK'nin 55/3 üncü maddesi çerçevesinde KİT'ler tarafından merkezi yurt dışında olan ve kurulduğu ülkenin mevzuatına tabi şirketler bulunmaktadır.

Kamu payı %50'nin üzerinde olan şirketlerin, Anayasanın 165 inci maddesi kapsamında TBMM tarafından denetlenmesine ilişkin düzenlemede; yurt içi ve yurt dışı

ayrımı yapılmamış olmasına rağmen, yurt dışında bulunan şirketler hakkında ayrı bir denetim raporu hazırlanmamakta, bunların faaliyetleri bağlı olduğu ana kuruluş raporunda değerlendirilmektedir.

a) Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce yapılan denetim:

KİT'lerin TBMM'ce denetlenmesine dair usul ve esaslar yine Anayasa gereği 1987 yılında çıkarılan 3346 sayılı Kanun'la düzenlenmiştir.

KİT'lerin, TBMM'ce denetimi, 3346 sayılı Kanun'un 3 üncü maddesi uyarınca, 35 üyeden oluşan, "Türkiye Büyük Millet Meclisi Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonu" tarafından yapılmaktadır. Denetimde, Sayıştay'ın raporlarıyla, Başbakanlığın sevk edeceği diğer raporlar ve varsa Komisyonca tespit edilen diğer konular esas alınmaktadır.

6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nda; KİT'lerin denetimi ile ilgili olarak; hazırlanan raporların Eylül ayı sonuna kadar Rapor Değerlendirme Kuruluna gönderilmesi, Rapor Değerlendirme Kurulunun Ekim ayı sonuna kadar rapora son şeklini vermesi, bu raporların birer örneğinin denetlenen kuruluşa ve ilgili bakanlığa gönderilmesi, kuruluşların hazırlayacakları cevaplarını raporun alındığı tarihten itibaren 30 gün içinde Sayıştay'a ve ilgili bakanlığa göndermesi, ilgili bakanlığın da bu cevapları kendi görüşleri ile birlikte en geç 15 gün içinde Sayıştay'a göndermesi, hazırlanan raporların kuruluş ve bakanlık cevapları ile birlikte en geç ilgili olduğu yılın bitimini takip eden yılın sonuna kadar TBMM'ye sunulması ve aynı zamanda Kalkınma Bakanlığı ve Hazine Müsteşarlıklarına gönderilmesi öngörülmüştür.

KİT Komisyonu, denetlenecek kuruluşların durumunu; ulusal ekonomiye faydalı olabilmeleri için özerk bir tarzda, ekonominin kuralları ve ekonomik gerekler dahilinde, verimlilik ve kârlılık ilkeleri doğrultusunda yönetilerek, kuruluş amaçlarına ulaşmalarını teminen, faaliyetlerinin mevzuata, uzun vadeli kalkınma planına ve planın uygulama programlarına uygunluğu yönünden değerlendirilmektedir.

3346 sayılı Kanun kapsamında, Komisyonca yapılan inceleme ve değerlendirmelere; denetlenen kuruluşların yöneticileri ve ilgili buldukları bakanlık temsilcileri, Kalkınma Bakanlığı ve Hazine Müsteşarlıkları ile Sayıştay yetkilileri de katılmakta ve gerekirse açıklamada bulunmaktadır.

KİT Komisyonu, kuruluşa ait alt komisyonların raporlarını, Sayıştay'ın TBMM'ye sunduğu raporları ile ilgili kuruluş ve bakanlıkların bu raporlardaki önerilere ilişkin cevap ve görüşleriyle birlikte ele alarak, kuruluşların durumunu yeniden incelemekte ve bunların bilanço ve netice hesaplarını tasvip ederek yönetim kurullarının ibra edilmesine veya bilanço ve netice hesaplarını tasvip etmeyerek yönetim kurullarının ibra edilmemesine gerekçeli olarak karar vermektedir.

KİT Komisyonunca karara bağlanıp süresi içinde kesinleşen veya itiraz üzerine Genel Kurulca görüşülerek tasvip edilen veya edilmeyen bilançolarla netice hesapları veya mali durumları gösteren tablolar, yönetim kurullarının ibra edilme veya edilmeme kararı ile birlikte kesinleştikten sonra Resmî Gazetede yayımlanmakta, ibra edilmeyen kuruluşların sorumluları hakkında genel hükümlere göre adli kovuşturma veya işlem yapılabilmesi için karar, TBMM Başkanlığınca Başbakanlığa ve ilgili adli mercie bildirilmektedir.

Diğer yandan, 3346 sayılı Kanun'a tabi ve genel kurulları T. Ticaret Kanunu'na veya özel kanunlarına göre oluşturulan şirket ve kurumlar diğer KİT'ler gibi denetlenmekle birlikte, bunların bilanço ve netice hesaplarıyla ilgili olarak Komisyonda ve itiraz halinde TBMM Genel Kurulu'nda herhangi bir oylama yapılmamakta ve yönetim kurullarının ibra edilmesi veya edilmemesi hususunda karar verilmemekte, bu kuruluşların raporları sadece genel görüşme konusu yapılabilmektedir. Bu bağlamda, genel kurulu bulunan bağlı ortaklıkların bilanço ve netice hesapları da genel görüşmeye sunulmaktadır.

b) Sayıştay tarafından yapılan denetim:

KİT'lerle ilgili olarak, 1938 yılında 3460 sayılı Kanun'la kurulan Umumi Murakabe Heyeti tarafından başlatılan ve 1983 tarihinden itibaren 72 sayılı KHK kapsamında Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu tarafından gerçekleştirilen denetim, 19.12.2010 tarihinden itibaren 6085 sayılı Kanun kapsamında Sayıştay tarafından gerçekleştirilmektedir.

c) KİT'lerin diğer idare ve organlar tarafından denetlenmesi:

KİT'lerin üzerinde, TBMM ve Sayıştay'ın dışında diğer bazı idare ve organların da çeşitli mevzuat çerçevesinde denetim yetkileri bulunmaktadır. Bu tür denetimler genelde belirli konularda ve gerektiğinde yapılmaktadır.

ca) İlgili bakanlığın gözetim ve denetimi:

KİT'ler mevzuat gereği birer bakanlıkla ilgilendirilmiş olup, özelleştirme programına alınanlar ise doğrudan ÖİB'ye bağlanmıştır. İlgili bakanlıklar, teşebbüs, müessese ve bağlı ortaklık faaliyetlerinin kanun, tüzük ve yönetmelik hükümlerine uygun olarak yürütülmesini gözetmekle görevlendirilmiştir.

İlgili bakanlıkça yapılan denetim, periyodik bir denetim şekli olmaktan ziyade belli konuların incelenmesi ve soruşturulmasına yönelik olarak gerektiğinde yapılmaktadır. İlgili bakanlıklar bu yetkilerini genelde kendi teftiş kurulları aracılığı ile kullanmaktadır.

cb) Diğer denetim organları veya kuruluşların denetimi:

KİT'ler, ticari kuruluşlar olmakla birlikte aynı zamanda kamu yönetimi içinde yer almaktadırlar. Bu nedenle, kamu yönetimi üzerinde genel denetim yetkisi bulunan bazı denetim organlarının KİT'ler üzerinde de denetim yetkileri bulunmaktadır.

Bu kuruluşların başlıcaları;

- Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu,
- Başbakanlık Teftiş Kurulu,
- Maliye Bakanlığı Vergi Denetim Kurulu,
- Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (Bankalarla ilgili olarak),
- Hazine Kontrolörleri Kurulu,
- Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (Enerji KİT'leri ile ilgili) olarak sayılabilir.

Bu denetim organlarının denetimi, periyodik olarak yapılan sürekli bir denetim olmayıp gerektiğinde belirli konulara münhasır olmak üzere yapılmaktadır.

KİT'ler, birer ticari kuruluş olarak, diğer ticari kuruluşların tabi olduğu idarelerin denetimlerine de tabi bulunmaktadır.

Ayrıca KİT'ler üzerinde, başta Başbakanlığın, Kalkınma Bakanlığının, Hazine Müsteşarlığının, Devlet Personel Başkanlığının ve Kamu İhale Kurulunun olmak üzere diğer bazı kuruluşların da düzenleyici, izin verici, kontrol edici, kısıtlayıcı vb. nitelikte yetkileri bulunmaktadır.

B-KAMU İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİNİN TÜRKİYE EKONOMİSİ İÇİNDEKİ YERİ**1- Ekonomik gelişmeler ve politikalar:****a) Dünya ekonomisindeki gelişmeler:**

2008-2012 yıllarında dünya ekonomisindeki gelişmelere ilişkin temel göstergeler 1 sayılı çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge:1- Dünya ekonomisinde temel göstergeler (Yüzde değişme)

Başlıca göstergeler	2008	2009	2010	2011	2012	Son iki yıl farkı
Dünya hasılası	2,8	(0,7)	5,1	3,9	3,2	(0,7)
Gelişmiş ekonomiler	0,2	(3,7)	3,0	1,7	1,5	(0,2)
-ABD	0,0	(3,5)	3,0	1,8	2,8	1,0
-Japonya	(1,2)	(6,3)	4,4	(0,6)	2,0	2,6
-Avro bölgesi	0,5	(4,3)	2,0	1,5	(0,6)	(2,1)
-Almanya	1,0	(5,1)	4,0	3,4	0,9	(2,5)
Yükselen piyasalar ve gelişmekte olan ekonomiler	6,0	2,8	7,4	6,2	4,9	(1,3)
-Afrika (Sahra altı)	5,5	2,8	5,3	5,5	4,9	(0,6)
-Gelişmekte olan Asya	7,7	7,2	9,5	7,8	6,4	(1,4)
-Latin Amerika	4,3	(1,7)	6,2	4,6	2,9	(1,7)
-Orta Doğu ve Kuzey Afrika	5,0	2,6	5,0	3,9	4,6	0,7
-Orta ve Doğu Avrupa	3,0	(3,6)	4,6	5,4	1,4	(4,0)
Dünya ticaret hacmi (Mal ve hizmet ithalatı)	2,9	(10,7)	12,6	6,1	2,7	(3,4)
-Gelişmiş ekonomiler	0,4	(12,4)	11,4	4,7	1,0	(3,7)
-Yükselen piyasalar ve gelişmekte olan ekonomiler	9,0	(8,0)	14,9	8,8	5,5	(3,3)
Tüketici fiyatları (Yıllık ortalama):						
-Gelişmiş ekonomiler	3,4	0,1	1,5	2,7	2,0	(0,7)
-Avro bölgesi	3,3	0,3	1,6	2,7	2,5	(0,2)
-Yükselen piyasalar ve gelişmekte olan ekonomiler	9,2	5,2	6,1	7,1	6,1	(1,0)
İşsizlik oranı (%):						
-Gelişmiş ekonomiler	5,8	8,0	8,3	7,9	8,0	0,1
-Avro bölgesi	7,6	9,3	10,1	10,2	11,4	1,2
Libor (Altı aylık ABD Doları) (%)	3,0	1,1	0,5	0,5	0,7	0,2

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı (DPT), 2010-2014 Yılı Programları, tablo I.1-Dünya ekonomisinde temel göstergeler.

Dünya ekonomisindeki son beş yıllık temel göstergelere bakıldığında; özellikle gelişmiş ekonomilerde 2008 yılında başlayan finansal krizin 2009 yılında küresel boyuta ulaşması ile dünya hasılası %0,7 oranında daralmıştır. 2010 yılında ise dünya hasılası tekrar artışa geçerek %5,1 oranında büyümüş, fakat 2011 ve 2012 yıllarında dünya hasılası artış hızı azalmıştır.

Diğer taraftan dünya ticaret hacmi 2010 yılında %12,6 oranında genişlemiş iken, 2011 yılında bu oran %6,1'e, 2012 yılında %2,7'ye gerilemiştir. 2012 yılında önceki yıla göre enflasyon oranlarında azalış, işsizlik oranlarında ise artış gerçekleşmiştir.

b) Türkiye ekonomisindeki gelişmeler:

Türkiye'nin 2008-2012 yıllarına ilişkin temel ekonomik göstergeleri 2 sayılı çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge: 2-Türkiye'nin temel ekonomik göstergeleri

Temel göstergeler	Ölçü	2008	2009	2010	2011	2012	Son iki yıl farkı
Büyüme ve istihdam (Yüzde değişme):							
Toplam tüketim	%	(0,3)	(0,4)	5,7	7,5	0,2	(7,3)
-Kamu	%	3,3	3,8	1,6	5,7	6,4	0,7
-Özel	%	(0,7)	(0,9)	6,2	7,7	(0,5)	(8,2)
Toplam sabit sermaye yatırımı	%	(5,2)	(20,1)	31,1	17,0	(2,2)	(19,2)
-Kamu	%	6,0	(1,0)	19,1	(3,1)	10,4	13,5
-Özel	%	(7,4)	(24,4)	34,5	22,1	(4,8)	(26,9)
Stok değişimi ⁽¹⁾	%	0,3	(2,3)	2,5	(0,2)	(1,4)	(1,2)
Toplam mal ve hizmet ihracatı	%	2,7	(5,0)	3,4	7,9	16,7	8,8
Toplam mal ve hizmet ithalatı	%	(4,1)	(14,3)	20,7	10,7	(0,3)	(11,0)
GSYH	%	0,7	(4,8)	9,2	8,8	2,2	(6,6)
GSYH (Cari fiyatlarla)	Milyar TL	951	953	1.099	1.298	1.406	108
GSYH (ABD Doları)	Milyar Dolar	742	617	732	774	786	12
Kişi başı milli gelir (GSYH)	ABD Doları	10.438	8.559	10.022	10.466	10.497	31
Kişi başı milli gelir (SAGP, GSYH)	ABD Doları	14.962	14.218	15.571	17.034	18.125	1.091
Nüfus (Yıl ortası)	Bin kişi	71.095	72.050	73.003	73.950	74.855	905
İş gücüne katılma oranı	%	46,9	47,9	48,8	49,9	50,0	0,1
İstihdam düzeyi	Bin kişi	21.194	21.277	22.594	24.110	24.821	711
İşsizlik oranı	%	11,0	14,0	11,9	9,8	9,2	(0,6)
Dış ticaret (ABD Doları):							
İhracat (FOB)	Milyar Dolar	132,0	102,0	114,0	135,0	153,0	18,0
İthalat (CIF) ⁽²⁾	Milyar Dolar	202,0	141,0	186,0	241,0	237,0	(4,0)
Dış ticaret dengesi		(69,9)	(38,8)	(71,7)	(105,9)	(84,1)	21,8
Cari işlemler dengesi / GSYH	%	(5,7)	(2,3)	(6,4)	(9,7)	(6,1)	3,6
Dış ticaret hacmi / GSYH	%	45,0	39,4	40,9	48,5	49,5	1,0
Kamu finansmanı ^(0%):							
Genel devlet gelirleri ⁽³⁾ /GSYH	%	32,9	34,6	35,5	36,4	37,8	1,4
Genel devlet harcamaları ⁽³⁾ /GSYH	%	34,6	40,1	38,5	36,8	38,9	2,1
Genel devlet borçlanma gereği ⁽³⁾ /GSYH	%	1,6	5,5	3,0	0,4	1,0	0,6
Genel devlet faiz harcamaları ⁽³⁾ /GSYH	%	5,4	5,7	4,5	3,4	3,5	0,1
Kamu kesimi borçlanma gereği ⁽⁴⁾ /GSYH	%	1,6	5,1	2,4	0,1	1,0	0,9
Kamu kesimi faiz dışı fazla ⁽⁴⁾ /GSMH	%	1,6	(1,2)	0,8	1,9	0,8	(1,1)
AB tanımlı Nominal borç stoku /GSYH	%	40,0	46,1	42,4	39,1	36,2	(2,9)
Fiyatlar (Yüzde değişme):							
GSYH deflatörü	%	12,0	5,3	5,7	8,6	6,8	(1,8)
TÜFE (Yıl sonu)	%	10,1	6,5	6,4	10,5	6,2	(4,3)

(1) Büyüme katkı olarak verilmektedir.

(2) Parasal olmayan altın ithalatı dahildir.

(3) Merkezi yönetim bütçesi, mahalli idareler, döner sermayeli kuruluşlar, İşsizlik Sigortası Fonu, sosyal güvenlik kuruluşları ve bütçe dışı fonları kapsamaktadır.

(4) Genel devlet ve KİT'leri kapsamaktadır.

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı (DPT), 2014 Yılı Programı, tablo I.3-Temel ekonomik büyüklükler.

Türkiye GSYH'si 2011 yılında %8,8 oranında büyürken, 2012 yılı büyüme hızı %2,2 seviyesinde kalmıştır.

Toplam tüketim artışı 2011 yılında %7,7 oranında artış göstermiş iken, 2012 yılında %0,5 azalmıştır. Toplam sabit sermaye yatırımları 2011 yılındaki artış hızı %22,1 seviyesinde iken 2012 yılında %4,8 azalış göstermiştir. 2012 yılında işsizlik oranı önceki yıla göre 0,6 puan, enflasyon oranı da 4,3 puan azalış göstermiştir.

2- Kamu iktisadi teşebbüslerine ilişkin hedef ve politikalar:

KİT'lerin yönetim ve çalışma esasları 233 sayılı KHK'da, denetimle ilgili hususlar ise 6085 sayılı Kanun ve 3346 sayılı Kanun'la belirlenmiş olup, kalkınma planlarında ve yıllık programlarında KİT'lerle ilgili hedef ve politikalara yer verildiği gibi, Bakanlar Kurulu kararı ile çıkarılan kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıkların genel yatırım ve finansman programı ve Başbakanlık tasarruf genelgeleri ile de KİT'lerin faaliyetlerine ilişkin çeşitli düzenlemeler yapılmaktadır.

Bu bağlamda 2008-2012 döneminde KİT'lerin faaliyetlerini etkileyen başlıca düzenlemeler aşağıda açıklanmıştır.

a) Kalkınma planları:

İstikrar içinde büyüyen, gelirini daha adil paylaşan, küresel ölçekte rekabet gücüne sahip, bilgi toplumuna dönüşen ve AB'ye üyelik için uyum sürecini tamamlamış bir Türkiye vizyonu ile 2007-2013 dönemi için hazırlanan Dokuzuncu Kalkınma Planında;

-Türkiye ekonomisinin yıllık ortalama %7 oranında büyümesi, üretimin sektörel kompozisyonunda sanayi ve hizmetler sektörlerinin ön plana çıkması,

-Tarım sektörünün üretim ve katma değer içerisindeki payının ekonominin modernizasyonu ve yapısal reformlara paralel olarak azalmaya devam etmesi, plan dönemi sonunda %7,8 seviyesine çekilmesi,

-Plan döneminde sanayi sektörü üretim artış hızının yıllık ortalama %7,8 seviyesinde gerçekleşmesi ve dönem sonunda sektör payının %27,2'ye ulaşması, aynı dönemde hizmetler sektörü yıllık büyüme hızının %7,3 oranında olması ve dönem sonunda sektör payının %65 düzeyine çıkması,

-Özelleştirmelerin de etkisiyle KİT sisteminin ekonomi içindeki payının önemli ölçüde azalması, KİT'lerin toplam brüt satış hasılatının GSYH'ye oranının 2006 yılındaki %9 seviyesinden 2013 yılında %3,3'e düşmesi, aynı dönemde KİT sisteminde yaratılan katma değer GSYH'ye oranının da %2'den %0,6'ya düşmesi,

-Plan dönemi sonuna gelindiğinde özelleştirme işlemleri sonucunda kamunun, hava ve deniz ulaşımı ile lokomotif ve vagon üretimi; şeker, tütün ve çay ürünlerinin işlenmesi; petrokimya sanayi; malzeme alımı; elektrik dağıtım ve toptan ticareti faaliyet alanlarından tamamen çekilmesi; bunun yanı sıra, elektrik üretimi, doğal gaz piyasası, kömür ve diğer maden işletmeciliğindeki payının azalması,

-Buna mukabil tahıl alımı, tohumluk üretimi, demiryolu ulaşımı alt yapısı, elektrik iletimi, petrol arama, hava meydanlarının işletilmesi, posta hizmetleri ile kıyı emniyetinin sağlanması alanlarında faaliyet gösteren KİT'lerin plan döneminde özelleştirilmemesi,

öngörülmüştür.

b) Yıllık programlar:

Kalkınma planları çerçevesinde Kalkınma Bakanlığı tarafından hazırlanarak Bakanlar Kurulu Kararı ile uygulamaya konulan yıllık programlarda, genelde bütün ekonomide uygulanacak politikaların yanında KİT'lerle ilgili politikalara da yer verilmiş olup, 30.10.2011 tarih ve 28100 mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2012 Yılı Programında KİT'lerle ilgili olarak;

-KİT'lerin kârlılık ve verimlilik ilkelerine uygun olarak işletilmesi, belirli bir takvim ve strateji çerçevesinde özelleştirmelerin sürdürülmesi,

-KİT'lerde yetkilendirme, hesap verebilirlik, şeffaflık, karar alma süreçlerinde etkinliği ve performansa dayalı yönetimi esas alan stratejik yönetim anlayışının yaygınlaştırılması,

-Tüm işletmecilik politikalarının, stratejik planlar ile genel yatırım ve finansman kararnamelerinde öngörülen hedeflere ulaşacak şekilde piyasa şartlarına uygun olarak belirlenmesi ve etkin bir şekilde uygulanması,

-Stok, tedarik, üretim ve pazarlama maliyetlerinin düşürülerek, verimliliği artıran ve uluslararası fiyat değişimlerine duyarlı bir finansman politikasının izlenmesi,

-Atıl durumda bulunan gayrimenkullerinin değerlendirilmesinde rayiç bedelin esas alınması, atıl olmayan gayrimenkullerinin devrinde ise, işletmenin verimliliği, bütünlüğü ve çevre sağlığı gibi hususları olumsuz etkilemeyecek şekilde mümkün olabileceği,

-Zarar eden işletme birimlerinin sorunlarının birimlerin fonksiyonları da dikkate alınarak çözüme kavuşturulması, ancak alınacak tedbirlerle kâra geçirilmesi mümkün görülmeyenlerin işletme birimlerinin tasfiye edilmesi,

- KİT'lerde nitelikli personel ihtiyacının karşılanması için gerekli tedbirlerin alınması, esasları benimsenmiştir.

c)Kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıkları genel yatırım ve finansman programları:

Her yıl Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıkları genel yatırım ve finansman programlarında; KİT'lerin yıllık çalışmalarını yürütürken uyacakları esaslar, mal ve hizmet tedarik ve üretim faaliyetlerine, borç ödemeleri ve alacaklarına, istihdama ilişkin hükümler, uygulanacak fiyatlara ilişkin esaslar belirlenmektedir.

Kamu İktisadi Teşebbüsleri ve Bağılı Ortaklıklarının 2012 Yılına Ait Genel Yatırım ve Finansman Programının Tespiti Hakkındaki 2011/2305 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı, 27.10.2011 tarih ve 28097 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

3- Kamu iktisadi teşebbüslerinin Türkiye ekonomisi içindeki yeri:

KİT'lerin 2008-2012 dönemine ait başlıca bilgiler 3 sayılı çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge : 3 - KİT'lerin 2008-2012 dönemine ait başlıca bilgileri

Toplu bilgiler	Ölçü	2008	2009	2010	2011	2012	Son iki yıl farkı	Artış veya azalış (%)
Esas sermaye	Bin TL	62.168.492	70.640.678	81.926.245	92.079.413	99.517.123	7.437.710	8,1
Ödenmiş sermaye	"	49.631.006	58.930.205	68.817.601	80.925.708	87.314.514	6.388.806	7,9
Sermaye ödeme oranı	%	79,8	83,4	84,0	87,9	87,7	(0,1)	(0,2)
Kaynaklar :								
Öz kaynaklar	Bin TL	67.955.817	83.293.713	97.419.573	111.276.822	126.649.570	15.372.748	13,8
Yabancı kaynaklar :								
-Kısa süreli	"	164.760.767	186.310.463	218.088.789	252.980.541	271.617.421	18.636.880	7,4
-Uzun süreli	"	21.346.936	25.227.637	25.926.091	32.017.127	39.680.125	7.662.998	23,9
Varlıklar :								
-Dönen varlıklar (Net)	"	115.526.723	169.657.770	138.675.736	167.696.362	230.591.448	62.895.086	37,5
-Duran varlıklar (Net)	"	138.536.797	124.741.236	202.758.717	228.578.128	207.355.668	(21.222.460)	(9,3)
Fiziki kaynak-ödeme farkı (*)	"	(611.914)	(825.848)	1.893.924	(5.367.872)	(5.895.335)	(527.463)	9,8
Yatırım harcamaları (Nakdi)	"	4.391.968	3.857.924	6.640.824	7.481.247	8.447.206	965.959	12,9
Tüm ahmlar tutarı	"	51.041.983	42.577.769	40.464.329	61.864.055	75.038.651	13.174.596	21,3
Net satış hasılatı (*)	"	83.835.562	83.006.660	86.371.264	98.638.396	122.419.364	23.780.968	24,1
Satışların maliyeti (*)	"	77.874.283	70.467.112	73.425.954	90.513.212	112.549.728	22.036.516	24,3
Mevduat	"	123.787.532	142.479.170	180.914.843	179.313.616	198.950.205	19.636.589	11,0
Verilen krediler	"	66.739.000	75.764.587	112.361.526	141.074.660	157.154.654	16.079.994	11,4
Stoklar:	"	1.245.564	1.913.800	3.216.233	1.965.823	1.698.339	(267.484)	(13,6)
-İlk madde ve malzeme	"	4.533.145	4.316.656	3.640.441	3.489.046	3.693.092	204.046	5,8
-Yarı mamul-ara mamul	"	239.363	198.247	230.887	723.426	911.335	187.909	26,0
-Mamul	"	2.844.486	3.554.419	3.373.089	3.642.522	3.881.709	239.187	6,6
-Ticari mal	"	1.975.105	3.466.634	2.945.822	5.179.843	6.504.126	1.324.283	25,6
Personel:								
Memur (ortalama)	Kişi	9.285	8.919	8.693	7.377	6.054	(1.323)	(17,9)
Sözleşmeli personel (ortalama)	"	83.379	81.144	77.842	77.667	78.700	1.033	1,3
İşçi (ortalama)	"	155.007	148.201	133.736	131.734	128.852	(2.882)	(2,2)
Toplam personel giderleri	Bin TL	10.314.988	10.522.690	10.858.194	11.589.931	12.669.978	1.080.047	9,3
Toplam memur giderleri	Bin TL	345.961	360.413	387.893	406.015	381.910	(24.105)	(5,9)
Toplam sözleşmeli personel giderleri	"	2.511.476	2.635.558	2.757.528	3.231.075	3.816.186	585.111	18,1
Toplam işçi giderleri	"	7.447.168	7.517.491	7.701.364	7.936.319	8.453.101	516.782	6,5
Aylık kişi başına memur giderleri	TL	3.105	3.367	3.718	4.586	5.257	670	14,6
Aylık kişi başına sözleşmeli personel giderleri	"	2.510	2.707	2.952	3.467	4.041	574	16,6
Aylık kişi başına işçi giderleri	"	4.004	4.227	4.799	5.020	5.467	447	8,9
Tahakkuk eden kurumlar vergisi	Bin TL	1.637.867	3.289.302	3.466.953	2.112.189	3.722.821	1.610.632	76,3
Tahakkuk eden tüm vergiler	"	8.702.975	10.387.690	11.311.410	6.739.841	9.466.133	2.726.292	40,5
GSYH'ya katkı (üretici fiyatlarıyla)	"	18.516.078	27.262.396	28.419.924	24.922.324	29.191.560	4.269.236	17,1
GSYH'ya katkı (alıcı fiyatlarıyla)	"	24.436.920	32.577.769	32.984.044	27.283.134	33.325.029	6.041.895	22,1
GSMH'ye katkı (alıcı fiyatlarıyla)	"	23.903.390	34.244.261	32.831.572	26.751.431	33.930.186	7.178.755	26,8
İşletme faaliyetleri kârları toplamı (*)	"	4.376.943	10.017.734	10.959.184	6.501.152	7.135.737	634.585	9,8
İşletme faaliyetleri zararları toplamı (*)	"	(3.587.899)	(2.936.904)	(2.797.204)	(4.183.751)	(3.291.996)	891.755	(21,3)
Finansman giderleri (yatırımlar hariç)(*)	"	3.560.441	2.710.208	1.213.396	1.974.379	824.391	(1.149.988)	(58,2)
Dönem kârları toplamı	Bin TL	8.906.111	16.269.607	18.473.835	7.106.583	7.790.888	684.305	9,6
Dönem zararları toplamı	Bin TL	(5.318.563)	(2.576.498)	(4.096.512)	(3.962.509)	(2.634.042)	1.328.467	(33,5)

(*) Mali kuruluşlar hariç.

2008 yıl sonu itibarıyla, 68 milyar TL'si öz kaynak, 186,1 milyar TL'si yabancı kaynak olmak üzere toplam 254,1 milyar TL kaynak kullanan KİT'ler, 2012 yıl sonu itibarıyla 126,6 milyar TL'si öz kaynak, 311,3 milyar TL'si de yabancı kaynak olmak üzere toplam 437,9 milyar TL kaynak kullanmıştır. 2008-2012 dönemindeki öz kaynaklar %86,4 oranında artarken, yabancı kaynaklar %67,3 oranında artmış ve toplam kaynak artış oranı %72,4 olarak gerçekleşmiştir.

2008 yıl sonu itibarıyla 181,1 milyar TL tutarındaki yabancı kaynakların 146,2 milyar TL'si, 2012 yıl sonu itibarıyla 311,3 milyar TL tutarındaki yabancı kaynakların 258,2 milyar TL'si mali kuruluşlar tarafından kullanılmıştır.

2008 yılında 4,4 milyar TL olarak gerçekleşen nakdi yatırım harcamaları, 2009 yılında 3,9 milyar TL'ye gerilemiş olmasına karşılık, 2010 yılında 6,6 milyar TL, 2011 yılında 7,5 milyar TL, 2012 yılında da 8,4 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

2008-2012 döneminde KİT alımları %47, net satış hasılatı %46, mali kuruluşların mevduatı %60,7, kredileri %135,5, tahakkuk eden kurumlar vergisi %133,2, tahakkuk eden tüm vergileri %9,9 oranlarında artarken, istihdam edilen ortalama personel sayısı %13,8 oranında, yatırımlar dışında ortaya çıkan finansman ihtiyacı için kullanılan yabancı kaynaklar için tahakkuk eden finansman giderleri %76,8 oranında azalmıştır. Yatırımlarda kullanılan kaynaklar için katlanılan finansman gideri 2008 yılında 246,3 milyon TL iken, 2011 yılında 497 milyon TL'ye ulaşmış, 2012 yılında ise 48 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

Aynı dönemde dönem kârları toplamı %12,5 oranında azalırken, dönem zararlarının %50,5 oranında azalmasının etkisiyle net dönem sonucu %43,7 oranında artış göstermiş, üretici fiyatlarıyla GSYH'ye katkı %57,7 oranında, alıcı fiyatlarıyla GSMH'ye katkı %36,4, alıcı fiyatlarıyla GSMH'ye katkı %41,9 oranında artmıştır.

2008-2012 döneminde KİT'ler içinde değerlendirilen kuruluşların sektörler itibarıyla ayrıntısına (Ek:1) de, rapor kapsamındaki kuruluşlarla ilgili başlıca bilgilere (Ek:8) de yer verilmiş olup, KİT'lerin istihdam, üretim, yatırım, hazine ile ilişkiler ve yaratılan katma değer olarak Türkiye ekonomisindeki yeri aşağıda ayrıntılı olarak incelenmiştir.

a) İstihdam yönünden:

Türkiye'de ve KİT'lerde 2008-2012 dönemine istihdam edilen personel sayısı, sektörler bazında ayrıntılı olarak 4 sayılı çizelgede gösterilmiştir.

(Bin kişi)

Çizelge 4-Sektörler itibarıyla istihdam

Sektörler	2008		2009		2010		2011		2012	
	TR	KİT	TR	KİT	TR	KİT	TR	KİT	TR	KİT
1-Tarım	5.016	4	5.254	4	5.683	4	6.143	4	6.097	4
2-Sanayi :										
a)Madencilik	115	29	103	30	115	30	125	30	113	28
b)İmalat sanayii	4.235	52	3.949	48	4.216	37	4.367	32	4.420	30
c)Enerji	91	48	78	41	165	34	212	31	218	31
Toplam (2)	4.441	129	4.130	119	4.496	101	4.704	93	4.751	89
3-Hizmetler :										
a)Ulaştırma-haberleşme	1.089	73	1.081	73	1.213	71	1.255	70	1.333	71
b)Ticaret	4.573	4	4.542	4	4.471	4	4.771	5	4.892	5
c)Diğer hizmetler	4.906		4.931		5.027		5.280	3	5.775	2
Toplam (3)	10.568	77	10.554	77	10.711	75	11.306	78	12.000	78
4-Mali kuruluşlar	1.169	37	273	38	273	40	280	42	264	43
5-Diğer			1.066		1.431		1.677		1.709	
Genel toplam	21.194	248	21.277	238	22.594	220	24.110	217	24.821	214
KİT/TR (%)		1,2		1,1		1,0		0,9		0,9

Notlar:

- 1- KİT değerleri ortalamadır.
- 2- Türkiye değerleri, TÜİK Hanehalkı İşgücü Anketi sonuçlarına dayanan Temel İstatistikler veri tabanından (www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temel) alınmış, yıllık ortalamalardır.

TÜİK hane halkı işgücü anketi sonuçlarına göre; 2012 yılında Türkiye'nin istihdama baz teşkil eden 15 yaş üzeri nüfusu 54,7 milyon kişi, işgücüne dahil olmayan nüfus 27,1 milyon kişi, toplam işgücü 28,0 milyon kişi, işgücüne katılma oranı %50,0, toplam istihdam 24,8 milyon kişi, istihdam oranı %45,4, işsiz sayısı 2,5 milyon kişi, işsizlik oranı ise %9,2 olarak gerçekleşmiştir.

2007 yılında 20,7 milyon kişi olan toplam istihdam, 5 yıl sonra 2012 yılında %19,8 oranında 4,1 milyon kişi artarak 24,8 milyon kişiye ulaşmıştır. Bunun sonucunda işsizlik oranı 2007 yılındaki %10,3 seviyesinden 2012 yılında %9,2 seviyesine gerilemiştir. İşsizlik oranı dönem içinde 2008 ve 2009 yıllarında yükselerek %14'e kadar çıkmış, sonraki yıllarda 2010'da %11,9'a, 2011'de %9,8'e ve 2012'de de %9,2'ye düşmüştür.

1980'li yıllarda izlenmeye başlanan özelleştirme politikaları ve uygulamaları sonucunda KİT'ler, diğer göstergeler bakımından olduğu gibi, istihdam bakımından da küçülmeye başlamışlardır. 1990 yılında Türkiye istihdamının %3,9'u oranında 720 bin kişi istihdam edilen KİT'lerde, izleyen dönemlerde hem sayısal ve hem de oransal olarak azalan bir trend görülmüştür.

2008-2012 yıllarını kapsayan 5 yıllık dönemde Türkiye istihdamında %19,8 oranında artış meydana gelirken, KİT istihdamı %18 oranında azalmıştır. Bunun sonucunda 2007 yılında Türkiye toplam istihdamının %1,3 oranında 261 bin kişisi KİT'lerde sağlanırken, 2012 yılı sonunda durum %0,9 oranında 214 bin kişiye düşmüştür. Bu gelişmede, KİT'lerin özelleştirilmesi yanında, son yıllarda birçok işin hizmet alımı suretiyle yüklenicilere gördürülmesi ve bu nedenle KİT istihdamının yerini özel sektör istihdamının almasının da rolü bulunmaktadır.

b) Üretim yönünden:

KİT'lerin üretim yönünden Türkiye ekonomisi içindeki yeri; mal ve hizmet üreten kuruluşlar ve mali kuruluşlar (bankacılık ve sigortacılık) olmak üzere iki grup halinde değerlendirilmiştir.

ba) Mal ve hizmet üretimi yönünden:

Bazı mal ve hizmetlerin, 2008-2012 yıllarına ait Türkiye ve KİT üretimleri 5 sayılı çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge: 5- Başlıca mal ve hizmet üretimleri

Mal ve hizmetler	Ölçü	2008		2009		2010		2011		2012	
		Türkiye	KİT	Türkiye	KİT	Türkiye	KİT	Türkiye	KİT	Türkiye	KİT
1-Madencilik :											
a) Birincil enerji kaynakları:											
-Taş kömürü (tuvenan) (*)	Bin ton	3.343	2.336	3.774	2.833	3.667	2.727	3.615	2.607	3.235	2.441
-Linyit (tuvenan)	Bin ton	86.075	39.284	82.263	36.070	74.437	33.128	79.045	36.217	78.078	35.757
-Ham petrol	Bin ton	2.223	1.518	2.490	1.800	2.602	1.863	2.427	1.780	2.367	1.710
b) Metal dışı madenler:											
-Bor mineralleri (konsantre)	Bin ton	2.356	2.356	1.965	1.965	2.365	2.365	2.121	2.121	2.185	2.185
2-İmalat:											
a) Tüketim malları:											
-Gövde et	Bin ton	482	6	413	14	781	30	777	20	916	26
-Çay	Bin ton	198	111	199	107	235	123	222	107	223	120
-Şeker	Bin ton	2.132	1.161	2.522	1.370	2.466	1.260	2.391	1.215	2.270	1.170
-Sigara ve tütün ürünleri	Milyon paket	134.948	12.536	9,3							
b) Yatırım malları:											
-Vagon	Adet	925	925	934	934	742	742	982	982	993	993
-Lokomotif	Adet	38	38	15	15	-	-	1	1	5	5
3-Enerji :											
-Elektrik (brüt) (**)	GW/h	194.418	97.717	194.813	89.454	211.208	95.532	229.395	92.351	239.081	90.823
4-Ulaştırma:											
a) Yolcu taşıma:	Milyon yolcu x km	5.097	5.097	5.374	5.374	5.491	5.491	5.882	5.882	4.598	4.598
-Demiryolu											
b)Yük taşıma:	Milyon ton x km	10.553	10.553	10.164	10.164	11.300	11.300	11.303	11.303	11.223	11.223
-Demiryolu											
c)Petrol ve doğal gaz taşıma											
-Doğal gaz	Milyon Sm ³	37.225	37.225	35.998	35.998	38.187	38.187	43.828	43.828	46.773	46.773
-Ham petrol (boru hattı)	Milyon ton/yıl	23,3	23,3	27,8	27,8	24,9	24,9	26,9	26,9	23,9	23,9
5-Haberleşme:											
-Kablo TV abonesi	Bin adet	1.133	1.133	1.141	1.141	1.230	1.230	1.261	1.261	1.250	1.250

Kaynak: Türkiye değerleri TÜİK, MİGEM ve PİGM istatistiklerinden alınmıştır.

(*) 2008 yıllarına ait Türkiye ve KİT değerleri satılabilir kömür cinsindedir.

(**) 2008 yıllarına ait Türkiye ve KİT değerleri net üretim değerleridir.

2012 yılında Türkiye üretiminde KİT payı gövde et üretiminde %2,8, çay üretiminde %53,8, şeker üretiminde %51,5 oranında olmak üzere önceki yıla yakın oranlarda gerçekleşmiştir.

Demir yolları ile ilgili lokomotif ve vagon üretiminde tekel konumunda olan TCDD'nin bağlı ortaklıkları TÜDEMTAŞ, TULOMSAŞ ve TÜVASAŞ tarafından 2012 yılında 901 adet yük ve yolcu vagonu imal edilmiş olup, 2011 yılına göre %7,5 oranında artış sağlanmıştır.

Türkiye'de 2012 yılı elektrik enerjisi kurulu gücü toplamı önceki yıla göre %7,8 oranında artışla 57.059 MW olup bunun %44,3'ü oranında 25.304 MW'ı EÜAŞ ve bağlı ortaklıklarına aittir. EÜAŞ kurulu gücünün; %52'si oranında 13.077 MW'ı termik, %48 oranında 12.227 MW'ı hidrolik santrallere aittir. EÜAŞ bünyesindeki santrallerde 2012 yılında brüt olarak toplam 90.823 GWh elektrik enerjisi üretilmiştir. 2011 yılında %40,3 olan KİT payı 2012 yılında %37,9'a gerilemiştir.

Ulaştırma sektöründe demir yolu taşımacılığı tekel konumunda olan TCDD tarafından gerçekleştirilmektedir. 2012 yılında demir yolu ile 70,2 milyon kişi taşınmış ve bu yolcuların taşındığı mesafe 4,6 milyar yolcuxkm olmuştur. 2012 yılında demir yolu ile yapılan yük taşımacılığı da 11,2 milyar tonxkm olarak gerçekleşmiştir.

2008-2012 döneminde; KİT'lerin Türkiye üretimindeki paylarında azalma eğilimi olduğu görülmektedir. KİT'lerin ekonomideki ağırlığı 1980'li yıllara kadar devam etmiş, ancak ithal ikamesi politikasının terk edilerek dışa açık büyüme modeline geçilmesiyle birçok KİT, dış rekabet koşullarına ayak uyduramamıştır. Bir yandan özel sektörün güçlenmesi, diğer yandan özelleştirme uygulamaları ile KİT'lerin üretimdeki payları giderek azalma sürecine girmiştir. KİT'ler son 20 yıl içinde, çimento, tekstil, kağıt, yem, süt ürünleri, orman ürünleri, demir çelik, tarım traktörü, petrol, gübre, petrokimya, turizm, hava ve denizyolu taşımacılığı ve madencilik sektörünün bazı dallarından tümüyle veya büyük ölçüde çekilmişlerdir.

bb) Mali kuruluşlar yönünden:

Ağırlıklı olarak bankacılık sektöründen oluşan mali sektör (finansal sektör) 2012 yılında da büyümesini sürdürmüştür. Mali sektörün bilanço tutarı 2011 yılsonuna göre %21,6 artarak 2012 yılsonunda 2,3 trilyon TL'ye ulaşmış; GSYH'ye oranı ise %164,1 olarak gerçekleşmiştir.

Türk mali sektörünün 2008-2012 yıllarına ait aktif büyüklükleri karşılaştırmalı olarak 6 sayılı çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge: 6- Türk mali sektörünün aktif büyüklüğündeki değişim

(Milyar TL)

Kuruluşlar	2008	Toplam aktif payı (%)	2009	Toplam aktif payı (%)	2010	Toplam aktif payı (%)	2011	Toplam aktif payı (%)	2012	Toplam aktif payı (%)	Son iki yıl değişimi (%)
TCMB	113,5	10,0	110	7,8	128,5	7,3	146,2	7,6	202	8,7	38,2
İMKB (Kapitalizasyon)	182	16,1	350,8	24,8	472,6	26,9	381,2	19,9	552,9	23,8	45,0
Bankalar	732,5	64,8	834	59,0	1.006	57,3	1.217,6	63,7	1.370,6	59,0	12,6
Sigorta şirketleri	26,5	2,3	31,8	2,3	35,1	2,0	40,9	2,1	50,8	2,2	24,2
Reasürans şirketleri	1,4	0,1	1,6	0,1	1,6	0,1	1,6	0,1	1,8	0,1	12,5
Emeklilik yatırım fonları	6	0,5	9,1	0,6	12	0,7	14,1	0,7	20,4	0,9	44,7
Menkul kıymet yatırım fon.	24	2,1	29,6	2,1	33,2	1,9	32,2	1,7	30,7	1,3	(5)
Finansal kiralama şirketleri	17,1	1,5	14,6	1,0	15,7	0,9	18,6	1,0	20,3	0,9	9,1
GYO	4,3	0,4	4,7	0,3	17,2	1,0	18,7	1,0	24,1	1,0	28,9
Aracı kurumlar	4,2	0,4	5,2	0,4	7,5	0,4	8	0,4	11,4	0,5	42,5
Factoring şirketleri	7,8	0,7	10,4	0,7	14,5	0,8	15,7	0,8	18,2	0,8	15,9
Tüketici finansman şirketleri	4,7	0,4	4,5	0,3	6	0,3	8,9	0,5	11,6	0,5	30,3
Varlık yönetim şirketleri	0,4	0,0	0,4	0,0	0,7	0,0	0,9	0,0	1,4	0,1	55,6
Finansal holding şirketleri	5	0,4	4,9	0,3	5,1	0,3	5,5	0,3	6,2	0,3	12,7
MKYO	0,6	0,1	0,7	0,0	0,8	0,0	0,7	0,0	0,7	0,0	-
GSYO	0,1	0,0	0,2	0,0	0,2	0,0	0,6	0,0	0,7	0,0	16,7
Portföy yönetim şirketleri	0,3	0,0	0,3	0,0	0,3	0,0	0,3	0,0	0,4	0,0	33,3
KGF	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	0,2	0,0	0,3	0,0	50,0
Toplam	1.130,5	100,0	1.412,8	100,0	1.757,1	100,0	1.911,9	100,0	2.324,5	100,0	21,6

Kaynak: BDDK, TCMB, HM, SPK, KAP, TSPAKB, MKK, KGF

2012 yıl sonu itibarıyla; Türk mali sektörünün aktif büyüklüğünde ilk sırayı %59 pay ve 1,4 trilyon TL tutarla bankacılık sektörü, ikinci sırayı %23,8 pay ve 0,5 trilyon TL tutarla İMKB (kapitalizasyon) ve üçüncü sırayı %8,7 pay ve 0,2 trilyon TL ile T.C. Merkez Bankası almıştır. Bankacılık dışı diğer mali sektörler 8,5 pay ve 0,2 trilyon TL tutarla yer almıştır.

Bankacılık sektörünün toplam varlıkları 2012 yılında önceki yıla göre %12,6 artarak 1,4 trilyon TL'ye yükselirken, GSYH'ye oranı 2012 yılında %98,8'e ulaşmıştır.¹ Bankacılık dışı diğer mali kesimin toplam aktifleri de 2012 yılında önceki yıla göre %19,1 oranında artış göstererek 0,2 trilyon TL düzeyinde olmuş olup, bunlardan; en yüksek artışı %55,6 oranı ile varlık yönetim şirketleri ve %44,7 oranı ile emeklilik yatırım fonları gerçekleştirmiş, menkul kıymet yatırım fonları ise %5 değer kaybetmiş ve mali sektör içinde küçülen tek kurum olmuştur.

Bankacılık sektöründeki 2008-2012 dönemine ait gelişmeler, kamu bankalarıyla karşılaştırılmalı olarak 7 sayılı çizelgede gösterilmiştir.

1 BDDK-Finansal Piyasalar Raporu – Aralık 2012 – Sayı 28

Çizelge : 7- Türkiye'de faaliyette bulunan bankalarla ilgili başlıca finansal bilgiler (*) (Milyon TL)

Finansal bilgiler	2008			2009			2010			2011			2012		
	Tüm bankalar	Kamu sermayeli bankalar	Payı %	Tüm bankalar	Kamu sermayeli bankalar	Payı %	Tüm bankalar	Kamu sermayeli bankalar	Payı %	Tüm bankalar	Kamu sermayeli bankalar	Payı %	Tüm bankalar	Kamu sermayeli bankalar	Payı %
Kaynaklar:															
Öz kaynaklar	82.696	20.355	24,6	106.467	26.494	24,9	129.087	32.423	25,1	138.452	34.433	24,9	174.563	43.048	24,7
Mevduat	453.485	124.154	27,4	507.258	142.479	28,1	614.680	180.580	29,4	698.920	179.314	25,7	770.016	198.940	25,8
Alınan krediler	78.212	2.907	3,7	69.957	4.717	6,7	93.335	6.829	7,3	125.999	13.205	10,5	129.330	21.834	16,9
Para piyasasına borçlar	41.285	9.673	23,4	61.287	14.906	24,3	57.707	8.158	14,1	98.932	30.663	31,0	80.081	11.635	14,5
Fonlar	5.729	5.447	95,1	6.333	5.916	93,4	7.590	6.692	88,2	8.307	7.652	92,1	9.052	8.427	93,1
Muhtelif borçlar	12.317	1.136	9,2	14.352	1.224	8,5	19.307	1.556	8,1	23.635	2.092	8,9	27.674	2.539	9,4
Karşılıklar	11.281	2.145	19,0	13.151	2.565	19,5	13.832	2.224	16,1	17.432	3.368	19,3	23.345	5.156	22,1
Diğer pasifler	20.866	2.568	12,3	19.728	2.662	13,5	26.338	3.203	12,2	49.035	4.925	10,0	84.082	10.551	12,5
Toplam	705.871	168.385	23,9	798.533	200.963	25,2	961.876	241.665	25,1	1.160.712	275.652	23,7	1.298.143	302.130	23,2
Varlıklar:															
Nakit değerler ve Merkez Bankası Bankaları	55.828	12.385	22,2	49.584	12.591	25,4	59.660	14.917	25,0	94.904	21.570	22,7	132.657	33.222	25,0
Para piyasasından alacaklar	34.981	7.381	21,1	39.946	9.024	22,6	32.617	9.482	29,1	41.055	6.904	16,8	35.053	9.097	25,6
Finansal varlıklar (net)	10.076	651	6,5	13.037	1.411	10,8	12.414	120	1,0	13.895	125	0,9	14.498	543	3,7
Krediler ve alacaklar:	207.807	77.307	37,2	280.930	93.061	33,1	308.994	97.999	31,7	303.367	95.691	31,5	294.197	89.386	30,4
-Krediler ve alacaklar	366.901	66.617	18,2	381.013	80.069	21	508.862	113.746	22,4	664.289	145.356	21,9	768.939	161.876	21,1
-Takipteki krediler	364.438	66.290	18,2	377.806	79.559	21,1	505.949	113.144	22,4	660.812	144.784	21,9	763.511	160.689	21,0
-Özel karşılıklar (-)	13.216	1.977	15,0	20.671	2.720	13,2	18.877	2.812	14,9	17.719	2.742	15,5	21.886	4.227	19,3
(10.753)	(1.650)	(1,5)	(15,3)	(17.464)	(2.210)	(12,7)	(15.964)	(2.210)	(13,8)	(14.241)	(2.169)	(15,2)	(16.458)	(3.040)	(18,5)
İştirakler, bağlı ve birlikte kontrol	10.069	1.003	10,0	12.440	1.027	8,3	15.011	1.485	9,9	16.355	1.752	10,7	21.981	2.940	13,4
Duran varlıklar (net)	9.603	1.852	19,3	11.817	2.124	18	11.852	1.986	16,8	12.652	2.203	17,4	13.165	2.363	17,9
Diğer aktifler	10.606	1.189	11,2	9.766	1.656	17	12.466	1.930	15,5	14.915	2.051	13,8	17.653	2.703	15,3
Toplam	705.871	168.385	23,9	798.533	200.963	25,2	961.876	241.665	25,1	1.160.712	275.652	23,7	1.298.143	302.130	23,2

Kaynak: Bankalar Birliği-Bankalarımız 2012 - Mayıs 2013

(*) TCMB ve katılım bankaları hariç.

2012 yıl sonu itibarıyla, 32'si mevduat, 13'ü kalkınma ve yatırım, 4'ü katılım bankası olmak üzere 49 banka faaliyet göstermiştir.

Bankacılık sektörünün şube ve personel sayıları 2012 yılında artış göstermiştir. TBB'ye üye bankaların toplam şube sayısı 401 adet artarak 10.243'e; istihdam edilen personel sayısı 4.680 kişi artarak 186.098 kişiye yükselmiştir.

Bankacılık kesimi toplam aktifleri, 2012 yıl sonu itibarıyla, önceki yıl sonuna göre %11,7 oranında 138 milyar TL artarak 1,3 trilyon TL'ye yükselmiştir.

Öz kaynaklarda da büyüme devam etmiş; öz kaynaklar %26 oranında 36,1 milyar TL artarak 174,6 milyar TL olmuştur.

Sektörün toplam mevduatı %10,2 oranında 71,1 milyar TL artarak 770 milyar TL'ye, toplam kredileri %15,8 oranında 104,7 milyar TL artarak 769 milyar TL'ye ulaşmış, mevduatın krediye dönüşüm oranı 2012 yıl sonu itibarıyla %99,9 olarak gerçekleşmiştir.

Bankaların 2011 yılı net dönem kârı 19 milyar TL iken, 2012 yılında %19 oranında 3,6 milyar TL artarak 22,6 milyar TL olmuştur.

Bankacılık sektörünün toplam bilanço büyüklüğünde 2012 yılında ortaya çıkan 137,4 milyar TL tutarındaki kaynak artışının; %52'si oranında 71,1 milyar TL'si mevduattan, %26'sı oranında 36,1 milyar TL'si öz kaynaklardan ve %22'si oranında 30,2 milyar TL'si mevduat dışı kaynaklar ve diğer pasiflerden kaynaklanmıştır.

Sağlanan kaynak artışının ağırlıklı olarak %76 oranında 104,7 milyar TL'si kredilere, %24 oranında 32,7 milyar TL'si likit aktiflere ayrılmıştır.

Bankacılık sektörü aktif yapısında 2012 yıl sonunda toplam aktifler içinde kredilerin payı 2 puan artarak %59,2 olmuş; menkul kıymetler portföyü 3,4 puan azalarak %22,7'ye gerilemiş ve takipteki kredilerin payı 0,2 puan artarak %1,7'ye yükselmiştir.

Kamu sermayeli bankaların toplam aktiflerinin sektör içindeki payı 0,5 puan azalarak %23,2 olmuştur. Toplam mevduat içinde kamu sermayeli bankaların payı 0,1 puan artarak %25,8'e yükselmiştir. Toplam krediler içinde kamu bankalarının toplam payı 0,8 puan azalarak %21,9'dan %21,1'e düşmüştür.

TBB verilerine göre sektördeki ilk beş bankanın toplam aktifler içindeki payı %60 olarak gerçekleşmiş olup, ilk beş banka içinde 2012 yıl sonu itibarıyla T.C. Ziraat Bankası AŞ ve 4 özel sermayeli mevduat bankası yer alırken, ilk 10 banka arasında 2 kamu sermayeli mevduat bankası, 6 özel sermayeli banka ve 2 yabancı sermayeli banka yer almıştır. Aktif büyüklüğü 100 milyar TL'nin üzerinde olan 7 banka, 50 milyar TL'nin üzerinde olan 8 banka ve 10 milyar TL'nin üzerinde olan 16 banka mevcuttur. Bankacılık sektöründe faaliyet gösteren bankaların önemli bölümü küçük ölçekli bankalardır.

Toplam krediler 2012 yılında %15,8 oranında 104,7 milyar TL büyüyerek 769 milyar TL'ye ulaşmıştır. Kredilerin %73'ü TL, %27'si ise yabancı para cinsi kredilerinden oluşmuştur.

2012 yıl sonu itibarıyla krediler içinde kurumsal kredilerin payı %67, hane halkının kullandığı kredilerin payı %33 olmuştur. 2011 yılına göre takipteki krediler %23,5 oranında artarak 21,9 milyar TL olmuş; takipteki krediler için ayrılan karşılık oranı %75,2 olmuştur.

Özel karşılık sonrası takipteki kredilerin toplam kredilere oranı %0,5'dan %0,7'ye yükselmiştir.

Toplam mevduat %10,2 oranında büyürken, pasifler içindeki payı %59,3 düzeyinde gerçekleşmiştir. Toplam mevduatın %66,2'sini TL mevduat, %33,8'ini yabancı para cinsi mevduat oluşturmuştur.

Toplam öz kaynaklar %26,1 oranında 36,1 milyar TL artarak 174,6 milyar TL'ye ulaşmış olup, öz kaynaklardaki artış sermaye artışı ve kâr yedeklerindeki artıştan kaynaklanmıştır.

Bankacılık dışı diğer mali sektör içinde finansal kiralama şirketleri, faktoring şirketleri, tüketici finansman şirketleri, varlık yönetim şirketleri, finansal holding şirketleri, sigorta ve reasürans şirketleri, aracı kurumlar, KGF, MKYO, GY, GSYO, portföy yönetim şirketleri, MK yatırım fonları ve emeklilik yatırım fonları yer almaktadır.

2012 yıl sonu itibarıyla bankacılık dışı diğer mali kuruluşlar içinde ilk sırayı sigortacılık sektörü, ikinci sırayı menkul kıymet yatırım fonu almış, mali sektörün toplam aktif büyüklüğü içindeki payları sırasıyla; %2,3 ve %1,3 olmuştur.

c) Yatırımlar yönünden:

Dünya ekonomisi, gelişmekte olan ülkelerin yüksek katkısı ile 2011 yılında %3,9 oranında büyürken, 2012 yılında ise görece bir hız kaybıyla %3,2 oranında büyüme kaydetmiştir.⁽¹⁾

Gelişmekte olan ekonomilerin görünümünün halen güçlü olmasına karşın büyümedeki itici gücün gelişmiş ülke ekonomilerinden gelmesi beklenmektedir. Başlıca gelişmekte olan ülke ekonomilerinde büyümede gözlenen düşüş eğiliminin temel nedeni ise küresel kriz sonrası yaşanan yüksek büyümenin sonucu ekonomik aktivitede yaşanan doğal soğuma olgusudur. Buna ek olarak altyapıda süregelen yapısal darboğazlar, işgücü piyasası ve yatırımlardaki kırılmalıklar birçok gelişmekte olan ekonomideki yavaşlamaya olumsuz katkı vermektedir. Gelişmekte olan ülkelerin karşılaştığı yavaşlayan büyüme ve değişen finansal koşullarla dünya büyüme kompozisyonunun değişmesi küresel ekonomi üzerinde gerginliği arttırmaktadır. Buna ek olarak ABD para politikasında varlık alım programının ileriye yönelik nasıl şekilleneceğinin halen tam olarak belirlenememesi gelişmekte olan ülkelerdeki sermaye hareketleri üzerinde bir tehdit unsuru olmakta ve ileride finansal görünümündeki muhtemel sıkılaştırma belirgin bir risk oluşturmaktadır.

ABD tarafında daha sıkı bir para politikası ve gelişmekte olan ekonomilerdeki kırılmalık gösteren iç dinamikler dünya genelinde yeni piyasa dengelemelerini gündeme getirmektedir. Buna ek olarak varlık fiyatlamalarındaki aşırı değerlenme ve ödemeler dengesindeki bozulmalar ekonomik istikrar için risk unsurları olmaya devam etmektedir.

2011 yılında gelişmiş ülkeler %1,7 oranında sınırlı bir büyüme kaydederken, gelişmekte olan ülkeler ise %6,2 gibi oldukça yüksek oranda büyüme göstermiştir. 2012 yılında ise küresel ekonomik yavaşlama ile gelişmiş ülkeler %1,5'lik bir oranda büyürken gelişmekte olan ülkeler de %4,9 oranında performans göstermiştir.

⁽¹⁾ Kaynak:IMF World Economic Outlook, Ekim 2013

2011 yılında dünya ekonomisinde yaşanan %3,9'luk büyümede, Gelişen Asya %7,8 ile başrolü alırken bu bölgenin itici gücü olan Çin olağanüstü bir performansla %9,3 oranında büyüme kaydetmiştir. Diğer büyük ekonomi olan Hindistan ise %6,3 oranı ile hem bölge hem de dünya ekonomisine olumlu katkı sağlamıştır. Aynı dönemde Brezilya ekonomisi ise gelişmekte olan ülkelere nazaran düşük bir büyüme göstermiştir. Benzer bir durum 2012 için de geçerli olmakla beraber Ortadoğu ve Kuzey Afrika haricinde tüm gelişmekte olan ülke grupları 2011 yılına nazaran daha düşük bir büyüme sergilemişlerdir.

2012 yılında ABD ve Japonya büyüme hızları kayda değer şekilde arttırırken Euro bölgesi Alman ekonomisinin soğuması ve Fransa büyümesinin nötr kalması sonucu %0,6 oranında daralmıştır.

Gelişmekte olan ülkeler grubunun bir üyesi olan Türkiye ise 2010 ve 2011 yıllarında %9,2 ve %8,8 ile oldukça yüksek oranda büyüme kaydetmiş ancak sürdürülemez boyutlara gelen cari açık nedeniyle, otoritelerce alınan soğutucu tedbirler sayesinde 2012 yılında ekonomi %2,2 ile potansiyelinin oldukça altında kalmıştır.

Küresel krizin 2009 yılı genelinde dünya ekonomisinde yarattığı şiddetli daralma fiyatlar genel düzeyinde de aşağı yönlü baskı yaratmıştır. Ekonomik toparlanma yılı olan 2010'da ise özellikle gelişmiş ülke tüketici fiyat seviyelerinde yukarı yönlü bir hareket gözlenmiştir. Bu durum krizden çıkış sürecinde batının büyük ekonomilerince alınan eşi görülmemiş genişletici para politikalarına bağlanırken, enjekte edilen likiditenin kısa zaman içinde başta gelişmekte olan ülkeler olmak üzere finansman açığı olan diğer ekonomilerce absorbe edilmesi enflasyon görünümünün bu ülkelerde daha büyük bir oranda bozulmasına neden olmuştur.

Bu bağlamda 2011 yılında gelişmiş ekonomilerde %2,7 olan tüketici fiyatları yıllık ortalama artışı, gelişmekte olan ülkelerde %7,1 olarak gerçekleşirken 2012 yılında ise sırayla %2,0 ve %6,1 olmuştur. Bu durum, 2012 yılında genel ekonomik toparlanmadaki bozulmalar ve riskler neticesinde enflasyonun dünya genelinde düşüşü olarak görülmektedir.

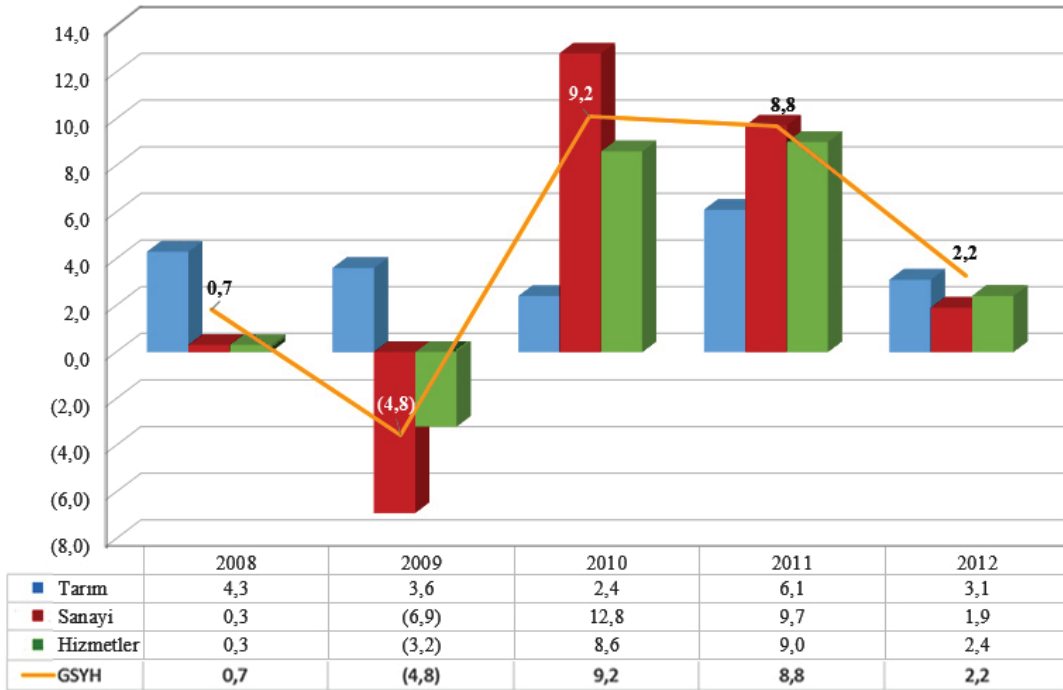
Türkiye'de ise 2011 yılında %10,5 ile tekrar çift haneli rakamlara yükselen enflasyon oranının, 2012 yılında ekonomideki yavaşlama doğrultusunda %6,2'ye gerilediği görülmektedir. Orta Vadeli Program (2014-2016)'da öngörülen oranlar ise 2013 yılı için %6,8 ve 2014 yılı için ise %5,3'tür.

Global ekonomideki dengeleme sürecinde gözlenen sınırlı ekonomik büyüme istihdam ve işsizlik üzerinde baskı unsuru olarak toplum refahını olumsuz yönde etkilemeye devam etmektedir.

Küresel ekonominin itici gücü olan gelişmiş ülkelerde işsizlik seviyesi 2011 yılında %7,9 ve takip eden yılda ise %8 gibi oldukça olumsuz bir seyir izlemiştir. Bu ekonomilerde süre gelen istihdam yaratamama sorununun da takip eden iki yıl boyunca benzer seviyelerde devam edeceği beklenmektedir.

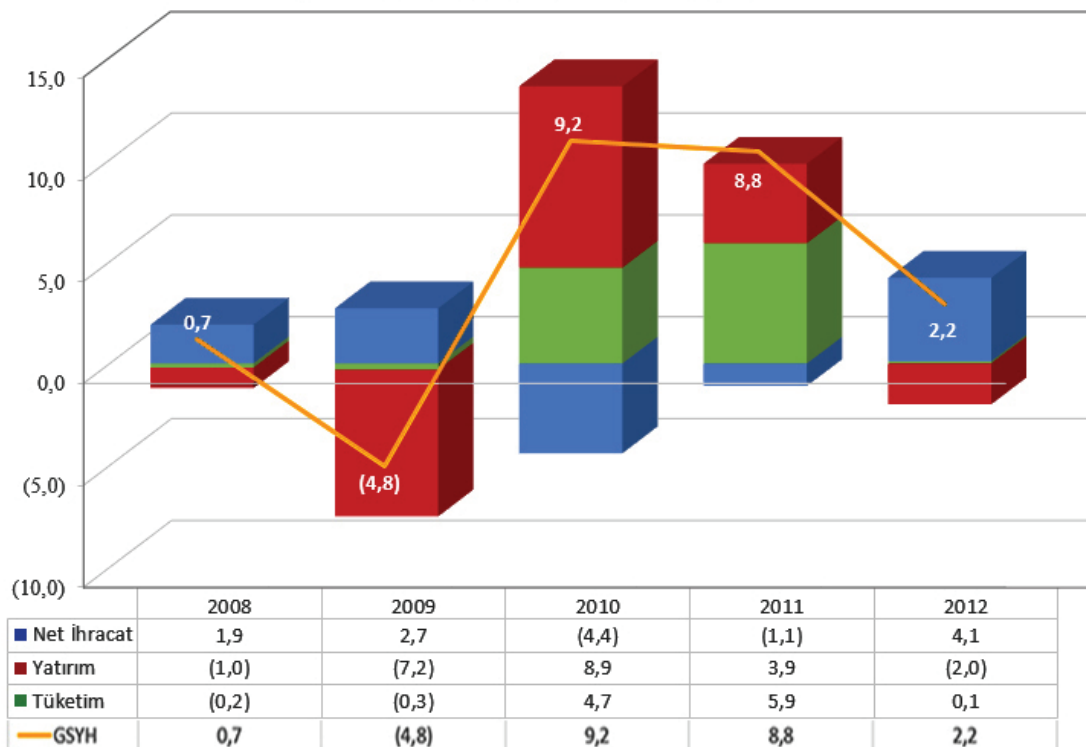
Türkiye'de ise işsizlik oranları Euro bölgesinin altında olmasına karşın kendi ölçeğinde oldukça yüksek ve kalıcı bir görünümündedir.

2008-2012 yıllarında Türkiye ekonomisinde gerçekleşen sektörel büyüme hızları 1 sayılı grafikte gösterilmiştir.

Grafik 1 – Sektörel büyüme hızları (Sabit fiyatlarla) (Yüzde değişme)

2012 yılında tarım sektörü %3,4 oranında, hizmetler sektörü %2,3 oranında, GSYH büyüme hızı %1,4 oranında büyümesine karşılık, sanayi sektörü %0,4 oranında küçülmüştür.

2008-2012 yıllarına ait GSYH büyümesine yatırım, net mal ve hizmet ihracatı ve tüketimin katkısı 2 sayılı grafikte gösterilmiştir.

Grafik 2 – GSYH büyümesine katkılar

2012 yılında net ihracat %4,1 oranında, GSYH %2,2 oranında, tüketim ise %0,1 oranında büyümesine rağmen yatırım talebi %2 oranında küçülmüştür.

Son yıllarda özel sektör yatırımlarının ve üretim kapasitesinin artması ile özelleştirme uygulamalarının yaygınlaşması sonucunda KİT'lerin sayısı ve ekonomi içerisindeki payı azalmıştır.

KİT, diğer kamu ve özel kesim yatırımlarının 2008-2012 yılları gerçekleştirmeleri 8 sayılı çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge: 8- Sabit sermaye yatırımları (Cari fiyatlarla) (Milyon TL)

Kesimler	2008	2009	2010	2011	2012	Son iki yıl farkı	
						Tutar	(%)
A-Kamu kesimi:							
1-KİT'ler	5.230	4.504	6.641	7.481	8.447	966	12,9
2-Diğer kamu	33.893	34.838	40.423	45.766	51.661	5.895	12,9
Toplam (A)	39.123	39.342	47.064	53.247	60.108	6.861	12,9
B-Özel kesim	152.692	124.600	163.330	233.382	231.033	(2.349)	(1,0)
Genel toplam	191.815	163.942	210.394	286.629	291.141	4.512	1,6

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı 2014 yılı programı, tablo I.15- Sabit sermaye yatırımlarının sektörel dağılımı.

KİT sabit sermaye yatırımları 2011 yılına göre %12,9 oranında artarak 8,4 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. 2012 yılında kamu kesimi içinde KİT'lerin payı %14,1 iken, toplam sabit sermaye yatırımları içindeki payı ise %2,9 olarak gerçekleşmiştir.

2008-2012 yıllarında Türkiye ve KİT'ler tarafından yaratılmış olan GSYH ve yapılan yatırımların karşılaştırması 9 sayılı çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge: 9-Sabit sermaye yatırımları ve GSYH içindeki payları (Cari fiyatlarla)

Yıllar	Türkiye GSYH	Türkiye sabit sermaye yatırımı	Türkiye sabit sermaye yatırımı/GSYH	KİT GSYH	KİT sabit sermaye yatırımı	KİT sabit sermaye yat./KİT GSYH
	Milyon TL	Milyon TL	(%)	Milyon TL	Milyon TL	(%)
2008	950.534	191.815	20,2	24.437	5.230	21,4
2009	952.559	163.942	17,2	32.578	4.504	13,8
2010	1.098.799	210.394	19,1	32.984	6.641	20,1
2011	1.297.713	286.629	22,1	27.283	7.481	27,4
2012	1.415.786	291.141	20,6	33.325	8.447	25,3

2012 yılında kamu sabit sermaye yatırımları %12,9 oranında artarken, özel sektör sabit sermaye yatırımları %1 oranında düşmüştür. 2011 yılında Türkiye GSYH'sinin %22,1'i oranında sabit sermaye yatırımı gerçekleştirilirken, 2012 yılında bu oran %20,6 olarak gerçekleşmiştir. KİT sabit sermaye yatırımlarının KİT GSYH'sine oranı ise 2011 yılında %27,4 iken, 2012 yılında %25,3 olarak gerçekleşmiştir.

2012 yılı Programında kamu kesimi sabit sermaye yatırımlarında öncelikli sosyal ihtiyaçları giderecek ve üretken faaliyetleri destekleyecek nitelikteki altyapı yatırımlarının arttırılacağı, bu kapsamda kamu yatırımlarının etkili, verimli ve zamanında gerçekleştirilmesi,

mevcut sermaye stokunun daha etkin kullanılması, eğitim, sağlık, teknolojik araştırma, ulaştırma, içme suyu ile bilgi ve iletişim teknolojilerinin geliştirilmesine yönelik altyapı yatırımlarına öncelik verileceği, bölgeler arası gelişmişlik farklarını azaltmayı ve bölgesel gelişme potansiyelini değerlendirmeyi hedefleyen ekonomik ve sosyal altyapı projelerine yoğunlaştırılacağı, kamu altyapı yatırımlarının gerçekleştirilmesinde özel sektör katılımını artırıcı modellerin kullanımı yaygınlaştırılacağı, kamu yatırım teklif ve kararları, sorun, ihtiyaç ve çözüm analizlerini içeren sektörel ve bölgesel ana plan ve stratejileri ile nitelikli yapılabilirlik etütlerine dayandırılacağı belirtilmiş olup, bu kapsamdaki kamu yatırımı ihtiyacı devam etmektedir.

Kamu kuruluşlarının proje hazırlama, uygulama, izleme ve değerlendirme birimlerindeki kapasite yetersizlikleri gibi faktörler projelerin planlandığı şekilde yürütülmesinde sorunlara yol açabilmektedir. Ayrıca, ülkenin birçok alandaki yeni yatırım ihtiyacının yanında, mevcut sermaye stokunun daha etkin kullanılmasına ve korunmasına yönelik idame-yenileme, bakım-onarım, rehabilitasyon ve modernizasyon ihtiyacı bulunmaktadır. Bu ihtiyaçların en kısa zamanda giderilerek kamu yatırım programının rasyonelleştirilmesi için ödeneklerin, kısa sürede tamamlanabilecek acil ve öncelikli projelere tahsis edilmesi ve bu ödeneklerin zamanında kullanılarak projelerin gecikmelere meydan verilmeden uygulamaya konulması önem taşımaktadır.

d) Hazine ile ilişkiler yönünden:

KİT'ler ile Hazine arasındaki mali ilişkiler, Hazine Müsteşarlığı bütçesinden KİT'lere yapılan ödemeler ile sermayeye yönelik bazı kaynakların KİT bünyesinde bırakılması ve KİT'lerden bütçeye yapılan ödemelerden oluşmaktadır.

KİT'lerin 2008-2012 döneminde Hazineden sağladığı kaynaklar 10 sayılı, KİT'lerin kâr payı ve ödediği dolaylı-dolaysız vergiler yoluyla Hazineye katkısı 11 sayılı çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge : 10 - KİT'lere yapılan Hazine ödemeleri

(Milyon TL)

Hazine ödemeleri	2008	2009	2010	2011	2012	Son iki yıl farkı	
						Tutar	(%)
Cari fiyatlarla :							
-Sübvansiyonlar	1.234	2.162	1.586	2.530	1.888	(642)	(25,4)
-Sermaye ödemeleri	3.851	3.264	4.787	4.411	4.728	317	7,2
Toplam	5.085	5.426	6.373	6.941	6.616	(325)	(4,7)
2003 yılı fiyatlarıyla :							
-Sübvansiyonlar	790	1.306	880	1.239	902	(336)	(27,2)
-Sermaye ödemeleri	2.464	1.971	2.656	2.159	2.259	100	4,6
Toplam	3.254	3.277	3.536	3.398	3.161	(237)	(7,0)

(*) ÖİB sermaye ödemeleri dahil.

Çizelge: 11 -KİT'lerin Hazineye katkısı

(Milyon TL)

Hazineye katkısı	2008	2009	2010	2011	2012	Son iki yıl farkı	
						Tutar	%
Dönem sonuçları yönünden :							
-Dönem kârları	8.906	16.269	18.474	14.044	15.602	1.558	11,1
-Dönem zararları	(5.318)	(2.576)	(4.097)	(3.972)	(2.634)	(1.338)	(33,7)
-Dönem sonucu	6.201	13.693	14.377	10.072	12.968	(2.896)	(28,8)
-Dön. kârından Hazineye devredilen kâr payları	1.790	1.383	2.372	2.524	2.991	467	18,5
-Hasılat payı	284	283	342	473	496	23	4,9
Vergiler yönünden :							
-KİT vergi ödemeleri	8.703	10.388	11.311	6.740	9.466	2.726	40,5
-Türkiye'nin vergi hasılatı (*)	189.981	196.313	235.715	284.490	317.219	32.729	11,5
-Toplam vergi hasılatı içindeki KİT payı	4,6	5,3	4,8	2,4	3,0	0,6	25

(*) Kaynak: Gelir İdaresi Başkanlığı vergi istatistikleri, tablo 1,
http://www.gib.gov.tr/fileadmin/user_upload/VI/GBG/Tablo_1.xls.htm

KİT'lere 233 sayılı KHK uyarınca Bakanlar Kurulu tarafından verilen görevler dolayısıyla mevzuatta belirtilen usullere göre tahakkuk eden görev zararı alacakları çerçevesinde Hazinece ödeme yapılmaktadır.

Hazine tarafından 2012 yılında KİT'lere yapılan görev zararı ödemesi 2011 yılına göre %25,3 oranında azalarak 1,9 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Görev zararı ödemelerindeki artışta en büyük pay %80,5 oranında 1,5 milyar TL ile TMO'ya ait olup; hububat, fındık ve haşhaş alımlarından kaynaklanmıştır. Ayrıca 327 milyon TL TCDD'ye, 31,8 milyon TL TTK'ya, 5 milyon TL'de TİGEM'e görev zararı mahsup ya da ödemesi yapılmıştır.

KİT'lerin ödenmiş sermayeleri iki şekilde arttırılmaktadır. Bunlardan birincisi, merkezi yönetim bütçesinden KİT'lere nakit sermaye transferi yapılması, diğeri ise Hazine-KİT borç alacak ilişkileri çerçevesinde kuruluşların Hazineye olan borçlarının ödenmemiş sermaye alacaklarına mahsup edilmesi suretiyle gerçekleşmektedir.

2012 yılında gerçekleştirilen 4,7 milyar TL tutarındaki sermaye ödemesinin tamamı Hazine Müsteşarlığı bütçesinden karşılanmıştır. Bu ödemenin; 3,8 milyar TL'si TCDD'ye, 510 milyon TL'si TTK'ya, kalan kısmı ise TİGEM, ÇAY-KUR, EBK, MKEK ve TEMSAN'la ilgilidir.

KİT'lerden Hazineye yapılan katkının ağırlıklı bölümünü vergi ve diğer kanuni yükümlülükler oluşturmaktadır. Yükümlülükler, kuruluşların doğrudan mükellef oldukları ödemelerle birlikte üçüncü kişilerin ya da kuruluş personelinin mükellef olduğu kanuni yükümlülüklerden ödenmesi hususunda kuruluşların sorumlu oldukları ödemeleri kapsamaktadır. KİT'ler, vergi ve diğer kanuni yükümlülüklerin dışında Hazineye iki şekilde katkı yapmaktadır.

Bunlardan birincisi, sermayedar olmanın bir sonucu olarak, ilgili mevzuata göre hesaplanıp Hazineye yapılan temettü ödemeleri; diğeri ise, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 78 inci maddesi uyarınca gayri safi satış hasılatının azami %15'ine kadar olmak üzere yapılan hasılat payı ödemeleridir. Bu ödemeleri yapacak KİT'ler ve ödeme oranları 30.12.2005 tarih ve 2005/9916 sayılı ve 29.12.2006 tarihli ve 2006/11442 sayılı Bakanlar Kurulu Kararları ile Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü, DHMİ, DMO ve TPAO olarak belirlenmiştir.

2012 yılında 224,7 milyon TL'si TPAO'dan, 189 milyon TL'si DHMİ'den, 46,2 milyon TL'si Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü'nden, 35,6 milyon TL'si de DMO'dan olmak üzere değinilen dört kuruluştan Hazineye toplam 495,5 milyon TL tutarında hasılat payı ödemesi yapılmıştır. 2012 yılında Hazine adına tahakkuk eden temettü tutarı geçen yılın %18,5 oranında fazlasıyla yaklaşık 3 milyar TL olmuştur.

2012 yılında KİT'lere yükümlü sıfatıyla tahakkuk ettirilen vergi tutarı önceki yılın %40,5 oranında fazlasıyla 9,5 milyar TL olarak gerçekteşmiş olup 317,2 milyar TL tatarındaki Türkiye vergi hasılatının %3'üne tekabül etmiştir.

e) GSYH'ye katkı yönünden:

KİT'lerin 2008-2012 yıllarında GSYH'ye katkısı cari fiyatlarla 12/a sayılı, 2003 yılı sabit fiyatlarıyla 12/b sayılı çizelgelerde gösterilmiştir.

Çizelge : 12/a - GSMH ve KİT'lerin GSMH'ye katkısı (Cari fiyatlarla) (Milyon TL)

Sektörler	2008			2009			2010			2011			2012							
	Türkiye Tutar	% (1)	KİT Tutar	% (2)	Türkiye Tutar	% (1)	KİT Tutar	% (2)	Türkiye Tutar	% (1)	KİT Tutar	% (2)	Türkiye Tutar	% (1)	KİT Tutar	% (2)				
	1- Tarım	72.275	7,6	109	0,2	78.776	8,3	101	0,1	92.739	8,4	189	0,2	103.644	8,0	228	0,2	111.690	7,9	257
2- Sanayi:	187.817	19,8	6.695	3,6	182.045	19,1	9.961	5,5	213.352	19,4	14.565	6,8	258.680	19,9	11.012	4,3	274.899	19,4	11.088	4,0
-Madencilik	13.458	1,4	2.831	21,0	14.235	1,5	2.651	18,6	15.785	1,4	3.320	21,0	19.175	1,5	4.954	25,8	21.200	1,5	3.962	18,7
-İmalat	153.721	16,2	2.332	1,5	144.992	15,2	1.743	1,2	172.112	15,7	1.637	1,0	210.752	16,2	1.884	0,9	221.213	15,6	1.853	0,8
-Enerji	20.638	2,2	1.532	7,4	22.818	2,4	5.567	24,4	25.455	2,3	9.608	37,7	28.753	2,2	4.174	14,5	32.486	2,3	5.273	16,2
3- Hizmetler:	514.600	54,1	11.712	2,3	514.096	54,0	17.200	3,3	573.623	52,2	13.666	2,4	674.112	51,9	13.682	2,0	743.756	52,5	17.847	2,4
-Ulaştırma- haberleşme	135.030	14,2	3.859	2,9	127.284	13,4	6.555	5,1	144.428	13,1	3.884	2,7	176.132	13,6	2.503	1,4	198.581	14,0	3.418	1,7
-Ticaret	116.297	12,2	541	0,5	103.452	10,9	750	0,7	120.869	11,0	906	0,7	156.120	12,0	1.264	0,8	169.666	12,0	871	0,5
-Hizmet, inşaat ve diğer	263.273	27,7	7.312	2,8	283.360	29,7	9.895	3,5	308.326	28,1	8.876	2,9	341.860	26,3	9.915	2,9	375.509	26,5	13.558	3,6
Toplam	774.692	81,5	18.516	2,4	774.917	81,4	27.262	3,5	879.714	80,1	28.420	3,2	1.036.436	79,8	24.922	2,4	1.130.345	79,8	29.192	2,6
4- Devlet hizmetleri	79.893	8,4			89.533	9,4			100.832	9,2			114.516	8,8			131.616	9,3		
5- İzaflı banka hizmetleri (-)	14.928	1,6			21.708	2,3			19.419	1,8			17.474	1,3			21.926	1,5		
Toplam GSYH (Faktör fiy.)	839.657	88,3	18.516	2,2	842.742	88,5	27.262	3,2	961.127	87,5	28.420	3,0	1.133.478	87,3	24.922	2,2	1.240.035	87,6	29.192	2,4
6- İthalat vergileri	110.877	11,7			109.817	11,5			137.672	12,5			164.584	12,7			175.751	12,4		
7-Dolaylı vergiler			7.065				7.098				7.844				4.628				5.743	
8-Negatif etkiler(*) Toplam GSYH (1998 bazlı) (Alıcı fiyatlarıyla)	950.534	100,0	24.437	2,6	952.559	100,0	32.578	3,4	1.098.799	100,0	32.984	3,0	1.298.062	100,0	27.283	2,1	1.415.786	100,0	33.325	2,4

Kaynak: Türkiye rakamları, TÜİK Temel Ekonomik Göstergeler 1998 yılı bazlı seriden alınmıştır. Cari fiyatlarla gayri safı yurtiçi hasıla, <http://www.tuik.gov.tr/PreTabloArama.do> üzerinden hesaplanmıştır.

(*) KİT'lerde negatif etkiler subvansiyon şeklindeki Hazine yardımları, başkaca yardımlar ve vergi iadelerinden oluşmaktadır.

(1) Sektörlerin Türkiye GSMH'si içindeki paylarını göstermektedir.

(2) KİT'lerin Türkiye GSMH'si içindeki paylarını göstermektedir.

Çizelge : 12/b - GSMH ve KİT'lerin GSMH'ye katkısı (2003 yılı fiyatlarıyla) (Milyon TL)

Sektörler	2008			2009			2010			2011			2012							
	Türkiye Tutar	% (1)	KİT Tutar	% (2)	Türkiye Tutar	% (1)	KİT Tutar	% (2)	Türkiye Tutar	% (1)	KİT Tutar	% (2)	Türkiye Tutar	% (1)	KİT Tutar	% (2)				
1- Tarım	46.244	7,6	70	0,2	47.582	8,3	61	0,1	51.450	8,4	105	0,2	50.739	8,0	112	0,2	53.369	7,9	123	0,2
2- Sanayi :	120.172	19,8	4.284	3,6	109.957	19,1	6.017	5,5	118.364	19,4	8.080	6,8	126.636	19,9	5.391	4,3	131.355	19,4	5.298	4,0
-Madencilik	8.611	1,4	1.811	21,0	8.598	1,5	1.601	18,6	8.757	1,4	1.842	21,0	9.387	1,5	2.425	25,8	10.130	1,5	1.893	18,7
-İmalat	98.356	16,2	1.492	1,5	87.577	15,2	1.053	1,2	95.485	15,7	908	1,0	103.173	16,2	922	0,9	105.702	15,6	885	0,8
-Enerji	13.205	2,2	980	7,4	13.782	2,4	3.363	24,4	14.122	2,3	5.330	37,7	14.076	2,2	2.043	14,5	15.523	2,3	2.520	16,2
3- Hizmetler :	329.260	54,1	7.494	2,3	310.519	54,0	10.389	3,3	318.237	52,2	7.582	2,4	330.010	51,9	6.698	2,0	355.388	52,5	8.528	2,4
-Ulaştırma- haberleşme	86.397	14,2	2.469	2,9	76.881	13,4	3.959	5,1	80.126	13,1	2.155	2,7	86.225	13,6	1.225	1,4	94.888	14,0	1.633	1,7
-Ticaret	74.411	12,2	346	0,5	62.486	10,9	453	0,7	67.056	11,0	503	0,7	76.428	12,0	619	0,8	81.071	12,0	416	0,5
-Hizmet, inşaat ve diğer	168.452	27,7	4.678	2,8	171.152	29,7	5.977	3,5	171.055	28,1	4.924	2,9	167.357	26,3	4.854	2,9	179.429	26,5	6.478	3,6
Toplam	495.676	81,5	11.847	2,4	468.058	81,4	16.467	3,5	488.052	80,1	15.767	3,2	507.385	79,8	12.201	2,4	540.111	79,8	13.949	2,6
4- Devlet hizmetleri	51.118	8,4			54.079	9,4			55.940	9,2			56.061	8,8			62.890	9,3		
5- İzaflı banka hizmetleri (-)	9.551	1,6			13.112	2,3			10.773	1,8			8.554	1,3			10.477	1,5		
Toplam GSYH (Faktör fiy.)	537.243	88,3	11.847	2,2	509.025	88,5	16.467	3,2	533.219	87,5	15.767	3,0	554.892	87,3	12.201	2,2	592.524	87,6	13.949	2,4
6- İthalat vergileri	70.943	11,7			66.331	11,5			76.378	12,5			80.572	12,7			83.979	12,4		
7- Dolaylı vergiler			4.520				4.287								2.266				2.744	
8- Negatif etkiler (*)			728				1.076								1.110				769	
Toplam GSYH (1998 bazlı) (Alıcı fiyatlarıyla)	608.186	100,0	15.640	2,6	575.356	100,0	19.677	3,4	609.597	100,0	18.299	3,0	635.464	100,0	13.356	2,1	676.503	100,0	15.924	2,4

Kaynak: Türkiye rakamları, TÜİK Temel Ekonomik Göstergeler 1998 yılı bazlı seri (Cari fiyatlarla gayri safi yurtiçi hasıla, <http://www.tuik.gov.tr/PreTabloArama.do>) üzerinden hesaplanmıştır.

(*) KİT'lerde negatif etkiler subvansiyon şeklindeki Hazine yardımları, başkaca yardımlar ve vergi tadelilerinden oluşmaktadır.

(1) Sektörlerin Türkiye GSMH'si içindeki paylarını göstermektedir.

(2) KİT'lerin Türkiye GSMH'si içindeki paylarını göstermektedir.

2008 yılında Türkiye’de yaratılan 950,5 milyar TL tutarındaki GSYH’nin, (alıcı fiyatlarıyla) %2,6 oranında 24,4 milyar TL’si KİT’lere aittir.

KİT’lerin alıcı fiyatlarıyla GSYH’ye katkısı 2012 yılında 33,2 milyar TL olurken; GSYH içindeki payı da %2,4 seviyesinde gerçekleşmiştir.

2008-2012 döneminde, dalgalı bir seyir izlemekle birlikte, toplam GSYH içindeki KİT payının azalmasında TEDAŞ’ın bağlı ortaklıklarından önemli bir bölümünün hisse satışı veya işletme hakkı devri suretiyle özelleştirilmesi etkili olmuştur.

2008-2012 yıllarında KİT’lerin yarattığı katma değer sektörler itibarıyla büyüme hızları, Türkiye değerleriyle karşılaştırmalı olarak 13 sayılı çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge : 13 - GSMH büyüme hızları (2003 yılı fiyatlarıyla) (%)

Sektörler	2008		2009		2010		2011		2012	
	TR	KİT	TR	KİT	TR	KİT	TR	KİT	TR	KİT
1- Tarım	3,9	(4,9)	2,9	(12,5)	8,1	71,9	(1,4)	6,4	5,2	10,0
2- Sanayi :	3,1	(6,2)	(8,5)	40,5	7,6	34,3	7,0	(33,3)	3,7	(1,7)
-Madencilik	18,2	107,3	(0,1)	(11,6)	1,9	15,0	7,2	31,7	7,9	(21,9)
-İmalat	0,2	(14,9)	(11,0)	(29,4)	9,0	(13,7)	8,1	1,6	2,5	(4,0)
-Enerji	18,4	(49,5)	4,4	243,0	2,5	58,5	(0,3)	(61,7)	10,3	23,3
3- Hizmetler :	5,8	(7,7)	(5,7)	38,6	2,5	(27,0)	3,7	(11,7)	7,7	27,3
-Ulaştırma- haberleşme	6,2	(19,8)	(11,0)	60,4	4,2	(45,6)	7,6	(43,1)	10,0	33,3
-Ticaret	4,3	113,9	(16,0)	30,9	7,3	11,0	14,0	23,1	6,1	(32,7)
-Hizmet, inşaat ve diğer	6,2	(4,1)	1,6	27,7	(0,1)	(17,6)	(2,2)	(1,4)	7,2	33,5
Ara toplam	4,9	(7,2)	(5,6)	39,0	4,3	(4,2)	4,0	(22,6)	6,4	14,3
4- Devlet hizmetleri	3,3		5,8		3,4		0,2		12,2	
5- İzafe banka hizmetleri (-)	6,8		37,3		(17,8)		(20,6)		22,5	
Toplam GSYH (Fak.fiy.)	4,8	(7,2)	(5,3)	39,0	4,8	(4,2)	4,1	(22,6)	6,8	14,3
6-İthalat vergileri	0,8		(6,5)		15,1		5,5		4,2	
7-Dolaylı vergiler		(30,8)		(5,2)		1,5		(47,9)		21,1
8-Negatif etkiler		35,8		47,0		69,1		(39,0)		(30,7)
Toplam GSYH (Alıcı fiy.)	4,3	(16,7)	(5,4)	25,8	6,0	(7,0)	4,2	(27,0)	6,5	19,2

2003 yılı sabit fiyatlarıyla GSYH’deki büyüme hızı incelendiğinde; Türkiye milli geliri yıllar itibarıyla belirli oranlarda artış gösterirken, 2009 yılında azalış göstermiştir. KİT’lerin milli gelire katkısı 2009 ve 2012 yıllarında artış gösterirken, diğer yıllarda azalmıştır.

C-İSTİHDAM

1-İstihdamla ilgili hedef ve politikalar:

233 sayılı KHK'ya tabi olan KİT ve bağlı ortaklıklarında personel istihdamının temel ilkeleri, KİT personel rejimini düzenleyen 22.01.1990 tarihli ve 399 sayılı KHK'nın 2 nci maddesinde düzenlenmiştir.

399 sayılı KHK'nın temel ilkeler başlıklı 2 nci maddesinde; "Bu Kanun Hükmünde Kararnameye tabi personelin hizmet şartlarına, statülerine, hak, yükümlülük ve sorumluluklarına ilişkin esas ve usullerin belirlenmesinde;

a)İşin gerektirdiği nitelikleri haiz elemanların işe alınması ve işin gereğine uygun olarak yetiştirilmesi,

b)Verimlilik ve kârlılık ilkelerine bağlı olarak maliyet bilinci içinde çalıştırılması,

c)Çalıştığı kuruluştaki göreve devamını özendirilecek bir özlük hakları sisteminin gerçekleştirilmesi,

d)Yaratıcılığı, girişimciliği, başarı ve çabasının maddi ve manevi olarak değerlendirilmesinin teşviki,

ilkeleri göz önünde bulundurulur." denilmiştir.

Kalkınma planlarında da KİT'lerdeki istihdama ilişkin hedef ve politikalar yer almaktadır.

Önceki beş yıllık planlarda, KİT'lere özel bir önem atfedilmekte ve KİT'ler ve KİT'lerde istihdamla ilgili hedef ve politikalar ayrı bir başlıkta ele alınmakta iken; 2007-2013 yıllarını kapsayan IX. Kalkınma Planının temel ilkeleri arasında yer alan, "Ekonomik, sosyal ve kültürel alanlara bütüncül bir yaklaşım, rekabetçi bir piyasa, etkin bir kamu yönetimi, devletin ticari mal ve hizmet üretiminden çekilerek, politika oluşturma, düzenleme ve denetleme işlevlerinin güçlendirilmesi" esasları doğrultusunda, KİT'lere ve KİT istihdamına ilişkin hedef ve politikalar ayrı bir başlık altında gösterilmemiş, genel olarak sektörlerle ilişkin stratejik hedef ve politikalar içinde yer almıştır.

IX. Kalkınma Planının, "7.2.1. İşgücü Piyasasının Geliştirilmesi" başlığı altında; işgücü piyasasının daha esnek ve hareketli bir yapıya kavuşması, istihdam üzerindeki yüklerin kademeli bir şekilde düşürülmesi, esas ücret ağırlıklı bir ücret politikası izlenmesi, Ülkemizdeki mevcut sosyal diyalog mekanizmalarının güçlendirilmesi, kadınlar, gençler, uzun süreli işsizler, özürlüler ve eski hükümlüler için fırsat eşitliği sağlanması, İstihdam kurumlarının kapasitelerinin geliştirilmesi, hizmet alanlarının çeşitlendirilmesi ve hizmet sunulan hedef grupların genişletilmesine yönelik hedef ve politikalar öngörülmüştür.

IX. Kalkınma Planının, "7.5.3. Kamu Kesiminde İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi" başlığı altında ise;

"-Kamu personelinin kurum ve kuruluşlar ile bölgeler arasında dengesiz dağılımı önlenecek, bu amaçla norm kadro uygulamasına işlerlik kazandırılarak gerekli sayı ve nitelikte personel istihdamı sağlanacaktır.

-Kamu kurum ve kuruluşlarında tüm çalışanların yetkin bir seviyeye ulaştırılması ve değişen koşullara uyum sağlanması için etkili bir insan kaynakları planlaması yapılacaktır. Bu

kapsamda hazırlanacak programlar ile çalışanlar sürekli bir şekilde eğitim, öğretim ve geliştirme süreçlerinden geçirilerek, işlerini verimli bir şekilde yürütecek gerekli bilgi ve beceriye kavuşturulacaktır.

-Personel değerlendirme sistemi gözden geçirilecek, personel performansını objektif ve saydam biçimde ölçmeyi sağlayacak standartlar, görevlerin özellikleri de dikkate alınarak geliştirilecek ve uygulanacaktır.

-Kamu personelinin uymaları gereken mesleki etik kurallarını ayrıntılı olarak gösteren yasal düzenlemeler yapılacaktır.

-Kamu personelinin bilgi ve iletişim teknolojileri farkındalığı ve yetkinliği geliştirilecektir.

-Uzman kamu personelinin bilgi birikimi ve tecrübelerinden azami seviyede faydalanılarak etkinlik ve verimliliğin artırılması amacıyla, farklı kurum ve kuruluşlarda görevlendirilmelerine imkan tanıyacak esnek çalışma modelleri benimsenecek, ilgili mevzuat düzenlemeleri gerçekleştirilecektir.”

denilmiştir.

KİT’lerde istihdama ilişkin yasal düzenleme, ilke, hedef ve politikalar; yıllık kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıkları genel yatırım ve finansman programı kararnameleleri, Bakanlar Kurulu kararları, Başbakanlık tarafından ihtiyaç duyulan zamanlarda yayımlanan genelgeler, yıllık işletme bütçeleri ve yönetim kurulu kararları ile uygulamaya geçirilmektedir.

233 sayılı KHK’nın 29 uncu maddesi gereği, 11.10.2011 tarih ve 2011/2305 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ekinde yayımlanan, KİT ve Bağlı Ortaklıklarının 2012 yılı Genel Yatırım ve Finansman Programının genel ilkeleri düzenleyen 3 üncü maddesinin (1/b) bendinde; etkin bir insan kaynakları politikası izlenmesi, bu çerçevede, tüm personelin kamu teşebbüsü içinde rasyonel bir şekilde dağıtılması ve atıl duran personelin eleman açığı bulunan diğer hizmet birimlerine kaydırılmasının sağlanması öngörülmüştür.

Kararnamenin istihdama ilişkin ikinci bölümünde (4-11 inci maddeler) ise; teşebbüs içi eleman nakli suretiyle personel ihtiyacının karşılanmasının mümkün olmadığı hallerde; 2011 yılında ayrılan eleman sayısının en fazla %25’i kadar personelin açıktan ve/veya naklen atanması, 2011 yılında ayrılan eleman sayısının en fazla %10’u kadar personelin de özelleştirme uygulamaları nedeniyle Devlet Personel Başkanlığına bildirilen nakle tabi personelden atanması konusunda teşebbüs yönetim kurulunun yetkili olacağı; uluslararası standartlar çerçevesinde istihdamına gerek görülen özel niteliklere sahip personel ile yeni üretim tesisi kurulması ve/veya yeni hizmet birimlerinin faaliyete geçmesi halinde bu tesisler için gerekli personel ve Ar-Ge faaliyetleri için istihdamı gereken personelin öncelikle 4 üncü madde kapsamında karşılanacağı, bunun mümkün olmadığı hallerde teşebbüsçe sunulacak detaylı analiz ve gerekçeler üzerine Hazine Müsteşarlığınca yapılacak değerlendirme ve verilecek uygun görüş çerçevesinde, Devlet Personel Başkanlığınca unvan değişikliği yapılmaksızın sonuçlandırılacağı, bu kapsamda yapılacak ilave personel atamalarının hiçbir şekilde 2011 yılında ayrılan eleman sayısının %65’ini geçemeyeceği; belirtilmiştir.

Ayrıca teşebbüslerde, 5620 sayılı Kanun çerçevesinde, yıl içerisinde 179 prim gün süresini aşmamak üzere sadece mevsimlik ve/veya kampanya işlerinde geçici işçi

çalıştırılabilmesi; maaş ve ücretleri Özelleştirme İdaresi Başkanlığınca karşılanan kuruluşlarda 2011 yılı içinde emeklilik veya iş akdi feshi nedeniyle ayrılan işçilerin pozisyonlarının tamamının 30.06.2012 tarihine kadar yönetim kurulu kararı ile iptal edilmesi; bu kararda düzenlenmemiş olan her türlü personel alımından önce ilgisine göre Hazine Müsteşarlığı veya Özelleştirme İdaresi Başkanlığından izin alınması; öngörülmüştür.

2-Personel istihdamı şekilleri, ilgili mevzuat ve gelişmeler:

Başlangıçta özel hukuk hükümlerine göre faaliyet gösteren KİT'lerin personeli hakkında ilk yasal düzenleme, 03.07.1939 tarihli, Bankalar ve Devlet Müesseseleri Memurları Aylıklarının Tevhid ve Teadülü Hakkında 3659 sayılı Kanunla yapılmıştır. Kanun memurlar ve müstahdemler için düzenlemeler getirmiş, işçiler özel hukuk hükümlerine tabi olmaya devam etmiştir.

3659 sayılı Kanun ve değişiklikleri, bu Kanuna tabi kurumların personeli hakkında kendi özel kanunları yürürlüğe girinceye kadar uygulanmış, bu personel, 1970 yılında 1327 sayılı Kanunla eklenen Ek geçici 9 ve 21 inci maddeler çerçevesinde 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile ilişkilendirilmiştir.

Daha sonra KİT'lerle ilgili olarak çıkarılan 60 sayılı KHK, 2929 sayılı Kanun ve 233 sayılı KHK ile, KİT personel rejiminin ayrı bir kanunla düzenlenmesi öngörülmüştür.

Bu amaçla 233 sayılı KHK'nın personele ilişkin hükümlerinde önemli düzenlemeler yapan 05.01.1988 tarih ve 308 sayılı KHK'nın 3 üncü maddesinde; KİT'lerde istihdam edilecek personel olarak sadece sözleşmeli personel ve işçiler sayılmış, memurlar sayılmamıştır. Memur statüsündeki mevcut personelin sözleşmeli personel statüsüne geçmesi, geçmek istemeyenlerin ise mevcut statülerinde istihdam edilmeye devam edilmesi yönünde düzenlemeler yapılmıştır. 308 sayılı KHK kapsamında sözleşme imzalamamış ve sözleşmeli statüye geçmemiş olan memur statüsündeki personel 657 sayılı Kanunun Ek geçici 9 ve 21 inci maddeleri yollaması ile 657 sayılı Kanun hükümlerinden yararlanmaya devam etmişlerdir.

Anayasa Mahkemesi E. 1988/5 ve K. 1988/55 sayılı kararında; söz konusu 3 üncü maddenin, Anayasanın 128 inci maddesinde yer alan "Devletin, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle görevli oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür..." hükmüne aykırı olduğuna karar vermiş ve bu maddeyi iptal etmiştir.

Anayasa Mahkemesinin iptal gerekçeleri de dikkate alınarak hazırlanan 22.01.1990 tarih ve 399 sayılı KHK'nın 3 üncü maddesinin (a) bendinde istihdam şekilleri; memur, sözleşmeli personel ve işçiler olarak belirlenmiştir.

Aynı maddenin, 05.02.1992 tarih ve 3771 sayılı Kanunla değişik (b) bendinde; "Teşebbüs ve bağlı ortaklıklarda, devlet tarafından tahsis edilen kamu sermayesinin kârlı, verimli ve ekonominin kurallarına uygun bir şekilde kullanılmasında bulunduğu teşkilat, hiyerarşik kademe ve görev unvanı itibarıyla kuruluşunun kârlılık ve verimliliğini doğrudan doğruya etkileyebilecek karar alma, alınan kararları uygulatma ve uygulamayı denetleme yetkisi verilmiş asli ve sürekli görevler genel idare esaslarına göre yürütülür. Teşebbüs ve bağlı ortaklıkların genel idare esaslarına göre yürütülmesi gereken asli ve sürekli görevleri; genel müdür, genel müdür yardımcısı, teftiş kurulu başkanı, kurul ve daire başkanları,

müessese, bölge, fabrika, işletme ve şube müdürleri, müfettiş ve müfettiş yardımcıları ile ekli 1 sayılı cetvelde kadro unvanları gösterilen diğer personel eliyle gördürülür.

Bunlar hakkında bu Kanun Hükmünde Kararnamede belirtilen hükümler dışında 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu hükümleri uygulanır.” hükmü yer almış ve memurlarca yürütülecek görevler ve memurların kadro unvanları belirlenmiştir.

399 sayılı KHK'nın (b) bendinin, 3771 sayılı Kanun ile değişmeden önceki 1 inci fıkrasında, unvanları sayılan veya unvanları 1 sayılı cetvelde yer alan kadrolara atanan personelin atandıkları kadrolarda sözleşmeli olarak da çalıştırılabilmelerine olanak sağlanmışken; bu fıkra hükmü Anayasa Mahkemesi'nin E. 1990/12 ve K. 1991/7 sayılı kararı ile iptal edilmiştir.

3771 sayılı Kanun'la yapılan düzenlemeden sonra söz konusu personel, imzaladıkları sözleşmeleri iptal edilerek, memur kadrolarında istihdam edilmişlerdir.

399 sayılı KHK'nın 3 üncü maddesinin (c) bendinde ise; “(b) bendi dışında kalan sözleşmeli personel, teşebbüs ve bağlı ortaklıkların genel idare esasları dışında yürüttükleri hizmetlerinde bu Kanun Hükmünde Kararnamede belirtilen hukuki esaslar çerçevesinde akdedilecek bir sözleşme ile çalıştırılan ve işçi statüsünde olmayan personeldir. (Bunlar bu Kanun Hükmünde Kararnamede sözleşmeli personel olarak geçecektir.) Sözleşmeli personel işin niteliğine göre yılın veya günün belirli sürelerini kapsamak üzere kısmi zamanlı da istihdam edilebilir.” hükmü yer almaktadır.

3 üncü maddenin (e) bendinde de, işçilerin bu KHK'ya tabi olmadığı belirtilmiştir.

399 sayılı KHK ile, 2 nci maddede belirtilen ilkeler doğrultusunda, KİT'lerde istihdam edilen sözleşmeli personelin hizmete alınması, görev ve yetkileri, nitelikleri, atanması, ilerlemesi, yükselmesi, hak ve yükümlülükleriyle diğer özlük hakları düzenlenmiştir.

Memur ve sözleşmeli personel, çalışma şartları ile özlük ve mali hakları 657 sayılı Kanun ve 399 sayılı KHK'da düzenlenmiş olmakla birlikte, 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu gereğince, sendika üyesi olabilmekte ve ücretlerinin belirlenmesi konusunda hükümetle toplu görüşme yapabilmektedir.

KİT'lerde işçi personelin istihdamı; 10.6.2003 tarih ve 25134 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 4857 sayılı İş Kanunu ile 1475 sayılı eski İş Kanunu'nun 14 üncü maddesi hükümlerine göre yürütülmektedir.

İşçi personelin ücret ve diğer hakları 2821 sayılı Sendikalar Kanunu, 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu ile düzenlenmiş iken, 07.11.2012 tarih ve 28460 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu bu kanunları yürürlükten kaldırmıştır.

KİT'lerde 4857 sayılı İş Kanunu'na tabi olarak çalışan işçiler;

-Üretim yerlerinde ve bürolarda toplu iş sözleşmesi hükümlerine tabi olarak çalışanlar,

-İşveren vekili durumunda bulunan veya sendika üyesi olması yasaklananlar veyahut ta bunlardan olmamakla beraber işverenle toplu iş sözleşmesi yapmaya yetkili işçi sendikası üyesi olmayan ve bu sendikaya dayanışma aidatı ödemediklerinden haklarında toplu iş sözleşmesi hükümleri uygulanmayan ve kapsam dışı olarak nitelendirilen personel,

-Kamuda geçici işçi çalıştırılması hakkında 5620 sayılı Kanunun 3 üncü maddesi kapsamında bir mali yılda 6 aydan az olmak üzere çalıştırılan geçici işçiler, olmak üzere üç ayrı grupta toplanmaktadır.

4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun'un 37 nci maddesi gereğince, özelleştirme programına alınan kuruluşlar özelleştirme uygulamaları ile ilgili olarak 233 sayılı KHK kapsamı dışına çıkarılmaktadır. Ancak, bu kuruluşların personeli programa alınma tarihindeki statülerini korumakta ve özelleşmenin gerçekleştiği tarihe kadar buldukları statülerde çalışmaya devam etmektedirler. Bu bakımdan özelleştirme programındaki kuruluşların personeli de KİT personeli olarak değerlendirilmektedir.

Aynı şekilde, kamu bankalarının yeniden yapılandırılması ve özelleştirmeye hazırlanmasını düzenleyen 4603 sayılı Kanun'un 1 inci maddesi ile kamu bankaları 233 ve 399 sayılı KHK'ların kapsamından çıkarılmıştır. Ancak, 2 nci maddenin üçüncü bendi "Bankaların bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte mevcut personeli hakkında aylık, özlük ve emeklilikleri yönünden tabi oldukları mevzuatın uygulanmasına devam olunur. Bunlardan uygun görülenler istekleri halinde, emeklilik statüleri devam etmek üzere özel hukuk hükümlerine göre çalıştırılabilir." hükmünü amir bulunmaktadır.

KİT'lerde çalışan personelin statüsünde görülen farklılıklar, kuruluşlarda aynı veya benzer nitelikteki hizmetlerin değişik statülerde çalışan personel eliyle görülmesine ve dolayısıyla da bu personele farklı olanakların sağlanmasına neden olmaktadır.

3-Personel sayıları ve personele yapılan harcamalar:

KİT statüsündeki kuruluşlarda, Bakanlar Kurulu kararları ile belirlenen memur kadroları ve sözleşmeli personel pozisyonları ile yıllık bütçeler ve yönetim kurulu kararları ile belirlenen işçi kadrolarının 2012 yılı toplamı 222 bin adettir. Buna göre, kuruluşlarda 2012 yılında fiilen kullanılmayan boş kadroların bulunduğu anlaşılmaktadır. Başka bir ifade ile kuruluşların kadro ve personel ihtiyacı mevcut istihdam ile karşılanamamaktadır.

Ancak, mevcut kadrolar bilimsel iş analizlerine dayalı olarak belirlenmiş norm kadrolar değildir. Kuruluşlarda bilimsel iş analizlerine dayalı olarak norm kadroların tespit edilmesi yönünde bazı çalışmalar yapılmış ise de bu çalışmalar sonuçlandırılarak uygulanır hale getirilememiştir.

20.12.2000 tarih ve 24266 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan, 2000/1658 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan "Kamu Kurum ve Kuruluşlarınca Yapılacak Norm Kadro Çalışmalarında Uygulanacak Usul ve Esaslar" çerçevesinde KİT'lerde norm kadro tespit çalışmaları başlatılmıştır.

Söz konusu Usul ve Esasların 8 inci maddesinde; çalışmaların 2001-2003 yılları arasında tamamlanması, 9 uncu maddesinde tamamlanan çalışmaların Maliye Bakanlığı ve Devlet Personel Başkanlığına gönderilmesi ve 10 uncu maddesinde çalışmaların Maliye Bakanlığı, Devlet Personel Başkanlığı ve ilgili kurum temsilcilerinden oluşturulacak komisyonlar tarafından konuyla ilgili mevzuat açısından incelenmesi ve sonuçlandırılması öngörülmüştür. Başbakanlık Makamının 2001/39 sayılı Genelgesi ile kuruluşlar bazında bir takvime de bağlanmış olan bu çalışmalar birçok KİT'te tamamlanmış ve Maliye Bakanlığı ile Devlet Personel Başkanlığına gönderilmiştir.

Ancak, bu çalışmalar Usul ve Esasların 10 uncu maddesinde öngörüldüğü şekilde sonuçlandırılmadan, 27.12.2003 tarih ve 25329 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan, 2003/6532 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ekinde “Kamu Kurum ve Kuruluşlarınca Yapılacak Norm Kadro Çalışmalarında Uyulacak Usul ve Esaslarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Usul ve Esaslar” yürürlüğe konulmuştur.

Bu kapsamda, Usul ve Esasların 8 inci maddesi değiştirilmiş ve norm kadro çalışmalarının öncelikle Devlet Personel Başkanlığı ve Maliye Bakanlığınca belirlenen kuruluşlarda sonuçlandırılması, uygulama sonuçlarına göre, kapsama dahil diğer kuruluşlardan Devlet Personel Başkanlığı ve Maliye Bakanlığınca uygun görülecekler için Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı süresini kapsayan dönemde başlamak üzere ayrıca takvim belirlenmesi, öngörülmüştür.

Ayrıca geçici 1 inci madde ile, bu Usul ve Esasların yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla sözleşme imzalamış ve çalışma başlatmış olan kuruluşların bu çalışmaları sonuçlandırmaları, bunun dışındaki kuruluşların Devlet Personel Başkanlığı ve Maliye Bakanlığınca kendileri için yeni bir takvim belirlenmesine kadar norm kadro çalışmalarına başlamamaları hükmü getirilmiştir.

Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planının süresi 2005 yılında bittiği halde, söz konusu Usul ve Esasların 8 inci maddesi kapsamında KİT’ler için yeni takvim belirlenmemiş ve yapılmış çalışmalar henüz sonuçlandırılmamıştır.

KİT’lerde çalışan personel sayısı yıllar itibarıyla sürekli azalma eğilimi içindedir. 2007 yılında ortalama olarak 260.853 kişi, yılsonu itibarıyla 254.208 kişi istihdam edilmiş iken; 2012 yılında ortalama olarak 213.606 kişi, yılsonu itibarıyla 209.229 kişi istihdam edilmiştir. 2008-2012 döneminde ortalama personel sayısı %18,1 oranında 47.247 kişi, yılsonu personel sayısı ise % 17,7 oranında 44.979 kişi azalmıştır.

2007 yılı ortalama ve yıl sonu personel sayıları 100 kabul edildiğinde, 2012 yılı ortalama personel sayısının 81,9’a, yıl sonu personel sayısının ise 82,3’e düştüğü görülmektedir.

Yıl sonu çalışan personel sayısında son beş yılda mali sektör dışındaki tüm sektörlerde azalma olmuştur. Azalma özellikle imalat sanayi ve enerji sektörlerinde daha yoğundur.

Çalışan personel sayısındaki azalmalar esas itibarıyla, 4046 sayılı Kanun kapsamında KİT’lerin özelleştirilmesinden kaynaklanmaktadır. Ancak faaliyet göstermeye devam eden KİT’lerdeki bazı hizmetlerin özelleştirilmesi de bu azalmada etkili olmaktadır. Bazı hizmetlerin hizmet alımı suretiyle yüklenicilere gördürülmesi nedeni ile emeklilik veya diğer şekillerde kuruluşlardan ayrılan personelin yerine yeni personel alınmasına kısıtlamalar getirilmekte ve personel sayısı azalmaktadır.

KİT statüsündeki kuruluşlarda 2008-2012 yıllarında çalışan toplam personelin sektörler itibarıyla yıllık ortalama ve yılsonu sayıları 14 sayılı, bunlara yapılan harcamalar 15 sayılı çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge : 14 - Yıllık ortalama ve yıl sonu personel sayısı (Kişi)

Sektörler	Ortalama										Yıl sonu					2012 yılı toplamı içindeki payı %
	2008	2009	2010	2011	2012	Son iki yıl farkı	2008	2009	2010	2011	2012	Son iki yıl farkı				
1- Tarım	4.096	3.844	3.688	3.715	3.582	(133)	3.998	3.681	3.582	3.581	3.443	(138)	1,6			
2- Sanayi :																
a) Madencilik	29.335	29.890	29.651	29.616	28.139	(1.477)	28.347	30.456	29.908	29.344	26.899	(2.445)	12,9			
b) İmalat	51.617	48.005	36.975	32.056	30.130	(1.926)	45.068	43.038	32.984	30.219	27.562	(2.657)	13,2			
c) Enerji	48.407	41.416	34.553	31.558	30.748	(810)	47.518	40.776	34.142	30.858	31.019	161	14,8			
Toplam (2)	129.359	119.311	101.179	93.230	89.017	(4.213)	120.933	114.270	97.034	90.421	85.480	(4.941)	40,9			
3- Hizmetler :																
a) Ulaştırma-haberleşme	73.090	72.519	71.152	70.302	71.384	1.082	72.771	72.285	70.218	70.711	70.635	(76)	33,8			
b) Ticaret	4.425	4.384	4.330	4.735	4.876	141	4.301	4.403	4.253	4.823	4.885	62	2,3			
c) Diğer hizmetler				2.991	2.034	(957)				1.413	1.945	532	0,9			
Toplam (3)	77.515	76.903	75.482	78.028	78.294	266	77.072	76.688	74.471	76.947	77.465	518	37,0			
4- Mali kuruluşlar:	36.701	38.207	39.922	41.805	42.713	908	38.006	38.535	40.247	42.423	42.841	418	20,5			
Genel toplam	247.671	238.265	220.271	216.778	213.606	(3.172)	240.009	233.174	215.334	213.372	209.229	(4.143)	100,0			
Endeks 2007= 100	94,9	91,3	84,4	83,1	81,9	(1,2)	94,4	91,7	84,7	83,9	82,3	(1,6)				

(Bin TL)

Çizelge : 15 - Personele yapılan harcamalar

	2008	2009	2010	2011	2012			
					Esas ücret	Ek ödeme	Sosyal giderler	Toplam
1- Tarım	150.615	159.611	159.067	178.710	90.149	30.071	67.534	187.754
2- Sanayi:								
a) Madencilik	1.429.313	1.513.672	1.521.488	1.708.552	750.302	418.380	656.221	1.824.903
b) İmalat	2.020.799	2.018.079	2.098.279	1.707.497	851.009	375.452	579.613	1.806.074
c) Enerji	2.273.552	2.026.309	1.868.017	1.856.564	890.348	466.054	570.705	1.927.107
Toplam (2)	5.723.664	5.558.060	5.487.784	5.272.613	2.491.659	1.259.886	1.806.539	5.558.084
3- Hizmetler :								
a) Ulaştırma-haberleşme	2.665.608	2.823.508	3.060.217	3.432.197	2.310.831	758.171	893.316	3.962.318
b) Ticaret	144.992	155.785	161.088	215.158	147.997	42.586	60.272	250.855
c) Diğer hizmetler				237.683	84.893	30.770	49.616	165.279
Toplam (3)	2.810.600	2.979.293	3.221.305	3.885.038	2.543.721	831.527	1.003.204	4.378.452
4- Mali kuruluşlar	1.630.109	1.825.726	1.990.038	2.253.570	1.308.368	655.597	581.723	2.545.688
Genel toplam (Cari fiyatlarla)	10.314.988	10.522.690	10.858.194	11.589.931	6.433.897	2.777.081	3.459.000	12.669.978
Endeks 2007=100	104,7	106,8	110,2	117,7				128,6
Genel toplam (2003 yılı tüketici fiyatlarıyla)	6.429.187	6.156.860	5.970.962	5.770.441				5.941.930
Endeks 2007=100	95,2	91,1	88,4	85,4				87,9

2012 yıl sonu itibarıyla, KİT personelinin; %1,6'sı tarım sektöründe, %40,9'u sanayi sektöründe, %37'si hizmetler sektöründe ve %20,5'i de mali sektörde çalışmaktadır.

2012 yılında çalışan tüm personel için, geçen yıla göre %9,3 oranında 1,1 milyar TL artışla toplam 12,7 milyar TL personel harcaması yapılmıştır. Çizelgede yer alan veriler farklı hesaplarda bulunan harcamaların yanında, geçmiş yıllara ait personel giderlerini de kapsadığından raporun diğer bölümlerinde yer verilen çeşitli çizelgelerdeki (Giderler ve GSMH'ye katkı) personel harcamaları değerlerinden farklılık gösterebilmektedir.

Toplam personel harcamalarının son 5 yıllık dönemde artan bir trend gösterdiği ve 2007 yılı toplam personel harcaması 100 kabul edildiğinde, 2012 yılı toplam personel harcamasının 128,6 değerine yükseldiği görülmektedir.

Ancak, toplam personel harcamaları 2003 yılı tüketici fiyatları ile değerlendirildiğinde, 2007 yılında 100 olan harcamanın, 2012 yılında 87,9'a gerilediği görülmektedir.

2008-2012 dönemine ait personel giderlerinin personel statüleri itibarıyla dağılımı ve bu giderlerin ortalama personel sayısına bölünmesi ile bulunan kişi başına düşen aylık ortalama giderler 16 sayılı çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge:16- Toplam personel giderleri ve kişi başına düşen aylık ortalama giderler (Bin TL)

Personel giderleri	2008	2009	2010	2011	2012	Son iki yıl farkı	
						Tutar	%
1- Cari fiyatlarla:							
-Yön. ve Den. Kurulu üyeleri (kuruluş dışı)	10.383	9.228	11.409	16.522	18.781	2.259	13,7
-Memurlar	345.961	360.413	387.893	406.015	381.910	(24.105)	(5,9)
-Sözleşmeli personel	2.511.476	2.635.558	2.757.528	3.231.075	3.816.186	585.111	18,1
-İşçiler	7.447.168	7.517.491	7.701.364	7.936.319	8.453.101	516.782	6,5
Toplam (1)	10.314.988	10.522.690	10.858.194	11.589.931	12.669.978	1.080.047	9,3
Kişi başına düşen aylık ortalama gider (TL)	3.467	3.677	4.104	4.449	4.936	487	10,9
Endeks 2007=100	110,3	117,0	130,5	141,5	157,0	15,5	10,9
2- 2003 yılı tüketici fiyatlarıyla:	6.429.187	6.156.860	5.970.962	5.770.441	5.941.930	171.489	3,0
Kişi başına düşen aylık ortalama gider (TL)	2.161	2.151	2.257	2.215	2.315	100	4,5
Endeks 2007=100	100,2	99,7	104,6	102,7	107,3	4,6	4,5

2012 yılı toplam personel gideri 12,7 milyar TL'nin; %0,1 oranında 18,8 milyon TL'si kuruluş dışı yönetim ve denetim kurulu üyeleri için, %3 oranında 381,9 milyon TL'si memurlar için, %29,9 oranında 3,8 milyar TL'si sözleşmeli personel için ve % 67 oranında 8,5 milyar TL'si de işçiler için yapılmıştır.

2012 yılı toplam giderlerinin ortalama toplam personel sayısına bölünmesi ile hesaplanan, kişi başına düşen aylık ortalama gider 4.936 TL olarak gerçekleşmiştir. Önceki yıla göre, 2012 yılı toplam personel giderleri %9,3 oranında artarken, kişi başına düşen aylık ortalama gider %10,9 oranında artmıştır. Kişi başına düşen aylık ortalama gider son beş yıllık

dönemde ise %57 oranında artmıştır. Nitekim kişi başına düşen aylık ortalama giderin 2007 yılı değeri 100 kabul edildiğinde 2012 yılı değerinin 157'ye yükseldiği görülmektedir.

2003 yılı sabit fiyatlarına göre ise kişi başına düşen aylık ortalama gider 2012 yılında 2.315 TL seviyesinde kalmıştır. 2003 yılı sabit fiyatlarıyla kişi başına düşen aylık ortalama giderin 2007 yılı değeri 100 kabul edildiğinde 2012 yılı değerinin 107,3 seviyesinde gerçekleştiği görülmektedir. 2003 yılı sabit fiyatları ile kişi başına ayda düşen ortalama giderin son beş yıldaki artışı %7,3 oranında gerçekleşmiştir.

4- Statülerine göre personel sayıları ve personel harcamaları:

2012 yılında KİT'lerde çalışan ortalama memur sayısı geçen yıla göre %17,9 oranında 1.323 kişi azalarak 6.054 kişiye, yıl sonu çalışan memur sayısı ise geçen yıla göre %2,1 oranında 132 kişi azalarak 6.044 kişiye düşmüştür. Son beş yıla bakıldığında, 2007 yılında 100 olan ortalama memur sayısı 63,1'e, 100 olan yıl sonu memur sayısı da 63,7'ye gerilemiştir.

Memur sayısındaki azalmanın sonucunda, 2012 yılında memurlara yapılan harcamalar, geçen yıla göre %5,9 oranında 24,1 milyon TL azalarak 381,9 milyon TL'ye düşmüştür. Son beş yıllık memur harcamalarına bakıldığında, 2007 yılında 100 olan harcamaların 2011 yılına kadar artan bir trend izlediği ve 2011 yılında 119,6 değerine ulaştığı, ancak 2012 yılında 112,5 değerine gerilediği görülmektedir.

Memurlar için yapılan harcamalar 2003 yılı sabit fiyatları ile değerlendirildiğinde ise; son beş yılda sadece azalan bir trend izlediği ve 2007 yılında 100 olan harcamanın 2012 yılında 76,9'a gerilediği görülmektedir.

KİT'lerde sektörler itibarıyla 2008-2012 yıllarında çalışan memurların yıllık ortalama ve yılsonu sayıları 17 sayılı, memurlar için yapılan harcamalar 18 sayılı çizelgelerde gösterilmiştir.

Çizelge : 17 - Sektörler itibarıyla memur sayısı (Kişi)

Sektörler	Ortalama										Yıl sonu			
	2008	2009	2010	2011	2012	Son iki yıl farkı	2008	2009	2010	2011	2012	Son iki yıl farkı	2012 Yılı toplamı içindeki payı %	
1- Tarım	157	164	170	171	168	(3)	165	166	173	172	166	(6)	2,7	
2- Sanayi :														
a) Madencilik	803	778	771	743	720	(23)	789	779	757	743	694	(49)	11,5	
b) İmalat sanayii	1.605	1.560	1.360	1.320	1.309	(11)	1.581	1.525	1.339	1.311	1.320	9	21,8	
c) Enerji	1.645	1.431	1.342	1.189	1.126	(63)	1.640	1.441	1.230	1.141	1.129	(12)	18,7	
Toplam (2)	4.053	3.769	3.473	3.252	3.155	(97)	4.010	3.745	3.326	3.195	3.143	(52)	52,0	
3- Hizmetler :														
a) Ulaştırma-haberleşme	2.275	2.246	2.225	2.298	2.379	81	2.239	2.300	2.159	2.387	2.393	6	39,6	
b) Ticaret	290	270	269	279	282	3	285	267	270	327	284	(43)	4,7	
c) Diğer hizmetler			109	59	60	1		72	72	45	57	12	0,9	
Toplam (3)	2.565	2.516	2.603	2.636	2.721	85	2.524	2.567	2.501	2.759	2.734	(25)	45,2	
4- Mali kuruluşlar	2.510	2.470	2.447	1.318	10	(1.308)	2.486	2.470	2.427	50	1	(49)	0,0	
Genel toplam	9.285	8.919	8.693	7.377	6.054	(1.323)	9.185	8.948	8.427	6.176	6.044	(132)	100,0	
Endeks 2007=100	96,8	93,0	90,7	76,9	63,1	(13,8)	96,9	94,4	88,9	65,1	63,7	(1,4)		

Çizelge:18-Sektörler itibarıyla memur harcamaları (Bin TL)

	2008	2009	2010	2011	2012			
					Esas ücret	Ek ödeme	Sosyal giderler	Toplam
1- Tarım	6.196	7.180	7.781	9.695	3.403	4.849	2.949	11.201
2- Sanayi :								
a)Madencilik	31.618	31.462	31.490	33.677	18.948	10.467	10.427	39.842
b)İmalat sanayii	65.656	72.986	86.511	70.614	32.462	28.740	20.773	81.975
c)Enerji	64.010	61.776	60.155	76.356	28.652	29.221	21.497	79.370
Toplam (2)	161.284	166.224	178.156	180.647	80.062	68.428	52.697	201.187
3- Hizmetler :								
a)Ulaştırma-haberleşme	85.285	89.136	98.272	124.781	39.584	78.669	28.931	147.184
b)Ticaret	11.136	12.533	12.016	14.301	6.090	7.281	3.747	17.118
c)Diğer hizmetler				4.011	1.795	1.948	980	4.723
Toplam (3)	96.421	101.669	110.288	143.093	47.469	87.898	33.658	169.025
4- Mali kuruluşlar	82.060	85.340	91.668	72.580	475		22	497
Genel toplam (Cari fiyatlarla)	345.961	360.413	387.893	406.015	131.409	161.175	89.326	381.910
Endeks 2007=100	101,9	106,1	114,2	119,6				112,5
Genel toplam (2003 yılı tüketici fiyatlarıyla)	215.633	210.879	213.304	202.148				179.107
Endeks 2007=100	92,6	90,5	91,6	86,8				76,9

Memur giderlerinin yıllık ortalama memur sayısına bölünmesi suretiyle hesaplanan memur başına düşen aylık ortalama giderler 19 sayılı çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge : 19 -Memur başına düşen aylık ortalama giderler (TL)

Aylık ortalama giderler	2008	2009	2010	2011	2012
Cari fiyatlarla	3.105	3.367	3.718	4.314	5.257
Endeks 2007=100	105,2	114,1	126,0	146,2	178,1
2003 yılı tüketici fiyatlarıyla	1.935	1.970	2.045	2.148	2.465
Endeks 2007=100	95,6	97,3	101,0	106,1	121,7

2012 yılında KİT'lerde memur başına ayda ortalama 5.257 TL gider yapılmıştır. 2012 yılında memur başına düşen aylık ortalama gider önceki yıla göre %21,9 oranında artmıştır. 2012 yılı memur başına düşen aylık ortalama gider 2007 yılına göre ise %78,1 oranında artış göstermiştir. Bu da 2007 yılında 100 olan memur başına düşen aylık ortalama giderin 2012 yılında 178,1'e ulaşması anlamına gelmektedir.

Memur başına düşen aylık ortalama giderler 2003 yılı sabit fiyatlarına göre ise, 2008 yılında düştükten sonra, artış trendi izlemiş ve 2007 yılı değeri 100 kabul edildiğinde 2012 yılı değeri 121,7'ye yükselmiştir.

2012 yılında KİT'lerde çalışan ortalama sözleşmeli personel sayısı geçen yıla göre %1,3 oranında 1.033 kişi artarak 78.700 kişiye yükselirken, yıl sonu çalışan sözleşmeli personel sayısı geçen yıla göre %0,6 oranında 464 kişi azalarak 78.703 kişiye düşmüştür. Sözleşmeli personel son beş yılda da ortalama sayıda %8,1 oranında, yıl sonu sayıda %7,3 oranında azalmıştır. Başka bir ifade ile, 2007 yılında 100 olan ortalama sözleşmeli personel sayısı 91,9'a, yıl sonu sözleşmeli personel sayısı ise 92,7'ye düşmüştür.

KİT'lerde istihdam edilen sözleşmeli personele ilişkin işlemler 399 sayılı KHK'ye göre yürütülmektedir. 399 sayılı KHK'nın 58 inci maddesine göre; sözleşmeli personel hakkında söz konusu KHK'da hüküm bulunmayan hallerde, Devlet Personel Dairesi Başkanlığı'nın görüşü alınmak kaydıyla 657 sayılı Kanun'un ilgili hükümleri uygulanmaktadır.

527 sayılı KHK hükümleri gereği, özelleştirme kapsam ve programında bulunan KİT'lerde çalışan sözleşmeli personel hakkında 399 sayılı KHK uygulanmaya devam edilmekte ve bunların ücretleri YPK kararları ile belirlenmektedir.

2008-2012 yıllarında çalışan sözleşmeli personelin yıllık ortalama ve yıl sonu sayıları 20 sayılı, yapılan harcamaların sektörler itibarıyla ayrıntısı 21 sayılı çizelgede gösterilmiştir.

(Kişi)

Çizelge : 20 - Sektörler itibarıyla sözleşmeli personel sayısı

Sektörler	Ortalama						Yıl sonu						2012 yılı toplamı içindeki payı %
	2008	2009	2010	2011	2012	Son iki yıl farkı	2008	2009	2010	2011	2012	Son iki yıl farkı	
1- Tarım	849	846	844	883	893	10	849	829	822	822	875	53	1,1
2- Sanayi :													
a) Madencilik	4.956	4.832	4.737	4.692	4.646	(46)	4.865	4.816	4.670	4.736	4.490	(246)	5,7
b) İmalat	9.010	8.054	6.800	6.045	6.002	(43)	8.574	7.544	6.428	6.182	6.019	(163)	7,6
c) Enerji	13.968	12.460	10.796	10.436	10.453	17	13.929	12.475	10.935	10.508	10.639	131	13,5
Toplam (2)	27.934	25.346	22.333	21.173	21.101	(72)	27.368	24.835	22.033	21.426	21.148	(278)	26,9
3- Hizmetler :													
a) Ulaştırma-haberleşme	50.458	50.777	50.501	50.060	49.982	(78)	50.388	50.899	50.070	50.280	49.958	(322)	63,5
b) Ticaret	3.369	3.413	3.402	3.413	3.520	107	3.279	3.456	3.347	3.492	3.561	69	4,5
c) Diğer hizmetler				346	353	7				287	308	21	0,4
Toplam (3)	53.827	54.190	53.903	53.819	53.855	36	53.667	54.355	53.417	54.059	53.827	(232)	68,4
4- Mali kuruluşlar	769	762	762	1.792	2.851	1.059	760	775	748	2.860	2.853	(7)	3,6
Genel toplam	83.379	81.144	77.842	77.667	78.700	1.033	82.644	80.794	77.020	79.167	78.703	(464)	100,0
Endeks 2007=100	97,3	94,7	90,8	90,6	91,9	1,2	97,3	95,1	90,7	93,2	92,7	(0,5)	

(Bin TL)

Çizelge : 21 - Sektörler itibarıyla sözleşmeli personel giderleri

Sektörler	2008	2009	2010	2011	2012			
					Esas ücret	Ek ödeme	Sosyal giderler	Toplam
1- Tarım	24.962	27.218	28.463	33.753	29.045	4.163	8.327	41.535
2- Sanayi :								
a) Madencilik	162.085	174.755	182.290	208.436	160.539	20.802	52.036	233.377
b) İmalat	267.634	270.547	249.951	258.284	201.229	14.037	64.667	279.933
c) Enerji	425.137	404.331	363.503	408.138	339.205	38.073	81.557	458.835
Toplam (2)	854.856	849.633	795.744	874.858	700.973	72.912	198.260	972.145
3- Hizmetler :								
a) Ulaştırma-haberleşme	1.491.106	1.606.735	1.774.354	2.061.603	1.657.534	314.915	438.911	2.411.360
b) Ticaret	102.513	111.449	118.075	136.766	112.235	15.799	29.892	157.926
c) Diğer hizmetler				14.851	13.030	634	7.672	21.336
Toplam (3)	1.593.619	1.718.184	1.892.429	2.213.220	1.782.799	331.348	476.475	2.590.622
4- Mali kuruluşlar	38.039	40.523	40.892	109.244	126.618	45.615	39.651	211.884
Genel toplam(Cari fiyatlarla)	2.511.476	2.635.558	2.757.528	3.231.075	2.639.435	454.038	722.713	3.816.186
Endeks 2007=100	106,3	111,6	116,8	136,8				161,6
Genel toplam								
(2003 yılı tüketici fiyatlarıyla)	1.565.368	1.542.074	1.516.375	1.608.701				1.789.704
Endeks 2007=100	96,6	95,2	93,6	99,3				110,5

Sözleşmeli personele yapılan harcamalar 2012 yılında önceki yıla göre %18,1 oranında 585,1 milyon TL artarak 3,8 milyar TL'ye yükselmiştir. Sözleşmeliler için 2012 yılında yapılan giderlerde, 2007 yılına göre artış ise %61,6 oranında gerçekleşmiştir.

Sözleşmeli personel için yapılan harcamaların son beş yıldaki seyri 2003 yılı sabit fiyatları ile değerlendirildiğinde ise; 2008 ve takip eden 2 yılda azalan harcamaların, 2011 ve 2012 yılında yeniden artış trendi gösterdiği, bunun sonucunda 2007 yılında 100 olan harcama'nın 2012 yılında 110,5 olarak gerçekleştiği görülmektedir.

Sözleşmeli personel giderlerinin yıllık ortalama sözleşmeli sayısına bölünmesi suretiyle hesaplanan sözleşmeli başına düşen aylık ortalama giderler 22 sayılı çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge : 22 -Sözleşmeli başına düşen aylık ortalama giderler

Aylık ortalama giderler	2008	2009	2010	2011	2012
Cari fiyatlarla	2.510	2.707	2.952	3.467	4.041
Endeks 2007=100	109,3	117,8	128,5	150,9	175,9
2003 yılı tüketici fiyatlarıyla	1.565	1.584	1.623	1.726	1.895
Endeks 2007=100	99,3	100,5	103,0	109,5	120,2

2012 yılında KİT'lerde sözleşmeli başına ayda ortalama 4.041 TL gider yapılmıştır. Sözleşmeli başına düşen aylık ortalama gider son 5 yılda artan bir seyir izlemiş ve 2007 yılına göre %75,9 oranında artış göstermiştir.

Sözleşmeli başına düşen aylık ortalama giderler 2003 yılı sabit fiyatlarına göre değerlendirildiğinde ise, 2007 yılında 100 olan aylık ortalama gider 2012 yılında 120,2 olarak gerçekleşmiştir.

İşçiler 4857 sayılı İş Kanununa tabi olarak çalışmaktadırlar. Bunun dışında işçilere 2821 sayılı Sendikalar Kanunu, 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu ile 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile toplu iş sözleşmesi ve personel yönetmelikleri hükümleri uygulanmaktadır. 07.11.2012 tarih ve 28460 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu ile sendika ve toplu sözleşme konuları yeniden düzenlenmiş olup, 2821 ve 2822 sayılı kanunlar yürürlükten kaldırmıştır.

İş yaşamında toplu iş sözleşmesi döneminin başladığı 1963 yılından itibaren hem işçiler hem de işverenler kendi sendikalarını kurmuş ve bu sendikalara üye olmuşlardır. Bütün KİT'lerin Kamu işveren sendikalarına üye olmaları 1986 yılında gerçekleşmiştir.

KİT'lerde 2008-2012 yıllarında çalışan işçilerin sektörler itibarıyla yıllık ortalama ve yıl sonu sayıları 23 sayılı, bunlara yapılan harcamalar 24 sayılı çizelgede gösterilmiştir.

(Kişi)

Çizelge : 23 - Sektörler itibarıyla işçi sayısı

Sektörler	Ortalama								Yıl sonu					2012 yılı toplamı içindeki payı %
	2008	2009	2010	2011	2012	Son iki yıl farkı	2008	2009	2010	2011	2012	Son iki yıl farkı		
1- Tarım	3.090	2.834	2.674	2.661	2.521	(140)	2.984	2.686	2.587	2.587	2.402	(185)	1,9	
2- Sanayi :														
a) Madencilik	23.576	24.280	24.143	24.181	22.773	(1.408)	22.693	24.861	24.481	23.865	21.715	(2.150)	17,4	
b) İmalat	41.002	38.391	28.706	24.691	22.819	(1.872)	34.913	33.969	25.145	22.726	20.223	(2.503)	16,2	
c) Enerji	32.794	27.525	22.415	19.933	19.169	(764)	31.949	26.860	21.977	19.209	19.251	42	15,5	
Toplam (2)	97.372	90.196	75.264	68.805	64.761	(4.044)	89.555	85.690	71.603	65.800	61.189	(4.611)	49,2	
3- Hizmetler :														
a) Ulaştırma-haberleşme	20.357	19.495	18.426	17.944	19.023	1.079	20.144	19.085	17.989	18.044	18.284	240	14,7	
b) Ticaret	766	701	659	1.043	1.074	31	737	680	636	1.004	1.040	36	0,8	
c) Diğer hizmetler				2.586	1.621	(965)				1.081	1.580	499	1,3	
Toplam (3)	21.123	20.196	19.085	21.573	21.718	145	20.881	19.765	18.625	20.129	20.904	775	16,8	
4- Mali kuruluşlar	33.422	34.975	36.713	38.695	39.852	1.157	34.760	35.290	37.072	39.513	39.987	474	32,1	
Genel toplam	155.007	148.201	133.736	131.734	128.852	(2.882)	148.180	143.431	129.887	128.029	124.482	(3.547)	100,0	
Endeks 2007=100	93,5	89,4	80,7	79,5	77,7	(1,7)	92,7	89,8	81,3	80,1	77,9	(2,2)		

(Bin TL)

Çizelge : 24 - Sektörler itibarıyla işçi giderleri

Sektörler	2008	2009	2010	2011	2012			Toplam
					Esas ücret	Ek ödeme	Sosyal giderler	
1- Tarım	119.330	125.051	122.663	135.067	57.500	21.059	56.258	134.817
2- Sanayi :								
a) Madencilik	1.235.124	1.306.858	1.306.984	1.465.549	569.997	387.010	593.758	1.550.765
b) İmalat	1.685.711	1.672.840	1.760.226	1.376.669	616.228	332.551	494.173	1.442.952
c) Enerji	1.781.278	1.558.869	1.441.549	1.369.177	519.517	398.725	467.651	1.385.893
Toplam (2)	4.702.113	4.538.567	4.508.759	4.211.395	1.705.742	1.118.286	1.555.582	4.379.610
3- Hizmetler :								
a) Ulaştırma-haberleşme	1.087.978	1.126.314	1.185.883	1.244.407	612.431	364.346	425.474	1.402.251
b) Ticaret	31.199	31.660	30.841	63.650	29.158	19.320	26.633	75.111
c) Diğer hizmetler				217.174	68.140	28.053	40.964	137.157
Toplam (3)	1.119.177	1.157.974	1.216.724	1.525.231	709.729	411.719	493.071	1.614.519
4- Mali kuruluşlar	1.506.548	1.695.899	1.853.218	2.064.626	1.172.318	609.912	541.925	2.324.155
Genel toplam (Cari fiyatlarla)	7.447.168	7.517.491	7.701.364	7.936.319	3.645.289	2.160.976	2.646.836	8.453.101
Endeks 2007=100	104,3	105,3	107,9	111,2				118,4
Genel toplam								
(2003 yılı tüketici fiyatlarıyla)	4.641.715	4.398.509	4.235.009	3.951.366				3.964.311
Endeks 2007=100	94,8	89,8	86,5	80,7				80,9

2012 yılında KİT'lerde çalışan ortalama işçi sayısı önceki yıla göre %2,2 oranında 2.893 kişi azalarak 128.852 kişiye, yıl sonu itibarıyla çalışan işçi sayısı ise önceki yıla göre %2,8 oranında 3.565 kişi azalarak 124.482 kişiye düşmüştür. 2008-2012 döneminde ortalama işçi sayısı %22,3 oranında, yıl sonu işçi sayısı %22,1 oranında azalmıştır. Başka bir ifade ile, 2007 yılında 100 olan ortalama işçi sayısı 2012 yılında 77,7'ye, aynı şekilde 2007 yılında 100 olan yıl sonu işçi sayısı da 2012 yılında 77,9'a gerilemiştir.

KİT'lerde çalışan işçi personelin bir bölümü kapsam içi statüde çalışırken, bir bölümü işveren vekili olarak veya büro hizmetlerinde kapsam dışı statüde, bir bölümü de geçici kadrolarda istihdam edilmektedir.

2008-2012 yılları arasında KİT'lerde çalışan işçilerin statüleri itibarıyla ortalama ve yıl sonu sayıları 25 sayılı çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge:25-Statülerine göre işçiler

İşçiler	Kapsam dışı		Kapsam içi		Geçici işçi		Toplam	
	Ortalama	Yıl sonu	Ortalama	Yıl sonu	Ortalama	Yıl sonu	Ortalama	Yıl sonu
2008	36.088	37.438	111.895	108.820	7.024	1.922	155.007	148.180
2009	37.793	38.102	104.104	102.628	6.304	2.701	148.201	143.431
2010	39.648	40.104	85.354	84.511	9.734	5.272	133.736	129.887
2011	47.222	47.575	79.295	76.675	5.217	3.779	131.734	128.029
2012	44.229	44.439	78.812	76.376	5.811	3.667	128.852	124.482

Kapsam dışı personel uygulaması ağırlıklı olarak mali sektörde yıllar itibarıyla yaygınlaşmış olup, uygulamaya madencilik (TPAO), imalat (TEMSAN) ve ulaştırma (TDİ, BOTAŞ, Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü vb.) sektörlerinde de rastlanmaktadır.

Genel olarak mevsimlik faaliyetlerin ağırlıklı olduğu Çay-Kur, T.Şeker Fabrikaları AŞ gibi KİT'lerde geçici işçi çalıştırılmaktadır.

2012 yılında çalıştırılan toplam ortalama işçi sayısı 128.852 kişinin; %34,3 oranında 44.229'u kapsam dışı, %61,2 oranında 78.812'si kapsam içi, %4,5 oranında 5.811'i geçici kadrodadır.

İşçilere yapılan toplam harcamalar 2012 yılında önceki yıla göre %6,5 oranında 516,8 milyon TL artarak 8,5 milyar TL'ye yükselmiştir. İşçiler için 2012 yılında yapılan giderlerde, 2007 yılına göre artış oranı ise %18,4 oranında gerçekleşmiştir. Buna göre, 2007 yılında 100 olan işçi harcamaları 2012 yılında 118,4'e yükselmiştir.

İşçiler için yapılan harcamaların bu dönemdeki seyri 2003 yılı sabit fiyatları ile değerlendirildiğinde ise; dönem boyunca azalan bir trend izlediği ve bunun sonucunda 2007 yılında 100 olan harcamanın 2012 yılında 80,9'a gerilediği görülmektedir.

İşçi giderlerinin yıllık ortalama işçi sayısına bölünmesi suretiyle hesaplanan işçi başına düşen aylık ortalama giderler 26 sayılı çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge : 26 -İşçi başına düşen aylık ortalama giderler

Aylık ortalama giderler	2008	2009	2010	2011	2012
Cari fiyatlarla	4.004	4.227	4.799	5.347	5.467
Endeks 2007=100	111,6	117,8	131,7	149,0	152,4
2003 yılı tüketici fiyatlarıyla.	2.495	2.473	2.639	2.662	2.564
Endeks 2007=100	101,4	100,5	105,6	108,1	104,1

2012 yılında KİT’lerde işçi başına ayda ortalama 5.467 TL gider yapılmıştır. İşçi başına düşen aylık ortalama gider son 5 yılda artan bir seyir izlemiş ve 2007 yılına göre %52,4 oranında artış göstermiştir. Başka bir ifade ile 2007 yılı ortalama gideri 100 kabul edildiğinde 2012 yılı ortalama gideri 152,4 olmuştur.

İşçi başına düşen aylık ortalama giderler 2003 yılı sabit fiyatlarına göre değerlendirildiğinde ise; 2007 yılında 100 olan aylık ortalama giderin, 2008 yılı ve takip eden üç yılda azda olsa artış trendi göstererek 2011 yılında 108,1’e yükseldikten sonra, 2012 yılında 104,1 değerine gerilediği görülmektedir.

4857 sayılı İş Kanunu’nun 53 üncü maddesinde bir yılını dolduran işçilere ücretli izin verileceği ve yıllık ücretli izin hakkından vazgeçilemeyeceği belirtilmiş ve takip eden 54-60 ıncı maddelerde yıllık ücretli izin uygulaması detaylı olarak düzenlenmiştir. 103 üncü maddede de yıllık ücretli izin hükümlerine aykırılık durumunda uygulanması gereken cezalar belirtilmiştir.

Kanunun 59 uncu maddesinde; “İş sözleşmesinin, herhangi bir nedenle sona ermesi halinde işçinin hak kazanıp da kullanmadığı yıllık izin sürelerine ait ücreti, sözleşmenin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden kendisine veya hak sahiplerine ödenir.” hükmü yer almaktadır.

İş Kanununun bu hükümlerine rağmen, genellikle kuruluşlarda işçilerin ücretli yıllık izin hakları zamanında kullandırılmamakta ve 59 uncu madde gereği her yıl önemli miktarlarda kullandırılmamış izin ücreti ödenmektedir.

KİT’lerde son yıllarda, esnek bir çalışma ortamının yaratılması yanında, işçilik maliyetlerini ve kıdem tazminatı ödemelerini düşürmek amacı ile birçok işi hizmet alımı yolu ile yüklenicilere gördürme ve işçi sayısını azaltma yoluna gidilmektedir.

Kuruluşlarda, hizmet alımı yoluyla taşeron işçisi çalıştırma uygulamasında bir dizi sorunla karşılaşmakta ve uygulama ilgili kuruluşlara önemli mali yükler getirmektedir.

2011/2305 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ekinde yayımlanan KİT Genel Yatırım ve Finansman Kararnamesinde; Kamu Teşebbüslerinin, hizmet alımı yaptıkları yüklenici firmalarda çalışan personelin ücretleri ile sosyal güvenlik ve işsizlik sigortası primlerinin düzenli yatırılıp yatırılmadığını takip etmeleri ve ihale şartname ve sözleşmelerine, yüklenici firmanın çalıştırdığı personelin ücretleri ile sosyal güvenlik ve işsizlik sigortası primlerini tam, zamanında ve düzenli olarak yatırmaması durumunda sözleşmenin feshedileceğine yönelik hüküm konulması öngörülmüş ise de bu konudaki sorunlar devam etmektedir.

1475 sayılı İş Kanunu’nun 14 üncü maddesinin gereği olan kıdem tazminatı fonu oluşturularak, işçilerin kıdem tazminatı alacaklarının güvence altına alınması, KİT’lerin de üst

işveren olarak alt işverenin işçisinin kıdem tazminatını ödemekten kurtarılması yolunda yasal bir düzenleme bu güne kadar yapılamamıştır.

2011/2305 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ekinde yayımlanan KİT Genel Yatırım ve Finansman Kararnamesinde; ihale yoluyla yapılacak hizmet alımlarında, taşeron işçisinin muhatabının teşebbüs değil yüklenici firma olması, taşeron işçilerin teşebbüsle olan ilişkilerinde, iş hukukuna göre devamlılık arz edebilecek hükümlerin sözleşmelerde yer almaması öngörülmekte ise de, taşeron işçilerinin kuruluş işçileriyle birlikte çalıştırılması nedeniyle 4857 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin yedinci fıkrası hükmünden kaynaklanan sorunlar ve davalar devam etmektedir.

5- Personelle ilgili sosyal konular:

Personele ücret ve ek ödemeler dışında; sosyal güvenlik amaçlı, beden ve moral gücünü destekleyici araç ve olanaklar sağlamak üzere harcamalar yapılmaktadır. Bir kısmı mevzuat gereği olan, bunun yanında toplu iş sözleşmeleri ile sağlanan menfaatlerden oluşan sosyal nitelikteki harcamalar giderek personel giderlerinin önemli bir bölümünü oluşturmuştur. 2012 yılı personel harcamaları toplamı 12,7 milyar TL'nin %27,3 oranında 3,4 milyar TL'si sosyal giderlere aittir.

Sosyal giderlerin; %45,2 oranında 1.553,9 milyon TL'si SGK primi ve işsizlik sigortası primi işveren hissesi, %18 oranında 618,7 milyon TL'si işçilere ödenen kıdem tazminatı ve %2,3 oranında 77,4 milyon TL'si de emekli olan memur ve sözleşmelilere ödenen emekli ikramiyesinden oluşmaktadır.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 88 inci maddesinin dördüncü fıkrasında, kamu idaresine ait iş yerlerinde çalıştırılan sigortalıların iş sözleşmesinin askıda kaldığı aylara ait genel sağlık sigortası priminin, prime esas günlük kazancın alt sınırının otuz günlük tutarı üzerinden ilgili kamu idaresince ödeneceği hüküm altına alınmıştır.

Bu durum, mevsimlik ve geçici işçi çalıştıran kuruluşlar açısından önemli bir yük oluşturmakta olup, genellikle rekabete açık piyasalarda özel sektör kuruluşları ile birlikte faaliyet gösteren kamu işletmeleri aleyhine haksız rekabete neden olmaktadır.

D-MALİ DURUM VE FİNANSMAN

1-Genel mali durum:

KİT'lerin 2012 yılı toplam kaynak ve varlıkları (mali kuruluşlar hariç) 2008 yıl sonu değerlerine göre %53,2 oranında artarken son beş yılın ortalama artış oranı ise %10,6 olmuştur. Son beş yıllık dönemde toptan eşya fiyatlarındaki ortalama artış ise %7,9 olurken, 2012 yılında gerçekleşen artış oranı %6,1 olmuştur.

Mukayese edilen yıllara ait kaynak ve varlıkların artış oranları ile üretici fiyatlarındaki artış oranları aşağıda gösterilmiştir.

Yıllar	Kaynak varlık artışı %	Üretici fiyatları artışı %
2008	7,4	12,7
2009	9,2	1,2
2010	3,9	8,5
2011	19,4	11,1
2012	13,1	6,1

KİT'lerin kaynak ve varlıklarındaki ortalama artışın %10,6 olduğu dikkate alındığında, bu oranın aynı döneme ait üretici fiyatlarındaki ortalama artış oranının 2,7 puan üzerinde gerçekleştiği görülmektedir.

KİT'lerin mali durumlarının değerlendirilmesine esas sektörel bazda 2012 yılı varlıklarının ayrıntısına (Ek:3) de, kaynaklarının ayrıntısına (Ek:4) de yer verilmiştir.

KİT'lerin 2008-2012 yıllarına ait bilançoları üzerinde gerekli sadeleştirmeler yapılarak hazırlanan konsolide mali durumu gösteren veriler ve bu verilerin kaynak ve varlıklar toplamı içerisindeki payları 27 sayılı, 2012 yılına ait kaynak ve varlıklarının sektörler itibarıyla ayrıntısı 27/a sayılı çizelgelerde gösterilmiştir.

Çizelge : 27- KİT'lerin 2008-2012 yılları mali durumu (*)

M a l i d u r u m	2008		2009		2010		2011		2012		Son iki yıl farkı	
	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%
	Kaynaklar (Pasif) :											
1 - Öz kaynaklar	48.629.553	54,9	57.882.862	59,9	65.745.938	65,4	76.046.009	63,4	82.522.942	60,8	6.476.933	8,5
2 - Yabancı kaynaklar :												
a) Uzun süreli	12.918.955	14,6	13.506.966	14,0	12.447.942	12,4	13.087.806	10,9	12.012.738	8,9	(1.075.068)	(8,2)
b) Kısa süreli	28.290.095	32,0	25.705.841	26,6	22.270.568	22,2	30.831.436	25,7	41.102.207	30,3	10.270.771	33,3
Toplam	41.209.050	46,6	39.212.807	40,6	34.718.510	34,6	43.919.242	36,6	53.114.945	39,2	9.195.703	20,9
3 - Yabancı kaynaklara sirayet eden zarar (-)	(1.305.846)	(1,5)	(432.807)	(0,4)								
Kaynaklar toplamı	88.532.757	100,0	96.662.862	100,0	100.464.448	100,0	119.965.251	100,0	135.637.887	100,0	15.672.636	13,1
Varlıklar (Aktif) :												
1 - Duran varlıklar :												
a) Bağlı değerler	47.051.205	53,1	50.812.402	52,6	51.563.020	51,3	57.970.158	48,3	62.400.322	46,0	4.430.164	7,6
b) Uzun sürede paraya çevrilebilir değerler	2.158.641	2,4	1.683.180	1,7	1.226.725	1,2	2.841.120	2,4	2.955.615	2,2	114.495	4,0
Toplam (1)	49.209.846	55,6	52.495.582	54,3	52.789.745	52,5	60.811.278	50,7	65.355.937	48,2	4.544.659	7,5
2 - Dönen varlıklar:												
a) Kısa sürede paraya çevrilebilir değerler	32.828.625	37,1	36.663.210	37,9	39.584.001	39,4	51.503.690	42,9	59.347.271	43,8	7.843.581	15,2
b) Hazır değerler	6.494.286	7,3	7.504.070	7,8	8.090.702	8,1	7.650.283	6,4	10.935.679	8,1	3.285.396	42,9
Toplam (2)	39.322.911	44,4	44.167.280	45,7	47.674.703	47,5	59.153.973	49,3	70.282.950	51,8	11.128.977	18,8
Varlıklar toplamı	88.532.757	100,0	96.662.862	100,0	100.464.448	100,0	119.965.251	100,0	135.638.887	100,0	15.673.636	13,1

(*) Mali kuruluşlar hariç.

Mali rasyolar	2008		2009		2010		2011		2012	
	%		%		%		%		%	
	Mali yeterlilik oranı (Finansman)									
Paraya çevrilebilir ve hazır değerlerin		=		=		=		=		=
varlıklar toplamına oranı	Öz kaynaklar/yabancı kaynaklar*100		Öz kaynaklar/yabancı kaynaklar*100		Öz kaynaklar/yabancı kaynaklar*100		Öz kaynaklar/yabancı kaynaklar*100		Öz kaynaklar/yabancı kaynaklar*100	
Bağlı değerlerin öz kaynaklara oranı	Paraya çevrilebilir ve hazır değerler/ Varlıklar toplamı*100		Paraya çevrilebilir ve hazır değerler/ Varlıklar toplamı*100		Paraya çevrilebilir ve hazır değerler/ Varlıklar toplamı*100		Paraya çevrilebilir ve hazır değerler/ Varlıklar toplamı*100		Paraya çevrilebilir ve hazır değerler/ Varlıklar toplamı*100	
Disponibilite oranı	Bağlı değerler/Öz kaynaklar*100		Bağlı değerler/Öz kaynaklar*100		Bağlı değerler/Öz kaynaklar*100		Bağlı değerler/Öz kaynaklar*100		Bağlı değerler/Öz kaynaklar*100	
Genişletilmiş likidite oranı	Hazır değerler / Kısa süreli borçlar*100		Hazır değerler / Kısa süreli borçlar*100		Hazır değerler / Kısa süreli borçlar*100		Hazır değerler / Kısa süreli borçlar*100		Hazır değerler / Kısa süreli borçlar*100	
Mali rantabilite oranı	Dönen varlıklar / Kısa süreli borçlar*100		Dönen varlıklar / Kısa süreli borçlar*100		Dönen varlıklar / Kısa süreli borçlar*100		Dönen varlıklar / Kısa süreli borçlar*100		Dönen varlıklar / Kısa süreli borçlar*100	
	Dönem sonuçları (Kâr) / Öz kaynaklar* 100		Dönem sonuçları (Kâr) / Öz kaynaklar* 100		Dönem sonuçları (Kâr) / Öz kaynaklar* 100		Dönem sonuçları (Kâr) / Öz kaynaklar* 100		Dönem sonuçları (Kâr) / Öz kaynaklar* 100	

Çizelge : 27/a- KİT'lerin 2012 yılı kaynak ve varlıklarının dağılımı (*)

(Bin TL)

M a l i d u r u m	Tarım	Maden	İmalat	Enerji	Ulaş.-hab.	Ticaret	Diğ.Hizmetler	Ara toplam	Sektörler arası düzeltme	Toplam
Sektördeki ana kuruluş sayısı	1	4	11	5	7	4	9	41		41
Kaynaklar (Pasif) :										
1 - Öz kaynaklar	937.670	9.503.309	4.279.451	30.018.867	28.690.733	4.252.310	5.779.014	83.461.354	938.412	82.522.942
2 - Yabancı kaynaklar :										
a) Uzun süreli	735	574.406	389.612	5.292.126	2.264.702	2.244.992	1.295.609	12.062.182	48.444	12.013.738
b) Kısa süreli	266.232	3.268.431	3.393.214	24.669.323	13.997.594	1.720.800	9.148.000	56.463.594	15.361.387	41.102.207
Toplam (2)	266.967	3.842.837	3.782.826	29.961.449	16.262.296	3.965.792	10.443.609	68.525.776	15.409.831	53.115.945
3 - Yabancı kaynaklara sirayet eden zarar (-)										
Kaynaklar toplamı	1.204.637	13.346.146	8.062.277	59.980.316	44.953.029	8.218.102	16.222.623	151.987.130	16.348.243	135.638.887
Varlıklar (Aktif):										
1 - Duran varlıklar :										
a) Bağlı değerler	752.569	4.152.437	1.617.106	27.868.426	23.879.815	1.885.238	3.183.143	63.338.734	938.412	62.400.322
b) Uzun sürede paraya çevrilebilir değerler	4.374	1.251.994	291.299	150.142	367.697	80.877	857.676	3.004.059	48.444	2.955.615
Toplam (1)	756.943	5.404.431	1.908.405	28.018.568	24.247.512	1.966.115	4.040.819	66.342.793	986.856	65.355.937
2 - Dönen varlıklar:										
a) Kısa sürede paraya çevrilebilir değerler	433.743	4.808.194	5.128.639	29.395.103	18.644.307	5.315.711	10.982.961	74.708.658	15.361.387	59.347.271
b) Hazır değerler	13.951	3.133.521	1.025.233	2.566.645	2.061.210	936.276	1.198.843	10.935.679		10.935.679
Toplam (2)	447.694	7.941.715	6.153.872	31.961.748	20.705.517	6.251.987	12.181.804	85.644.337	15.361.387	70.282.950
Varlıklar toplamı	1.204.637	13.346.146	8.062.277	59.980.316	44.953.029	8.218.102	16.222.623	151.987.130	16.348.243	135.638.887
Düzeltilme öncesi sektör payı	0,79	8,78	5,30	39,46	29,58	5,41	10,67	100,00	10,76	89,24
Düzeltilme sonrası sektör payı	0,89	9,84	5,94	44,22	33,14	6,06	11,96	112,05	12,05	100,00

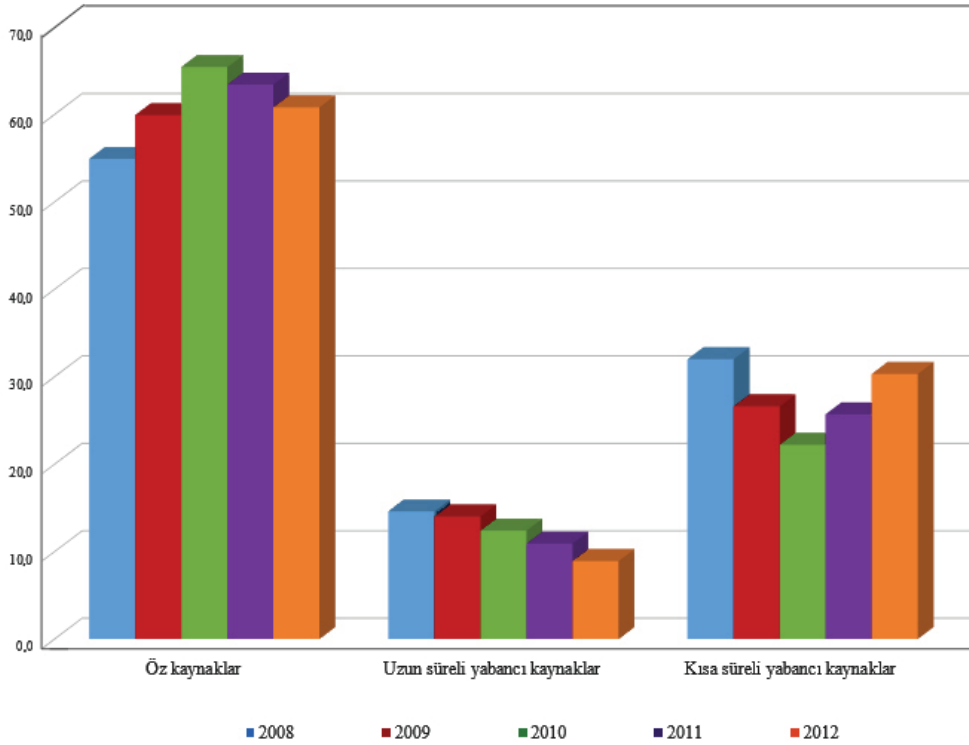
(*) Mali kuruluşlar hariç.

2012 yılı itibarıyla KİT'lerin 135,6 milyar TL tutarındaki kaynaklarının; %8,9'u uzun, %30,3'ü kısa süreli olmak üzere toplam %39,2'si yabancı kaynaklardan, %60,8'i de öz kaynaklardan oluşmuştur.

a) Kaynaklar arasındaki ilişkiler:

KİT'lerin 2008-2012 yıllarına ait beş yıllık öz kaynak ve yabancı kaynaklarının durumu aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 3 – Kaynakların dağılımı

Kaynaklar içerisinde, 2008 yılında son beş yılın en düşük seviyesinde bulunan öz kaynak payı, 2009 ve 2010 yıllarında sırasıyla %11 ve %5,2 olarak gerçekleşen öz kaynak kârlılığının etkisiyle, 5,5 puan yükselerek, %65,4 seviyesine çıkarken, 2011 ve 2012 yıllarında ise kısa süreli yabancı kaynaklarda önceki döneme göre gerçekleşen artışların da etkisiyle %60,8'e gerilemiştir.

Öz kaynakları oluşturan unsurlar incelendiğinde; toplam öz kaynaklar içerisindeki ödenmiş sermaye payının yıldan yıla artmaya devam ettiği görülmektedir. KİT'ler içerisinde yaratılan kaynaklarla işletme faaliyetlerini dahi devam ettiremeyen, dolayısıyla kronik olarak Hazine finansmanına ihtiyaç duyan kuruluşların bulunması, ödenmiş sermaye paylarının sürekli olarak yükselmesinde temel etkidir. Diğer taraftan, bazı kuruluşlar tarafından başlatılan yüksek tutarlı yatırımların varlığı da, sermaye artışlarını zorunlu kılmaktadır.

2008-2012 döneminde net öz kaynaklar ortalama %11,1 artış kaydetmiştir.

KİT'lerin son beş yıla ait öz kaynak unsurları, zararları ve net öz kaynakları 28 sayılı, yabancı kaynak unsurlarının ayrıntısı 29 sayılı çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge: 28- KİT'lerin öz kaynak unsurları (*)

Öz kaynak unsurları	2008		2009		2010		2011		2012		Son iki yıl farkı	
	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%
1 - Ödenmiş sermaye	39.822.105	53,6	47.582.677	58,5	56.253.707	62,3	66.947.049	64,3	72.430.874	59,7	5.483.825	8,2
2 - Yeniden değerlendirme fonu												
3 - Kâr yedekleri	9.774.088	13,1	12.054.289	14,8	15.858.128	17,6	22.462.360	21,6	29.729.304	24,5	7.266.944	32,4
4 - Diğer öz kaynaklar (Geçmiş yıllar kârları, serm.yedekleri vb.)	22.491.536	30,3	15.645.052	19,2	11.508.403	12,7	11.539.713	11,1	15.315.170	12,6	3.775.457	32,7
5 - Dönem kârlarının öz kaynaklarda kalacak kısmı	2.244.098	3,0	6.128.225	7,5	6.681.140	7,4	3.233.480	3,1	3.796.643	3,1	563.163	17,4
Ara toplam	74.331.827	100,0	81.410.243	100,0	90.301.378	100,0	104.182.602	100,0	121.271.991	100,0	17.089.389	16,4
6 - Geçmiş yıllar zararları (-)	(21.159.473)	(23,2)	(20.922.984)	(25,7)	(20.400.810)	(22,6)	(24.047.204)	(23,1)	(35.959.054)	(29,7)	(11.911.850)	49,5
7 - Dönem net zararları (-)	(4.542.801)	(6,1)	(2.604.397)	(3,2)	(4.154.630)	(4,6)	(4.089.389)	(3,9)	(2.789.995)	(2,3)	1.299.394	(31,8)
Toplam öz kaynaklar	48.629.553	65,4	57.882.862	71,1	65.745.938	72,8	76.046.009	73,0	82.522.942	68,0	6.476.933	8,5
8 - Yabancı kaynaklara sırayet eden zarar (-)	1.305.846	1,7	432.807	0,5							0	
Net öz kaynaklar	47.323.707	63,7	57.450.055	70,6	65.745.938	72,8	76.046.009	73,0	82.522.942	68,0	6.476.933	8,5

(*) Mali kuruluşlar hariç.

Çizelge: 29 - KİT'lerin yabancı kaynak unsurları (*)

Yabancı kaynak unsurları	2008		2009		2010		2011		2012		Son iki yıl farkı	
	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%
1-Mali borçlar	14.133.264	35,1	12.830.843	32,7	9.351.115	26,9	9.592.252	21,8	7.356.280	13,8	(2.235.972)	(23,3)
a)Kısa süreli	5.599.883	13,6	3.208.105	8,2	2.218.598	6,4	2.368.601	5,4	2.351.296	4,4	(17.305)	(0,7)
b)Uzun süreli	8.533.381	20,7	9.622.738	24,5	7.132.517	20,5	7.223.651	16,4	5.004.984	9,4	(2.218.667)	(30,7)
2-Ticari borçlar	12.468.101	30,3	9.855.375	25,1	8.272.251	23,8	11.507.328	26,2	13.550.202	25,5	2.042.874	17,8
a)Kısa süreli	11.665.344	28,3	8.938.464	22,8	7.615.708	21,9	10.622.248	24,2	11.734.963	22,1	1.112.715	10,5
b)Uzun süreli	802.757	1,9	916.911	2,3	656.543	1,9	885.080	2,0	1.815.239	3,4	930.159	105,1
3-Vergi borçları	4.211.160	10,2	3.763.230	9,6	3.462.198	10,0	1.330.814	3,0	2.271.445	4,3	940.631	70,7
a)Kısa süreli	4.211.160	10,2	3.762.863	9,6	3.462.198	10,0	1.329.188	3,0	2.271.445	4,3	942.257	70,9
b)Uzun süreli			367	0,0			1.626				(1.626)	
4-Diğer borçlar	3.241.991	7,9	6.452.506	16,5	5.824.610	16,8	10.109.396	23,0	19.524.768	36,8	9.415.372	93,1
a)Kısa süreli	2.496.538	6,1	6.334.013	16,2	5.772.919	16,6	8.757.502	19,9	18.338.980	34,5	9.581.478	109,4
b)Uzun süreli	745.453	1,8	118.493	0,3	51.691	0,1	1.351.894	3,1	1.185.788	2,2	(166.106)	(12,3)
5-Diğer yabancı kaynaklar	7.154.534	17,4	6.310.853	16,1	7.808.336	22,5	11.379.452	25,9	10.413.250	19,6	(966.202)	(8,5)
a)Kısa süreli	4.317.170	10,5	3.462.396	8,8	3.201.145	9,2	7.753.897	17,7	6.405.523	12,1	(1.348.374)	(17,4)
b)Uzun süreli	2.837.364	6,9	2.848.457	7,3	4.607.191	13,3	3.625.555	8,3	4.007.727	7,5	382.172	10,5
Yabancı kaynaklar toplamı	41.209.050	100,0	39.212.807	100,0	34.718.510	100,0	43.919.242	100,0	53.115.945	100,0	9.196.703	20,9
a)Kısa süreli	28.290.095	68,7	25.705.841	65,6	22.270.568	64,1	30.831.436	70,2	41.102.207	77,4	10.270.771	33,3
b)Uzun süreli	12.918.955	31,3	13.506.966	34,4	12.447.942	35,9	13.087.806	29,8	12.013.738	22,6	(1.074.068)	(8,2)

(*) Mali kuruluşlar hariç.

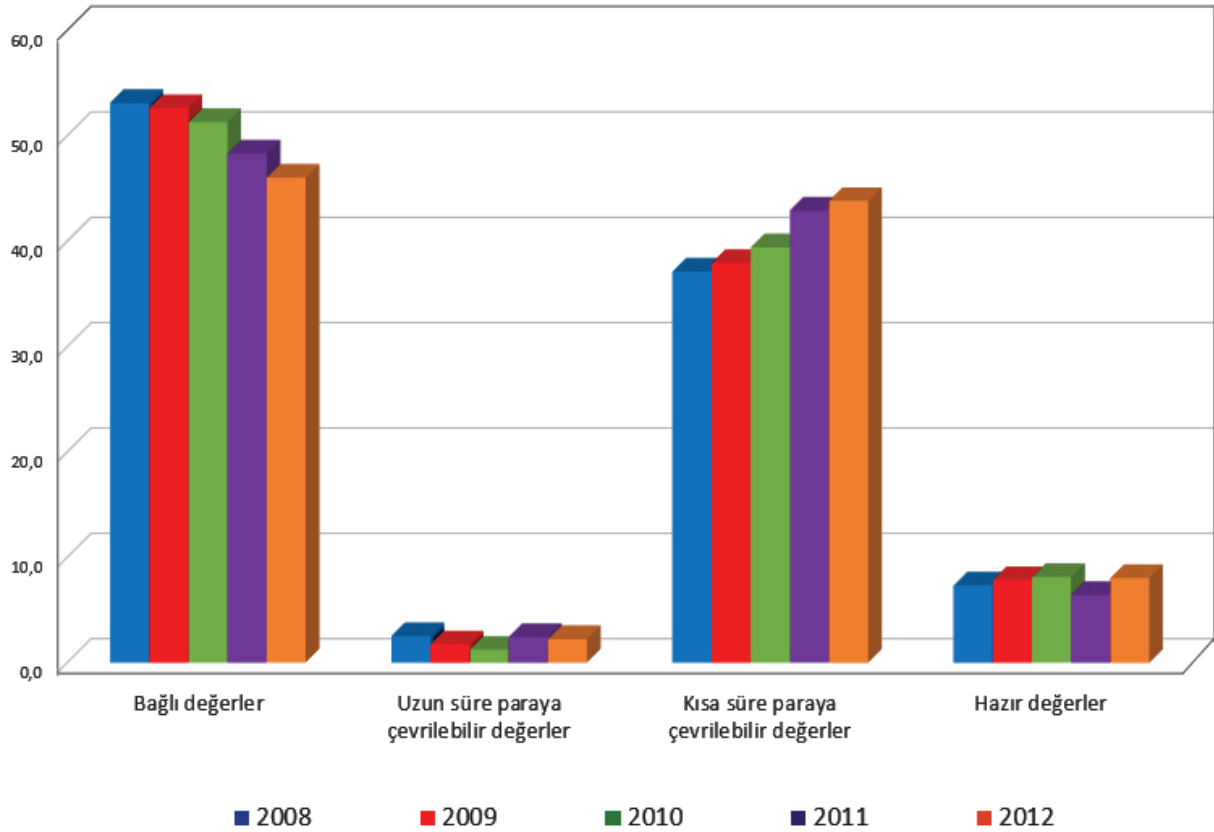
Cari dönemde, toplam kaynaklar içerisindeki yabancı kaynak payı 2,6 puan artarak %39,2 olmuştur. Yabancı kaynakların kompozisyonu incelendiğinde; mali borçların %23,3 oranında azaldığı, vergi borçları, ticari borçlar ve ticari nitelik göstermeyen diğer borçların sırasıyla %70,7, %17,8 ve %93,1 oranında yükseldiği gözlenmektedir. Toplamda ise kısa süreli yabancı kaynaklar önceki yıla göre %33,3 oranında artış göstererek, KİT'lerin likidite rasyolarını olumsuz etkilemiştir.

Mali kuruluşlar hariç yapılan değerlendirmede, son beş yıllık dönemdeki öz kaynakların, toplam kaynaklar içindeki ortalama payı %60,5, yabancı kaynakların ortalama payı ise %39,5 olmuştur.

b) Varlıklar arasındaki ilişkiler:

KİT'lerin 2008-2012 yılları arasındaki beş yıllık dönemde varlıklarının durumu aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 4 – Varlıkların dağılımı

KİT'lerin 2012 yılı varlıklarının %46'sını bağlı değerler oluşturmaktadır. %2,2 oranında uzun sürede paraya çevrilebilir diğer varlıklar da göz önüne alındığında, duran varlıklar toplam varlıkların %48,2'sini oluşturmaktadır.

KİT'lerin son beş yıla ait dönen ve duran varlıkları, son iki yılı karşılaştırmalı olarak 30 sayılı çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge : 30 - KİT'lerin varlıklarının ayrıntısı (*)

Varlık unsurları	2008		2009		2010		2011		2012		Son iki yıl farkı	
	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%
1-Bağlı değerler :	47.051.205	53,1	50.812.402	52,6	51.563.020	51,3	57.970.158	48,3	62.400.322	46,0	4.430.164	7,6
a) Maddi duran varlıklar	41.766.510	47,2	43.133.959	44,6	45.051.590	44,9	51.053.593	42,6	55.108.449	40,6	4.054.856	7,9
b) Diğer bağlı değerler	5.284.695	6,0	7.678.443	7,9	6.511.430	6,5	6.916.565	5,8	7.291.873	5,4	375.308	5,4
2-Stoklar :	9.927.398	11,2	12.023.399	12,4	10.802.003	10,8	15.551.303	13,0	17.534.427	12,9	1.983.124	12,8
a) Dönen	9.920.249	11,2	12.016.684	12,4	10.795.288	10,7	15.551.303	13,0	17.534.427	12,9	1.983.124	12,8
b) Duran	7.149	0,0	6.715	0,0	6.715	0,0						
3-Hazineden alacaklar :	3.004.029	3,4	2.757.291	2,9	4.557.597	4,5	4.482.845	3,7	2.471.350	1,8	(2.011.495)	(44,9)
a) Dönen	2.998.664	3,4	2.654.819	2,7	4.515.826	4,5	4.441.322	3,7	2.429.923	1,8	(2.011.399)	(45,3)
b) Duran	5.365	0,0	102.472	0,1	41.771	0,0	41.523	0,0	41.427	0,0	(96)	(0,2)
4-Yurt dışından alacaklar :	278.053	0,3	1.351.063	1,4	2.489.982	2,5	3.830.065	3,2	1.535.979	1,1	(2.294.086)	(59,9)
a) Dönen	278.053	0,3	1.347.811	1,4	2.486.726	2,5	3.826.809	3,2	1.532.723	1,1	(2.294.086)	(59,9)
b) Duran			3.252	0,0	3.256	0,0	3.256	0,0	3.256	0,0		
5-Diğer alacaklar :	21.198.067	23,9	21.675.650	22,4	19.258.171	19,2	27.895.327	23,3	35.594.625	26,2	7.699.298	27,6
a) Dönen	19.052.265	21,5	20.105.238	20,8	18.107.129	18,0	25.098.986	20,9	32.698.174	24,1	7.599.188	30,3
b) Duran	2.145.802	2,4	1.570.412	1,6	1.151.042	1,1	2.796.341	2,3	2.896.451	2,1	100.110	3,6
6-Menkul kıymetler :	579.718	0,7	538.987	0,6	1.371.301	1,4	2.585.270	2,2	776.870	0,6	(1.808.400)	(70,0)
a) Dönen	579.394	0,7	538.658	0,6	1.370.943	1,4	2.585.270	2,2	776.870	0,6	(1.808.400)	(70,0)
b) Duran	324	0,0	329	0,0	358	0,0						
7-Hazır değerler :	6.494.287	7,3	7.504.070	7,8	8.090.702	8,1	7.650.283	6,4	10.935.679	8,1	3.285.396	42,9
a) Dönen	6.494.287	7,3	7.504.070	7,8	8.090.702	8,1	7.650.283	6,4	10.935.679	8,1	3.285.396	42,9
b) Duran												
Varlıklar toplamı :	88.532.757	100,0	96.662.862	100,0	100.437.448	100,0	119.965.251	100,0	135.638.887	100,0	15.673.636	13,1
a) Dönen	39.322.912	44,4	44.167.280	45,7	47.647.703	47,4	59.153.973	49,3	70.282.950	51,8	11.128.977	18,8
b) Duran	49.209.845	55,6	52.495.582	54,3	52.789.745	52,6	60.811.278	50,7	65.355.937	48,2	4.544.659	7,5

(*) Mali kuruluşlar hariç.

KİT'lerin son beş yıla ait bağlı değerlerinin, paraya çevrilebilir ve hazır değerlerinin, varlıklar toplamı içindeki oranlarına aşağıda yer verilmiştir.

	2008	2009	2010	2011	2012
	%	%	%	%	%
$\frac{\text{Bağlı değerler x 100}}{\text{Varlıklar toplamı}} =$	53,1	52,6	51,3	48,3	46,0
$\frac{\text{Paraya çevrilebilir ve hazır değerler x 100}}{\text{Varlıklar toplamı}} =$	46,9	47,4	48,7	51,7	54,0

Son beş yıllık dönemde, aktif büyüklüğü ortalama %10,6 oranında büyüme kaydederken, bağlı değerlerin varlıklar içerisindeki payının yıllar itibarıyla azalış eğilimi gösterdiği, buna karşılık kısa sürede paraya çevrilebilir değerler ve hazır değerlerin payının arttığı görülmektedir. Bu durum KİT'lerde yatırımların nispi ağırlığının azaldığına, kaynakların daha likit varlıklara bağlandığına işaret etmektedir.

Maddi duran varlıkların toplam varlıklar içerisindeki payı 2008'deki %47,2 seviyesinden, 2012'de %40,6'ya gerilemiştir. Büyük bölümünü iştiraklerin oluşturduğu diğer bağlı kıymetlerin toplam varlıklar içerisindeki payı ise 2008 yılında %6 seviyesinden 2012 yılında %5,4'e gerilemiştir.

2012 yılında paraya çevrilebilir ve hazır değerlerin varlıklar içerisindeki payı 2008 yılı değerine göre 7,1 puan yükselerek %54 olarak gerçekleşmiştir. Aynı oran diğer taraftan, hazır değerler, menkul kıymetler, alacaklar ve stoklar toplamından oluşan brüt işletme sermayesinin varlıklar içerisindeki oransal ağırlığını da ifade etmektedir.

c) Kaynaklarla varlıklar arasındaki ilişkiler:

Kaynaklarla varlıklar arasındaki ilişkileri ve yıllara göre izlediği seyri görmek üzere bazı göstergelere aşağıda yer verilmiştir.

	2008	2009	2010	2011	2012
	%	%	%	%	%
Bağlı değerlerin öz kaynaklara oranı = $\frac{\text{Bağlı değerler x 100}}{\text{Öz kaynaklar}}$	96,8	87,8	78,4	76,2	75,6
Disponibilite oranı = $\frac{\text{Hazır değerler x 100}}{\text{Kısa süreli borçlar}}$	23,0	29,2	36,3	24,8	26,6

		2008	2009	2010	2011	2012
		%	%	%	%	%
Genişletilmiş likidite oranı	$= \frac{\text{Dönen varlıklar} \times 100}{\text{Kısa süreli borçlar}} =$	139,0	171,8	214,0	191,8	171,0

KİT'ler öz kaynakları ile bağlı değerlerini büyük ölçüde karşılayabilecek durumda bulunmaktadır.

Yıllar itibarıyla kısa süreli borçlarda meydana gelen artış ve azalış ile aynı dönemlerde hazır değerlerde meydana gelen artış oranlarına bağlı olarak, hazır değerlerin borçları karşılama oranı, 2008 yılında %23 seviyesinden 2012 yılında %26,6 seviyesine yükselirken, önceki yıla göre ise 1,8 puan artmıştır.

Genişletilmiş likidite oranı ise 2010 yılında en yüksek seviyesi olan %214 seviyesinden 2012 yılında %171 düzeyine gerilemiştir.

Kamu iktisadi teşebbüslerinde genel olarak;

-İşgücü maliyetinin yüksek buna karşılık işgücü verimliliğinin düşük olması, KİT yönetim kurullarının satış fiyatını belirleme konusunda esnek olamamaları, dolayısıyla maliyetlerdeki artışın aynı oranda satış fiyatlarına yansıtılmaması,

-Kuruluşların işletme sermayesi ve yatırımlar için ihtiyaç duydukları fonları kendi yarattıkları öz kaynak artışları ile karşılayamamaları; dolayısıyla ihtiyaç duyulan finansmanın banka kredileri veya Hazine destekli kaynaklarla karşılanmaya çalışılması,

-Özelleştirme kapsam ve programındaki kuruluşların; yıllarca süren özelleştirme süreçleri ve bazı kuruluşların üretim birimlerinin elden çıkarılması veya atıl bırakılması, bu durumun çalışan personel üzerindeki olumsuz etkileri, özelleştirmelerdeki her gecikmenin kamu kaynakları açısından mali yük teşkil etmesi,

gibi nedenlerden dolayı KİT'lerin mali yapıları ve finansman durumları olumsuz yönde etkilenmektedir.

2-Sektörler itibarıyla mali durum:

KİT toplam kaynak ve varlıkları ile bunların sektörlere göre dağılımı 31 sayılı çizelgede; sektörlerin mali durumlarına ilişkin veriler ve bu veriler ışığında hesaplanan bazı rasyolar 32-39 sayılı çizelgelerde gösterilmiştir.

(Bin TL)

Çizelge : 31 - Varlık ve kaynakların sektörler göre dağılımı

Sektör ve alt sektörler	2008		2009		2010		2011		2012		Son iki yıl farkı	
	Toplam	(%)	Toplam	(%)	Toplam	(%)	Toplam	(%)	Toplam	(%)	Toplam	(%)
1-Tarım	393.740	0,2	460.811	0,2	656.206	0,2	882.269,0	0,2	1.204.637,0	0,3	322.368	36,5
2-Sanayii:												
a)Madencilik	7.919.929	3,1	8.747.004	3,0	9.818.144	2,9	11.680.579	2,9	13.346.146	3,0	1.665.567	14,3
b)İmalat sanayii	7.682.196	3,0	7.958.404	2,7	8.942.391	2,6	7.974.112	2,0	8.062.277	1,8	88.165	1,1
c)Enerji	73.882.919	29,1	82.383.241	28,0	75.743.753	22,2	54.681.174	13,8	59.980.316	13,7	5.299.142	9,7
Toplam (2)	89.485.044	35,2	99.088.649	33,7	94.504.288	27,7	74.335.865	18,8	81.388.739	18,6	7.052.874	9,5
3-Hizmetler:												
a)Ulaştırma-haberleşme	29.910.469	11,8	34.199.675	11,6	37.742.038	11,1	36.408.644	9,2	44.953.029	10,3	8.544.385	23,5
b)Ticaret	6.724.892	2,6	7.916.679	2,7	8.019.772	2,3	8.616.793	2,2	8.218.102	1,9	(398.691)	(4,6)
c)Diğ.Hizmetler							12.551.601	3,2	16.222.623	3,7	3.671.022	29,2
Toplam (3)	36.635.361	14,4	42.116.354	14,3	45.761.810	13,4	57.577.038	14,5	69.393.754	15,8	11.816.716	20,5
Toplam (1+2+3)	126.514.145	49,8	141.665.814	48,1	140.922.304	41,3	132.795.172	33,5	151.987.130	34,7	19.191.958	14,5
Düzeltilme (-)	37.981.388	14,9	45.002.952	15,3	40.457.856	11,8	12.829.921	3,2	16.348.243	3,7	3.518.322	27,4
Net toplam (1+2+3)	88.532.757	34,8	96.662.862	32,8	100.464.448	29,4	119.965.251	30,3	135.638.887	31,0	15.673.636	13,1
4-Mali kuruluşlar	165.628.780	65,2	197.736.144	67,2	240.970.005	70,6	276.309.239	69,7	302.308.229	69,0	25.998.990	9,4
Genel toplam	254.161.537	100,0	294.399.006	100,0	341.434.453	100,0	396.274.490	100,0	437.947.116	100,0	41.672.626	10,5

Çizelge : 32 - Tarım sektörünün 2008-2012 yılları mali durumu

M a l i d u r u m	2008		2009		2010		2011		2012		Son iki yıl farkı	
	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%
Kaynaklar (Pasif) :												
1 - Öz kaynaklar	365.241	92,8	398.672	86,5	531.749	81,0	701.848	79,6	937.670	77,8	235.822	33,6
2 - Yabancı kaynaklar :												
a) Uzun süreli	1.525	0,4	1.530	0,3	1.109	0,2	992	0,1	735	0,1	(257)	(25,9)
b) Kısa süreli	26.974	6,9	60.609	13,2	123.348	18,8	179.429	20,3	266.232	22,1	86.803	48,4
Toplam	28.499	7,2	62.139	13,5	124.457	19,0	180.421	20,4	266.967	22,2	86.546	48,0
3 - Yabancı kaynaklara sirayet eden zarar (-) Kaynaklar toplamı	393.740	100,0	460.811	100,0	656.206	100,0	882.269	100,0	1.204.637	100,0	322.368	36,5
Varlıklar (Aktif) :												
1 - Duran varlıklar :												
a) Bağlı değerler	165.679	42,1	214.003	46,4	324.238	49,4	495.079	56,1	752.569	62,5	257.490	52,0
b) Uzun sürede paraya çevrilebilir değerler	750	0,2	841	0,2	2.419	0,4	2.846	0,3	4.374	0,4	1.528	53,7
Toplam (1)	166.429	42,3	214.844	46,6	326.657	49,8	497.925	56,4	756.943	62,8	259.018	52,0
2 - Dönen varlıklar:												
a) Kısa sürede paraya çevrilebilir değerler	223.951	56,9	221.539	48,1	299.648	45,7	353.419	40,1	433.743	36,0	80.324	22,7
b) Hazır değerler	3.360	0,9	24.428	5,3	29.901	4,6	30.925	3,5	13.951	1,2	(16.974)	(54,9)
Toplam (2)	227.311	57,7	245.967	53,4	329.549	50,2	384.344	43,6	447.694	37,2	63.350	16,5
Varlıklar toplamı	393.740	100,0	460.811	100,0	656.206	100,0	882.269	100,0	1.204.637	100,0	322.368	36,5

Mali rasyolar

Mali yeterlilik oranı (Finansman)	=	2008	2009	2010	2011	2012
		%	%	%	%	%
		1281,59	641,58	427,26	389,01	351,23
Paraya çevrilebilir ve hazır değerlerin : Öz kaynaklar/yabancı kaynaklar*100	=	57,92	53,56	50,59	43,89	37,53
Paraya çevrilebilir ve hazır değerlerin : Paraya çevrilebilir ve hazır değerler/ Varlıklar toplamı*100	=	45,36	53,68	60,98	70,54	80,26
Bağlı değerlerin öz kaynaklara oranı : Bağlı değerler/Öz kaynaklar*100	=	12,46	40,30	24,24	17,24	5,24
Disponibilite oranı : Hazır değerler / Kısa süreli borçlar*100	=	842,70	405,83	267,17	214,20	168,16
Genişletilmiş likidite oranı : Dönen varlıklar / Kısa süreli borçlar*100	=	0,54	1,34	-	1,65	1,69
Mali rantabilite oranı : Dönem sonuçları (Kâr) / Öz kaynaklar*100	=					

Çizelge : 33 - Madencilik sektörünün 2008-2012 yılları mali durumu

M a l i d u r u m	2008		2009		2010		2011		2012		Son iki yıl farkı	
	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%
Kaynaklar (Pasif) :												
1 - Öz kaynaklar	5.929.026	74,9	6.548.854	74,9	6.323.455	64,4	8.087.545	69,2	9.503.309	71,2	1.415.764	17,5
2 - Yabancı kaynaklar :												
a) Uzun süreli	410.884	5,2	530.391	6,1	1.580.947	16,1	537.841	4,6	574.406	4,3	36.565	6,8
b) Kısa süreli	1.580.019	19,9	1.667.759	19,1	1.913.742	19,5	3.055.193	26,2	3.268.431	24,5	213.238	7,0
Toplam	1.990.903	25,1	2.198.150	25,1	3.494.689	35,6	3.593.034	30,8	3.842.837	28,8	249.803	7,0
3 - Yabancı kaynaklara sirayet eden zarar (-)												
Kaynaklar toplamı	7.919.929	100,0	8.747.004	100,0	9.818.144	100,0	11.680.579	100,0	13.346.146	100,0	1.665.567	14,3
Varlıklar (Aktif) :												
1 - Duran varlıklar :												
a) Bağlı değerler	2.783.638	35,1	3.201.126	36,6	3.518.924	35,8	3.849.560	33,0	4.152.437	31,1	302.877	7,9
b) Uzun sürede paraya çevrilebilir değerler	1.501.751	19,0	1.245.655	14,2	1.165.533	11,9	1.285.576	11,0	1.251.994	9,4	(33.582)	(2,6)
Toplam (1)	4.285.389	54,1	4.446.781	50,8	4.684.457	47,7	5.135.136	44,0	5.404.431	40,5	269.295	5,2
2 - Dönen varlıklar:												
a) Kısa sürede paraya çevrilebilir değerler	1.670.582	21,1	1.967.678	22,5	2.124.739	21,6	3.996.412	34,2	4.808.194	36,0	811.782	20,3
b) Hazır değerler	1.963.958	24,8	2.332.545	26,7	3.008.948	30,6	2.549.031	21,8	3.133.521	23,5	584.490	22,9
Toplam (2)	3.634.540	45,9	4.300.223	49,2	5.133.687	52,3	6.545.443	56,0	7.941.715	59,5	1.396.272	21,3
Varlıklar toplamı	7.919.929	100,0	8.747.004	100,0	9.818.144	100,0	11.680.579	100,0	13.346.146	100,0	1.665.567	14,3

Mali rasyolar

Mali yeterlilik oranı (Finansman)	: Öz kaynaklar/yabancı kaynaklar*100	2008	2009	2010	2011	2012
		%	%	%	%	%
		= 297,81	= 297,93	= 180,94	= 225,09	= 247,30
Paraya çevrilebilir ve hazır değerlerin varlıklar toplamına oranı	: Paraya çevrilebilir ve hazır değerler/ Varlıklar toplamı*100	= 64,85	= 63,40	= 64,16	= 67,04	= 68,89
Bağlı değerlerin öz kaynaklara oranı	: Bağlı değerler/Öz kaynaklar*100	= 46,95	= 48,88	= 55,65	= 47,60	= 43,69
Disponibilite oranı	: Hazır değerler / Kısa süreli borçlar*100	= 124,30	= 139,86	= 157,23	= 83,43	= 95,87
Genişletilmiş likidite oranı	: Dönen varlıklar / Kısa süreli borçlar*100	= 230,03	= 257,84	= 268,25	= 214,24	= 242,98
Mali rantabilite oranı	: Dönem sonuçları (Kâr) / Öz kaynaklar*100	= 31,70	= 11,87	= 22,91	= 35,29	= 27,16

Çizelge : 34 - İmalat sektörünün 2008-2012 yılları mali durumu

M a l i d u r u m	2008		2009		2010		2011		2012		Son iki yıl farkı	
	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%
Kaynaklar (Pasif) :												
1 - Öz kaynaklar	5.771.651	75,1	5.901.286	74,2	5.933.007	66,3	4.365.405	54,7	4.279.451	53,1	(85.954)	(2,0)
2 - Yabancı kaynaklar :												
a) Uzun süreli	537.524	7,0	528.043	6,6	421.233	4,7	362.455	4,5	389.612	4,8	27.157	7,5
b) Kısa süreli	1.373.021	17,9	1.529.075	19,2	2.588.151	28,9	3.246.252	40,7	3.393.214	42,1	146.962	4,5
Toplam	1.910.545	24,9	2.057.118	25,8	3.009.384	33,7	3.608.707	45,3	3.782.826	46,9	174.119	4,8
3 - Yabancı kaynaklara sırayet eden zarar (-)												
Kaynaklar toplamı	7.682.196	100,0	7.958.404	100,0	8.942.391	100,0	7.974.112	100,0	8.062.277	100,0	88.165	1,1
Varlıklar (Aktif) :												
1 - Duran varlıklar :												
a) Bağlı değerler	1.815.269	23,6	1.795.620	22,6	1.764.049	19,7	1.649.267	20,7	1.617.106	20,1	(32.161)	(2,0)
b) Uzun sürede paraya çevrilebilir değerler	14.453	0,2	18.127	0,2	455.362	5,1	480.096	6,0	291.299	3,6	(188.797)	(39,3)
Toplam (1)	1.829.722	23,8	1.813.747	22,8	2.219.411	24,8	2.129.363	26,7	1.908.405	23,7	(220.958)	(10,4)
2 - Dönen varlıklar:												
a) Kısa sürede paraya çevrilebilir değerler	5.078.883	66,1	5.572.648	70,0	6.045.030	67,6	5.165.736	64,8	5.128.639	63,6	(37.097)	(0,7)
b) Hazır değerler	773.591	10,1	572.009	7,2	677.950	7,6	679.013	8,5	1.025.233	12,7	346.220	51,0
Toplam (2)	5.852.474	76,2	6.144.657	77,2	6.722.980	75,2	5.844.749	73,3	6.153.872	76,3	309.123	5,3
Varlıklar toplamı	7.682.196	100,0	7.958.404	100,0	8.942.391	100,0	7.974.112	100,0	8.062.277	100,0	88.165	1,1

Mali rasyolar

Mali yeterlilik oranı (Finansman)	: Öz kaynaklar/yabancı kaynaklar*100	=	302,09	286,87	197,15	120,97	113,13
Paraya çevrilebilir ve hazır değerlerin varlıklar toplamına oranı	: Paraya çevrilebilir ve hazır değerler/ Varlıklar toplamı*100	=	76,37	77,44	80,27	79,32	79,94
Bağlı değerlerin öz kaynaklara oranı	: Bağlı değerler/Öz kaynaklar*100	=	31,45	30,43	29,73	37,78	37,79
Disponiblite oranı	: Hazır değerler / Kısa süreli borçlar*100	=	56,34	37,41	26,19	20,92	30,21
Genişletilmiş likidite oranı	: Dönen varlıklar / Kısa süreli borçlar*100	=	426,25	401,85	259,76	180,05	181,36
Mali rantabilite oranı	: Dönem sonuçları (Kâr) / Öz kaynaklar*100	=	-	-	-	-	-

Çizelge : 35 - Enerji sektörünün 2008-2012 yılları mali durumu

M a l i d u r u m	2008		2009		2010		2011		2012		Son iki yıl farkı	
	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%
Kaynaklar (Pasif) :												
1 - Öz kaynaklar	20.274.321	27,4	23.385.098	28,4	27.315.954	36,1	28.606.322	52,3	30.018.867	50,0	1.412.545	4,9
2 - Yabancı kaynaklar :												
a) Uzun süreli	6.490.745	8,8	6.690.148	8,1	4.934.560	6,5	6.273.558	11,5	5.292.126	8,8	(981.432)	(15,6)
b) Kısa süreli	48.423.699	65,5	52.740.802	64,0	43.493.239	57,4	19.801.294	36,2	24.669.323	41,1	4.868.029	24,6
Toplam	54.914.444	74,3	59.430.950	72,1	48.427.799	63,9	26.074.852	47,7	29.961.449	50,0	3.886.597	14,9
3 - Yabancı kaynaklara sirayet eden zarar (-)	(1.305.846)	(1,8)	(432.807)	(0,5)								
Kaynaklar toplamı	73.882.919	100,0	82.383.241	100,0	75.743.753	100,0	54.681.174	100,0	59.980.316	100,0	5.299.142	9,7
Varlıklar (Aktif) :												
1 - Duran varlıklar :												
a) Bağlı değerler	29.390.695	39,8	30.966.812	37,6	28.554.477	37,7	28.319.614	51,8	27.868.426	46,5	(451.188)	(1,6)
b) Uzun sürede paraya çevrilebilir değerler	273.783	0,4	232.358	0,3	108.929	0,1	101.470	0,2	150.142	0,3	48.672	48,0
Toplam (1)	29.664.478	40,2	31.199.170	37,9	28.663.406	37,8	28.421.084	52,0	28.018.568	46,7	(402.516)	(1,4)
2 - Dönen varlıklar:												
a) Kısa sürede paraya çevrilebilir değerler	43.954.892	59,5	50.657.184	61,5	45.463.937	60,0	24.907.057	45,5	29.395.103	49,0	4.488.046	18,0
b) Hazır değerler	263.549	0,4	526.887	0,6	1.616.410	2,1	1.353.033	2,5	2.566.645	4,3	1.213.612	89,7
Toplam (2)	44.218.441	59,8	51.184.071	62,1	47.080.347	62,2	26.260.090	48,0	31.961.748	53,3	5.701.658	21,7
Varlıklar toplamı	73.882.919	100,0	82.383.241	100,0	75.743.753	100,0	54.681.174	100,0	59.980.316	100,0	5.299.142	9,7

Mali rasyolar

Mali yeterlilik oranı (Finansman)	: Öz kaynaklar/yabancı kaynaklar*100	2008	2009	2010	2011	2012
		%	%	%	%	%
		36,92	39,35	56,41	109,71	100,19
Paraya çevrilebilir ve hazır değerlerin varlıklar toplamına oranı	: Paraya çevrilebilir ve hazır değerler/ Varlıklar toplamı*100					
		60,22	62,41	62,30	48,21	53,54
Bağlı değerlerin öz kaynaklara oranı	: Bağlı değerler/Öz kaynaklar*100					
		144,97	132,42	104,53	99,00	92,84
Disponibilite oranı	: Hazır değerler / Kısa süreli borçlar*100					
		0,54	1,00	3,72	6,83	10,40
Genişletilmiş likidite oranı	: Dönen varlıklar / Kısa süreli borçlar*100					
		91,32	97,05	108,25	132,62	129,56
Mali rantabilite oranı	: Dönem sonuçları (Kâr) / Öz kaynaklar*100					
		-	4,85	5,83	4,05	8,30

Çizelge : 36 - Ulaştırma-haberleşme sektörünün 2008-2012 yılları mali durumu

M a l i d u r u m	2008		2009		2010		2011		2012		Son iki yıl farkı	
	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%
Kaynaklar (Pasif) :												
1 - Öz kaynaklar	15.131.567	50,6	19.868.248	58,1	23.031.605	61,0	25.292.118	69,5	28.690.733	63,8	3.398.615	13,4
2 - Yabancı kaynaklar :												
a) Uzun süreli	3.023.704	10,1	2.071.022	6,1	1.829.567	4,8	2.134.156	5,9	2.264.702	5,0	130.546	6,1
b) Kısa süreli	11.755.198	39,3	12.260.405	35,8	12.880.866	34,1	8.982.370	24,7	13.997.594	31,1	5.015.224	55,8
Toplam	14.778.902	49,4	14.331.427	41,9	14.710.433	39,0	11.116.526	30,5	16.262.296	36,2	5.145.770	46,3
3 - Yabancı kaynaklara sırayet eden zarar (-)												
Kaynaklar toplamı	29.910.469	100,0	34.199.675	100,0	37.742.038	100,0	36.408.644	100,0	44.953.029	100,0	8.544.385	23,5
Varlıklar (Aktif) :												
1 - Duran varlıklar :												
a) Bağlı değerler	12.857.644	43,0	14.586.047	42,6	17.387.887	46,1	20.437.406	56,1	23.879.815	53,1	3.442.409	16,8
b) Uzun sürede paraya çevrilebilir değerler	395.385	1,3	435.687	1,3	455.533	1,2	541.861	1,5	367.697	0,8	(174.164)	(32,1)
Toplam (1)	13.253.029	44,3	15.021.734	43,9	17.843.420	47,3	20.979.267	57,6	24.247.512	53,9	3.268.245	15,6
2 - Dönen varlıklar:												
a) Kısa sürede paraya çevrilebilir değerler	13.553.468	45,3	15.526.632	45,4	17.729.153	47,0	14.130.120	38,8	18.644.307	41,5	4.514.187	31,9
b) Hazır değerler	3.103.972	10,4	3.651.309	10,7	2.169.465	5,7	1.299.257	3,6	2.061.210	4,6	761.953	58,6
Toplam (2)	16.657.440	55,7	19.177.941	56,1	19.898.618	52,7	15.429.377	42,4	20.705.517	46,1	5.276.140	34,2
Varlıklar toplamı	29.910.469	100,0	34.199.675	100,0	37.742.038	100,0	36.408.644	100,0	44.953.029	100,0	8.544.385	23,5

Mali rasyolar

Mali yeterlilik oranı (Finansman)	: Öz kaynaklar/yabancı kaynaklar*100	2008	2009	2010	2011	2012
		%	%	%	%	%
	=	102,39	138,63	156,57	227,52	176,42
Paraya çevrilebilir ve hazır değerlerin varlıklar toplamına oranı	: Paraya çevrilebilir ve hazır değerler/ Varlıklar toplamı*100					
	=	57,01	57,35	53,93	43,87	46,88
Bağlı değerlerin öz kaynaklara oranı	: Bağlı değerler/Öz kaynaklar*100					
	=	84,97	73,41	75,50	80,81	83,23
Disponibilite oranı	: Hazır değerler / Kısa süreli borçlar*100					
	=	26,41	29,78	16,84	14,46	14,73
Genişletilmiş likidite oranı	: Dönen varlıklar / Kısa süreli borçlar*100					
	=	141,70	156,42	154,48	171,77	147,92
Mali rantabilite oranı	: Dönem sonuçları (Kâr) /Özkaynaklar*100					
	=	4,76	24,72	1,40	-	-

Çizelge : 37 - Ticaret sektörünün 2008-2012 yılları mali durumu

M a l i d u r u m	2008		2009		2010		2011		2012		Son iki yıl farkı	
	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%
Kaynaklar (Pasif) :												
1 - Öz kaynaklar	2.030.755	30,2	2.653.713	33,5	3.499.832	43,6	4.324.258	50,2	4.252.310	51,7	(71.948)	(1,7)
2 - Yabancı kaynaklar :												
a) Uzun süreli	2.456.819	36,5	3.686.317	46,6	3.896.024	48,6	2.842.242	33,0	2.244.992	27,3	(597.250)	(21,0)
b) Kısa süreli	2.237.318	33,3	1.576.649	19,9	623.916	7,8	1.450.293	16,8	1.720.800	20,9	270.507	18,7
Toplam	4.694.137	69,8	5.262.966	66,5	4.519.940	56,4	4.292.535	49,8	3.965.792	48,3	(326.743)	(7,6)
3 - Yabancı kaynaklara sirayet eden zarar (-)												
Kaynaklar toplamı	6.724.892	100,0	7.916.679	100,0	8.019.772	100,0	8.616.793	100,0	8.218.102	100,0	(398.691)	(4,6)
Varlıklar (Aktif) :												
1 - Duran varlıklar :												
a) Bağlı değerler	911.288	13,6	921.803	11,6	903.109	11,3	1.881.890	21,8	1.885.238	22,9	3.348	0,2
b) Uzun sürede paraya çevrilebilir değerler	228	0,0	348	0,0	322	0,0	40.591	0,5	80.877	1,0	40.286	99,2
Toplam (1)	911.516	13,6	922.151	11,6	903.431	11,3	1.922.481	22,3	1.966.115	23,9	43.634	2,3
2 - Dönen varlıklar:												
a) Kısa sürede paraya çevrilebilir değerler	5.427.520	80,7	6.597.636	83,3	6.528.313	81,4	5.801.891	67,3	5.315.711	64,7	(486.180)	(8,4)
b) Hazır değerler	385.856	5,7	396.892	5,0	588.028	7,3	892.421	10,4	936.276	11,4	43.855	4,9
Toplam (2)	5.813.376	86,4	6.994.528	88,4	7.116.341	88,7	6.694.312	77,7	6.251.987	76,1	(442.325)	(6,6)
Varlıklar toplamı	6.724.892	100,0	7.916.679	100,0	8.019.772	100,0	8.616.793	100,0	8.218.102	100,0	(398.691)	(4,6)

Mali rasyolar

Mali yeterlilik oranı (Finansman)	: Öz kaynaklar/yabancı kaynaklar*100	2008	2009	2010	2011	2012
		%	%	%	%	%
		= 43,26	= 50,42	= 77,43	= 100,74	= 107,22
Paraya çevrilebilir ve hazır değerlerin : Paraya çevrilebilir ve hazır varlıklar toplamına oranı	: Paraya çevrilebilir ve hazır değerler/ Varlıklar toplamı*100					
		= 86,45	= 88,36	= 88,74	= 78,16	= 77,06
Bağlı değerlerin öz kaynaklara oranı	: Bağlı değerler/Öz kaynaklar*100					
		= 44,87	= 34,74	= 25,80	= 43,52	= 44,33
Disponibilite oranı	: Hazır değerler / Kısa süreli borçlar*100					
		= 17,25	= 25,17	= 94,25	= 61,53	= 54,41
Genişletilmiş likidite oranı	: Dönen varlıklar / Kısa süreli borçlar*100					
		= 259,84	= 443,63	= 1140,59	= 461,58	= 363,32
Mali rantabilite oranı	: Dönem sonuçları (Kâr) / Öz kaynaklar*100					
		= -	= 9,79	= 9,89	= 3,65	= 5,08

Çizelge : 38- Diğer hizmetler sektörünün 2011-2012 yılları mali durumu

M a l i d u r u m	2011		2012		Son iki yıl farkı	
	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%
Kaynaklar (Pasif) :						
1 - Öz kaynaklar	5.558.176	44,3	5.779.014	35,6	220.838	4,0
2 - Yabancı kaynaklar :						
a) Uzun süreli	1.332.253	10,6	1.295.609	8,0	(36.644)	(2,8)
b) Kısa süreli	5.661.172	45,1	9.148.000	56,4	3.486.828	61,6
Toplam	6.993.425	55,7	10.443.609	64,4	3.450.184	49,3
3 - Yabancı kaynaklara sirayet eden zarar (-)						
Kaynaklar toplamı	12.551.601	100,0	16.222.623	100,0	3.671.022	29,2
Varlıklar (Aktif) :						
1 - Duran varlıklar :						
a) Bağlı değerler	2.227.005	17,7	3.183.143	19,6	956.138	42,9
b) Uzun sürede paraya çevrilebilir değerler	784.371	6,2	857.676	5,3	73.305	9,3
Toplam (1)	3.011.376	24,0	4.040.819	24,9	1.029.443	34,2
2 - Dönen varlıklar:						
a) Kısa sürede paraya çevrilebilir değerler	8.693.622	69,3	10.982.961	67,7	2.289.339	26,3
b) Hazır değerler	846.603	6,7	1.198.843	7,4	352.240	41,6
Toplam (2)	9.540.225	76,0	12.181.804	75,1	2.641.579	27,7
Varlıklar toplamı	12.551.601	100,0	16.222.623	100,0	3.671.022	29,2

Mali rasyolar

Mali yeterlilik oranı (Finansman)	=	2011	2012
		%	%
	=	79,48	55,34
Paraya çevrilebilir ve hazır değerlerin varlıklar toplamına oranı	=	82,26	80,38
Bağlı değerlerin öz kaynaklara oranı	=	40,07	55,08
Disponibilite oranı	=	14,95	13,10
Genişletilmiş likidite oranı	=	168,52	133,16
Mali rantabilite oranı	=	1,08	5,70

: Öz kaynaklar/yabancı kaynaklar*100

: Paraya çevrilebilir ve hazır

değerler/ Varlıklar toplamı*100

: Bağlı değerler/Öz kaynaklar*100

: Hazır değerler / Kısa süreli borçlar*100

: Dönen varlıklar / Kısa süreli borçlar*100

: Dönem sonuçları (Kâr) / Öz kaynaklar*100

Çizelge : 39 - Mali kuruluşların 2008-2012 yılları

Mali durumu	2008		2009		2010		2011		2012		Son iki yıl farkı	
	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%
Kaynaklar (Pasif) :												
1 - Öz kaynaklar	19.424.281	11,7	25.410.851	12,9	31.673.635	13,1	35.230.813	12,8	44.126.628	14,6	8.895.815	25,3
2 - Yabancı kaynaklar :												
a) Uzun süreli	9.733.827	5,9	11.720.671	5,9	13.478.149	5,6	18.929.321	6,9	27.666.387	9,2	8.737.066	46,2
b) Kısa süreli	136.470.672	82,4	160.604.622	81,2	195.818.221	81,3	222.149.105	80,4	230.515.214	76,3	8.366.109	3,8
Toplam	146.204.499	88,3	172.325.293	87,1	209.296.370	86,9	241.078.426	87,2	258.181.601	85,4	17.103.175	7,1
3 - Yabancı kaynaklara sırayet eden zarar (-)												
Kaynaklar toplamı	165.628.780	100,0	197.736.144	100,0	240.970.005	100,0	276.309.239	100,0	302.308.229	100,0	25.998.990	9,4
Varlıklar (Aktif) :												
1 - Duran varlıklar :												
a) Bağlı değerler	2.994.568	1,8	3.311.896	1,7	3.120.612	1,3	3.804.671	1,4	5.085.976	1,7	1.281.305	33,7
b) Uzun sürede paraya çevrilebilir değerler	86.430.400	52,2	68.933.758	34,9	146.848.360	60,9	163.962.179	59,3	136.913.755	45,3	(27.048.424)	(16,5)
Toplam (1)	89.424.968	54,0	72.245.654	36,5	149.968.972	62,2	167.766.850	60,7	141.999.731	47,0	(25.767.119)	(15,4)
2 - Dönen varlıklar:												
a) Kısa sürede paraya çevrilebilir değerler	56.110.734	33,9	104.010.176	52,6	66.779.289	27,7	78.904.782	28,6	116.616.691	38,6	37.711.909	47,8
b) Hazır değerler	20.093.078	12,1	21.480.314	10,9	24.221.744	10,1	29.637.607	10,7	43.691.807	14,5	14.054.200	47,4
Toplam (2)	76.203.812	46,0	125.490.490	63,5	91.001.033	37,8	108.542.389	39,3	160.308.498	53,0	51.766.109	47,7
Varlıklar toplamı	165.628.780	100,0	197.736.144	100,0	240.970.005	100,0	276.309.239	100,0	302.308.229	100,0	25.998.990	9,4

Mali rasyolar

Mali yeterlilik oranı (Finansman)	: Öz kaynaklar/yabancı kaynaklar*100	=	2008	2009	2010	2011	2012
			%	%	%	%	%
			13,29	14,75	15,13	14,61	17,09
Paraya çevrilebilir ve hazır değerlerin	: Paraya çevrilebilir ve hazır	=					
varlıklar toplamına oranı	değerler/ Varlıklar toplamı*100	=	98,19	98,33	98,70	98,62	98,32
Bağlı değerlerin öz kaynaklara oranı	: Bağlı değerler/Öz kaynaklar*100	=	15,42	13,03	9,85	10,80	11,53
Disponibilite oranı	: Hazır değerler / Kısa süreli borçlar*100	=	14,72	13,37	12,37	13,34	18,95
Genişletilmiş likidite oranı	: Dönen varlıklar / Kısa süreli borçlar*100	=	55,84	78,14	46,47	48,86	69,54
Mali rantabilite oranı	: Dönem sonuçları (Kâr) / Öz kaynaklar*100	=	25,57	28,87	23,99	19,49	17,70

KİT'lerin mali durumlarıyla ilgili olarak, gerek sektörler bazında yapılan incelemede, gerekse bu raporun 3 ve 4 numaralı eklerinde kaynak ve varlıkların ayrıntısı verildiğinden, aşağıda sektörler itibarıyla yapılan mali durum değerlendirmelerinde genel bilgilere yer verilmiştir.

a) Tarım sektörü:

Tarım sektöründe faaliyet gösteren tek KİT olan TİGEM'in 2012 yılı kaynak ve varlıkları 2008 yılına göre %206, bir önceki döneme göre ise %36,5 oranında artmıştır. Cari dönemde, varlıklardaki artış oranı 2011 yılı toptan eşya fiyat artış oranının oldukça üzerinde olmuştur.

Cari dönemin kârla kapanması ve dönem içerisinde yapılan sermaye artışına rağmen yabancı kaynakların %48 oranında artması neticesinde kaynaklar içerisinde öz kaynak payı azalmıştır. Önceki döneme göre brüt satışların %11 ve satış maliyetlerinin %18,5 oranında gerilemesi neticesinde TİGEM cari dönemi kârla kapatabilmiştir.

b) Sanayi sektörü:

Sanayi sektöründe faaliyet gösteren KİT'lerin 2008-2012 dönemine ait mali durumları madencilik, imalat ve enerji alt sektörleri olarak aşağıda incelenmiştir.

2012 yılı itibarıyla madencilik sektöründe faaliyet gösteren 4 kuruluşun toplam varlıkları sanayi sektörünün %16,4'ünü oluşturmuştur.

Madencilik alt sektöründe faaliyet gösteren KİT'lerin 2012 yılı toplam kaynak ve varlıkları 2008 yılı değerlerine göre %68,5, bir önceki yıla göre ise %14,3 oranında artmıştır.

Mali rantabilite oranının önceki döneme göre 8,1 puan düşmesinde TPAO'nun kârının %22 oranında 321,6 milyon TL ve ETİ Maden İşletmeleri AŞ'nin kârının %7 oranında 62,4 milyon TL düşmesi etkili olmuştur. Sektörü oluşturan diğer kuruluştan, TKİ'nin kârı %67 oranında artarken, TTK'nın zararı ise %15 oranında artmıştır.

Kârlılık düşüşüne rağmen sektörün likidite oranlarının yıllar itibarıyla güçlü konumunu sürdürdüğü gözlenmektedir.

Sektörün dönemi zararlar kapatan tek kuruluşu TTK'da önceki döneme göre satışlar %6,5 oranında düşerken üretim maliyetlerinin %3 oranında yükselmesi ile zararlılığın arttığı görülmektedir. Kömür üretim maliyetinin satış fiyatının üzerinde gerçekleşmesi nedeniyle oluşan dönem zararları, öz kaynakların azalmasına neden olmakta, bu durum sektörün genel mali yapısını olumsuz etkilemektedir. Kuruluşun ortaya çıkan finansman açığının bir kısmı Genel Bütçeden KİT'lere yapılan transferler tertibindeki ödenekten sermaye artışına karşılık olarak, bir kısmı da görev zararı olarak Hazine tarafından karşılanmaktadır.

2012 yılında imalat sanayinde faaliyet gösteren 11 kuruluşun toplam kaynak ve varlıkları sanayi sektörünün %9,9'unu oluşturmuştur.

İmalat sektöründe faaliyet gösteren KİT'lerin 2012 yılı toplam kaynak ve varlıkları, 2008 yılı değerlerine göre %5 oranında artarken, bir önceki yıla göre %1 oranında artmıştır. Beş yıllık dönemde, sektör varlıklarının hemen aynı düzeyde kalmasında yapılan özelleştirmeler etken olmuştur.

2011 yılında sektörü oluşturan kuruluş sayısı 12 iken, 2012 yılı rapor çalışmaları sırasında, üretim faaliyeti bulunmayan Sümer Holding A.Ş. sektör kapsamından çıkartılarak Hizmetler sektörüne dahil edilmiş ve sektörde bulunan kuruluş sayısı 11 olmuştur.

Sektörü oluşturan kuruluşlar 2012 yılını 214,1 milyon TL konsolide zarar ile kapatmıştır. Zarar tutarı bir önceki döneme göre %15 oranında artmıştır. MKE ve Tasfiye Halinde Karadeniz Bakır İşletmeleri cari dönemi kar ile tamamlarken; TÜVASAŞ, TÜLOMSAŞ, TÜDEMSAŞ TEMSAN, ÇAY-KUR, Et ve Balık Kurumu, T.Şeker Fabrikaları AŞ, Acıpayam AŞ ve Doğusan AŞ mali tablolarında oluşan zararlar sektörün finansal yapısını olumsuz etkilemiştir.

Sektör zararının büyük kısmı 198 milyon TL ile T.Şeker Fabrikaları AŞ ve 64,8 milyon TL ile Çay-Kur'a ait bulunmaktadır.

Sektör varlıklarının %35'ine sahip olan MKE ve Çay-Kur faaliyetlerinde faize tabi yabancı kaynak kullandıklarından; mali piyasalarda faiz oranları ve döviz kurlarında yaşanan değişiklikler hem bu kuruluşların kârlılık oranlarını hem de sektör rasyolarını önemli ölçüde etkileyebilmektedir.

Sektörde yer alan Tasfiye Halinde Karadeniz Bakır İşletmeleri AŞ'nin tasfiye çalışmaları 2012 yılında da devam etmiştir. Kuruluş 2012 yılını 9,4 milyon TL tasfiye kârı ile tamamlamış olup, gelirlerin tamamı faiz gelirlerinden oluşmaktadır.

2012 yılı itibarıyla enerji sektöründe yer alan 5 kuruluşun toplam kaynak ve varlıkları sanayi sektörünün %73,7'sini oluşturmuştur.

Enerji sektöründe faaliyet gösteren KİT'lerin 2012 yılı toplam kaynak ve varlıkları 2008 yılı değerlerine göre %18,8 oranında azalırken, bir önceki yıla göre ise %9,7 oranında artmıştır.

2012 yılında, EÜAŞ, TEİAŞ, TETAŞ ve Ankara Doğal Elektrik Üretim AŞ sırasıyla 573,4 milyon TL, 1,1 milyar TL, 859,1 milyon TL ve 2,8 milyon TL kâr elde ederken, TEDAŞ'ın konsolide dönem zararı ise 34,5 milyon TL olmuştur.

Sektörde, EÜAŞ'da yaşanan kar düşüşüne rağmen TEİAŞ ve TETAŞ'da gerçekleşen yüksek kârları, sektörün kârlılık ve likidite oranlarına olumlu yansımıştır.

c) Hizmetler sektörü:

Ulaştırma-haberleşme, ticaret ve diğer hizmetler alt sektörlerinde faaliyet gösteren KİT'lerin 2008-2012 yıllarına ait mali durumları aşağıda incelenmiştir.

Ulaştırma-haberleşme alt sektöründe faaliyet gösteren KİT'lerin 2012 yılı toplam kaynak ve varlıkları 2008 yılına göre %50,3 oranında, bir önceki döneme göre ise %23,5 oranında artmıştır.

Sektörde 2009 yılında elde edilen yüksek kârlar sektörün mali rantabilite oranını %24,7 seviyesine çıkarırken, sonraki dönemde kârlılıkların düşmesiyle 2011 yılını zararlar kapatan sektör, 2012 yılında da aynı durumu sürdürmüştür. BOTAŞ ve TCDD'nin sırasıyla 606,2 milyon TL ve 877,5 milyon TL dönem zararının etkisiyle sektör yılı zararlı kapatmıştır.

Sektörü oluşturan diğer kuruluşlardan, TÜRKSAT, Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü, DHMİ ve PTT dönemi kârlı kapatırken, BOTAŞ ve TCDD ile birlikte TDİ'de dönemi zararlar

kapatmıştır. TCDD'nin katlandığı zarar bir önceki döneme göre %19,6 oranında 144,2 milyon TL artarken, BOTAŞ'ın zararı önceki döneme göre %54,8 azalmıştır.

Sektörün en büyük kuruluşu BOTAŞ'ın 2008-2010 yılları arasında tüm faaliyet dönemleri kârla sonuçlanırken 2011 yılını 1,3 milyar TL ve 2012 yılını ise 606,2 milyon TL zarar ile kapatmıştır.

TCDD'nin 2008-2012 faaliyet dönemleri zararlarla sonuçlandığından, iç kaynak yaratılamamakta; kaynak ihtiyacı sürekli olarak Hazine tarafından yapılan sermaye artışları ve Hazine garantili yurt dışı krediler ile karşılanabilmektedir. Bu kapsamda 2012 yılında 3,7 milyar TL tutarındaki dış borcu Hazine tarafından ödenmiştir. 2012 yılı itibarıyla bilançoda oluşan mali borç yükü 1 milyar TL düzeyindedir.

TCDD'nin modern, hızlı ve güvenli bir taşımacılık faaliyetinde bulunan, ekonomik teşkilat yapısına sahip, verimli çalışan ve rekabet gücü yüksek bir kuruluş haline getirilmesi önem arz etmektedir. Bu çerçevede, başta hızlı tren projeleri olmak üzere demiryolu taşımacılığının modernizasyonuna yönelik olan yatırımların sürdürüldüğü görülmektedir.

Sektörde öz sermaye birikimine katkı sağlayan kuruluşlar DHMİ, TÜRKSAT ve PTT'dir. DHMİ ve TÜRKSAT sırasıyla 754,7 milyon TL, 185 milyon TL tutarlarında dönem kârı elde etmişlerdir. PTT'nin elde ettiği dönem kârı ise 171,4 milyon TL tutarında gerçekleşmiş olup bir önceki döneme göre %1,5 oranında gerilemiştir.

Sektörün diğer kuruluşlarından Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü dönemi 155 milyon TL kar ve Türkiye Denizcilik İşletmeleri AŞ ise 12 milyon TL zarar ile tamamlamışlardır.

Ticaret alanında faaliyet gösteren 4 kuruluşun 2012 yılı toplam kaynak ve varlıkları 2008 yılına göre %22,2 oranında artarken, bir önceki döneme göre ise %4,6 oranında gerilemiştir.

Sektör, 2009 ve 2010 yıllarında son beş yıllık dönemdeki en yüksek kârlılık oranlarına ulaşmıştır. Bu durum, öz kaynak birikimi yaratarak, mali yeterlilik ve likidite oranlarında artışları da beraberinde getirmiştir. Buna karşın 2011 ve 2012 yıllarında hem kârlılık hem de likidite oranlarında düşüş kaydedilmiştir.

Sektörün büyük kuruluşu TMO, her yıl Bakanlar Kurulunca çıkarılan kararnamelerle, tarım ürünlerinin destekleme alımı ve satımında görevlendirilmektedir. İlgili kararnamelerde, verilen görev sonucu meydana gelen zararların Hazine'ce karşılanması gerektiği, ayrıca TMO'nun ürün alımları için gerek duyacağı finansmanın, görev zararlarının ödenmesi için Genel Bütçeye konulan ödenekten yapılacak aktarmalar, T.C. Merkez Bankası'nca sağlanacak reeskont kredisi ve iç ve dış piyasalardan temin edilecek krediler ile karşılanması öngörülmektedir.

Kuruluşun bilançosunda 2012 yılı sonu itibarıyla 1,8 milyar TL görev zararı alacağı bulunmaktadır. Alacakların tahsilinde yaşanan gecikme, Kuruluşun işletme faaliyetlerini faize tabi yabancı kaynakla sürdürmesine neden olmaktadır. Kuruluş bilançosunda 2012 yılı sonu itibarıyla yaklaşık 887,5 milyon TL Hazine kredisi kaynaklı mali borç bulunmaktadır.

Sektörün diğer kuruluşu Devlet Malzeme Ofisi, maliyet+kâr esasına dayalı satış fiyatını belirleme yönteminin de etkisiyle son beş yıllık faaliyet dönemlerinin tümünü kârlı kapatmıştır. Teşekkür, ödenen vergiler, Hazine'ye aktarılan kâr payı ve satışlar üzerinden

ödenen Hazine payı ile kamu bütçesine kaynak sağlamakta olduğu gibi, aynı zamanda kamu kurum ve kuruluşlarına merkezi satın alma suretiyle hizmet vererek yaptığı büyük ölçekli alımların avantajı ile kaynak kaybını önlemektedir.

Sektörde yer alan diğer kuruluşlardan Başkent Doğalgaz AŞ 2012 yılını 57,3 milyon TL kar ile tamamlarken Türkiye Petrolleri Petrol Dağıtım AŞ ise 52,2 milyon TL dönem kârı ile kapatmıştır.

Diğer hizmetler alt sektörü 2011 yılında 8 şirketten oluşurken, 2012 yılı rapor çalışmaları sırasında, üretim faaliyeti bulunmayan Sümer Holding AŞ'nin diğer hizmetler sektörüne dahil edilmesiyle sektörde bulunan kuruluş sayısı 9 olmuştur. 2012 dönem sonu itibarıyla 16,2 milyar TL varlık büyüklüğü ile önceki döneme göre %29 oranında artış göstermiştir. Sektörün kullandığı kaynakların %35,6'sı öz kaynaklardan oluşurken, %64,4'ü yabancı kaynak kullanımından oluşmaktadır. 2012 yılı itibarıyla sektörün öz kaynak kârlılığı %5,7 düzeyine ulaşırken, likidite oranları ise yüksek seyretmektedir.

2012 yılında sektörde yer alan kuruluşlardan Gayrimenkul AŞ 163,3 milyon TL, Sümer Holding AŞ 15 milyon TL ve Arıcak Turizm ve Tic. AŞ 591 bin TL zarar ile dönemi kapatırken, Emlak Gayrimenkul YO AŞ 488,9 milyon TL, Halk Gayrimenkul YO AŞ 12 milyon TL, Vakıf İnşaat Restorasyon ve Ticaret AŞ. 2 milyon TL, Marmara Teknokent A.Ş. 2,8 milyon TL, Fintek A.Ş. 868 bin TL ve Bileşim AŞ 1,6 milyon TL kârla dönemi kapatmışlardır. Toplamda ise sektör dönemi 329,4 milyon TL'lik kârla kapatmıştır.

Sektör zararının büyük kısmı 163,3 milyon TL dönem zararı ile Gayrimenkul AŞ'ye aittir. Geçmiş yıllarda 18 bin civarında personel istihdam ederek, alkol ve sigara gibi yüksek kârlılığı olan ürünler üreten ve 5 milyar TL civarında satış hacmine ulaşan TTA'nın önce alkol, 2008 yılında da sigara fabrikaları özelleştirilmiştir. Kuruluş bünyesindeki personelin 4046 sayılı Kanun uyarınca diğer kamu kurum ve kuruluşlarına nakilleri büyük ölçüde 2010 ve 2011 yıllarında gerçekleşmiş, 2009 yılında 12 bin civarında bulunan personel sayısı dönem sonu itibarıyla 468 kişi seviyesine gerilemiş, Kuruluşun adı da 2012 yılında Gayrimenkul AŞ olarak değiştirilmiştir.

Geçmiş yıllarda yayımlanan kararnamelerle, Destekleme Yaprak Tütün alımlarının finansmanında TTA kaynakları kullanılmıştır. 4733 sayılı Kanun ile 2002 yılı ürün yılından itibaren destekleme alımlarına son verilmiş olmakla beraber, geçmiş dönemlerdeki destekleme faaliyetlerinden doğan TTA'nın Hazine'den alacaklarının tam olarak ödenmemesi Kuruluşun, dolayısıyla sektörün mali yapısını olumsuz etkilemektedir. Şirketin, Hazineden bu kapsamda olan alacak tutarı 2012 yılı sonu itibarıyla 1,1 milyar TL düzeyindedir.

Diğer yandan, özelleştirmeler neticesinde esas faaliyeti kalmayan Şirketin son durumda; Özelleştirme İdaresi Başkanlığı Başkanlık Makamının 03.02.2012 tarihli ve 135 sayılı Oluru ile Ana sözleşmesinde değişikliğe gidilerek unvanı Gayrimenkul Anonim Şirketi şeklinde değiştirilmiş ayrıca faaliyet konularında yapılan bazı düzenlemelere ilaveten Şirketin elinde bulunan ya da özelleştirme sürecinde bulunan gayrimenkullerle ilgili olarak yapılan ifraz ve tevhit çalışmalarına yardımcı olmak, her tür ve ölçekte plan, imar planı ile değişiklik ve revizyonlarını ve imar uygulamasına ilişkin parselasyon planlarını hazırlamak veya hazırlatmak görevi verilmiştir.

d) Mali kuruluşlar:

2012 yılında sektörde bulunan 17 şirketin kaynakları toplamı son beş yılda %82,5 oranında artarken, son dönem yıllık artışı %9,4 ile üretici fiyatları artış endeksinin üzerinde gerçekleşmiştir.

2008 yılında toplam kaynakların %88,3'ü yabancı kaynak, %11,7'si öz kaynaklardan oluşmakta iken, 2012 yılında bu değerler sırasıyla %85,4 ve %14,6 olarak gerçekleşmiş; sektörün mali yeterlilik oranı da 2011 yılında %14,6 seviyesinden 2012 yılında %17,1'e yükselmiştir.

Bankaların 2012 yılında verdiği krediler önceki döneme göre %11,5 oranında 16,1 milyar TL aratarak 157,1 milyar TL düzeyine ulaşmıştır. Sektörün kullandığı yabancı kaynaklar ise önceki döneme göre %7,1 oranında artış gösterirken, öz kaynak artışı %25,3 seviyesinde olmuştur.

Sektörün öz kaynak kârlılığı önceki döneme göre 1,7 puan gerileyerek %17,7 seviyesinde gerçekleşirken, sektörü oluşturan kuruluşların 2012 yılı dönem kârları toplamı 7,8 milyar TL olmuştur.

3- Finansman programı ve gerçekleşmesi:

Genel yatırım ve finansman programları Hazine Müsteşarlığı tarafından takip edilmekte olan KİT'ler, bağlı ortaklıkları ve özelleştirme programındaki kuruluşlar için 2012 yılında kaynak, ödeme ve yatırım dengesi ile finansman ihtiyacı, temin edilen finansmanın kaynaklarına ilişkin program ve gerçekleşme tutarları 2011 yılı gerçekleştirmeleri ile birlikte 40 sayılı, 2012 yılına ilişkin finansman sonuçlarının İDT, KİK ve özelleştirme programındaki kuruluşlar bazında dağılımı 40/a sayılı çizelgede gösterilmiştir.

(Bin TL)

Çizelge: 40- 2010-2012 yılları finansman sonuçları(*)

Finansman programı büyüklükleri	2010		2011		2012	
	Kesin	Revize	Kesin	Revize	Program	Kesin
I-Yaratılan fonlar (1+2):	4.844.552	858.617	2.899.743	240.491	858.617	3.989.183
I-Ayıklanmış dönem kâr veya zararı (-) (A+B+C+D+E):	7.425.655	3.011.165	6.016.877	3.011.165	3.199.774	7.318.285
A-Dönem kâr veya zararı (-):	6.115.903	1.126.590	2.590.485	1.126.590	548.238	4.313.555
B-Görev zararı (tahakkuk eden) (-)	(3.216.223)	(1.655.898)	(1.965.996)	(1.655.898)	(1.868.357)	(1.579.211)
C-A mortisman (cari dönemde ayrılan) (+)	3.150.890	3.102.196	3.710.006	3.102.196	3.833.921	3.876.069
D-Karşılık giderleri (cari dönemde ayrılan) (+)	1.083.667	398.051	574.790	398.051	573.284	558.139
E-Kur farkları (+)	291.418	40.226	1.107.592	40.226	112.688	149.733
2-Kanuni yükümlülükler (-):	(2.581.103)	(2.770.674)	(3.117.134)	(2.770.674)	(2.341.157)	(3.329.102)
III-Toplam finansman ihtiyacı:	2.950.628	10.735.546	8.267.615	10.735.546	16.035.508	9.884.518
-Yatırım	5.644.132	7.746.230	6.292.255	7.746.230	12.810.292	6.426.637
-Stok artışı	(1.387.057)	1.955.713	2.003.532	1.955.713	2.837.547	2.266.482
-Sabit kıymet artışı	(1.354.817)	998.369	(77.860)	998.369	290.983	1.161.375
-Bağlı ortaklık ve iştiraklerdeki sermaye artışı	48.370	35.234	49.688	35.234	96.686	30.024
III-Borçlanma gereği (I-II)	(1.893.924)	10.495.055	5.367.872	10.495.055	15.176.891	5.895.335
IV-Net faiz ödemesi:	48.271	(160.242)	118.023	(160.242)	343.811	(315.596)
-Faiz gelirleri (-)	(553.085)	(465.729)	(469.004)	(465.729)	(333.377)	(662.589)
-Faiz giderleri (+)	601.356	305.487	587.027	305.487	677.188	346.993
V-Faiz dışı fazla (bütçe transferleri hariç) (III-IV)	1.942.195	(10.334.813)	(5.249.849)	(10.334.813)	(15.520.702)	(5.579.739)
VI-Toplam bütçe ve fon transferleri (tahsil veya mahsup olunan):	8.926.313	8.724.981	9.041.403	8.724.981	4.529.636	7.416.718
-Sermaye	7.319.265	6.349.024	6.468.284	6.349.024	2.537.060	5.504.466
-Görev zararı	1.585.517	2.351.282	2.550.662	2.351.282	1.992.576	1.887.577
-Yardım	21.531	24.675	22.457	24.675	0	24.675
VII-Trans ferler sonrası faiz dışı fazla (VI-V)	10.868.508	(1.609.832)	3.791.554	(1.609.832)	(10.991.066)	1.836.979

(*)Mali kuruluşlar hariç.

Çizelge: 40/a- KİT'lerin 2012 yılı finansman durumu(*)

(Bin TL)

Finansman programı büyüklükleri	İDT		KİK		Özel. Prog. Kuruluşlar		KİT Toplamı	
	Program	Gerçekleşme	Program	Gerçekleşme	Program	Gerçekleşme	Program	Gerçekleşme
I-Yaratılan fonlar (I+2):	(197.156)	3.895.589	80.506	(332.945)	357.141	426.539	240.491	3.989.183
I-A-yıkılmış dönem kâr veya zarar (-) (A+B+C+D+E):	1.622.745	6.118.128	1.079.628	625.682	308.792	574.475	3.011.165	7.318.285
A-Dönem kâr veya zarar (-):	895.852	4.433.362	655.848	203.718	(425.110)	(323.525)	1.126.590	4.313.555
B-Görev zararı (tahakkuk eden) (-)	(1.288.330)	(1.234.563)	(367.568)	(344.648)			(1.655.898)	(1.579.211)
C-Amortisman (cari dönemde ayrılan) (+)	1.913.167	2.673.439	775.123	735.906	413.906	466.724	3.102.196	3.876.069
D-Karşılık giderleri (cari dönemde ayrılan) (+)	61.830	96.157	16.225	30.706	319.996	431.276	398.051	558.139
E-Kur farkları (+)	40.226	149.733					40.226	149.733
2-Kanunî yükümlülükler (-):	(1.819.901)	(2.222.539)	(999.122)	(958.627)	48.349	(147.936)	(2.770.674)	(3.329.102)
II-Toplam finansman ihtiyacı:	5.731.692	5.804.665	4.873.601	3.044.906	130.253	1.034.947	10.735.546	9.884.518
-Yatırım	2.948.557	2.853.814	4.720.473	2.913.254	77.200	659.569	7.746.230	6.426.637
-Stok artışı	1.706.173	1.872.127	55.953	160.801	193.587	233.554	1.955.713	2.266.482
-Sabit kıymet artışı	1.044.074	1.057.161	94.829	(37.610)	(140.534)	141.824	998.369	1.161.375
-Bağlı ortaklık ve iştiraklerdeki sermaye artışı	32.888	21.563	2.346	8.461			35.234	30.024
III-Borçlanma gereği (I-II)	5.928.848	1.909.076	4.793.095	3.377.851	(226.888)	608.408	10.495.055	5.895.335
IV-Net faiz ödemesi:	(108.978)	(241.785)	(25.808)	(61.366)	(25.456)	(12.445)	(160.242)	(315.596)
-Faiz gelirleri (-)	(379.769)	(545.021)	(60.494)	(61.366)	(25.466)	(56.202)	(465.729)	(662.589)
-Faiz giderleri (+)	270.791	303.236	34.686	0	10	43.757	305.487	346.993
V-Faiz dışı fazla (bütçe transferleri hariç) (III-IV)	(5.819.870)	(1.667.291)	(4.767.287)	(3.316.485)	252.344	(595.963)	(10.334.813)	(5.579.739)
VI-Toplam bütçe ve fon transferleri (tahsil veya mahsup olunan):	3.176.314	2.536.932	5.520.667	4.849.176	28.000	30.610	8.724.981	7.416.718
-Sermaye	1.183.517	976.361	5.137.507	4.497.495	28.000	30.610	6.349.024	5.504.466
-Görev zararı	1.992.797	1.560.571	358.485	327.006			2.351.282	1.887.577
-Yardım			24.675	24.675			24.675	24.675
VII-Trans ferler sonrası faiz dışı fazla (VI-V)	(2.643.556)	869.641	753.380	1.532.691	280.344	(565.353)	(1.609.832)	1.836.979

(*)Mali kuruluşlar hariç.

KİT'ler, bağı ortaklıkları ve özelleştirme programındaki kuruluşları içeren 2012 yılı genel yatırım ve finansman programında; 858,6 milyon TL kaynak açığı oluşacağı, 12,8 milyar TL tutarındaki yatırım, 2,8 milyar TL tutarındaki stok artışı, 291 milyon TL tutarındaki sabit kıymet alımı ve 96,7 milyon TL tutarındaki sermaye iştirakiyle birlikte ortaya çıkan toplam 15,5 milyar TL tutarındaki borçlanma gereğinin, 2,5 milyar TL'sinin sermaye artışı, 2 milyar TL'sinin görev zararı ödemesiyle karşılanacağı, transferler sonrasında 11 milyar TL tutarında finansman açığının oluşacağı öngörülmüştür.

Yıl içinde yapılan program revizesinde; yatırım, stok artışı ve sermaye iştirakleri hedefleri küçültülürken, sabit kıymet alımlarında artış öngörülmüş, 8,7 milyar TL tutarındaki transferlerden sonra 1,6 milyar TL tutarında finansman açığı oluşması öngörülmüştür.

2012 yılında genel yatırım ve finansman programına tabi KİT'ler, bağı ortaklıkları ve özelleştirme programındaki kuruluşlar toplamda 4 milyar TL kaynak yaratmış, 6,4 milyar TL tutarındaki yatırım, 2,3 milyar TL tutarındaki stok artışı, 1,1 milyar TL tutarında sabit kıymet artışı ve 30 milyon TL tutarındaki sermaye iştiraki neticesinde 5,9 milyar TL tutarında borçlanma gereği ortaya çıkmış, 315,6 milyon TL net faiz geliri ile 7,4 milyar TL transferlerden sonra 1,8 milyar TL faiz dışı fazla oluşmuştur.

E-İŞLETME ÇALIŞMALARI

1-Alımlar:

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu 22.01.2002 tarih ve 24648 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak 01.01.2003 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiştir. KİT'ler, 4734 sayılı Kanun'un 2/b maddesi ile Kamu İhale Kanunu kapsamına dahil edilmişler, 4603 sayılı Kanuna tabi bankaların sadece yapım işleri Kamu İhale Kanunu'na tabi tutulmuştur. 6111 sayılı Kanun ile bu bankaların doğrudan veya dolaylı olarak birlikte ya da ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlasına sahip buldukları şirketlerin yapım ihaleleri dışındaki mal/hizmet alımları, Kamu İhale Kanunu'nun kapsamı dışına çıkarılmıştır.

Kanun'un 2 nci maddesinin son fıkrasında; enerji, su, ulaştırma ve telekomünikasyon sektörlerinde faaliyet gösteren teşebbüs, işletme ve şirketlerin bu Kanun kapsamı dışında olduğu belirtilirken, geçici 4 üncü maddesinde bu kuruluşların kendi kanunları yürürlüğe girinceye kadar 4734 sayılı Kanuna tabi olacakları belirtilmiştir. Ancak, söz konusu kanuni düzenlemenin yapılmamış olması; ihaleye çıkışta projelendirme, yaklaşık maliyet hesaplaması, istisna limiti ve hizmet alım sözleşmelerinin süreleri açısından özellikle enerji sektöründeki kuruluşlarda sıkıntılara neden olmaktadır.

Kanun'un 3 üncü maddesinde Kamu İhale Kanunu'ndan istisna tutulan mal ve hizmetler bentler halinde belirlenmiştir. 4734 sayılı Kanun'un 3/g maddesine göre KİT'ler ile sermayesinin yarısından fazlasına sahip buldukları her çeşit kuruluş, müessese, birlik, işletme ve şirketlerin; doğrudan mal ve hizmet üretimine veya ana faaliyetlerine yönelik ihtiyaçlarının temini için yapacakları, yaklaşık maliyeti ve sözleşme bedeli 2012 yılı için 6.629.154 TL'yi aşmayan mal veya hizmet alımlarının, istisna kapsamında olduğu hükme bağlanmıştır. Kanunun geçici 4 üncü maddesi çerçevesinde; kuruluşların talebi üzerine istisna kapsamındaki mal ve hizmetler Kamu İhale Kurumu tarafından belirlenmektedir.

31.03.2012 tarih ve 6288 sayılı Kanun'un 5 inci maddesi ile 4734 sayılı Kanun'un 3 üncü maddesine eklenen (s) bendiyle; Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğü'nün bağlı ortaklıklarından yapacağı mal veya hizmet alımlarının 4734 sayılı Kanun'a tâbi olmayacağı hükme bağlanmış, 04.07.2012 tarih ve 6353 sayılı Kanun'un 27 nci maddesi ile 4734 sayılı Kanun'un 3 üncü maddesine eklenen (t) bendiyle de; Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı ile ilgili istisna eklenmiştir. Kanun'un yayımlandığı 2002 yılında 6 bent olarak düzenlenen istisnalar, ilgili maddede yapılan değişikliklerle 2012 yılında 20 bende çıkmış ve istisnaların kapsamı genişletilmiştir.

24.04.2013 tarih ve 6461 sayılı Türkiye Demiryolu Ulaştırmasının Serbestleştirilmesi Hakkında Kanun ile 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (s) bendinde değişiklik yapılarak; bu kanun ile kurulan TCDD Taşımacılık AŞ'nin diğer TCDD bağlı ortaklıklarından yapacağı mal veya hizmet alımları istisna kapsamına alınmıştır.

09.05.2013 tarih ve 6475 sayılı Posta Hizmetleri Kanunu'nun 31 inci maddesi ile, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 3 üncü maddesinde belirtilen parasal limitin "Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketinin anılan bent kapsamındaki mal ve hizmet alımları" için uygulanmayacağı hükmü getirilmiştir. Böylece PTT'nin, Kamu İhale Kurumu tarafından belirlenen ana faaliyetleri ile ilgili mal ve hizmet alımı konuları, tutarı ne olursa olsun Kamu İhale Kanunu kapsamı dışında tutulmuştur.

KİT'lerin 2008-2012 yılları sektörler itibarıyla mal alımları cari fiyatlarla 41/a, 2003 yılı sabit fiyatlarıyla 41/b, 2008-2012 yılları mal alımlarının gruplar itibarıyla dağılımı 42, 2012 yılı mal alımlarının sektörel ayrıntısı 42/a, sektörler itibarıyla dış alımlar 43, hizmet alımları 44, 2012 yılında yüksek tutarlı alımı olan 25 kuruluşlar 45 sayılı çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge: 41/a – KİT'lerin sektörler itibarıyla tüm mal alımları (Cari fiyatlarla)

(Bin TL)

Sektörler	2008	2009	2010	2011		2012		Son iki yıl farkı	
				Tutar	%	Tutar	%	Tutar	%
a) Tarım	111.555	84.384	108.449	147.010	0,2	177.961	0,2	30.951	21,1
b) Sanayi:									
ba) Madencilik	875.788	1.352.597	1.179.618	1.937.674	3,3	1.703.540	2,4	(234.134)	(12,1)
bb) İmalat	3.939.957	2.913.969	3.396.755	3.669.167	6,2	3.962.279	5,5	293.112	8,0
bc) Enerji	19.895.682	17.174.295	14.234.263	20.309.557	35	24.554.875	34,2	4.245.318	20,9
Toplam (b)	24.711.427	21.440.861	18.810.636	25.916.398	44	30.220.694	42,1	4.304.296	16,6
c) Hizmetler									
ca)Ulaş.-hab.	20.868.989	14.901.213	16.726.282	27.981.199	48	35.008.431	48,8	7.027.232	25,1
cb)Ticaret	3.200.357	3.814.042	2.099.461	4.742.920	8	6.091.947	8,5	1.349.027	28,4
cc) Diğer hizmet	-	-	-	7.407	-	6.272	0,0	(1.135)	(15,3)
Toplam(c)	24.069.346	18.715.255	18.825.743	32.731.526	56	41.106.650	57,3	8.375.124	25,6
d) Mali kuruluşlar	64.911	77.712	105.746	151.833	0,3	216.857	0,3	65.024	42,8
Genel toplam	48.957.239	40.318.212	37.850.574	58.946.767	100	71.722.162	100	12.775.395	21,7

Çizelge: 41/b- KİT'lerin sektörler itibarıyla tüm mal alımları (2003 yılı fiyatlarıyla)

(Bin TL)

Sektörler	2008	2009	2010	2011	2012	Son iki yıl farkı	
						Tutar	%
a) Tarım	71.377	50.969	60.166	71.968	85.035	13.067	18,2
b) Sanayi:							
ba) Madencilik	560.361	816.983	654.434	948.585	814.000	(134.585)	(14,2)
bb) İmalat	2.520.927	1.760.068	1.884.469	1.796.234	1.893.291	97.057	5,4
bc) Enerji	12.729.978	10.373.457	7.896.956	9.942.506	11.733.025	1.790.519	18,0
Toplam (b)	15.811.266	12.950.508	10.435.859	12.687.325	14.440.316	1.752.991	13,8
c) Hizmetler:							
ca)Ulaş.-haberleşme	13.352.735	9.000.491	9.279.491	13.698.144	16.728.035	3.029.891	22,1
cb)Ticaret	2.047.704	2.303.722	1.164.750	2.321.888	2.910.907	589.019	25,4
cc)Diğer hizmet				3.626	2.997	(629)	(17,3)
Toplam(c)	15.400.439	11.304.213	10.444.240	16.023.658	19.641.939	3.618.281	22,6
d) Mali kuruluşlar	41.532	46.939	58.666	74.330	103.621	29.291	39,4
Genel toplam	31.324.614	24.352.629	20.998.931	28.857.281	34.270.911	5.413.630	18,8

Çizelge: 42- Gruplar itibarıyla KİT'lerin 2008-2012 dönemi mal alımları

(Bin TL)

Alımlar	2008	2009	2010	2011		2012		Son iki yıl farkı	
				Tutar	%	Tutar	%	Tutar	%
-İlk madde	11.804.316	8.334.958	8.518.177	10.595.911	18	12.013.711	16,8	1.417.800	13,4
-İşletme malzemesi ve yedek	1.070.763	1.302.843	1.168.938	1.273.606	2,2	1.582.805	2,2	309.199	24,3
-Ticari mal	35.713.069	30.313.630	27.881.886	46.728.657	79	57.843.057	80,6	11.114.400	23,8
-Diğer alımlar	369.091	366.781	281.573	348.593	0,6	282.589	0,4	(66.004)	(18,9)
Toplam	48.957.239	40.318.212	37.850.574	58.946.767	100	71.722.162	100,0	12.775.395	21,7

Çizelge:42/a - KİT'lerin 2012 yılı mal alımlarının gruplar itibarıyla ayrıntısı

(Bin TL)

Alımlar	İlk madde	İşletme malz. ve yedek	Ticari mal	Diğer alımlar	Toplam
a) Tarım	29.693	148.268	-	-	177.961
b) Sanayi:					
ba) Madencilik	368.229	274.392	1.057.697	3.222	1.703.540
bb) İmalat	3.619.359	217.415	109.175	16.330	3.962.279
bc) Enerji	7.693.727	262.571	16.598.577		24.554.875
Toplam (b)	11.681.315	754.378	17.765.449	19.552	30.220.694
c) Hizmetler:					
ca)Ulaştırma.-haberleşme	231.380	639.643	34.129.822	7.586	35.008.431
cb)Ticaret	65.984	38.484	5.947.467	40.012	6.091.947
cc)Diğer hizmet	5.339	892	-	41	6.272
Toplam(c)	302.703	679.019	40.077.289	47.639	41.106.650
d) Mali kuruluşlar	0	1140	319	215.398	216.857
Genel toplam	12.013.711	1.582.805	57.843.057	282.589	71.722.162

Çizelge: 43 – KİT'lerin sektörler itibarıyla dış mal alımları

(Bin TL)

Sektörler	2008	2009	2010	2011		2012		Son iki yıl farkı	
				Tutar	%	Tutar	%	Tutar	%
a) Tarım	127	229	147	324	0	169	0,0	(155)	(47,8)
b) Sanayi:									
ba) Madencilik	88.473	190.457	18.178	9.034	0	14.451	0,0	5.417	60,0
bb) İmalat	217.195	77.978	118.238	542.648	1,9	399.976	1,2	(142.672)	(26,3)
bc) Enerji	29.721	27.677	53.861	11.136	0	5.886	0,0	(5.250)	(47,1)
Toplam (b)	335.516	296.112	190.277	562.818	2	420.313	1,2	(142.505)	(25,3)
c) Hizmetler									
ca)Ulaş.-haberleşme	20.220.570	14.268.226	16.000.278	27.082.875	96	34.156.918	98,4	7.074.043	26,1
cb)Ticaret	864.267	178.234	33.751	468.021	1,7	9.180	0,0	(458.841)	(98,0)
cc)Diğer hizmet	-	-	-	3.308	-		0,0	(3.308)	(100,0)
Toplam(c)	21.084.837	14.446.460	16.034.029	27.554.204	98	34.166.098	98,4	6.611.894	24,0
d) Mali kuruluşlar	15.135	16.066	21.116	85.463	0,3	122.678	0,4	37.215	43,5
Genel toplam	21.435.615	14.758.867	16.245.569	28.202.809	100	34.709.258	100,0	6.506.449	23,1

Çizelge : 44 – KİT'lerin sektörler itibarıyla hizmet alımları

(Bin TL)

Sektörler	2008	2009	2010	2011		2012		Son iki yıl farkı	
				Tutar	%	Tutar	%	Tutar	%
a) Tarım	23.666	41.280	49.941	59.036	2	71.134	2,1	12.098	20,5
b) Sanayi:									
ba) Madencilik	708.736	356.439	500.548	549.374	18,8	677.984	20,4	128.610	23,4
bb) İmalat	193.548	230.377	267.326	277.654	9,5	308.410	9,3	30.756	11,1
bc) Enerji	728.389	739.825	773.182	727.176	24,9	880.283	26,5	153.107	21,1
Toplam (b)	1.630.673	1.326.641	1.541.056	1.554.204	53,3	1.866.677	56,3	312.473	20,1
c) Hizmetler:									
ca)Ulaş.-haberleşme	277.165	408.889	464.508	651.033	22,3	697.213	21,0	46.180	7,1
cb)Ticaret	60.105	118.222	154.388	115.530	4	139.466	4,2	23.936	20,7
cc)Diğer hizmet	-	-	-	24.701	0,8	41.737	1,3	17.036	69,0
Toplam(c)	337.270	527.111	618.896	791.264	27,1	878.416	26,5	87.152	11,0
d) Mali kuruluşlar	158.045	364.525	403.862	512.784	17,6	500.262	15,1	(12.522)	(2,4)
Genel toplam	2.149.654	2.259.557	2.613.755	2.917.288	100	3.316.489	100,0	399.201	13,7

Çizelge: 45- 2012 yılında yüksek tutarlı alımı olan 25 kuruluş

(Bin TL)

Kuruluş	Sektör	2008	2009	2010	2011	2012	Son iki yıl farkı	
							Tutar	%
1- BOTAŞ	Ulaştırma	20.305.054	14.355.281	16.092.914	27.180.027	34.168.635	6.988.608	25,7
2- TEDAŞ (Kons.) (1)	Enerji	19.670.452	18.654.568	17.215.252	13.040.159	16.014.815	2.974.656	22,8
3- TETAŞ (2)	Enerji	10.014.769	9.287.646	11.135.288	11.594.486	14.342.376	2.747.890	23,7
4- EÜAŞ (Konsolide)	Enerji	6.391.258	5.007.440	4.908.170	6.171.760	7.777.890	1.606.130	26,0
5- T. Şeker Fab. AŞ	İmalat	1.534.147	1.762.286	1.782.316	1.847.959	1.909.115	61.156	3,3
6- TP Petrol Dağıtım AŞ	Ticaret	-	-	-	853.100	1.739.806	886.706	103,9
7- Başkent Doğalgaz AŞ	Ticaret	-	1.122.721	969.180	1.351.633	1.582.006	230.373	17,0
8- DMO	Ticaret	703.015	735.416	1.016.127	1.567.227	1.518.514	(48.713)	(3,1)
9- TMO	Ticaret	2.497.342	3.078.626	1.083.334	970.960	1.251.621	280.661	28,9
10- TCDD(Konsolide) (3)	Ulaştırma	672.189	562.069	710.952	1.007.533	965.740	(41.793)	(4,1)
11- TKİ	Maden	244.681	769.066	718.535	990.012	953.239	(36.773)	(3,7)
12- ÇAY-KUR	İmalat	584.482	577.652	627.533	788.040	861.459	73.419	9,3
13- TPAO	Maden	423.859	440.014	310.387	716.028	525.178	(190.850)	(26,7)
14- EBK	İmalat	71.364	199.667	538.531	382.676	472.458	89.782	23,5
15- MKE	İmalat	224.686	231.412	236.509	283.735	355.071	71.336	25,1
16- TÜVASAŞ	İmalat	34.579	30.293	92.182	191.885	196.032	4.147	2,2
17- TİGEM	Tarım	111.555	84.384	108.449	147.010	177.961	30.951	21,1
18- T.C. Ziraat Bankası	Bankacılık	47.800	63.480	92.405	127.588	163.906	36.318	28,5
19- Eti Maden İşletmeleri	Maden	83.226	78.424	86.343	149.552	136.147	(13.405)	(9,0)
20- DHMİ	Ulaştırma	27.755	33.093	34.782	40.347	100.935	60.588	150,2
21- TÜLOMSAŞ	İmalat	81.930	34.792	46.807	93.270	94.982	1.712	1,8
22- TTK	Maden	124.022	65.093	64.353	82.082	88.976	6.894	8,4
23- TEİAŞ	Enerji	58.092	63.151	43.638	81.159	66.025	(15.134)	(18,6)
24- TÜDEMSAŞ	İmalat	65.584	42.940	57.112	66.300	52.149	(14.151)	(21,3)
25- TURKSAT	Ulaştırma	7.877	17.804	21.028	51.676	51.634	(42)	(0,1)
	Toplam	63.979.718	57.297.318	57.992.127	69.776.204	85.566.670	15.790.466	22,6

(1) Sektör içinde kompanse edilen 12,3 milyar TL dahil.

(2) Sektör içinde kompanse edilen 1,3 milyar TL dahil.

(3) İmalat sektöründe faaliyet gösteren 3 adet bağlı ortaklığa ait 343,2 milyon TL dahil.

2012 yılında KİT'lerin tüm alımları önceki yıla göre %21,7 oranında 12,8 milyar TL artarken, artışın %88'i ulaştırma-haberleşme ve enerji sektöründe gerçekleşmiştir. Artışta; enerji sektöründe yer alan tüm kuruluşların alımları etkili olurken, BOTAŞ, TEDAŞ ve TETAŞ'ın alımları önemli rol oynamıştır.

Gruplar itibarıyla alımlarda; diğer alımlar hariç tüm alım gruplarında artış olmuştur. Toplam alımların %80,6'sını oluşturan ticari mal alımlarının payının yüksek olmasında, ulaştırma sektöründe yer alan BOTAŞ'ın doğal gaz ve LNG alımları ile enerji sektörünün elektrik enerjisi alımları etkili olmuştur. İlk madde ve malzeme alımları ağırlıklı olarak imalat ve enerji sektöründe, ticari mal alımları ise enerji, ticaret ve ulaştırma-haberleşme sektöründe gerçekleştirilmiştir.

KİT toplam alımlarının; %48,8'i ulaştırma haberleşme, %34,2'si enerji sektöründe gerçekleşmiştir. Ulaştırma haberleşme sektörü içinde en büyük pay, KİT alımlarının

%47,6'sını tek başına gerçekleştiren BOTAŞ'a aitken, enerji sektöründe EÜAŞ, TETAŞ ve TEDAŞ'ın yüksek tutarlı alımları etkili olmuştur.

2012 yılında KİT'lerin dış alımları %23,1 oranında artmıştır. Dış alımların %1,2'si sanayi sektöründe, %98,4'ü hizmetler sektöründe gerçekleşmiş olup, en büyük pay %98,4 oranında 34,2 milyar TL ile ulaştırma-haberleşme sektöründe yer alan BOTAŞ'a aittir.

2012 yılında hizmet alımlarının %56,3'ü sanayi, %26,5'i hizmetler, %15,1'i mali kuruluşlar ve %2,1'i tarım sektöründe gerçekleştirilmiştir. KİT'lerde diğer kamu kuruluşları gibi temizlik ve yemek gibi yardımcı hizmetlerin yerine getirilmesini sağlamaya yönelik olarak başlatılan hizmet alımları yöntemi, zaman içinde işçi alımına getirilen kısıtlamalar nedeniyle yaygınlaşmaya başlamıştır. Esas faaliyet alanına giren birçok işin, hizmet alımı ile yürütüldüğü görülmektedir. Eti Maden İşletmeleri'nde triyaj, öğütme, ambalajlama gibi bazı işler yüklenici personeli tarafından yapılmaktadır. Aynı şekilde TKİ'de kömür torbalama, kribtaj tesisi ve lavvar tesisi çalıştırma ve yer altı üretim işçiliği gibi bazı üretimle ilgili işler yüklenici personeli tarafından yapılmaktadır. TPAO'da arama ve üretim alanı ile ilgili hizmet alımı gerçekleştirilmiştir. KİT'lerde üçüncü kişilerden hizmet satın alınmasında, İş Kanunu'ndan doğan ve yüklenici tarafından ödenmesi esas olmakla birlikte, KİT'lerin de müteselsil sorumlu bulunduğu bazı mali hakları dava konusu yapılmakta ve bunlar kuruluşlarca ödenmek zorunda kalmaktadır.

Ayrıca, 4857 sayılı Kanun'un 2 nci maddesinde yer alan "İşletmenin ve işin gereği ile teknolojik nedenlerle uzmanlık gerektiren işler dışında asıl iş bölünerek alt işverenlere verilemez." hükmü gereğince dava konusu edilebilmektedir.

KİT'ler içinde en büyük alımı gerçekleştiren ilk 25 kuruluşun 2012 yılı alımlarına bakıldığında, 34,2 milyar TL ile BOTAŞ ilk sırada, sektör içi alımlar dahil 16 milyar TL ile TEDAŞ ikinci sırada yer almıştır.

Tarım sektöründe faaliyet gösteren tek kuruluş olan TİGEM'in 2012 yılında gerçekleşen alımlar toplamı önceki yıla göre % 21 oranında artarak 178 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Bu tutarın 169 bin TL'si de yurt dışı alımlara aittir. Esas üretim ve yardımcı ilk madde alımlarının düşük oranda kalması, teşekkülün kendi üretimi olan tohumluk ve damızlık gibi ilk maddeleri piyasadan alım yapmadan üretimde kullanmasından ileri gelmektedir. Kuruluşun 71 milyon TL tutarında da hizmet alımı bulunmaktadır.

Sanayi sektörü alımları önceki yıla göre %16,6 oranında artarak 30,2 milyar TL olmuştur. Sektör alımlarının 420 milyon TL'si dış alımlara aittir. Tüm alımların %5,6'sı madencilik, %13,1'i imalat ve %81,3'ü enerji sektöründe gerçekleşmiştir. Sektörün 2012 yılı hizmet alımları ise %20,1 oranında artarak 1,9 milyar TL'ye ulaşmıştır.

Madencilik sektörü alımları önceki yıla göre %12,1 oranında azalarak 1,7 milyar TL seviyesine gerilemiştir. Sektör alımlarındaki azalışın %81'i TPAO alımlarındaki azalıştan kaynaklanmıştır.

Madencilik sektöründeki alımların; %56'sı TKİ, %30,8'i TPAO, %8'i Eti Maden İşletmeleri, %5,2'si TTK tarafından gerçekleştirilmiştir.

2012 yılında TKİ alımları önceki döneme göre %3,7 oranında azalarak 953,2 milyon TL tutarında gerçekleşmiştir. Toplam alım tutarının 268,2 milyon TL'si ilk madde malzeme, 685 milyon TL'si ticari kömür alımıdır. Satın alınan kömürün 4 milyon tonu rodövans

sözleşmeleri kapsamında alınan kömür, 1,1 milyon tonu Bakanlar Kurulu Kararı uyarınca fakir ailelere dağıtılmak üzere alınan kömür, 51,5 bin tonu ise diğer kömür alımlarıdır. TPAO'nun 2012 yılındaki alımları önceki yıla göre %26,7 oranında azalarak 525 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Alımların azalması, ilk madde malzeme alımlarının azalmasından kaynaklanmıştır. Toplam alımların %66'si ham petrol alımlarına aittir.

İmalat sektörü alımları, 2012 yılında %8 oranında artarak 4 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. İmalat sektöründeki alımların %48,2'sini T. Şeker Fabrikaları AŞ, %9'unu MKE, %21,7'sini ÇAY-KUR, %11,9'unu EBK ve kalan %9,2'sini diğer kuruluşlar gerçekleştirmiştir. 2012 yılında %3,3 oranında artarak 1,9 milyar TL'ye yükselen T. Şeker Fabrikaları AŞ alımlarının %80'i pancar alımlarından oluşmuştur.

Enerji sektörü alımları, 2012 yılında 38,2 milyar TL olarak gerçekleşmiş olup; 13,6 milyar TL tutarındaki sektör içi alımların düşülmesinden sonra 24,6 milyar TL olmuştur. Sektörde TEİAŞ'ın dışındaki tüm kuruluşların alımları artmış olup, alımlar içinde elektrik enerjisi, yakıt ve yardımcı yakıt alımları önemli yer tutmaktadır.

2012 yılında EÜAŞ'da üretilen 1,3 milyar TL tutarındaki elektrik enerjisi TETAŞ'a, EÜAŞ ve portföy şirketleri ile TETAŞ'dan 12,3 milyar TL'lik enerji TEDAŞ'a satılmıştır. Sektör içindeki kuruluşların birbirinden olan alımları; 2011 yılında 10,6 milyar TL, 2012 yılında 13,6 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Söz konusu sektör içi alımlar, sektörün net alımlarının görülebilmesi için toplam alımlardan düşülmüştür.

Hizmet sektörü alımları 2012 yılında önceki yıla göre %25,6 oranında artarak 41,1 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Bu tutarın %83'ü oranında 34,2 milyar TL'si dış alımlara aittir. Hizmet sektörü alımlarının %85,2'si ulaştırma-haberleşme, %14,8'i ticaret ve 6,3 milyon TL'si diğer hizmetler sektöründe gerçekleşmiştir.

Ulaştırma-haberleşme sektörü alımları 2012 yılında %25,1 oranında 7 milyar TL artarak 35 milyar TL'ye ulaşmıştır. Ulaştırma-haberleşme sektörü alımlarının artışında; sektörün %98'ini gerçekleştiren BOTAŞ alımları etkili olmuştur. BOTAŞ alımların tamamına yakını yurt dışından alınan doğal gaz tutarına aittir. 2011 yılında 27 milyar TL olarak gerçekleşen doğal gaz alımları 2012 yılında 34 milyar TL olarak gerçekleşmiş ve bu artış hem KİT alımlarının hem de ulaştırma-haberleşme sektör alımlarının artmasına neden olmuştur.

Ticaret sektörü alımları 2012 yılında %28,4 oranında artarak 6,1 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Sektör alımlarının artmasında; TPPD AŞ alımlarının artması etkili olmuştur. Ticaret sektöründeki alımların %20,5'i TMO, %24,9'u DMO, %26'sı Başkent Doğalgaz AŞ ve %28,6'sı TP Petrol Dağıtım AŞ tarafından gerçekleştirilmiştir. TPPD AŞ, EPDK mevzuatı çerçevesinde satın aldığı akaryakıtı aynı mevzuat çerçevesinde dağıtarak, faaliyet sahasındaki müşteri ve bayilere satış hizmeti vermektedir. Şirketin 1.739 milyon TL olan alımlarının %98'i akaryakıt alımına aittir. Geçen yıla göre akaryakıt alımı %106 oranında artmıştır.

2012 yılında mali kuruluşların alımları %42,8 oranında artarak 217 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Alımların %96,4'ü bankaların, kalan %3,6'sını bankaların mali sektörde faaliyet gösteren bağlı şirketlerinin alımlarından oluşmuştur. Alımların artmasında Eximbank, İller Bankası ve T.C. Ziraat Bankası AŞ'nin alımlarının artışı etkili olmuştur. Bankaların alımları; genel olarak kırtasiye ve bilgisayar sarf malzemesi alımlarından oluşmaktadır.

2- Üretim:

Bu bölümde KİT üretimleri; tarım sektörü, sanayi sektörü, hizmetler sektörü ve mali kuruluşlar başlıkları altında incelenmiştir.

a) İşletmeciler kuruluşları:

aa) Tarım sektörü:

KİT'lerin başlıca tarımsal mallar üretimi 46 sayılı çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge: 46 - KİT'lerin başlıca tarımsal ve hayvansal ürün üretimi

Ürün cinsi	Birim	2008	2009	2010	2011	2012	2011'e göre fark		2012 yılı Türkiye üretimi içindeki KİT payı %
							Miktar	%	
Buğday	Bin ton	132	179	219	278	260	(18)	(6,5)	1,54
Arpa	Bin ton	13	26	19	26	17	(9)	(34,6)	0,26
Silaj mısır (yem)	Bin ton	118	114	108	118	116	(2)	(1,7)	0,77
Yonca (kuru ot)	Bin ton	19	20	20	20	20	-	-	-
Buzağı	Baş	7.207	7.336	8.128	6.044	9.260	3.216	53	-
Kuzu	Baş	57.929	74.118	60.068	54.061	55.655	1.594	3	-
Tay	Baş	292	290	316	299	297	(2)	(0,7)	-

KİT'ler içinde esas faaliyet alanı tarım olan ve tarım sektöründe tek KİT durumunda bulunan TİGEM, Türkiye'nin bitkisel ve hayvansal üretimini artırmak, çeşitlendirmek ve ürün kalitesini iyileştirmek amacıyla yetiştirdiği tohumluk, fidan, fide ve benzerleri ile ürettiği damızlık hayvan ve spermaları yetiştiricilere intikal ettirmek, tarım teknolojisi, girdi kullanımı ve ıslahı konularında öncülük ve öğreticilik yapmaktadır. TİGEM bu faaliyetleri sırasında tarımsal üretimde de bulunmaktadır.

TİGEM, 36'sı tarımsal üretim yapan 37 işletmeye sahiptir. Tarımsal faaliyette bulunmayan Merkez İmalat ve İkmal İşletmesi makine tamir ve yedek parça imali konularında çalışmaktadır.

Yapısal sorunları nedeniyle kârlı ve verimli olarak çalıştırılmayan tarım işletmelerinin tasfiye edilerek, işletme hakkının TİGEM'in amaç ve faaliyetleri doğrultusunda kullanılmak üzere devri veya kiralanması hususunda 04.07.2003 tarih ve 2003/T-13 sayılı YPK kararı alınmıştır. 2012 yılı itibarıyla söz konusu 36 adet tarım işletmesinden, 16 adedi uzun süreli kiralama, 1 adedi kısmi kiralama ve 2 adedi de iştirak şeklinde olup, TİGEM kısmi kiralama yapılmış tarım işletmesi ile birlikte 18 adet tarım işletmesinde üretim faaliyetlerini sürdürmüştür.

2012 yılı toplam buğday üretimi önceki yıla göre % 6,4 oranında azalarak 260 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Son beş yıllık dönemde TİGEM'in hasat edilen alan ortalaması 754.184 dekar, üretim ortalaması 214 bin ton ve verim ortalaması 283 kg/da olmuştur. En düşük verim 2010 yılında 255 kg/da, en yüksek verim ise 2009 yılında 344,7 kg/da olarak gerçekleşmiştir. 2008 yılına göre verim % 9 oranında artarken, geçen yıla göre değişmemiştir.

Teşekküle bağlı işletmelerde önceki yıllarda buğday ekilişleri kuru tarım alanlarında yapıldığından, üretim ve verimlilik de büyük oranda yağmur şartlarına bağlı iken, son yıllarda teşekkül genelinde yapılan sulama yatırımları ile bu durum değişmiştir.

Dünya’da geçen yıla göre buğday üretimi % 6 oranında azalarak 655,6 milyon tona, Türkiye’de ise % 17,6 oranında azalarak 15,5 milyon tona düşmüştür. 2012 yılı dünya buğday üretiminde Türkiye’nin payı % 2,4, TİGEM’in payı ise % 0,04 olarak gerçekleşmiştir. TİGEM’in ürettiği buğday tohumunun tamamının çiftçiler tarafından tohumluk olarak kullanılabilmesi halinde, Türkiye’nin toplam buğday üretimine olumlu katkı sağlayacaktır. Bu yönde alınan tedbir ve verilen teşvikler henüz tam amacına ulaşmış değildir. 2012 yılında dünyada ortalama buğday üretiminde verim 304 kg/da iken Türkiye’de verim ortalaması 199 kg/da olarak gerçekleşmiştir. TİGEM’in 2009 yılında 344,7 kg/da olan buğday verimi dünya ortalamasının üstünde gerçekleşirken, 2008 ve 2010 yıllarında iklim şartlarına bağlı olarak TİGEM ortalamasında önemli bir düşme meydana gelmiştir. Türkiye’de ortalama buğday üretim verimliliğinin TİGEM ortalaması düzeyine yükseltilebilmesi durumunda, Türkiye’nin yıllık toplam buğday üretiminin 6-7 milyon ton daha artırılması mümkün görülmektedir.

2012 yılında arpa üretimi geçen yıla göre % 35 oranında azalarak 16.630 ton olarak gerçekleşmiştir. Türkiye’nin yıllık 250 bin ton arpa tohumluğuna ihtiyacı bulunmaktadır. Ancak TİGEM’in üretimi bu ihtiyacı karşılamaya kâfi gelmemektedir. Arpa, yem ve bira sanayinin önemli bir ham maddesidir. Bu sebeple söz konusu sanayinin talep ettiği kalite ve özelliğe sahip üretimin yapılabilmesi için mutlaka nitelikli tohumluk kullanılması gerekli görülmektedir.

Türkiye’de hayvancılığın gelişmesi, alınacak birçok mali ve teknik tedbirin yanı sıra üstün nitelikli damızlık temini ile yakından ilgilidir. TİGEM hayvancılık yaparak et ve süt üreten bir kuruluştan ziyade hayvan üretiminde girdi olarak kullanılan damızlık üretimi yapmaktadır. Türkiye hayvancılığının gelişmesinde TİGEM tarafından yetiştirilen damızlıkların önemi büyüktür.

2012 yılı sonu itibarıyla TİGEM’e bağlı 18 işletmede hayvancılıkla ilgili faaliyetler sürdürülmüştür. Bu işletmelerin 14’ünde sığırcılık, 9’unda koyunculuk, 1’inde keçicilik, 2’sinde kangal köpekçiliği, 2’sinde ceylan yetiştiriciliği faaliyetleri yapılmaktadır.

2012 yılında önceki yıla göre buzağı üretimi %53, kuzu üretimi ise %3 oranında artarken, tay üretimi %2 oranında azalmıştır.

ab) Sanayi sektörü:

(1) Madencilik:

KİT’lerin birincil enerji kaynakları ve metal dışı maden üretimi 47 sayılı çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge: 47 -KİT'lerin başlıca birincil enerji kaynakları ve metal dışı maden üretimi

Ürün cinsi	Birim	2008	2009	2010	2011	2012	2011'e göre fark		2012 yılı Türkiye üretimi içindeki KİT payı %
							Miktar	%	
1)Birincil enerji kaynakları									
Taşkömürü (tüvenan)	Bin ton	2.336	2.833	2.727	2.607	2.441	(166)	(6,4)	76
Linyit kömürü (tüvenan)	Bin ton	39.284	36.070	33.128	36.217	35.757	(460)	(1,3)	46
Ham petrol	Bin ton	1.518	1.800	1.863	1.780	1.710	(70)	(3,9)	72
Doğal gaz	Milyon Sm ³	496	277	261	318	340	22	7	51
2)Metal dışı madenler (konsantre):									
Tinkal	Bin ton	972	791	1.045	740	666	(74)	(10,0)	100
Üleksit	Bin ton	116	55	105	168	176	8	5	100
Kolemanit	Bin ton	1.268	1.119	1.219	1.213	1.345	132	11	100

Dünya fosil yakıt rezervinin, petrol eşdeğeri olarak %74'ünü kömür, %13'ünü petrol ve %13'ünü doğal gaz oluşturmaktadır. 2012 yılı itibarıyla Türkiye'de toplam 13,5 milyar ton toplam kömür rezervinin, 12,2 milyar tonu linyit, 1,3 milyar tonu ise taşkömürüdür. Dünya birincil enerji tüketimine türler bazında dağılımına bakıldığında; %37 ile petrol, %27 ile kömür, %24 ile doğal gaz, %6 ile hidro-elektrik ve %6 ile nükleer yer almaktadır.

TKİ 2012 yılında üretim faaliyetlerini 4 müessese ve 4 işletmesinde sürdürmüş olup, tüvenan (işlenmemiş) linyit kömürü üretimi 36,4 milyon ton, satılabilir linyit kömürü üretimi ise 29,1 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. TKİ'nin satılabilir kömür üretiminin yaklaşık %77'lik bölümü termik santrallerin kömür talebinin karşılanmasında kullanılmış iken %23'lük bölümü piyasanın ihtiyacının karşılanmasında kullanılmıştır.

TTK 2012 yılında üretim faaliyetlerini 5 müessesesinde sürdürmüş ve 2011 yılına göre tüvenan taş kömürü üretimi %7,7 oranında azalma ile 2,4 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Üretimin son iki senedir program hedeflerinden %25-%28 oranlarında düşük gerçekleşmesinde, müesseselerde yaşanan grizu kazası, degaj olayları ve ocak yangınları gibi olumsuzlukların yanı sıra, üretimin tamamen insan gücüne dayalı olmasına rağmen iş gücü yetersizliği etken olmuştur. 2012 yılındaki satılabilir taşkömürü üretimi ise 2011 yılına göre %6,3 oranında azalarak 1,5 milyon tona gerilemiştir.

2012 yılında Türkiye toplam tüvenan kömür üretimi, linyit ve taşkömürü olarak 81,3 milyon ton olurken, bunun 78 milyon tonu linyit, 3,2 milyon tonu da taşkömürü üretimine aittir. 2012 yılında Türkiye genelindeki linyit kömürü üretiminin %46'sı TKİ, taşkömürü üretiminin %76'sı TTK, ham petrol üretiminin %73'ü ve doğal gaz üretiminin %51'i TPAO tarafından gerçekleştirilmiştir.

TPAO'nun ham petrol üretimi, 2012 yılında önceki yıla göre %4 oranında azalarak 1,7 milyon ton olarak gerçekleşirken, doğal gaz üretimi %6 oranında artarak 340 milyon Sm³ olmuştur.

Türkiye dünya bor rezervinin %72'sine yakın bir kısmına sahiptir. Dünya ekonomisindeki ve hedef pazarların ekonomik büyümesindeki yavaşlama/küçülme nedeniyle

2012 yılında dünya bor pazarında talep daralması yaşanmış ve dolayısıyla bor tüketimi %12 oranında azalarak yaklaşık 3,8 milyon ton (tüvenan bazda) seviyesine gerilemiştir. 2000’li yılların başında dünya bor talebinin %31’ini karşılayan Türkiye 2012 yılında pazar payını %46’ya çıkarmış olup 2005 yılından bu yana sektörde dünya liderliğini korumaktadır. Eti Maden İşletmeleri bor madeni üretiminde Türkiye’de tekel konumundadır. Eti Maden İşletmeleri bor satışında da dünya lideri olup, satışlarının %97 oranındaki bölümü yurt dışına yapılmıştır. 2012 yılı bor mineralleri üretimlerine bakıldığında geçen yıla göre kolemanit üretimi %11 oranında, üleksit üretimi %5 oranında artarken, tinkal üretimi %10 oranında azalmıştır.

2) İmalat sanayii sektörü:

KİT’lerin başlıca tüketim malları, ara mallar ve yatırım malları üretimi 48 sayılı çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge: 48 – KİT’lerin başlıca tüketim malları, ara malları ve yatırım malları üretimi

Ürün cinsi	Birim	2008	2009	2010	2011	2012	2011’e göre fark		2012 yılı Türkiye üretimi içindeki KİT payı %
							Miktar	%	
1-Tüketim malları:									
a)Gıda maddeleri:									
-Et ve et ürünleri									
Kırmızı et (gövde)	Ton	5.459	14.284	29.561	20.251	26.364	6.113	30,2	2,9
Kanatlı (beyaz) et	Ton	1.681	4.889	3.828	2.973	254	(2.719)	(91,5)	0,02
-Süt:									
Küçükbaş (koyun)	Ton	3.422	3.209	3.426	2.903	2.812	(91)	(3,1)	0,3
Büyükbaş (inek)	Ton	42.191	40.623	43.650	34.454	43.474	9.020	26,2	0,3
-Çay (paketli)	Ton	111.462	106.908	123.155	106.774	120.460	13.686	12,8	53,8
-Şeker	Bin ton	1.161	1.370	1.260	1.215	1.170	(45)	(3,7)	51,5
b)İçki ve tütün ürün.									
-Sigara	Milyon paket	12.536	-	-	-	-	-	-	-
c)Dokuma ve giyim:									
-Halı	m ²	13.632	6.159	2.818	-	-	-	-	-
d)Diğer									
-Gaz maskesi	Adet	12.639	12.942	13.682	8.354	18.133	9.779	117,1	100
-Kiremit	Bin adet	1.260	2.015	2.559	1.201	1.430	229	19,1	-
2-Ara mallar:									
-İspirto (alkol)	Bin lt	6.393	4.800	6.560	5.190	5.200	10	0,2	-
-Morfin hidrat	Ton	120	126	114	123	123		0,0	100
-Boraks (DH:dekahidrat)	Bin ton	132	88	147	179	200	21	11,7	100
-Borik asit	Ton	218	185	215	326	370	44	13,5	100
-Boraks (PH:pentahidrat)	Bin ton	630	491	700	845	856	11	1,3	100
-Karboksümetil selüloz	Ton	2.559	3.009	2.744	1.442		(1.442)	(100)	-
3-Yatırım malları:									
a)Madeni eşya:									
-Metal yapı malzemesi	Ton	2.067	1.891	1.497	1.668	1.433	(235)	(14,1)	-
b)Meslek, bilim, ölçü kontrol ve optik donatımı:									
-Kesici	Adet	90	180	302	71	12	(59)	(83,1)	-
-Ayırıcı	Adet	49	73	340	3	4	1	33	-
c)Demir yolu taşıtları:									
-Lokomotif	Adet	38	15		1	5	4		-
-Yolcu vagonu	Adet	72	87	40	153	120	(33)	(21,6)	100
-Yük vagonu	Adet	853	847	702	829	873	44	5	100

Kırmızı ve beyaz et üretimi EBK'nın faaliyetleri içerisinde yer almaktadır. EBK 2011 yılında faaliyetlerini; büyükbaş ve küçükbaş hayvan kesiminin yapıldığı 8 adet kırmızı et kombinasyonu ve kanatlı hayvanların kesiminin yapıldığı 1 adet kombinada sürdürmüştür. Söz konusu kombinelerde üretim kapasiteleri kırmızı et için 146,5 bin ton/yıl, kümes hayvanları için 13,2 bin ton/yıldır. 2012 yılında geçen yıla göre %30,2 oranında azalma ile 26,4 bin ton kırmızı et üretilirken, beyaz et üretimi %91,5 oranında azalmış, kapasite kullanımını kırmızı et üretiminde %18, kanatlı et üretiminde %2 olmuştur. Beyaz et üretimindeki azalışta, EBK'nın Sincan Kombinasyonunda beyaz et üretiminden çekilmesi etkili olmuştur.

KİT'lerde çay üretimi; 2012 yılında 46 adet tasnifli dökme kuru çay ve 3 adet paketleme fabrikasına sahip Çay-Kur tarafından gerçekleştirilmiştir. Toplam kapasitesi 7.100 ton/gün olan tasnifli kuru çay fabrikalarının 33'ü Rize, 8'i Trabzon, 4'ü Artvin ve 1'i de Giresun ili sınırları içindedir. Paketleme fabrikaları ise Rize, İstanbul ve Ankara'dadır. 2012 yılında Çay-Kur tarafından 655 bin ton yaş çay alımı yapılmış, 46 adet çay fabrikasında işlenerek geçen yıla göre %7 oranında artış ile 124,3 bin ton tasnifli siyah-yeşil çay ve geçen yıla göre %12,8 oranında artışla 120,4 bin ton paketlenmiş çay üretilmiştir.

T. Şeker Fabrikaları AŞ 2012 yılı faaliyetlerini; 25 şeker fabrikası, 4 alkol fabrikası, 5 makine fabrikası, Ankara Elektromekanik Aygıtlar Fabrikası ve Tohum İşleme Fabrikası ile gerçekleştirmiştir.

Türkiye'de pancar şekeri üretimi, T. Şeker Fabrikaları AŞ'ye ait 25 adet ve özel sektöre ait 8 adet olmak üzere toplam 33 fabrikada yapılmaktadır. Türkiye'de kurulu şeker üretim kapasitesi 4,1 milyon ton/yıl olup, bunun; 3,1 milyon tonu pancar şekeri, 990 bin tonu nişasta bazlı şeker üreten tesislere aittir. Sektördeki pancar şekeri kurulu kapasitesi 2008-2012 döneminde 3,1 milyon ton değerinde sabit kalmıştır. Türkiye şeker üretimi 2012 yılında geçen yıla göre %0,3 oranında artarken, Türkiye üretiminin %51'ini oluşturan T. Şeker Fabrikaları'nın üretimi %3,7 oranında azalma göstermiştir.

2012 yılında göre şeker birim maliyetinin yaklaşık %52'sini hammadde pancar gideri oluşturmuştur. Pancar fiyatı ile pancarda bulunan şeker miktarı maliyetleri önemli ölçüde etkilemektedir. Fabrikaların pancardaki şekerlere göre ortalama verimleri önceki yıla göre 2012 yılında; %14,2'den %14,4'e, beyaz şekerlere göre ise %85,1'den %85,7'ye yükselmiştir.

2008 yılında gerçekleştirilen özelleştirmeden sonra sigara üretimi yapan KİT kalmamıştır.

Halıcılık alanında faaliyet gösteren Sümerhalı AŞ'nin tüzel kişiliği, 2009 yılında Sümer Holding AŞ ile birleştirilmek suretiyle sona erdirilmiştir. Sümer Holding AŞ'nin özelleştirme çalışmaları çerçevesinde herhangi bir üretim tesisi kalmamakla birlikte, Sümer Halı AŞ'den katılım tarihi itibarıyla devir alınan 62.789 m² halı-kilim stoklarının (28.07.2009 ile 31.12.2012 tarihleri arasında) %44,5'i oranında 27.977 m² si satılarak 2013 yılına 34.812 m² halı devredilmiştir.

MKE, Milli Savunma Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığının taleplerini karşılamakta olup, 2012 yılında kapasite kullanım oranı %60 olarak gerçekleşmiştir.

Perlitli beton kiremit üretimi yapan Doğusan Boru San. ve Tic. AŞ tarafından 2012 yılında önceki yıla göre %19,1 oranında artış ve %9,5 kapasite oranı ile 1.430 bin adet kiremit

üretilmiştir. Şirketin özelleştirilmesine ilişkin 21.09.2012 tarihinde 4. kez ihaleye çıkılmış olup, üç firma teklif vermiş, iki firma ihaleden çekilmiş, bir firma teminatını yakarak alımdan vazgeçmiştir.

Ara malı olarak kullanılmak üzere alkol (ispirto) üretimi Türkiye Şeker Fabrikaları AŞ tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu kuruluşa bağlı Erzurum, Eskişehir, Malatya ve Turhal şeker fabrikaları bünyesinde alkol fabrikaları bulunmaktadır. Alkol üretimi, şeker üretim sürecinin son aşamasında elde edilen melastan gerçekleştirilmektedir. Melasın bünyesinde bulunan yaklaşık %50 oranındaki şeker teknolojik olarak geri kazanılmadığı için melas şurubu alkol, yem ve maya üretiminde kullanılmaktadır. Fabrikaların yıllık alkol üretim kapasitesi 57,6 milyon litredir. Talep azlığı ve diğer 3 fabrikanın çevre sorunları nedeniyle üretimin tamamı Eskişehir fabrikasında gerçekleştirilmiştir. 2012 yılında alkol üretimi geçen yıla göre %0,2 oranında artarak 5,2 milyon litre olarak gerçekleşmiş, kapasite kullanım oranı %9 olmuştur.

Morfin, TMO'nun 20.000 ton çizilmemiş haşhaş kapsülü işleme kapasitesine sahip Bolvadin Afyon Alkoloidleri fabrikasında üretilmektedir. İşlenen haşhaş kapsülünün %0,5 oranında morfin ihtiva ettiği dikkate alındığında morfin üretim kapasitesi 90 ton'dur. Türkiye'de tekel konumunda olan fabrikanın 2012 yılı morfin hidrat üretimi 123 ton olup geçen yıla aynı oranda kalmıştır. Kapasite kullanım oranı kapsüle göre %131, morfine göre %127 oranında olmuştur.

Boraks ve borik asit üretimi Eti Maden İşletmeleri tarafından gerçekleştirilmektedir. 2012 yılında, geçen yıla göre boraks (DH:dekahidrat) üretimi %11,7 oranında, borik asit üretimi %13,5 oranında, boraks (PH:pentahidrat) üretimi ise %1,3 oranında artmıştır.

Deterjan, tutkal, tekstil, kağıt-karton, sabun, boya, seramik, gıda, ilaç kozmetik, petrol sondajı ve çimento sanayinde kullanılan ve piyasada CMC (karboksimetil selüloz) olarak adlandırılan, ara malı niteliğinde bir kimyasal madde üretimi yapmakta olan Acıpayam Selüloz Sanayi ve Ticaret AŞ 24.01.2012 tarihinde özelleştirilmiştir.

Şeker Fabrikaları AŞ'nin Afyon, Ankara, Eskişehir, Erzincan ve Turhal'da olmak üzere 5 adet makine fabrikası ile Ankara'da bir adet Elektromekanik aygıtlar fabrikası bulunmaktadır. 2012 yılında önceki yıla göre %14,1 oranında azalarak toplam 1.433 ton çelik konstrüksiyon imal edilmiştir.

Makine fabrikalarında şeker fabrikalarının gereksinimi olan yatırım malı ve yedek parçalar üretilmekte, ayrıca bazı kurum ve kuruluşların talepleri karşılanmaktadır. Makine fabrikalarında işçilik giderlerinin yüksekliği, imalat tezgâhlarının teknolojik gelişmelere ayak uyduramaması, yenileme yatırımlarının zamanında yapılmaması maliyetlerin yükselmesine neden olmakta, piyasayla rekabet imkânı güçleşmektedir.

TEMSAN'ın Ankara'da Orta ve Yüksek Gerilim Kesici ve Ayırıcı Fabrikası ve Diyarbakır'da Su Türbini ve Jeneratör Fabrikası olmak üzere iki fabrikası bulunmaktadır. Elektrik üretim ve dağıtımında kullanılan kesici ve ayırıcılar, su türbini, jeneratör, elektrik motoru gibi imalatlar ve ayrıca hidroelektrik santraller kurmakta ve işletmektedir. 2012 yılında %0,4 kapasite kullanım oranı ile 12 adet kesici, %0,2 kapasite kullanım oranı ile 4 adet ayırıcı üretimi gerçekleştirilmiş olup, 2011 yılına göre %63 oranında üretim düşüşü meydana gelmiştir.

TCDD'nin bağlı ortaklıkları olan TÜDEMSAŞ yük vagonu yapımı ve onarımı, TÜLOMSAŞ lokomotif ve yük vagonu yapımı ile bakım ve onarımı, TÜVASAŞ yolcu vagonu yapım ve onarımı alanlarında faaliyet göstermektedir. 2012 yılında 5 adet lokomotif üretimi gerçekleştirilmiş olup, TÜLOMSAŞ tarafından 393 adet, TÜDEMSAŞ tarafından 480 adet yük vagonu, TÜVASAŞ tarafından 120 adet yolcu vagonu imal edilmiştir.

3) Enerji (ikincil enerji) sektörü:

KİT'lerin ikincil enerji kaynağı üretimi 49 sayılı çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge: 49 -İkincil enerji kaynakları

İkincil enerji	Birim	2008	2009	2010	2011	2012	2011'e göre fark		2012 yılı Türkiye Üretimi içindeki KİT payı %
							Miktar	%	
Elektrik (brüt)	GWh	97.717	89.454	95.532	92.351	90.823	(1.528)	(1,6)	37,9

Türkiye'nin 2012 yılı elektrik enerjisi kurulu gücü 2011 yılına göre %7,8 oranında artarak 57.059 MW olarak gerçekleşmiş olup, bunun %44,3'ü oranında 25.304 MW'ı EÜAŞ ve bağlı ortaklıklarına aittir. EÜAŞ kurulu gücünün %52'si (13.077 MW) termik, %48'i (12.227 MW) hidroelektrik santrallere aittir. 13.077 MW olan EÜAŞ termik kurulu gücünün 7.761 MW ile %59,4'ünü kömür yakıtlı santraller, 4.935 MW ile %37,7'sini doğal gaz yakıtlı santraller, 381 MW ile %2,9'unu sıvı yakıtlı santraller oluşturmaktadır.

EÜAŞ bünyesindeki santrallerde 2012 yılında elektrik üretimi %1,6 oranında azalma ile brüt 90.823 GWh olmuştur. 2012 yılı EÜAŞ toplam brüt elektrik üretiminin 38.311 GWh'si (%42,2) hidroelektrik, 52.512 GWh'si (%57,8) de termik santrallerden gerçekleştirilmiştir. EÜAŞ yapmış olduğu brüt 90.823 GWh'lik bu üretimle Türkiye'de üretilen brüt 239.497 GWh'lik toplam elektrik enerjisinin %37,9'unu karşılamıştır. Türkiye'de üretilen elektrik enerjisinin %62,1'i ise; 3.019 MW kurulu güce sahip otoprodüktörler, 6.102 MW kurulu güce sahip "Yap-İşlet Santralleri", 2.420 MW kurulu güce sahip "Yap-İşlet-Devret Santralleri", 16.473 MW kurulu güce sahip serbest üretim şirketleri ve 748 MW kurulu güce sahip işletme hakkı gerçek ve tüzel kişilere devredilenler tarafından üretilmiştir. 2012 yılı Türkiye üretiminin kuruluşlara dağılımında; %37,9'u EÜAŞ'a, %30,9'u serbest üretim şirketlerine, %18'i yap-işlet, %5,9'u yap-işlet-devret modeliyle çalışan üreticilere, %5,3'ü otoprodüktörlere, %1,9'u işletme hakkı devredilen santrallere aittir.

ac) Hizmetler sektörü:

(1) Ulaştırma-haberleşme:

KİT'lerin ulaştırma ve haberleşme sektöründeki başlıca üretimleri 50 sayılı çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge: 50 –KİT’lerin başlıca ulaştırma ve haberleşme hizmetleri üretimi

Ulaştırma ve haberleşme hizmetleri	Birim	2008	2009	2010	2011	2012	2011'e göre fark		2012 yılı Türkiye üretimi içindeki KİT payı %
							Miktar	%	
1-Ulaştırma hizmetleri:									
a)Demir yolu:									
-Yolcu taşıma	Milyon yol. km	5.097	5.374	5.491	5.882	4.598	(1.284)	(21,8)	100
-Yük taşıma	Milyon ton km	10.553	10.164	11.300	11.303	11.223	(80)	(0,7)	100
b)Deniz yolu:									
-Gemi kurtarma	Adet	24	15	18	12	13	1	8	-
c)Petrol ve doğal gaz taşıma									
-Doğal gaz	Milyon Sm ³	37.225	35.998	38.187	43.828	46.773	2.945	7	100
-Ham petrol (boru hattı)	Milyon ton/yıl	23,3	27,8	24,9	26,9	23,9	(3)	(11,2)	100
2-Haberleşme hizmetleri:									
a)Posta hizmetleri:									
-Mektup (1)	Milyon adet	1.189	1.090	1.034	1.009	1.019	10	1	100
-Kargo/APG/KKTG/Kurye(2)	Milyon adet	2,4	10,9	16	36	39	3	8	-
-Havale+çek	Milyon adet	31,7	35,3	37,3	39,9	55,0	15	38	-
b)Telekomünikasyon hizmetleri:									
-Telgraf	Bin adet	1.061	1.142	973	727	846	119	16	100
-Kablo-TV abonesi	Bin adet	1.133	1.141	1.230	1.261	1.250	(11)	(0,9)	100

(1) 2008-2010 değerlerine acele posta gönderileri dahildir.

(2) 2008-2010 değerleri sadece koli ile ilgilidir.

2011/2012 yılı değerlerine acele posta gönderisi, kapıdan kapıya teslim gönderisi, koli ve kurye dahildir.

Ulaştırma sektöründe demiryolu taşımacılığı Türkiye’de tekel olan TCDD tarafından gerçekleştirilmektedir. 2012 yılında demiryolu ile 70,2 milyon kişi taşınmış ve bu yolcuların taşındığı mesafe (yolcu x km) 4,6 milyar yolcu/km olmuştur. Yolcuların %72 oranında 50,4 milyon kişisi banliyö, %28 oranında 19,9 milyon kişisi ana hat yolcusudur. 2012 yılında geçen yıla göre, ana hat yolcu taşımalarında %24 oranında, banliyö yolcu taşımalarında %15 oranında azalma; yolcu sayısı ile taşınan mesafenin çarpımı ile oluşan yolcu/km bazında ise ana hatlarda %25 oranında, banliyölerde %15 oranında azalma meydana gelmiştir. Yolcu kaybının oluşmasında çeşitli anahat trenlerinin yol yapım ve onarım çalışmaları nedeniyle kapatılmasının önemli etkisi bulunmaktadır.

Kıyı Emniyeti ve Gemi Kurtarma İşletmeleri 2012 yılında 447 adet fener, 11 adet sis düdüğü, 93 adet ışıklı-ışsızsız şamandıra, 21 adet racon, 7 adet alamet bıkın ile kıyı emniyeti hizmetini, 16 adet kurtarma gemisi, 3 adet yangın söndürme römorkörü ve 16 adet tahlisiye (can kurtarma) botu ile kurtarma hizmetlerini yürütmüş, 13 adet gemiye kurtarma yardımı hizmeti vermiştir. 2012 yılında kılavuzluk hizmeti verilen toplam gemi sayısı 43.567 adet olmuştur.

BOTAŞ, yerli ve yabancı menşeli ham petrolün borularla taşınması yanında, sıvılaştırılmış doğal gaz ve boru gazının satın alınması, yurt içinde taşınması ve ana

müşterilere satılması faaliyetlerini yerine getirmektedir. 2012 yılında taşınan doğal gaz miktarı 2011 yılına göre %7 oranında artış ile son beş yılın en yüksek değeri olarak 46.773 milyon Sm³'e (1 standart metreküp: Sm³ doğal gaz, 15 santigrat derece ve 1,01325 bar mutlak basınçtaki 1 m³ doğal gaz hacmine eşittir) yükselmiş, taşınan ham petrol miktarı ise geçen yıla göre %11 oranında azalarak 23,9 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. BOTAŞ faaliyetlerini doğal gaz taşımacılığı üzerine yoğunlaştırmış olup, ham petrol taşıma faaliyetlerinde önemli bir gelişme kaydedilmemiştir.

Haberleşme sektöründe posta hizmetleri, PTT tarafından yürütülmektedir. Gerek elektronik postanın, gerekse özel kargo ve koli şirketleri ile bankacılık hizmetlerinin gelişmesi, posta hizmetlerinde ana hizmet gurubu olarak kabul edilen mektup postası, koli, havale ve çek hizmetlerinin rekabet ortamına girmesine neden olmuştur. Telgraf hizmetleri ise teknolojik ve ekonomik önemini büyük ölçüde yitirerek en düşük seviyeye inmiştir. Acele posta gönderileri istikrarlı bir şekilde artmaktadır. PTT hizmetlerinin 2005 yılından itibaren merkezi bir yapıda, tek bir kayıt sistemi üzerinden otomasyon ortamında tüm PTT merkezlerinde verilmeye başlanması sonucu havale ve çek işlemleri ile banka kredi kartı, elektrik ve su parası tahsilatında önemli bir gelişme sağlanmıştır. 2012 yılında havale ve çek işlemleri, önceki yıla göre %38 oranında artış göstererek 55 milyon adet olarak gerçekleşmiştir. 31.12.2010 tarihinde PTT ile Karayolları Genel Müdürlüğü arasında ücretli geçiş yapılan yollarda Otomatik Geçiş Sistemi (OGS) ve Kartlı Geçiş Sistemi (KGS) dışında daha hızlı ve ekonomik bir model olarak öngörülen Hızlı Geçiş Sistemi 17.09.2012 tarihinde ülke çapında hizmete sunulmuştur. HGS ürün (etiket ve kart) satışları PTT işyerlerinden yapılmakta ve PTT matiklerden kesintisiz HGS bakiye yüklemesi yapılabilmektedir. HGS ürün satış işlemlerinin yapılması amacıyla otoyollar üzerinde açılan PTT şube ve acente sayısı yılsonunda 29 adet olmuştur. HGS ürün teminini kolaylaştırmak amacıyla bankalarla da HGS ürün satış protokolleri imzalanmıştır. 2012 yılında PTT aracılığıyla 795.135, protokol imzalanan bankalar aracılığıyla da 139.717 adet HGS ürünü satışı gerçekleştirilmiştir.

Türkiye'de uydu haberleşme hizmetleri 22.07.2004 tarihinden itibaren TÜRKSAT tarafından yürütülmektedir. Yapılan yasal düzenlemelerle Şirkete kablo TV şebekesinin işletilmesi ve e-Devlet Kapısının kurulması görevleri de verilmiştir. Kablo TV hizmeti verilen abone sayısı 2012 yılında 1,3 milyon adetle geçen yılki seviyesini korumuştur. Kablo TV kurulu kapasitesi ise %2,7 oranında artarak 3,1 milyon adet olarak gerçekleşmiş, kapasite kullanım oranı %92 olarak gerçekleşmiştir.

(2) Ticaret sektörü:

Kamu kuruluşlarının ihtiyaç duydukları malzemelerin tek elden, topluca, zamanında, istenilen kalitede ve uygun fiyatlarla temini DMO tarafından yürütülmektedir. DMO faaliyetlerini 7 Bölge Müdürlüğü, 4 İrtibat Bürosu ve Basım İşletmesi Müdürlüğü ile sürdürmektedir. İstanbul Basım İşletmesinde müşterilerin basılı evrak ihtiyaçlarının karşılanması yanında klasör, toplu iğne, ataş ve zarf üretimi gerçekleştirilmektedir. 2012 yılında 24 milyon m² basım, 2,3 milyon adet klasör, 1,7 ton toplu iğne, 39,1 milyon adet ataş üretilmiştir.

TMO esas itibarıyla ticari bir kuruluş olup, ana görevi hububat alımı ve bu ürünlerin piyasada istikrarının temin edilmesi ve afyon ile uyuşturucu maddelere konulan devlet tekeline işletmektir. TMO 2012 yılında 1.667 bin ton buğday, 45 bin ton çeltik, 121 bin ton

mısır ve 4 bin ton haşhaş kapsülü alımı yapmış olup, 2012 yılı içerisinde arpa, pirinç ve fındık alımı yapılmamıştır. TMO bünyesinde sınai üretim yapan bir alkaloid fabrikası bulunmaktadır. Afyon'un Bolvadin ilçesinde 1981 yılında kurulan Alkaloid Fabrikası, modern teknolojisi ve 20 bin ton çizilmemiş haşhaş kapsülü işleme kapasitesi ile dünyanın belli başlı işletmeleri arasındadır. İşlenen haşhaş kapsülünün %0,5 oranında morfin ihtiva ettiği dikkate alındığında morfin üretim kapasitesi 90 tondur. Alkaloid Fabrikasında 2012 yılında 26,2 bin ton kapsül işlenerek 123 ton morfin hidrat üretilmiştir.

Başkent Doğalgaz AŞ Ankara'nın ihtiyacı olan doğal gazı BOTASŞ'tan alarak şehir içi dağıtım şebekesi vasıtasıyla abonelere ulaştırmaktadır. Şirket 2012 yılında BOTASŞ'tan 2,3 milyar Sm³ gaz çekmiş olup, abonelere 2,3 milyar Sm³ gaz satışı gerçekleştirilmiştir. 2012 yılı abone sayısı 1.441 bin adet olarak gerçekleştirilmiştir.

TP Petrol Dağıtım AŞ'nin doğrudan bir üretim faaliyeti bulunmamakta, EPDK mevzuatı çerçevesinde satın aldığı akaryakıtın dağıtımını yaparak faaliyet sahasındaki müşteri ve bayilere yeterli, kaliteli ve sürekli akaryakıt sağlama hizmeti vermektedir. 2012 yılında 605 bin m³ beyaz ürün ve 205 bin ton siyah ürün satışı yapan şirket, 2012 yılı akaryakıt dağıtım pazarında tonaj sıralamasında 6. olmuştur.

ad) Diğer hizmetler sektörü:

İmalat sektöründe faaliyet göstermekte olan Tütün, Tütün Mamulleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri, alkollü içki üretimi 2004 yılında, sigara üretimi 2008 yılında, tuz üretimi de 2010 yılında özelleştirilen kuruluşun elinde kalmış olan 3.170 ton yaprak tütünün tamamı 2012 yılı başında satılmış, dolayısıyla depolarda tütün kalmamıştır. Kuruluş, 2012 yılında da Gayrimenkul AŞ olarak yeniden yapılandırılmıştır.

Sektörde faaliyet gösteren Arıcak Turizm ve Ticaret AŞ'nin Fethiye'de bulunan 4 yıldızlı 124 odalı ve 256 yatak kapasiteli Aries Oteli, 07.11.2007 tarihli sözleşme ile 5 yıllığına kiraya verilmiştir. Şirketin başkaca bir faaliyeti bulunmamaktadır.

Bileşim Alternatif Dağıtım Kanalları ve Ödeme Sistemleri AŞ; kredili bankacılık ürünleri, kartlı ve/veya elektronik ödeme sistemleri, çağrı merkezleri, internet bankacılığı, ATM ve diğer elektronik bankacılık uygulamaları, üye işyeri çalışmaları alanlarında mevcut veya teknolojik gelişmelerden ötürü ortaya çıkacak her türlü faaliyette bulunmaktadır. Şirket 2012 yılında 5,6 milyon adet kredi kartı, 28,4 milyon adet banka kartı, 6.819 adet ATM, 217.233 adet POS makinesi hizmeti vermiştir.

Emlak Konut GYO; inşaat, emlak, müteahhitlik, mühendislik, proje işleri vb. alanlarda faaliyet göstermekteyken, YPK'nın 04.08.1999 tarih ve 99/T-29 sayılı kararı ile sermaye piyasası mevzuatına göre faaliyet gösterecek gayrimenkul yatırım ortaklığına dönüştürülmüştür. Şirket 2012 yılında gelir paylaşım yöntemine göre 16.303 adet konut, 1.723 adet ticari ünite, 13 adet okul ve sosyal donatı, 4734 sayılı Kanun kapsamında 1.212 adet konut, 100 adet ticari ünite, 4 adet okul ve sosyal donatı, başlangıçtan 2012 yılının sonuna kadar gelir paylaşım yöntemiyle 56.859 adet konut, 3.196 adet ticari ünite, 44 adet okul ve sosyal donatı; 4734 sayılı Kanun kapsamında 10.416 adet konut, 183 adet ticari ünite, 16 adet okul ve sosyal donatı üretmiş, toplam 66.335 adet konut ve işyerini satışa sunmuştur.

Halk GYO; 26.10.2010 tarihinde kurulmuş olup, faaliyet konusu, gayrimenkul portföyü oluşturmak, geliştirmek ve gayrimenkule dayalı sermaye araçlarına yatırım

yapmaktır. Şirketin portföy değeri 1 milyar TL olup, bunun 928 milyon TL'si gayrimenkul, 144 milyon TL'si gayrimenkul projeleri, 6,5 milyon TL'si yatırım amaçlı para ve sermaye piyasası araçlarıdır. Şirket 22 adet gayrimenkulünü kiraya vermiş olup bunlardan 24,9 milyon TL kira geliri elde etmiştir.

Vakıf İnşaat Restorasyon ve Ticaret AŞ'nin faaliyet alanı; inşaat, taahhüt, proje, müşavirlik ve mühendislik etütleri yapmak, restorasyon için restorasyon mimarı, sedefkâr, sanat tarihçisi, kalemkâr vb. meslek mensuplarını kadrosunda bulundurmak ve bu meslek guruplarıyla ilgili okul, enstitü, araştırma merkezi vb. eğitim tesisleri kurmak, yönetmek, işletmek veya işletilmesini sağlamak olup, 1 adet devam eden restorasyon projesi bulunmaktadır.

Fintek Finansal Teknoloji Hizmetleri AŞ; 2001 yılında bilgi işlem faaliyetlerinin yürütülmesinin yanında, her nevi yazılım, donanım, network yapılarının kurulması, bakım ve destek hizmetlerinin sağlanması amacıyla kurulmuş olup, 01.06.2005 tarihinden bu yana T.C. Ziraat Bankası ve iştiraklerinin bilgi işlem faaliyetlerinin yürütülmesi hususunda hizmet vermektedir.

Marmara Teknokent AŞ'nin gelirleri; Ar-Ge yapan firmalara verilen hizmetlerin bedellerinden ve firmalara tahsis edilen gayrimenkullerin kira gelirlerinden oluşmaktadır. 2012 yılında 61.540 m² açık, 14.183 m² kapalı alan kiraya verilmiş olup, bu alanlarda 61 firma 2.573 personel ile Ar-Ge çalışmalarını sürdürmüştür. Şirketin merkezi olarak kabul edilen Teknoloji Geliştirme Bölgesi Şirket net satışlarının %8'ini elde etmesine karşılık Teknoloji Serbest Bölgesi net satışların %92'sini gerçekleştirmiştir. Şirketin kârlılığı, Teknoloji Serbest Bölgesi'nin faaliyetinden kaynaklanmaktadır.

b) Mali kuruluşlar:

ba) Bankacılık:

2012 yılında uygulanan sıkı para politikası ve ihtiyatlı bankacılık önlemleri Türk bankacılık sektörünün kredi büyümesine ivme kaybettirmesine rağmen; sektör aktif büyümesini ve kârlılığını artırarak sürdürmüş, öz kaynak kârlılığı düşmesine rağmen, sektörün finansal sağlamlık göstergeleri olumlu olmuştur. Türkiye Bankalar Birliği'ne üye 45 bankanın toplam aktifleri 2012 yılında %12 büyüyerek 1,3 trilyon TL olurken, aktif büyümesinin %76'sı kredilerden kaynaklanmıştır. Sektörün 2012 yılı toplam net dönem kârı %19 oranında artarak 22,6 milyar TL olmuştur. Sektörün sermaye yeterliliği hedef rasyo ve benzer ülkelerin rasyolarına göre daha yüksek ve yeterlidir.

Bankacılık sektörü ekonomideki büyümeye bağlı olarak şube ve personel sayılarını arttırmıştır. TBB'ne üye bankaların toplam şube sayıları 401adet artarak 10.234'e; istihdam edilen personel sayıları 4.680 kişi artarak 186.098'e yükselmiştir.

Kamu sermayeli bankaların 2008-2012 yılları mevduatı ve kredileri ve sektör değerleriyle karşılaştırmalı olarak 51 ve 52 sayılı çizelgede verilmiştir.

Çizelge : 51- Kamu sermayeli bankalar mevduatının toplam mevduat içindeki yeri (Milyon TL)

Mevduat türü	2008			2009			2010			2011			2012		
	Mevduat bankaları	Kamu sermayeli bankalar	Payı %	Mevduat bankaları	Kamu sermayeli bankalar	Payı %	Mevduat bankaları	Kamu sermayeli bankalar	Payı %	Mevduat bankaları	Kamu sermayeli bankalar	Payı %	Mevduat bankaları	Kamu sermayeli bankalar	Payı %
Tasarıf mevduatı	184.227	62.210	33,8	200.658	68.516	34,1	241.971	80.766	33,4	270.786	80.583	29,8	293.590	84.621	28,8
Resmi kuruluşlar	17.433	10.008	57,4	21.311	12.915	60,6	26.097	16.310	62,5	32.147	18.590	57,8	39.858	21.876	54,9
Ticari kuruluşlar	61.536	12.572	20,4	81.520	15.888	19,5	114.244	28.786	25,2	105.828	18.399	17,4	125.896	23.241	18,6
Bankalar mevduatı	14.612	2.517	17,2	17.347	2.518	14,5	28.495	5.698	20,0	39.677	10.385	26,2	43.052	14.682	34,1
Döviz tevdiat	152.587	28.196	18,5	162.667	32.085	19,7	171.134	34.867	20,4	210.269	39.545	18,8	218.538	40.355	18,5
Diğer	22.395	8.285	37,0	22.603	10.213	45,2	30.822	13.680	44,4	29.602	9.745	32,9	34.737	11.313	32,6
Kıymetli madenler	328	-	-	994	185	18,6	1.917	473	24,7	10.612	2066	19,5	14.345	2.852	19,8
Toplam	453.118	123.788	27,3	507.100	142.320	28,1	614.680	180.580	29,4	698.920	179.313	25,7	770.016	198.940	25,8

Çizelge : 52- Kamu sermayeli banka kredilerinin toplam krediler içindeki yeri (Milyon TL)

Kredi türü	2008			2009			2010			2011			2012		
	Tüm bankalar	Kamu sermayeli bankalar	Payı %	Tüm bankalar	Kamu sermayeli bankalar	Payı %	Tüm bankalar	Kamu sermayeli bankalar	Payı %	Tüm bankalar	Kamu sermayeli bankalar	Payı %	Tüm bankalar	Kamu sermayeli bankalar	Payı %
1- Mevduat bankaları:															
a) Krediler ve Alacaklar	349.482	56.395	16,1	361.415	68.701	19,0	487.069	101.164	20,8	633.324	127.122	20,1	728.169	136.181	18,7
b) Takipteki krediler (Brüt)	13.012	1.855	14,3	20.342	2.523	12,4	18.537	2.613	14,1	17.368	2.532	14,6	21.588	4.018	18,6
c) Özel karşılıklar (-)	(10.566)	(1.528)	14,5	(17.217)	(2.041)	11,9	(15.690)	(2.038)	13,0	(13.974)	(2.008)	14,4	16.239	2.878	17,7
d) Net takipteki krediler	2.446	327	13,4	3.125	482	15,4	2.847	575	20,2	3.394	524	15,4	5.349	1.140	21,3
Toplam (1)	351.928	56.722	16,1	364.540	69.183	19,0	489.916	101.739	20,8	636.718	127.646	20,0	733.518	137.321	18,7
2- Kalkınma ve yatırım bankaları:															
a) Krediler ve alacaklar:	14.956	9.945	66,5	16.391	10.858	66,2	18.880	11.980	63,5	27.488	17.662	64,3	35.342	24.508	69,3
b) Takipteki krediler (Brüt)	203	122	60,1	329	197	59,9	339	199	58,7	351	210	59,8	299	210	70,2
c) Özel karşılıklar (-)	(186)	(122)	65,6	(247)	(169)	68,4	(273)	(172)	63,0	(268)	(161)	60,0	220	162	73,6
d) Net takipteki krediler	17	82	34,1	82	28	34,1	66	27	40,9	83	49	59,0	79	48	60,1
Toplam (2)	14.973	9.945	66,4	16.473	10.886	66,1	18.946	12.007	63,4	27.571	17.711	64,2	35.421	24.556	69,3
Genel toplam	366.901	66.667	18,2	381.013	80.069	21,0	508.862	113.746	22,4	664.289	145.337	21,8	768.939	161.877	21,1

Türkiye’de 2011 yılında faaliyette bulunan banka sayısı 48 iken; Odea Bank AŞ’nin faaliyete geçmesiyle 1 artarak 2012 yılsonunda 49 olmuştur. Diğer yandan Fibabanka A.Ş. 11.11.2012 tarihinden itibaren yabancı bankalar grubundan, özel sermayeli bankalar grubuna geçmiştir. Değerlendirmelerde 4 katılım bankası hariç tutulmuştur. Bankacılık Kanunu’nun 79 uncu maddesi hükümlerine göre kurulmuş ve tüzel kişiliğe haiz kamu kurumu niteliğinde bir meslek kuruluşu olan TBB’ye üye Türkiye’de faaliyet gösteren banka sayısı 45 olup, bunların; 32’si mevduat bankası, 13’ü kalkınma ve yatırım bankasıdır. Mevduat bankalarından 2’si kamusal sermayeli, 13’ü özel sermayeli, 16’sı yabancı sermayeli ve 1’i TMSF bünyesindedir. Kalkınma ve yatırım bankalarının 3’ü kamu sermayeli, 6’sı özel sermayeli ve 4’ü yabancı sermayeli bankadır.

2012 yılında TBB’ye üye olarak Türkiye’de mevduat, kalkınma ve yatırım bankası olarak 45 banka faaliyet göstermiştir. Bunlardan 5’i (T.C. Ziraat Bankası, T. Halk Bankası, İller Bankası, T. Kalkınma Bankası AŞ ve Türk Eximbank) kamusal sermayeli bankalar olup, 2’si mevduat bankası, 3’ü ise kalkınma ve yatırım bankası statüsündedir. Kamusal sermayeli T. Emlak Bankası ise tasfiye halindedir.

Sektörün toplam mevduat değerleri dikkate alındığında; kamu sermayeli bankaların sektör toplam mevduatından aldıkları pay, 2011 yılında %25,7 iken 2012 yılında 0,1 puan artarak %25,8 olmuştur.

Bankacılık sektörünün toplam kredileri, önceki yıla göre 2012 yılında %15,8 oranında 104,7 milyar TL artarak 769 milyar TL’ye ulaşırken, kamu sermayeli bankaların kredileri aynı dönemde %11,4 oranında 16,5 milyar TL artarak 161,9 milyar TL’ye ulaşmıştır.

Sektörün toplam kredileri 2011 yılında toplam aktifin %57,2’sini oluştururken, kamu sermayeli bankaların kredileri aktiflerinin %52,7’sini oluşturmuş; 2012 yılında bankacılık sektörünün toplam kredileri toplam aktifin %59,2’sini, kamu sermayeli bankaların kredileri ise, aktiflerinin %53,6’sını oluşturmuştur.

Kamu sermayeli bankaların toplam kredileri, 2011 yıl sonunda sektörün %21,8’ini oluştururken, 2012 yıl sonunda bu oran %21,1’e gerilemiştir.

Kamu sermayeli mevduat bankalarının 2011 yıl sonu itibarıyla kullandırdıkları krediler, tüm mevduat bankaları kredileri içinde %20 oranında yer alırken, bu oran 2012 yıl sonunda %18,7’ye düşmüştür.

Diğer yandan, kamu sermayeli kalkınma ve yatırım bankalarının 2011 yıl sonundaki kredileri, sektör kalkınma ve yatırım bankaları içinde %64,2 oranında yer alırken, bu oran 2012 yıl sonunda %69,3 olarak gerçekleşmiştir.

2011 yılında kamu mevduat bankalarının brüt takipteki kredilerinin, sektör takipteki kredileri içindeki payı %14,6 olup, 2012 yılında bu oran %18,6’ya, kamu sermayeli kalkınma ve yatırım bankalarının 2011 yılındaki brüt takipteki kredilerinin sektördeki payı %59,8 düzeyinde iken, bu oran 2012 yılında %70,2’ye yükselmiştir.

(1) Kamu sermayeli mevduat ve ticaret bankaları:

Kamu sermayeli mevduat ve ticaret bankalarının sektör bankaları ile birlikte önemli finansal verilerine 53 sayılı çizelgede yer verilmiştir.

kalkınma ve yatırım bankalarının toplam krediler itibarıyla tüm sektörden aldığı pay, 2011 yıl sonunda %4,2 iken, 2012 yıl sonunda %4,6'ya yükselmiştir.

Kamu sermayeli kalkınma ve yatırım bankalarının sektör bankaları ile birlikte önemli finansal verileri 55 sayılı, seçilmiş performans verilerine 56 sayılı çizelgede yer verilmiştir.

Çizelge : 55 – Yatırım ve kalkınma bankalarının finansal değerleri

(Milyon TL)

Finansal veriler	2008	2009	2010	2011	2012	Son iki yıl farkı	
						Tutar	%
1- Krediler ve alacaklar:							
a) Diğer kalkınma ve yat. bankaları	5.028	5.587	6.939	9.861	10.865	1.004	10,2
b) Kamu bankaları	9.945	10.886	12.007	17.710	24.556	6.846	38,7
Toplam (1)	14.973	16.473	18.946	27.571	35.421	7.850	28,5
2- Özkaynaklar:							
a) Diğer kalkınma ve yat. bankaları	1.930	2.255	2.588	2.809	3.452	643	22,9
b) Kamu bankaları	8.705	10.830	11.520	12.636	13.558	922	7,3
Toplam (2)	10.635	12.635	14.108	15.445	17.010	1.565	10,1
3- Toplam aktifler:							
a) Diğer kalkınma ve yat. bankaları	10.057	11.237	13.366	17.746	21.746	4.000	22,5
b) Kamu bankaları	12.877	15.874	17.563	23.847	30.980	7.133	29,9
Toplam (3)	22.934	27.021	30.929	41.593	52.726	11.133	26,8
4- Net dönem kârı							
a) Diğer kalkınma ve yat. bankaları	213	275	325	364	510	146	40,1
b) Kamu bankaları	709	713	517	501	557	56	11,2
Toplam (4)	922	988	842	865	1.067	202	23,4

Çizelge : 54- Mevduat bankalarına ait rasyolar

Rasyolar	Mevduat bankaları					T.C. Ziraat Bankası					T. Halk Bankası				
	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
	(%)														
Sermaye yeterlilik standart oranı	16,5	19,3	17,7	15,5	17,2	20,1	23,2	19,2	15,6	19	14,5	16	15,9	14,3	16,2
Öz kaynaklar / toplam aktifler	10,6	12,2	12,4	11	12,7	7,1	8,3	8,9	8,2	10,5	8,4	9,5	10,2	9,5	11,4
Toplam krediler ve alacaklar/toplam aktifler	51,5	47,3	52,6	56,9	58,9	29,5	29,5	38	44,5	43,9	50,6	53,5	60,7	61,7	60,9
Tüketici kredileri/toplam krediler ve alacaklar	33	35,2	35,3	34,3	35,2	43,1	45,6	40,6	42,5	40,4	21,4	22,8	25,6	26,5	26,6
Takipteki krediler (brüt)/toplam krediler ve alacaklar	3,7	5,6	3,8	2,7	2,9	2	2,3	1,5	1,2	2,9	4,8	5,1	4	3	3
Finansal varlıklar (net)/toplam aktifler	30,1	36	32,7	26,6	23,1	56	57	50,5	44	40,2	35,9	35,2	27,7	25,6	21,2
Likit aktifler / toplam aktifler	26,6	33,1	32,9	31	31,4	21,9	32,7	36,3	33,5	37,4	14,9	15,4	18,2	19,9	22,7
Net dönem kâr / toplam aktifler	1,7	2,4	2,2	1,6	1,7	2	2,8	2,5	1,3	1,6	2	2,7	2,8	2,2	2,4
Net dönem kâr /öz kaynaklar	16,4	19,7	17,8	14,8	13,7	29	33,9	27,6	15,9	15,4	23,7	28,3	27	23,7	21,1
Grup payı :															
Toplam kaynaklar (toplam aktifler)	-	-	-	-	-	15,3	16,1	16,2	14,4	13,1	7,5	7,9	7,8	8,1	8,7
Toplam krediler ve alacaklar	-	-	-	-	-	8,8	10,1	11,7	11,2	9,7	7,3	8,9	9	8,8	9
Toplam mevduat	-	-	-	-	-	18,5	19,4	20,5	16,1	15,4	8,9	8,7	8,9	9,4	10,4

T.C. Ziraat Bankası'nın 2012 yılı sonu itibarıyla aktif büyüklüğü %1,4 artışla 162,9 milyar TL'ye yükselmiş, aktif büyüklüğü itibarıyla 2. sırada yer alan Banka'nın bankacılık sektöründen aldığı pay %11,9, mevduat bankaları içindeki payı da %13,1 olarak gerçekleşmiştir. 2012 yılında aktif kalemler içindeki finansal varlıkları (menkul kıymetler cüzdanı) bir önceki döneme göre %7,4 oranında azalarak 65,5 milyar TL'ye gerilemiş ve bunun sonucu olarak, aktifler içindeki payı önceki yılda %44 iken %40,2'ye düşmüştür. 2012 yıl sonu itibarıyla, yabancı kaynakların içinde mevduatın payı önceki yıla göre %3 oranında artarak 119 milyar TL olmuştur.

Sektörde ticari ve diğer kuruluşlar vadesiz mevduatı, sektörün toplam vadesiz mevduatının %43,2'sini, sektör toplam mevduatının %7,7'sini oluşturmakta iken; bu oranlar T.C. Ziraat Bankası AŞ'de sırasıyla %16,7 ve %3,1 şeklinde sektörün gerisinde kalmıştır. Bu oranlar Banka'nın ticari ve kurumsal müşterilerden yeterli verimi sağlayamadığını, sektörün gerisinde kaldığını göstermektedir.

Banka'nın toplam kredileri 2011 yılına göre değişim göstermeyerek 2012 yılında da 71,4 milyar TL olmuştur. Banka'nın kredi toplamı, toplam aktifinin 2011 yıl sonunda %44,5'i iken, 2012 yıl sonunda bu oran %43,9'a gerilemiştir. Mevduat bankalarında bu oran 2011 yılında %56,9, 2012 yılında ise %58,9 olarak gerçekleştiği dikkate alındığında; Banka'da kredilerin yeterli seviyeye ulaşmadığı görülmektedir.

Banka'nın mevduat bankaları toplam kaynaklarından aldığı pay 2011 yıl sonunda %14,4 iken, 2012 yıl sonunda %13,1'e; benzer şekilde toplam kredilerden aldığı grup payı %11,2'den %9,7'ye, toplam mevduat içerisindeki payı ise %16,2'den %15,4'e gerilemiştir.

Takipteki krediler(brüt)/toplam krediler oranı, 2011 yıl sonunda sektörde %2,7 iken, 2012 yıl sonunda 0,1 puan artarak %2,8'e yükselmesine karşın; Banka'da 2011 yılsonunda %1,2 iken, 1,7 puan artarak 2012 yılında Banka'da %2,9'a yükselmiştir. Takipteki alacaklar bir önceki döneme göre %138 oranında 1,2 milyar TL artarak 2,1 milyar TL olmuştur. Banka'nın kredi takip artış oranı ile genel takip oranları sektörden yüksektir.

BKM verilerine göre T.C. Ziraat Bankası, 2012 yıl sonu itibarıyla 3.423 bin adet kredi kartı sayısı ile sektör toplamının %6,3'üne, 10 milyar TL kredi kartı cirosu ile sektör cirosunun %2,7'sine sahip olup; kredi kartı sayısı ve işlem cirosu bakımından büyüklüğüne uygun bir konumda olmayıp, sektörün gerisinde kalmıştır.

2012 yıl sonu itibarıyla bankacılık sektöründe internet bankacılığı müşteri sayısı önceki yıl sonuna göre %22,6 oranında artarak 10,5 milyon kişiye; yapılan toplam işlemler ise %14,2 oranında artarak 1.770 milyar TL'ye ulaşmıştır. Ziraat Bankası'nın toplam internet bankacılığı müşteri sayısı içindeki payı %6,7, yapılan toplam işlemler içindeki payı ise %4,3 olarak gerçekleşmiştir. Bu oranlar da sektör büyüklüğünün çok altındadır.

Mevduat bankalarının aktif toplamı 2012 yılında %11,3, T. Halk Bankası'nın %18,8 oranında artmış; bunun sonucu olarak Banka'nın aktiflerinin tüm mevduat bankaları aktif toplamındaki payı önceki dönem %8,1 iken, 2012 yılsonunda %8,7'ye yükselmiştir. 2012 yılsonunda bankacılık sektörü aktif büyüklüğü sıralamasında, Halk Bankası 108,3 milyar TL ile altıncı sırada yer almıştır.

T. Halk Bankasının kullandığı nakdi krediler önceki döneme göre 2012 yılında %17,2 oranında, mevduat bankalarının kullandığı nakdi krediler %15 oranında artış

göstermiştir. Banka'nın kredilerinin mevduat bankaları içindeki payı ise %8,8'den %9'a yükselmiştir. Diğer yandan, toplam aktiflerinin %60,5'ini krediler oluşturmuş olup, bu oran mevduat bankalarında %58,9 seviyelerinde gerçekleşmiştir.

Mevduat bankalarının menkul değerleri önceki döneme göre %2,9 oranında azalırken, T. Halk Bankası'nın menkul değerleri %1,7 oranında azalmış, mevduat bankalarındaki menkul değerlerin payı %7,9'dan %8'e yükselmiştir.

Mevduat bankalarında brüt takipteki krediler önceki döneme göre %24,3 oranında artmış, T. Halk Bankası'nın takipteki alacakları ise önceki döneme göre %17,4 oranında azalmış, Mevduat bankalarının brüt takipteki alacaklar toplamında Banka'nın payı ise 0,5 puan azalarak %9,6'dan %9,1'e gerilemiştir.

Takipteki krediler(brüt)/toplam krediler oranı, 2011 yıl sonunda sektörde %2,7 iken, 2012 yıl sonunda 0,1 puan artarak %2,8' yükselmesine karşın; Banka'da 2011 yıl sonunda %3 iken, değişmeyerek 2012 yıl sonunda da 3 olmuştur. Banka'nın genel takip oranı sektörden yüksektir.

T. Halk Bankası kredi kart pazar payını arttırmaya yönelik olarak kredi kart markası "Paraf" kartı oluşturarak piyasaya girmiştir. 2.400 bin adet kredi kart sayısı ile sektör toplamının %4,4'üne, 7 milyar TL kredi kartı cirosu ile sektör cirosunun %1,9'una sahip olup; kredi kartı sayısı ve işlem cirosu bakımından Banka büyüklüğüne uygun bir konumda olmayıp, sektörün gerisinde kalmıştır.

2012 yılında Banka hisselerinin halka açıklık oranı %48,9'a yükselmiş olup halka arz sonucu 4,5 milyar TL tutarında satış gerçekleşmiştir.

Bankacılık sektörünün net dönem kârı 2012 yılında %18,5 oranında 3,4 milyar TL artışla 21,5 milyar TL olarak gerçekleşirken; T. Halk Bankası'nın net dönem kârı önceki yıla göre %26,9 oranında 0,5 milyar TL artarak 2,6 milyar TL, T.C. Ziraat Bankasının dönem net kârı önceki yıla göre %26,2 oranında 550 milyon TL artışla 2,7 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

(2) Kamu sermayeli kalkınma ve yatırım bankaları:

2012 yıl sonu itibarıyla, 3'ü kamu sermayeli 10'u özel sermayeli olmak üzere toplam 13 mevduat kabul etmeyen kalkınma ve yatırım bankası mevcuttur.

Kamu sermayeli bankalardan İller Bankası yerel yönetimleri, Türkiye Eximbank AŞ ihracatı, T. Kalkınma Bankası AŞ ise enerji, turizm ve sanayi sektörünü finanse etmektedir.

2012 yılında önceki yıla göre kalkınma ve yatırım bankalarının öz kaynakları %10,1 oranında, tüm bankacılık sektörünün öz kaynakları %26,1 oranında artmış, kalkınma ve yatırım bankalarının öz kaynaklar itibarıyla tüm bankacılık sektöründen aldığı pay %11,2'den %9,7'ye gerilemiştir.

Kalkınma ve yatırım bankaları varlık ve kaynaklar itibarıyla 2011 yıl sonunda tüm bankacılık sektörü aktifinin %3,6'sını oluştururken, 2012 yıl sonunda bu oran %4'e yükselmiştir.

Kalkınma ve yatırım bankalarının toplam kredileri, önceki yıl sonuna göre %28,5 oranında, tüm bankacılık sektörünün toplam kredileri de %15,8 oranında artmış; bu nedenle

kalkınma ve yatırım bankalarının toplam krediler itibarıyla tüm sektörden aldığı pay, 2011 yıl sonunda %4,2 iken, 2012 yıl sonunda %4,6'ya yükselmiştir.

Kamu sermayeli kalkınma ve yatırım bankalarının sektör bankaları ile birlikte önemli finansal verileri 55 sayılı, seçilmiş performans verilerine 56 sayılı çizelgede yer verilmiştir.

Çizelge : 55 – Yatırım ve kalkınma bankalarının finansal değerleri

(Milyon TL)

Finansal veriler	2008	2009	2010	2011	2012	Son iki yıl farkı	
						Tutar	%
1- Krediler ve alacaklar:							
a) Diğer kalkınma ve yat. bankaları	5.028	5.587	6.939	9.861	10.865	1.004	10,2
b) Kamu bankaları	9.945	10.886	12.007	17.710	24.556	6.846	38,7
Toplam (1)	14.973	16.473	18.946	27.571	35.421	7.850	28,5
2- Özkaynaklar:							
a) Diğer kalkınma ve yat. bankaları	1.930	2.255	2.588	2.809	3.452	643	22,9
b) Kamu bankaları	8.705	10.830	11.520	12.636	13.558	922	7,3
Toplam (2)	10.635	12.635	14.108	15.445	17.010	1.565	10,1
3- Toplam aktifler:							
a) Diğer kalkınma ve yat. bankaları	10.057	11.237	13.366	17.746	21.746	4.000	22,5
b) Kamu bankaları	12.877	15.874	17.563	23.847	30.980	7.133	29,9
Toplam (3)	22.934	27.021	30.929	41.593	52.726	11.133	26,8
4- Net dönem kârı							
a) Diğer kalkınma ve yat. bankaları	213	275	325	364	510	146	40,1
b) Kamu bankaları	709	713	517	501	557	56	11,2
Toplam (4)	922	988	842	865	1.067	202	23,4

Çizelge : 56 – Kalkınma ve yatırım bankalarında ait bazı rasyolar (%)

Rasyolar	Kalkınma ve yat. bankaları				T. Kalkınma Bankası				T. Eximbank				İller Bankası							
	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
Sermaye yeterlilik standart oranı	59,4	60,3	58,6	48,2	34,3	79,2	70	75,2	58,3	25,2	105	125,7	142,8	95,9	25,1	70,8	66,4	73,1	64,9	62,5
Öz kaynaklar / toplam aktifler	46,4	46,8	45,6	37,1	32,3	47,3	38,8	32,2	18,9	20,1	59,5	56,4	57,7	37,8	23,8	76	77,7	76,2	74,1	73,6
Toplam krediler ve alacaklar/toplam aktifler	65,3	61	61,3	66,3	67,2	57,5	62,3	73,8	66,5	78,5	81	60,2	66,1	83,5	86,3	77,4	77,1	68,9	68,3	70,8
Takipteki krediler (brüt)/toplam krediler	1,4	2	1,8	1,3	0,8	11	11,7	6,6	5,1	4,3	1,4	2,6	2,9	1,4	0,8	0	0	0	0	0
Likit aktifler / toplam aktifler	27,8	32	31,3	29,2	29,9	32,6	25,2	18,7	29,2	17	13,6	34,5	19,3	10,7	11,3	20	20,2	29,3	30,2	27,7
Net dönem kân / toplam aktifler	4	3,7	2,7	2,1	2	3,6	2	1,3	0,9	1,5	7,5	5,3	4,1	2,4	1,4	4,4	4,3	2,5	2,2	2,3
Net dönem kân / özkaynaklar	8,7	7,8	6	5,6	6,3	7,6	5,1	4,1	4,5	7,6	12,6	9,4	7,1	6,3	6	5,7	5,5	3,3	2,9	3,1
Grup payı :																				
Toplam kaynaklar (t.aktifler)	-	-	-	-	-	4,5	4,8	5,2	6,7	5,4	21,6	24	22	23,2	29,3	30,2	29,6	31,2	27,4	24
Toplam krediler ve alacaklar	-	-	-	-	-	3,9	4,9	6,2	6,7	6,4	26,7	23,7	20,3	29,2	38,3	35,7	37,4	35,2	28,2	25,3

2012 yıl sonunda kalkınma ve yatırım bankalarının toplam öz kaynakları %9,4 oranında, İller Bankası'nın öz kaynakları %10,3 oranında artmış, Bankanın öz kaynaklar itibarıyla kalkınma ve yatırım bankaları toplam öz kaynaklarından aldığı pay 2011 yılında %54,6 iken, 2012 yılında %54,7'ye yükselmiştir.

Kalkınma ve yatırım bankalarının toplam kredileri 2012 yıl sonunda %28,5 oranında artarken, İller Bankası'nın toplam kredileri 2012 yıl sonunda %15 oranında artmış, bunun sonucu olarak Banka'nın toplam krediler itibarıyla sektörden aldığı pay, 2011 yıl sonuna nazaran 2012 yılında 3 puan azalarak %25,2'ye düşmüştür.

2012 yıl sonunda sektörün varlık ve kaynaklarının %26,9 oranında, İller Bankası'nın varlık ve kaynaklarının %11 oranında artması nedeniyle, sektörden aldığı pay önceki yıl sonuna göre 3,5 puan azalarak %24 olmuştur.

T. Kalkınma Bankası AŞ 2012 yılı faaliyetleri sonucunda ulaştığı aktif toplamı önceki yıla göre 2012 yılında %3,5, kredi artışı % 21,8 oranında ve net dönem kârı %21,8 oranında artarak kalkınma ve yatırım bankaları ortalamasının altında performans sergilemiştir.

Banka'nın 2012 yıl sonu itibarıyla, bankacılık sektörü ortalaması %2,8, Kalkınma ve Yatırım Bankaları ortalaması %0,8 olan kredinin takibe dönüşüm oranı Banka'da %4,3 olarak gerçekleşmiştir.

T. Kalkınma Bankası AŞ'nin personel sayısı mevcut iş kapasitesine göre fazla ve verimlilik konusunda sektörün gerisinde bulunmaktadır.

T. Eximbank'ın önceki yıl sonuna göre 2012 yıl sonunda; toplam aktifleri % 60 oranında, kredileri %65,5 oranında artarak, Kalkınma ve Yatırım Bankaları ortalamasının üzerinde performans sergilemiştir. TBB tarafından yayımlanan "Bankalarımız 2012" Raporuna göre T. Eximbank 2011 yılında sektörde faaliyet gösteren 44 banka içinde 15 inci sırada iken, 2012 yılında 45 banka içinde 13 üncü sıraya yükselmiştir.

(3) T.H. Türkiye Emlak Bankası AŞ:

2001 yılında 4603 sayılı Kanun'da yapılan değişiklikle; Banka'nın 2001/2202 sayılı Bakanlar Kurulu Kararında tüm hak ve yükümlülükleriyle birlikte Başbakanlık Toplu Konut İdaresi Başkanlığına devri öngörülen varlıkları ile kanuni takibe intikal etmiş alacakları ve yuva kredileri hariç, bütün hak, alacak ve borçlar, alacaklıların rızası ve sair herhangi bir işleme gerek kalmaksızın T.C. Ziraat Bankası AŞ veya T. Halk Bankası AŞ'ye devredilmiş, bankacılık yapma ve mevduat kabul etme yetkisi sona erdirilerek, tasfiye süreci başlatılmıştır.

Banka'nın, 2008-2012 yıllarına ait başlıca finansal verileri 57 sayılı çizelgede verilmiştir.

Çizelge: 57– T.H. Emlak Bankası’na ait finansal veriler

(Milyon TL)

Türü	2008	2009	2010	2011	2012	Son iki yıl farkı	
						Tutar	%
Öz kaynaklar	423	425	460	1.130	1.154	24	2,1
Toplam aktifler	2.319	2.230	2.258	3.040	2.193	(847)	(27,9)
Hazineye borçlar	1.873	1.780	1.773	1.858	999	(859)	(46,2)
Krediler	50	59	47	37	21	(16)	(43,2)
Brüt takipteki krediler	931	903	895	916	872	(44)	(4,8)
Karşılıklar	238	258	260	264	267	3	1,1
Takipteki krediler (Net)	692	645	636	652	605	(47)	(7,2)

Banka 2012 yılı faaliyetlerini sonucunda 32 milyon TL dönem kârı sağlamış olup öz kaynaklarını 1,2 milyar TL’ye yükseltmiştir.

Banka’nın 2012 yıl sonu itibarıyla 22,2 milyar TL olan aktiflerinin %56,8’i vadeye kadar elde tutulacak menkul kıymetlere, %27,6’sı takipteki kredi alacaklarına (net) ve %15,6’sı diğer aktiflere aittir.

Banka’nın tasfiyesinin başladığı 06.07.2001 tarihinden itibaren geçen sürede tasfiye edilecek alacakların 1,1 milyar TL’si tahsil edilmiş olup; ilgili yasal mevzuat ve Banka Ana Sözleşmesinin Tasfiye Kurulu’na verdiği görev ve yetkiler kapsamında, tasfiye işlemleri sürdürülmektedir.

bb) Diğer mali kuruluşlar:

1- Sigortacılık:

2012 yıl sonu itibarıyla kamu sermayeli 4 sigorta şirketinin ikisi hayat dışı branşlarda, ikisi hayat ve bireysel emeklilik branşlarında faaliyet göstermiştir. Halk Sigorta AŞ ve Ziraat Sigorta AŞ hayat dışı branşlarda, Halk Hayat ve Emeklilik AŞ ve Ziraat Hayat ve Emeklilik AŞ hayat ve bireysel emeklilik branşlarında faaliyet göstermektedir.

Kamu sermayeli sigorta şirketlerinin 2008-2012 dönemine ait başlıca bilanço kalemleri, toplam prim üretimi ve net dönem kârları, sektör değerleri ile karşılaştırmalı olarak 58 sayılı çizelgede gösterilmiştir.

(Milyon TL)

Çizelge : 58- Sigorta şirketleri ile ilgili başlıca bilgiler (*)

Başlıca bilgiler	2008			2009			2010			2011			2012		
	Tüm sigortacılık	Kamu sermayeli	Payı %	Tüm sigortacılık	Kamu sermayeli	Payı %	Tüm sigortacılık	Kamu sermayeli	Payı %	Tüm sigortacılık	Kamu sermayeli	Payı %	Tüm sigortacılık	Kamu sermayeli	Payı %
Kaynaklar:															
Özkaynaklar	7.021	85	1,2	8.821	140	1,6	7.195	236	3,3	8.230	324	3,9	8.573	475	5,5
K. vadeli yükümlülükler	13.072	96	0,7	15.513	107	0,7	18.901	312	1,7	22.051	433	2,0	29.017	626	2,2
U. vadeli yükümlülükler	6.000	39	0,7	6.920	54	0,8	9.032	387	4,3	10.615	831	7,8	13.245	1.072	8,1
Toplam	26.093	220	0,8	31.254	302	1,0	35.128	935	2,7	40.896	1.588	3,9	50.835	2.173	4,3
Varlıklar:															
Cari varlıklar	20.496	217	1,1	24.781	297	1,2	27.022	924	3,4	31.313	1.517	4,8	38.505	1.936	5,0
Cari olmayan varlıklar	5.597	3	0,1	6.473	5	0,1	8.106	11	0,1	9.583	71	0,7	12.330	237	1,9
Toplam	26.093	220	0,8	31.254	302	1,0	35.128	935	2,7	40.896	1.588	3,9	50.835	2.173	4,3
Toplam prim üretimi	11.780	180	1,5	12.436	191	1,5	14.130	1.071	7,6	17.164	1.520	8,9	19.829	1.606	8,1
Net dönem kârı	840	27	3,2	455	22	4,8	455	96	21,1	329	119	36,2	(221)	176	0,0

Kaynak: Sigorta Denetleme Kurulu - Türkiye'de Sigortacılık ve Bireysel Emeklilik Faaliyetleri Hakkında Rapor 2012

(*) Ziraat Sigorta AŞ ve Ziraat Hayat ve Emeklilik AŞ 2009 yılından itibaren dahil edilmiştir.

2012 yıl sonunda sektörün varlıklar toplamı (reasürans şirketleri hariç) 50,8 milyar TL'ye ulaşmış olup; bunun 38,5 milyar TL'lik kısmı cari, kalan kısmı ise cari olmayan varlıklardan oluşmuştur. Sektörde 2008-2012 yılları arasında kaynaklar toplamı içinde yükümlülük/öz sermaye dengesi; öz sermaye %17-28 arası, yükümlülükler de buna paralel %72-%83 arasında seyir izlemiştir.

Türkiye'de 2012 yılı sonu itibarıyla 35'i hayat dışı sigorta, 17'si hayat ve emeklilik, 6'sı hayat sigorta ve biri reasürans alanında olmak üzere toplam 59 sigorta, reasürans ve emeklilik şirketi faaliyet göstermektedir. Türk sigortacılık sektöründe 2012 yılında hayat dışı branşlarda 17,1 milyar TL, hayat grubunda ise 2,7 milyar TL olmak üzere toplam 19,8 milyar TL brüt prim üretimi gerçekleştirilmiştir. Kamu sermayeli sigorta şirketleri 2011 yılsonu itibarıyla sektör toplam varlıklar/kaynaklarının yaklaşık %3,9'unu, toplam prim üretiminin %8,9'unu ve net dönem kârının yaklaşık 36,2'sini sağlamış iken; 2012 yıl sonu itibarıyla bu oranlar sırasıyla %4,3, %8,1 ve toplamda zarar eden sektöre karşılık 176 milyon TL kâr sağlamıştır.

Kamu sermayeli sigorta şirketlerinden;

-Ziraat Hayat ve Emeklilik AŞ 2011 yılında hayat ve ferdi kaza ürünleri prim üretiminde %28,9 pazar payı ile lider konumunda bulunan Şirketin, 2012 yılında söz konusu sigorta branşlarında prim üretimi 590,4 milyon TL'ye, pazar payını %21,7'ye gerilemiş olmakla⁽¹⁾ birlikte, sektörde lider konumunu devam ettirmekte olup 2012 yılı 70 milyon TL,

-Halk Hayat ve Emeklilik AŞ 2011 yıl sonunda 184 milyon TL'lik prim üretimi ile hayat branşındaki şirketler arasındaki 4. sırada yer almış iken; 2012 yıl sonunda 181 milyon TL'lik prim üretimi ile hayat branşındaki şirketler arasındaki 5. sıraya gerilemiş, Şirket'in 2012 yılı toplam prim üretimi 242 milyon TL olmuş ve yılı 45 milyon TL,

-Ziraat Sigorta AŞ 2012 yıl sonu itibarıyla 379 milyon TL tutarındaki toplam prim üretimi ile %2,2 pazar payı ile 12. sırada yer almış olup, yılı 45,3 milyon TL,

-Halk Sigorta AŞ hayat dışı branşlarda 2012 yıl sonunda 395 milyon TL prim üretimi ile %2,3 pazar payı ile 14. sırada yer almış olup, dönemi 16 milyon TL,

dönem net kârıyla kapatmıştır.

2-Sermaye piyasası kurumları:

“Aracı kuruluş” terimi, sermaye piyasasında faaliyette bulunmak üzere yetki belgesi almış olan banka, aracı kurum ve vadeli işlemler aracılık şirketlerini ifade etmektedir.

2a) Aracı kurumlar:

2012 yıl sonu itibarıyla 92 aracı kurum, 39 banka ve 1 vadeli işlemler aracılık şirketi olmak üzere toplam 132 kuruluş⁽²⁾ sermaye piyasasında faaliyette bulunmuştur. 2012 yılında 4 aracı kurum ilk defa faaliyete geçmiş, 2011 yılında faaliyet göstermeyen 2 aracı kurum 2012 yılında sermaye piyasası işlemi yapmaya başlamıştır.

Aracı kurumların 2008-2012 yıllarına ait başlıca bilgileri, kamu sermayeli aracı kurumlar ile karşılaştırmalı olarak 59 sayılı çizelgede gösterilmiştir.

⁽¹⁾ Türkiye Sigorta Birliği Genel Sigorta Verileri

⁽²⁾ TSPAKB, Türkiye Sermaye Piyasası Raporu 2012

Çizelge : 59- Aracı kurumlarla ilgili başlıca bilgiler (*) (Milyon TL)

Başlıca bilanço bilgileri	2008			2009			2010			2011			2012		
	Tüm aracı kurumlar	Kamu sermayeli	Payı %	Tüm aracı kurumlar	Kamu sermayeli	Payı %	Tüm aracı kurumlar	Kamu sermayeli	Payı %	Tüm aracı kurumlar	Kamu sermayeli	Payı %	Tüm aracı kurumlar	Kamu sermayeli	Payı %
Kaynaklar:															
Öz kaynaklar	2.150	87	4,0	2.153	100	4,6	2.426	117	4,8	2.770	130	4,7	3.058	131	4,3
K.vadeli borçlar	1.980	18	0,9	3.772	53	1,4	5.006	158	3,2	5.227	67	1,3	8.218	339	4,1
U.vadeli borçlar	33	1	3,0	47	2	4,3	43	1	2,3	53	2	3,8	90	2	2,2
Toplam	4.163	106	2,5	5.972	155	2,6	7.475	276	3,7	8.050	199	2,5	11.366	472	4,2
Varlıklar:															
Dönen varlıklar	3.689	80	2,2	5.287	135	2,6	6.711	267	4,0	7.306	188	2,6	10.345	460	4,4
Duran varlıklar	474	26	5,5	685	20	2,9	764	9	1,2	744	11	1,5	1.021	12	1,2
Toplam	4.163	106	2,5	5.972	155	2,6	7.475	276	3,7	8.050	199	2,5	11.366	472	4,2
Hisse seneti işlem hacmi	333.000	19.938	6,0	483.000	30.195	6,3	636.000	35.624	5,6	695.000	39.541	5,7	623.000	28.979	4,7
Net dönem kârı	180	10	5,6	317	19	6,0	367	19	5,2	414	22	5,3	275	18	6,5

Kaynak: TSPAKB, Türkiye Sermaye Piyasası Raporu 2012

2012 yılında 11,4 milyar TL'ye ulaşan sektör varlıklarının; %91 oranında 10,4 milyar TL'si dönen, kalanı duran varlıklardan oluşmuştur. Kaynaklar toplamı içinde öz sermaye %27 oranında 3,1 milyar TL ve kısa vadeli borçlar %72 oranında 8,2 milyar TL olmuştur.

Sektörün işlem hacimlerine bakıldığında 2012 yıl sonu itibarıyla; İMKB hisse senedi işlemleri %10,3 oranında azalarak 1,2 trilyon TL'ye, borçlanma araçları piyasası işlem hacmi 15,5 milyar TL'si BİST Borçlanma Araçları Piyasasında, 14,4 milyar TL'si borsa dışında yapılarak tescil edilen işlemler olmak üzere toplam 29,9 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. 2012 yılında VOB işlem hacmi %8 oranında azalarak 807 milyar TL olmuştur.

2011 yıl sonu itibarıyla kamusal sermayeli aracı kurum sayısı üç iken, Kalkınma Yatırım Menkul Değerler AŞ'nin 27.03.2012 tarihinde tasfiyeye girmesi sonucu 2012 yıl sonu itibarıyla fiilen faaliyet gösteren kamusal sermayeli aracı kurum sayısı ikiye inmiş olup; bunlar Ziraat Yatırım Menkul Değerler AŞ ve Halk Yatırım Menkul Değerler AŞ'dir.

Kamu sermayeli aracı kurumlar 2012 yılında sektör toplam varlıklarının %4,2'sini, öz kaynaklarının %4,3'ünü, hisse senedi işlem hacminin %4,7'sini ve net dönem kârının %6,5'ini sağlamıştır.

Halk Yatırım Menkul Değerler AŞ hisse senedi alım- satım işlem hacmi 2012 yılında %10,6 oranında azalışla 15,6 milyar TL olmuştur. Şirket hisse senedi işlem hacminde 2012 yılında %1,9 pay ile 20. sırada yer almıştır. Kısa vadeli yabancı kaynaklarının 150 milyon TL'si Borsa Para Piyasasında müşteriler adına yapılan işlemlerden kaynaklanmıştır.

Şirket'in, BİST Borçlanma Araçları Piyasasındaki toplam işlem hacmi ise 2011 yıl sonuna göre %3,9 oranında artarak 15,5 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Şirket'in işlem hacminin 900 milyon TL'si kesin alım-satım işlemleri, 14,4 milyar TL'si repo-ters repo işlemleri, geriye kalan menkul kıymet tercihli repo pazarı işlemleridir. Borçlanma araçları Piyasası işlem hacminde 2012 yılında pazar payı %1,1 olmuştur.

2012 yılı VOB işlem hacmi %14 oranında azalışla 15,9 milyar TL düzeyinde gerçekleşmiştir. VOB işlem hacminde önceki dönem %2,1 olan pazar payı ise, %2'ye inmiştir. VOB'da işlem yapan aracı kurumlar arasında yapılan sıralamada, 2011 yılında 15 olan sırası, 2012 yılında 18'e gerilemiştir.

Şirketin 2012 yılında dönem kârı 12,5 milyon TL olmuştur. 2012 yılında Şirkete tahsis olunan her 100 TL'lik öz kaynağa karşılık 20 TL tutarında dönem kârı elde edilmiştir.

Ziraat Yatırım Menkul Değerler AŞ hisse senedi işlem hacmi, 2012 yılında %39 oranında azalarak 13,4 milyar TL olmuş, İMKB Hisse Senetleri Piyasasındaki payı %1,1 olarak gerçekleştirerek, 90 aracı kurum arasından 30. sırada yer almıştır.

Şirketin, kesin alım-satım işlem hacmi, 2012 yılında %30 oranında azalarak 6 milyar TL, repo/ters repo işlem hacmi %14,2 oranında azalarak 51,2 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. 2012 yılında aracı kurumlar arasında kesin alım-satım işleminde 6. sırada, repo/ters repo işlem hacminde 5. sırada yer almıştır. Şirketin VOB işlem hacmi 2012 yılında %15,7 oranında azalarak 9,1 milyar TL olarak gerçekleşmiş ve 72 aracı kurum arasında 20. sırada yer almıştır.

Şirketin 2012 yılında dönem kârı 9,2 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2012 yılı faaliyet dönemine ilişkin şirkete tahsis olunan her 100 TL'lik öz kaynağa karşılık 14,8 TL tutarında dönem kârı elde edilmiştir.

Kalkınma Yatırım Menkul Değerler AŞ Genel Kurulunda 20.03.2012 tarihinde hakim ortak Türkiye Kalkınma Bankası AŞ'nin istemi doğrultusunda tasfiye kararı alınmış ve 27.03.2012 tarihinde tescil edilmiştir. 27.03.2012 tarihinde tasfiye işlemleri başlatılan Tasfiye Halinde Kalkınma Yatırım Menkul Değerler AŞ'nin nakitlerin mevduat olarak değerlendirilmesi sonucunda 138 bin TL kâr sağlamıştır.

2b) Portföy yönetim şirketleri:

SPK verilerine göre 2012 yıl sonu itibarıyla Türkiye sermaye piyasasında faaliyet gösteren portföy yönetim şirketi sayısı 2 artarak 33'e yükselmiştir. Bu şirketlerin yönetmiş oldukları portföyün büyüklüğü önceki yıl sonuna göre %18 oranında artarak 56,4 milyar TL olmuştur. Yönetilen portföyün %88,4'ü kurumsal, %9'u tüzel ve %2,6'sı bireysel portföylerdir.

Portföy yönetim şirketlerinin seçilmiş performans verileri 60 sayılı çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge: 60- Portföy yönetim şirketlerine ait başlıca bilgiler

		2008	2009	2010	2011	2012	Son iki yıl farkı	
							Tutar	%
Portföy büyüklüğü:								
-Sektör toplamı	Milyar TL	30.738	40.098	46.889	47.927	56.368	8.441	17,6
-Kamu sermayeli	Milyar TL	1.768	2.116	2.075	2.742	2.627	(115)	(4,2)
-Kamunun payı	%	5,8	5,3	4,4	5,7	4,7	(1,0)	(17,5)
Sözleşme sayısı:								
-Sektör toplamı	Adet	2.232	1.243	1.392	1.761	2.118	357	20,3
-Kamu sermayeli	Adet	23	21	20	32	46	14	43,8
-Kamunun payı	%	1	1,7	1,4	1,8	2,2	0,4	22,2

Ziraat Portföy Yönetimi AŞ 26.11.2002 tarihli Portföy Yöneticiliği Yetki Belgesi ile 2003 yılında, Halk Portföy Yönetimi AŞ 21.09.2011 tarihli Portföy Yöneticiliği Yetki Belgesi ile 2011 yılında faaliyete başlamıştır.

2011 yıl sonu itibarıyla 2,1 milyar TL'lik portföy büyüklüğü ve %4,3 pazar payı ile portföy yönetim şirketleri arasında 7. sırada yer alan Ziraat Portföy Yönetimi AŞ, 2012 yıl sonunda 1,5 milyar TL'lik portföy büyüklüğü ve %2,7 pazar payı ile portföy yönetim şirketleri arasındaki sıralamasını korumasına rağmen pazar payı azalmıştır. Şirket'in 2012 döneminde dönem net kârı da %58 oranında azalarak 637 bin TL olmuştur.

Diğer kamu sermayeli Halk Portföy Yönetimi AŞ'nin yönettiği portföyün toplam değeri önceki döneme göre %14 oranında artarak 2012 yılında 983 milyon TL'ye ulaşmış ve pazarda %1,9 pay ile 11. sırada yer almış ve 832 bin TL dönem net kârı elde etmiştir.

2c) Finansal kiralama şirketleri:

Kamusal sermayeli finansal kiralama şirketlerinin 2008-2011 yıllarına ait başlıca bilgileri sektör değerleriyle birlikte 61, başlıca rasyolar 62 sayılı çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge: 61 – Finansal kiralama şirketleri ile ilgili başlıca bilgiler (*)

(Milyon TL)

Finansal bilgiler	2008		2009		2010		2011		2012		Kamu payı %
	Sektör toplamı	Kamusal sermayeli	Sektör toplamı	Kamusal sermayeli	Sektör toplamı	Kamusal sermayeli	Sektör toplamı	Kamusal sermayeli	Sektör toplamı	Kamusal sermayeli	
Kaynaklar:											
Özkaynaklar	2.985	86	3.498	100	3.853	111	4.177	247	4.614	297	6,4
Alınan krediler	13.675	196	10.673	191	11.249	272	13.412	1.201	13.909	1.364	9,8
Diğer pasifler	485	0	473	21	647	9	1.015	49	1.737	176	10,1
Toplam	17.145	282	14.644	311	15.749	392	18.604	1.497	20.260	1.837	9,1
Varlıklar:											
Kiralama işlemleri	14.385	237	11.066	275	10.711	341	15.112	1.375	17.122	1.630	9,5
Takipteki alacaklar (Net)	613	1	900	3	763	3	702	30	742	63	8,5
Bankalar	1.374	44	1.626	9	3.109	25	1.651	24	1.484	91	6,1
Diğer aktifler	773	0	1.052	24	1.166	24	1.139	68	912	53	5,8
Toplam	17.145	282	14.644	311	15.749	392	18.604	1.497	20.260	1.837	9,1
Net dönem kârı	592	16	583	14	466	15	510	41	443	61	13,8
İşlem hacmi							8.448	876	10,4	825	8,6
Sözleşme (Bin adet)							14.648	1.374	9,4	1.390	7,8

(*) Ziraat Finansal Kiralama AŞ 01.07.2008, Halk Finansal Kiralama AŞ 27.05.2011 tarihinde denetime tabi olmuştur.

Çizelge : 62 – Finansal kiralama sektörüne ait rasyolar

(%)

Rasyolar	Tüm finansal kiralama sektörü						Ziraat Finansal Kiralama						Halk Fin.K.	
	2008	2009	2010	2011	2012		2008	2009	2010	2011	2012	2011	2012	
Öz kaynaklar / toplam aktifler	17,4	23,8	24,5	22,4	22,7		30	32	28,2	22,8	23,3	12,8	12,1	
Takipteki alacaklar (brüt)/toplam alacaklar	6,7	12,4	12,7	9	8,4		11,8	7,7	4,1	4,8	5,1	6,5	8,9	
YP Nakdi alacaklar/Toplam nakdi alacaklar	82,5	82,8	79,1	77,8	74,3		75	69,6	73,4	72	74,7	84,5	87,6	
Dönem net kâr / toplam aktifler	3,7	3,8	3,1	2,9	2,3		5,6	4,5	3,7	2,6	2,9	2,6	3,6	
Dönem net kâr / öz kaynaklar	20,9	18,3	12,7	12,6	10		18,5	14,2	13,1	13,5	29,6	20,3	12,6	
Grup payı :														
Toplam kaynaklar (toplam aktifler)	-	-	-	-	-		1,6	2,1	2,4	3	3,2	5	5,8	
Öz kaynaklar	-	-	-	-	-		2,8	2,9	2,9	3	3,4	5,7	3,1	
Toplam kiralama işlemleri	-	-	-	-	-		1,6	2,4	3,2	3,4	3,6	3,8	6	
Toplam takipteki al. (Net)	-	-	-	-	-		0,6	0,3	0,4	0,4	0,9	4,7	7,5	
Dönem net kâr	-	-	-	-	-		2,7	2,4	3,2	3,3	4,3	2,9	9,5	

Türkiye’de 2011 yıl sonu itibarıyla 28 ve 2012 yıl sonu itibarıyla 26 finansal kiralama şirketi faaliyet göstermiştir.

2012 yıl sonu itibarıyla kamusal sermayeli iki finansal kiralama şirketi Ziraat Finansal Kiralama AŞ ve Halk Finansal Kiralama AŞ’dir.

2012 yıl sonu itibarıyla toplam 20,3 milyar TL olan finansal kiralama sektörü varlıklarının %9,1’i, kiralama işlemlerinin %9,5’i ve net dönem kârının %13,8’i kamu sermayeli iki şirket tarafından gerçekleştirilmiştir. Finansal kiralama sektörünün 2012 yılsonu itibarıyla gerçekleştirdiği 9.582 milyon TL’lik işlem hacminin %8,6 olan 825 milyon TL’si kamu sermayeli şirketlere aittir.

2011 yılında finansal kiralama sektöründe fiilen faaliyet gösteren 26 şirket arasında Ziraat Finansal Kiralama AŞ, ödenmiş sermayede %4,5 pay ile 6. sırada, öz kaynaklarda %3,4 pay ile 8. sırada, toplam aktiflerde %3,3 pay ile 10. sırada, net kira alacaklarında %3,6 pay ile 10. sırada yer almıştır. Şirket 2012 yılında 777 sözleşme ve 328,5 milyon TL tutarındaki işlem hacmi ile leasing sektöründe %3,4 paya sahiptir.

Halk Finansal Kiralama AŞ ise ödenmiş sermayede %4,3 pay ile 8. sırada, öz kaynaklarda %3,1 pay ile 10. sırada, toplam aktiflerde %5,8 pay ile 8. sırada, net kira alacaklarında %6 pay ile 7. sırada yer almıştır.

Ziraat Finansal Kiralama AŞ’nin, net finansal kiralama alacakları, 2011 yıl sonunda 498 milyon TL iken, 2012 yıl sonunda %18,7 oranında artarak 591 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Şirketin 2012 yıl sonu itibarıyla kanuni takipteki finansal kiralama alacakları, önceki yıl sonuna göre %17,5 oranında 4,6 milyon TL artarak 30,8 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Şirketin dönem net kârı 24 milyon TL’dir.

Halk Finansal Kiralama AŞ’nin net finansal kiralama alacakları, 2011 yılında 794 milyon TL iken, 2012 yılında %19 oranında 150,7 milyon TL artarak 945 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Kanuni takipteki finansal kiralama alacakları, önceki yıl sonuna göre %51 oranında 60,6 milyon TL artarak 90,7 milyon TL olmuştur.

Şirket 2012 yılı faaliyet sonucunda 41,2 milyon TL dönem net kârı elde etmiştir.

2d) Faktoring şirketleri:

BDDK verilerine göre Türkiye’de 2012 yılsonu itibarıyla 78 faktoring şirketi mevcut olup bunların toplam aktifleri 20,3 milyar TL, toplam öz kaynakları 4,6 milyar TL, toplam alacakları 16,3 milyar TL ve toplam net dönem kârları 434 bin TL olarak gerçekleşmiştir. Sektörden düzenleme, gözetim ve denetim yetkisi BDDK’ya aittir.

Kamu sermayeli Halk Faktoring AŞ, T. Halk Bankası önderliğinde kurulmuş ve BDDK izni sonrası 06.06.2012 tarihinde 20 milyon TL sermayesi ile faaliyete geçmiştir. Şirket’in Sayıştay denetimi 06.06.2012 tarihinde başlamış olup yıl sonu itibarıyla 11 adet sözleşme kapsamında 463 bin TL alacağı ve 333 bin TL zararı bulunmaktadır.

Şirket’in yeni kurulması ve yaklaşık 7 aylık faaliyetinin olması nedeniyle sektör karşılaştırması yapılmamıştır.

3- Satışlar:

KİT'lerin 2008-2012 yıllarına ilişkin net satış hasılatı cari fiyatlarla 63/a, 2003 yılı fiyatları ile 63/b sayılı çizelgelerde gösterilmiştir.

Çizelge: 63/a - Net satış hasılatı(*) (Cari fiyatlarla)

Sektörler	2008	2009	2010	2011	2012	(Bin TL)	
						Son iki yıl farkı	
						Tutar	%
a)Tarım	202.391	203.033	349.879	431.569	384.420	(47.149)	(10,9)
b)Madencilik	4.553.655	4.441.183	5.303.439	7.082.700	7.376.088	293.388	4,1
c)İmalat	5.411.410	4.314.033	4.877.261	5.134.031	5.866.689	732.658	14,3
d)Enerji	23.489.413	29.014.595	29.373.952	34.811.283	44.044.622	9.233.339	26,5
e)Ulaştırma-haberleşme	25.264.460	23.018.929	22.194.480	32.786.481	43.042.456	10.255.975	31,3
f)Ticaret	1.979.620	3.044.111	5.204.160	6.735.738	6.739.174	3.436	0,1
g)Diğer hizmetler	-	-	-	1.078.580	1.319.496	240.916	22,3
Genel toplam	60.900.949	64.035.884	67.303.171	88.060.382	108.772.945	20.757.211	23,5

(*) Mali kuruluşlar hariç

Çizelge: 63/b - Net satış hasılatı(*) (2003 yılı fiyatlarıyla)

Sektörler	2008	2009	2010	2011	2012	(Bin TL)	
						Son iki yıl farkı	
						Tutar	%
a)Tarım	129.497	122.634	194.108	211.274	183.687	(27.587)	(13,1)
b)Madencilik	2.913.593	2.682.522	2.942.269	3.467.323	3.610.950	143.628	4,1
c)İmalat	3.462.416	2.605.722	2.705.831	2.513.355	2.803.273	289.917	11,5
d)Enerji	15.029.377	17.525.124	16.269.229	17.041.799	21.045.787	4.003.987	23,5
e)Ulaştırma-haberleşme	16.165.116	13.903.678	12.313.165	16.050.561	20.566.923	4.516.362	28,1
f)Ticaret	1.266.633	1.838.675	2.887.190	3.297.468	3.220.171	(77.297)	(2,3)
g)Diğer hizmetler				528.017	630.493	102.476	19,4
Genel toplam	38.966.632	38.678.355	37.338.791	43.109.797	51.974.840	8.865.043	20,6

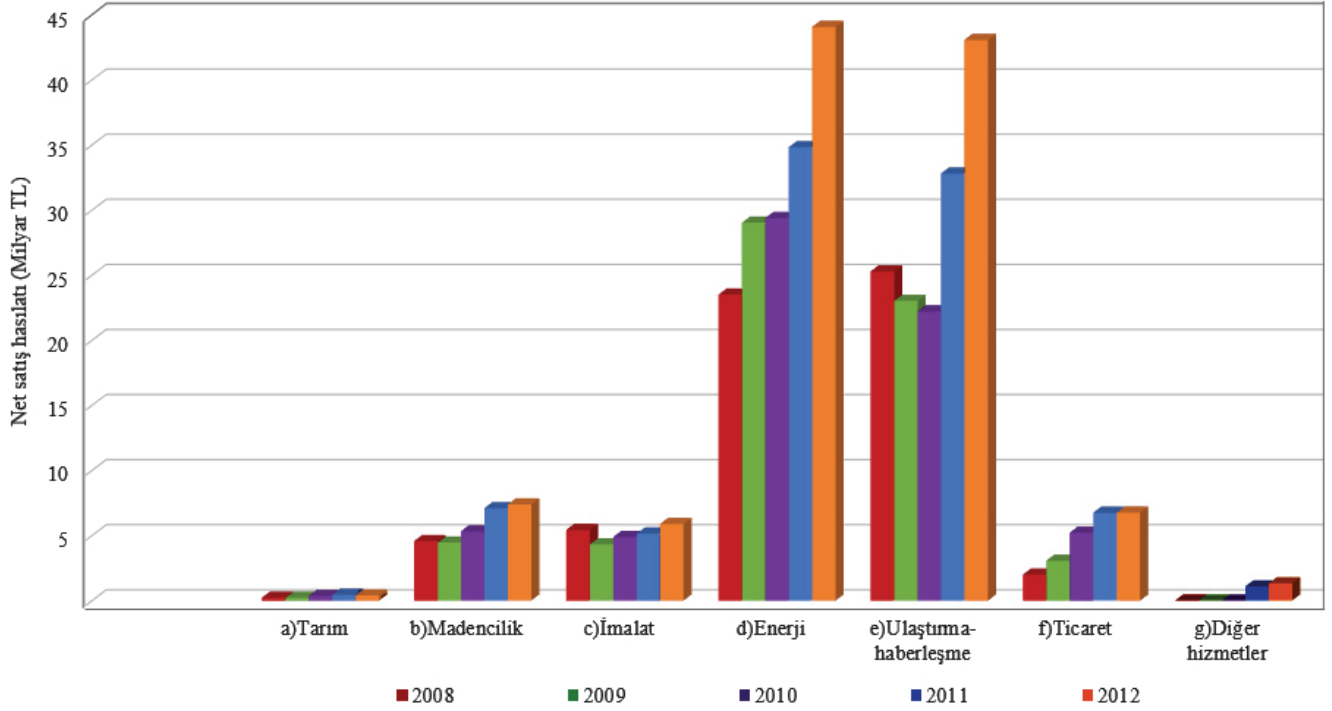
(*) Mali kuruluşlar hariç

Mali kuruluşlar hariç KİT'lerin 2012 yılı net satışları toplamı, 2011 yılına göre cari fiyatlarla %23,5 oranında 20,8 milyar TL artarak 108,8 milyar TL'ye yükselmiştir.

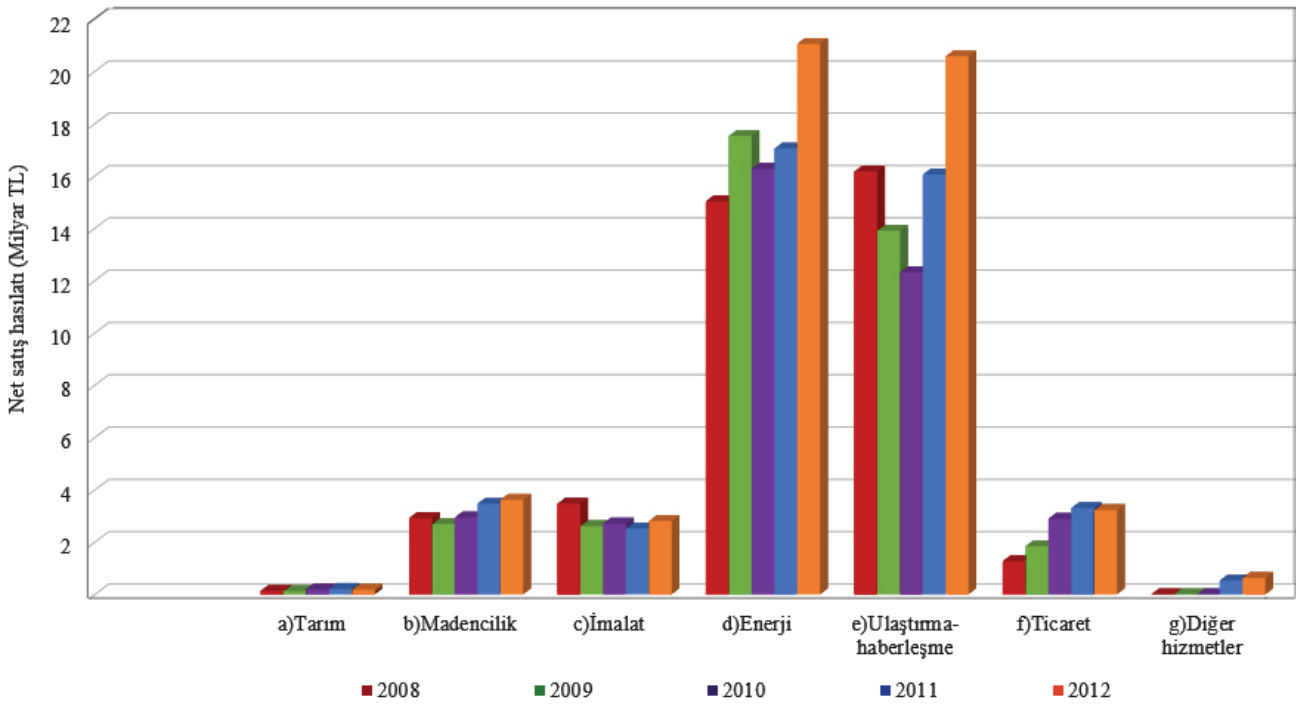
Sabit fiyatlar bazında sektörel satış hasılatlarına bakıldığında; tarım ve ticaret sektöründeki azalışa rağmen, diğer sektörlerindeki artışların etkisiyle, toplam net satışların %20,6 oranında arttığı görülmektedir.

KİT'lerin sektörler itibarıyla 2008-2012 dönemine ait net satış hasılatları aşağıdaki grafiklerde gösterilmiştir.

Grafik 5 - Net satış hasılatı (Cari fiyatlarla)

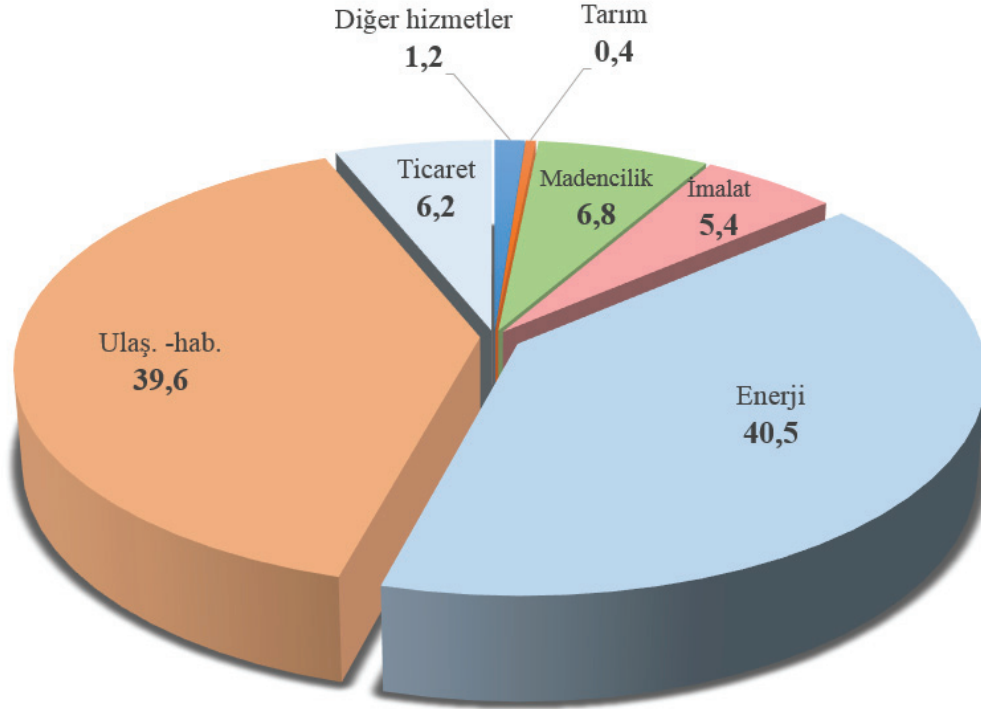

Grafik 6 - Net satış hasılatı (Sabit fiyatlarla)

2012 yılı KİT satışlarının sektörel bazda oransal dağılımı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 7 – 2012 yılı satışlarının dağılımı (%)

KİT'lerin 2012 yılı net satış hasılatı 108,8 milyar TL'nin; 107,1 milyar TL'si mal ve hizmet satışlarından, 1,7 milyar TL'si de Hazine tarafından karşılanan sübvansiyon ve görev zararlarından oluşmuştur. Hazine tarafından karşılanan görev zararı ve sübvansiyonların kuruluşlar bazında dağılımı 68 sayılı çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge 64- Hazine tarafından karşılanan görev zararı ve sübvansiyonlar

(Bin TL)

Kuruluşlar	2008	2009	2010	2011	2012	Son iki yıl farkı	
						Tutar	%
a)233 sayılı KHK kapsamında olanlar:							
-TMO	493.842	1.020.827	2.411.737	957.640	588.873	(368.767)	(38,5)
-TCDD	307.392	313.530	353.578	333.268	339.900	6.632	2,0
-DHMİ	5.381	6.219	3.523	4.191	4.748	557	13,3
-TTK	5.318	15.425	15.568	12.836	14.324	1.488	11,6
-TKİ	433.283	557.799	431.827	654.306	745.012	90.706	13,9
-TİGEM					5.482	5.482	
Toplam (a)	1.245.216	1.913.800	3.216.233	1.962.601	1.698.339	(264.262)	(13,5)
b)4046 sayılı Kanun kapsamında olanlar:							
-TÜRK ŞEKER	348			3.222		(3.222)	(100)
Toplam (b)	348			3.222		(3.222)	(100)
Genel toplam	1.245.564	1.913.800	3.216.233	1.965.823	1.698.339	(267.484)	(13,6)

2008 yılında 1,2 milyar TL olarak gerçekleşen sübvansiyon ve görev zararları tutarı, yıllar itibarıyla artarak 2010 yılında 3,2 milyar TL'ye yükselmiş, 2011 yılında 2 milyar TL, 2012 yılında ise 1,7 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

1,7 milyar TL tutarındaki sübvansiyon ve görev zararlarının; %43,9'u TKİ'ye, %34,7'si TMO'ya, %20'si TCDD'ye ilişkindir. Kalan %1,4'lük 24,6 milyon TL de DHMİ, TTK ve TİGEM'e aittir.

a) Tarım sektörü:

Bitkisel ve hayvansal üretimi artırmak, çeşitlendirmek, ürün kalitesini geliştirmek amaçlarıyla yetiştirdiği damızlık hayvan, tohumluk, fidan, fide gibi ürünleri piyasaya vermek, tarım teknolojisi ve tarımın ıslahı konularında eğitici ve öncü olarak kurulan TİGEM, KİT statüsü içinde tarım sektöründe faaliyet gösteren tek kuruluştur. TİGEM'de üretilen ürünlerin bir kısmı değişik şekilde bünye içinde kullanılırken önemli bir bölümü de yurt içi piyasalara pazarlanmaktadır.

2012 yılında, ithal hayvan satışlarındaki azalma nedeniyle, önceki yıla göre %11 oranında azalışla 384,4 milyon TL olarak gerçekleşen satışların; 264,6 milyon TL'si bitkisel ürün satışlarını, 109,8 milyon TL'si hayvansal ürün satışlarını ve kalan 10 milyon TL'si de diğer gelirleri ifade etmektedir.

b) Madencilik sektörü:

Madencilik sektöründe Eti Maden İşletmeleri, TKİ, TTK ve TPAO olmak üzere 4 kuruluş faaliyet göstermektedir. Bu kuruluşların 2012 yılı net satışları toplamı önceki yıla göre %4 oranında artarak 7,4 milyar TL'ye yükselmiştir.

TKİ 2012 yılı faaliyet döneminde, geçen yıla göre %9,5'lik artışla, 2,3 milyar TL'si esas ürün ve 881 milyon TL'si de ticari kömür faaliyetlerinden kaynaklanan 3,2 milyar TL'lik net satış hasılatı elde etmiştir. Geçen yıla göre net satış hasılatındaki bu artış, satış miktarında meydana gelen %4,8 oranındaki düşüşe rağmen, kömür satış fiyat artışlarındaki artıştan sağlanmıştır.

Zonguldak havzasındaki taşkömürünün çıkarılması ve ekonomiye kazandırılması görevini üstlenen TTK, Türkiye taşkömürü ihtiyacının yaklaşık %6'sını karşılamaktadır. Kurumun 2012 yılı net satışları önceki döneme göre %6,5 oranında azalışla 305,2 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

Eti Maden İşletmeleri; ana sözleşmesi çerçevesinde ağırlıklı olarak bor mineralleri ve türevlerinin üretilmesi, işletilmesi ve pazarlanması alanında faaliyette bulunmaktadır. 2012 yılında, Eti Maden İşletmeleri'nin net satış hasılatı geçen yıla göre %0,9 oranında 12,8 milyon TL artışla 1,5 milyar TL'ye yükselmiş olup, bu satışların %96,1'lik kısmı yurt dışı satışlardan oluşmuştur.

TPAO petrol sektöründe arama, sondaj, kuyu tamamlama ve üretim, doğal gaz depolama ve bağlı kuruluşu TPIC kanalıyla petrol ticareti ve taşımacılığı yapmaktadır. Kuruluşun ham petrol satış fiyatları, 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu uyarınca tespit edilmektedir. Buna göre petrol alım satımında fiyatlar en yakın erişilebilir dünya piyasa koşullarına göre oluşmakta olup, yerli ham petrol için teslim yeri olan en yakın liman veya

rafineride teşekkül eden piyasa fiyatı olarak kabul edilmektedir. Doğal gaz satış fiyatı ise BOTAŞ'ın belirlediği satış fiyatı ve satılan gazın kalorisi esas alınarak hesaplanmaktadır.

TPAO'nun 2012 yılı net satış hasılatı önceki döneme göre %1,1 oranında artarak 2,4 milyar TL'ye yükselmiştir. Satış hasılatının %86,1'ini hampetrol, %7,7'sini doğal gaz ve geri kalanını hizmet satışları oluşturmuştur. Bu hizmetler kuruluşun diğer şirketlere verdiği sismik, sondaj, kuyu tamamlama ve nakliye kalemlerinden meydana gelmiştir.

c)İmalat sektörü:

İmalat sektörünün 2012 yılı net satışları önceki döneme göre %14,3 oranında artarak 5,9 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Sektörde faaliyetini sürdüren KİT'lerin net satışlarına ilişkin bilgiler aşağıda yer almaktadır.

ÇAY-KUR'un kuruluş amacı, çay ziraatını geliştirmek, çay kalitesini ıslah etmek ve kuru çay üretip pazarlamak olarak belirlenmiştir. 3092 sayılı Çay Kanunu ile çayda devlet tekeli kaldırılmış ve gerçek ve tüzel kişilerin yaş çay işleme ve paketleme fabrikaları kurup işletebilecekleri, ihtiyaçları olan yaş çay yaprağını doğrudan üreticilerden satın alabilecekleri bir işleyiş getirilmiştir. ÇAY-KUR 2012 yılında 115,1 bin ton çay satmış olup, önceki döneme göre, satış teşvik önlemleri, ürün çeşitlendirilmesi ve artan reklam tanıtım faaliyetlerine paralel olarak, %22,9 oranında artışla 1,3 milyar TL net satış hasılatı elde etmiştir.

Şeker Kurumu tarafından tespit edilip üreticilere dağıtımı yapılan kotalar dahilinde üretim yapan T. Şeker Fabrikaları AŞ'nin, 2012 yılında satılan 1.297 bin ton şeker ve diğer ürünlerden elde ettiği net satış hasılatı 2,7 milyar TL'nin; %99'u yurt içi ve kalan %1'i de yurt dışına gerçekleştirilen satışlardan oluşmaktadır.

Et ve Süt Kurumu'nun 2012 yılı net satışları önceki yıla göre %7,8 oranında artışla 531,1 milyon TL'ye yükselmiş olup, tamamı yurt içi satışlara aittir.

Satışları önemli ölçüde askeri siparişlere bağlı olan, MKE Kurumu'nun net satış hasılatı 2012 yılında %3,6 oranında azalışla, 818,3 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2012 yılı toplam satış tutarının geçen yıla göre %3,6 oranında azalmasında; Ağır Silah ve Çelik Fabrikasının satışlarının %68,2 oranında, Barutsan Roket ve Patlayıcı Fabrikasının satışlarının %42,4 oranında ve Silah Fabrikasının satışlarının da %30,3 oranında azalması etkili olmuştur.

İmalat sektöründe faaliyet gösteren TCDD'nin bağlı ortaklıkları TÜDEMSAŞ, TÜVASAŞ ve TULOMSAŞ'ın 2012 yılı net satışları %18,4 artarak 555 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

Sektörde faaliyet gösteren diğer kuruluşlar olan T. Elektromekanik Sanayi AŞ ve Doğusan Boru Sanayi ve Ticaret AŞ'nin 2012 yılı net satışları toplamı 16,6 milyon TL olmuştur.

d)Enerji sektörü:

Enerji sektöründe faaliyet gösteren TETAŞ, EÜAŞ, TEDAŞ ve TEİAŞ'ın 2012 yılı toplam net satışları geçen yıla oranla %27,1 artarak 57,7 milyar TL olmuştur. Bu satışların 17,1 milyar TL'si TEDAŞ, 15,5 milyar TL'si TETAŞ, 14,7 milyar TL'si TEİAŞ ve 10,4 milyar TL'si EÜAŞ tarafından gerçekleştirilmiştir.

Sektörde yer alan ve faaliyeti 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun 14 üncü maddesindeki düzenleme gereği işletme hakkı devredilen 8 santralin sözleşmeden doğan takip işleri ile sınırlı olan ADÜAŞ'ın 2011 ve 2012 yıllarında satışı bulunmamaktadır.

Esas itibarıyla EÜAŞ elektrik enerjisini üretmek, TEİAŞ üretilen elektriği iletmek ve yük tevzii faaliyetlerini yürütmek, TETAŞ elektrik ticaret ve taahhüt faaliyetlerinde bulunmak, TEDAŞ ise elektriğin nihai kullanıcıya dağıtılması ile görevlendirilmiştir. Bu bağlamda, bu sektörde yer alan kuruluşların birbirleri arasında yaptıkları satışlar toplamı 13,6 milyar TL'nin mahsup edilmesi ile konsolide edilmiş net satış tutarı 44,1 milyar TL olarak hesaplanmıştır.

e)Ulaştırma-haberleşme sektörü:

Ulaştırma ve haberleşme sektöründe TCDD, TDİ, PTT, TÜRKSAT, BOTAS, DHMİ ve Kıyı Emniyeti ve Gemi Kurtarma İşletmeleri faaliyet göstermektedir. Sektörün 2012 yılı net satışları toplamı geçen yıla göre %31 oranında artarak 43 milyar TL'ye yükselmiştir.

Satışlarının %98,2'si doğal gaz ve sıvılaştırılmış doğal gaz satışlarından, kalanı ise petrol ve doğal gaz taşıma, liman hizmetlerinden elde edilen BOTAS'ın net satışları, önceki yıla göre %37 oranında artarak 36,5 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Bu artışın temel nedeni, doğalgaz satış fiyatlarında bir önceki yıla göre ortalama olarak %30 oranında artış olmasıdır. BOTAS'ın doğal gaz satışları miktar itibarıyla, 2012 yılında elektrik üretiminde 21 milyar m³, konut kullanımında 9,8 milyar m³, sanayide ise 9,8 milyar m³ olarak gerçekleşmiştir.

PTT'nin 2012 yılı net satışları geçen yıla göre %15,1 oranında artarak 1.809,8 milyon TL'ye ulaşmıştır. Bu hasılatın; 1.250,6 milyon TL'si posta, 157,1 milyon TL'si lojistik, 7,3 milyon TL'si telgraf ve 394,8 milyon TL'si de parasal posta faaliyetlerinden elde edilmiştir.

TÜRKSAT, 2012 yılında 124,6 milyon TL uydu hizmetlerinden, 280,6 milyon TL Kablo TV hizmetlerinden, 63,7 milyon TL bilişim e-devlet gelirlerinden ve 15,4 milyon TL diğer satışlardan olmak üzere toplam 484,3 milyon TL net yurt içi satış hasılatı elde etmiştir. Yurt dışına yapılan net satışlar ise 25,9 milyon TL tutarında olup, 2012 yılı net satış tutarı 510,2 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

Sektörde tekel olarak faaliyet gösteren TCDD'nin net satışlarını tespit etmek amacıyla gerçekleştirilen kompanse işlemleri kapsamında imalat sanayi sektöründe faaliyet gösteren bağlı ortaklıkları TÜDEMSAŞ, TÜVASAŞ ve TULOMSAŞ'ın TCDD'ye yaptıkları satışlar mahsup edilmiştir. TCDD'nin 2012 yılı net satış hasılatı önceki döneme göre %1,1 oranında artışla 2,1 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

DHMİ'nin 2012 yılı net satışları, geçen yıla göre %0,8 oranında artarak 1.774,2 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. DHMİ, 2012 yılında 617,8 milyon TL'si hava seyrüsefer hizmetlerinden, 438,4 milyon TL'si terminal hizmetlerinden, 902,1 milyon TL'si işletme hizmetlerinden ve 4,7 milyon TL'si de diğer gelirlerden olmak üzere toplam 1.963 milyon TL brüt satış hasılatı elde etmiştir. Bu hasılatın %77,6 oranında 1.522,9 milyon TL'si yurt içi, %22,4 oranında 440,1 milyon TL'si ise yurt dışı hizmet gelirlerinden oluşmuştur. Bu brüt satış hasılatından 188,6 milyon TL tutarındaki indirimler ile 0,2 milyon TL tutarındaki satıştan iadelerin düşülmesi sonucunda satışlar net tutarı 1.774,2 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

Alanında tekel konumunda faaliyet gösteren KIYEM'in 2012 yılı net satışları geçen yıla göre %11,5 oranında artışla 399,7 milyon TL olmuştur. Bu hasılatın; 185 milyon TL'si kılavuzluk, 177,4 milyon TL'si fener, 25,9 milyon TL'si tahlisiye, 8,3 milyon TL'si gemi kurtarma ve 3,1 milyon TL'si de telsiz hizmetlerinden elde edilmiştir.

TDİ'nin 2012 yılı net satış hasılatı, Şirket'in 2012 yılı içerisinde Tekirdağ Limanı işletmeciliğini devralmasıyla, liman hizmetleri gelirlerinin artması sonucunda, geçen yıla göre %165,7 oranında artarak 9 milyon TL den 23,8 milyon TL yükselmiştir.

f)Ticaret sektörü:

DMO, TMO, Türkiye Petrolleri Petrol Dağıtım AŞ ve Başkent Doğalgaz AŞ'nin faaliyet gösterdiği ticaret sektöründeki KİT'lerin net satış hasılatı 2012 yılında geçen yıla göre hemen hemen aynı kalarak 6,7 milyar TL tutarında gerçekleşmiştir.

Devletin merkezi satın alma birimi olarak faaliyetlerini sürdüren DMO'nun 2012 yılı satışları önceki yıla göre %2,5 oranında azalarak 1,6 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Bu satışların %96,8'i merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerine, %3,2'si KİT'lere yapılmıştır.

2012 yılında %98,8'i ticari mal, %1,2'si mamul satışlarından oluşan 1,6 milyar TL tutarındaki net satış hasılatının; %41,3'ü nakil vasıtaları, %22,3'ü demirbaş, mefruşat ile diğer makine ve teçhizat, %18,9'u müşteri için alınan müteferrik malzeme, %9,1'i büro makine ve aletleri, %8,4'ü de diğer ürün satışlarından elde edilmiştir.

TMO 2012 yılında, önceki döneme göre başta buğday, arpa, mısır ve fındık olmak üzere hububat ve bakliyat ürünleri satışlarındaki azalmanın etkisiyle, %43,5 oranında azalışla 1,5 milyar TL net satış hasılatı elde etmiştir. Bu satışların; 749,2 milyon TL yurt içi, 183,4 milyon TL yurt dışı ve 589 milyon TL'de görev zararı kapsamında satış geliri niteliğindedir.

Ankara'nın ihtiyacı olan doğal gazı BOTAŞ'tan alarak şehir içi dağıtım şebekesi vasıtasıyla abonelere ulaştırmakta olan Başkent Doğalgaz Dağıtım AŞ'nin 2012 yılında net satışları, önceki yıla göre %17, oranında artışla 1,8 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye Petrolleri Petrol Dağıtım AŞ'nin 2012 yılı net satışları, önceki yıla göre %108,3 oranında artarak 1,8 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. 1.862,9 milyon TL olarak gerçekleşen brüt satışların 1.850,6 milyon TL'si, motorin, benzin, fuel-oil ve gaz yağından oluşan akaryakıt satışlarına, 4,1 bin TL'si madeni yağ satışlarına, 8,2 milyon TL'si de diğer gelirlere ilişkindir.

g)Diğer hizmetler:

Önceki yıllarda imalat sektöründe yer alan Sümer Holding AŞ bu yıl diğer hizmetler sektöründe değerlendirilmiştir. Diğer hizmetler sektöründe faaliyet gösteren kuruluşların net satışları 2012 yılında 1,3 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

Sektörün toplam net satışlarının %79,6'ini sağlayan Emlak Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı AŞ'nin 2012 yılı net satışları, projelendirilen arsa satışlarındaki artışların etkisiyle, önceki döneme göre %28,9 oranında artarak 1,1 milyar TL olmuştur.

Bileşim Alternatif Dağıtım Kanalları ve Ödeme Sistemleri AŞ'nin 2012 yılı net satışları önceki döneme göre %26,7 oranında artarak 92 milyon TL'ye yükselmiştir. Fintek

Finansal Teknoloji Hizmetleri AŞ'nin 2012 yılı net satışları da önceki döneme göre %6,7 oranında artarak 70,2 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

Sektörde yer alan diğer kuruluşlar olan Halk GYO, Gayrimenkul AŞ, Vakıf İnşaat, TÜBİTAK Marmara Teknokent AŞ ve Sümer Holding'in toplam net satışları 2012 yılında geçen yıla göre %20 oranında azalarak 106,5 milyon TL olmuştur.

4-Stoklar:

2008-2012 döneminde KİT stoklarının 2010 yılında gerilediği, genel trendin artış yönünde olduğu görülmektedir. 2011-2012 yılları arasında gerçekleşen 2 milyar TL tutarındaki artışın 1,2 milyar TL'si hizmetler sektörü altında izlenen kuruluşların stok artışından kaynaklanmıştır. Önceki yıllara paralel olarak, 2012 yılında da KİT stoklarının sanayi ve hizmetler sektörleri arasında yaklaşık olarak paylaşıldığı görülmektedir.

2012 yılı KİT stoklarının malzeme grupları ve sektörler itibarıyla dağılımına bakıldığında, toplam stokun 3,7 milyar TL tutarında %21'ini ilk madde ve malzemelerin, 911 milyon TL tutarında %5,2'sini yarı mamullerin, 3,9 milyar TL tutarında %22,1'ini mamullerin, 6,5 milyar TL tutarında %37'sini ticari malların ve 2,6 milyar TL tutarında %14,6'sını da diğer stokların oluşturduğu görülmektedir. Diğer yandan dikey yüzdeler olarak, 2012 yılında toplam KİT stokunun %2'si tarım sektörüne, %48,5'i sanayi sektörüne, %49,4'ü hizmetler sektörüne ve %0,1'i de mali kuruluşlara ait bulunmaktadır.

2012 yılında toplam KİT stoku içinde ilk sırayı 2,9 milyar TL stok ile Toprak Mahsulleri Ofisi almıştır. TMO'nun stokları, ağırlıklı olarak hububat ürünlerinden oluşmaktadır. İkinci sırada 2,7 milyar TL stok ile EMLAKKONUT yer almaktadır. Gerek kendi yaptırdığı konut ve ticari ünitelerin, gerekse de hasılat paylaşımı yöntemiyle ihale edilen projelerden satılmayıp şirket stokunda yer alan konutların satışını gerçekleştiren EMLAKKONUT'un stoklarının tamamına yakını inşaat yapılmak üzere projelendirilen arsaların yer aldığı ticari mal stoklarından oluşmaktadır. Üçüncü sıradaki T. Şeker Fabrikaları AŞ'nin stokları, 2,5 milyar TL düzeyindedir. T. Şeker Fabrikaları AŞ'nin stoklarının tamamına yakını şeker, melas, yağ küspe vb. mamul stoklarından oluşmaktadır. Bu üç kuruluşu 1,9 milyar TL tutarında stok ile dördüncü sırada BOTAŞ takip etmiştir. BOTAŞ'ın stoklarının büyük bölümünün gelecek yıllar ihtiyacı stoklardan oluştuğu görülmektedir. Beşinci sırada yer alan TPAO'nun stok miktarı 1,8 milyar TL düzeyindedir. İlk beş sırayı paylaşan bu kuruluşların stok tutarı, 2012 yılı KİT stoklarının yaklaşık olarak %68'ini oluşturmaktadır.

2012 yılında KİT'lerin toplam stokunda ortaya çıkan 2 milyar TL tutarındaki artışın; 1,2 milyar TL'si hizmetler, 647 milyon TL'si sanayi, geri kalan 100 milyon TL'si de tarım sektöründe meydana gelmiştir. Hizmetler sektöründeki stok artışının yaklaşık 1 milyar TL'si, ulaştırma haberleşme alt sektöründe yer alan BOTAŞ'ın stok artışından kaynaklanmıştır.

KİT'lerin 2008-2012 dönemine ilişkin stoklarının sektörler itibarıyla ayrıntısı 65, 2012 yılı stoklarının malzeme grupları ve sektörler itibarıyla ayrıntısı 65/a sayılı çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge: 65 - KİT'lerin 2008-2012 yılları stokları
(Bin TL)

Stoklar	2008		2009		2010		2011		2012		Son iki yıl farkı	
	Tutar	%	Tutar	%	Tutar	%	Tutar	%	Tutar	%	Tutar	%
1-Tarım	176.047	1,7	158.951	1,3	184.641	1,7	258.357	1,7	358.819	2,0	100.462	38,9
2-Sanayi:												
-Madencilik	596.607	5,9	736.193	6,1	834.401	7,7	2.078.653	13,4	2.277.475	13,0	198.822	9,6
-İmalat	3.379.610	33,6	3.697.471	30,7	3.994.162	36,9	4.219.100	27,1	4.347.473	24,8	128.373	3,0
- Enerji	817.332	8,1	858.173	7,1	875.680	8,1	1.576.746	10,1	1.896.513	10,8	319.767	20,3
Sanayi toplamı	4.793.549	47,6	5.291.837	44,0	5.704.243	52,7	7.874.499	50,6	8.521.461	48,5	646.962	8,2
3-Hizmetler :												
-Ulaştırma- haberleşme	1.195.874	11,9	1.225.831	10,2	1.442.886	13,3	1.598.393	10,3	2.735.943	15,6	1.137.550	71,2
-Ticaret	3.761.928	37,4	5.346.780	44,4	3.470.233	32,1	2.816.105	18,1	3.077.504	17,5	261.399	9,3
-Diğer hizmetler							3.003.949	19,3	2.840.700	16,2	(163.249)	(5,4)
Hizmetler toplamı	4.957.802	49,2	6.572.611	54,6	4.913.119	45,4	7.418.447	47,6	8.654.147	49,3	1.235.700	16,7
Ara toplam	9.927.398	98,6	12.023.399	99,9	10.802.003	99,8	15.551.303	99,9	17.534.427	99,9	1.983.124	12,8
4-Mali kuruluşlar	143.419	1,4	12.028	0,1	23.208	0,2	17.463	0,1	24.445	0,1	6.982	40,0
Genel toplam	10.070.817	100,0	12.035.427	100,0	10.825.211	100,0	15.568.766	100,0	17.558.872	100,0	1.990.106	12,8

Çizelge : 65/a - Stok türleri itibarıyla 2012 yılı stokları

(Bin TL)

Stoklar	İlk mad. malz.	Yarı mamul	Mamul	Ticari mal	Diğer	Toplam
1-Tarım sektörü	51.247	178.128	82.078	19.342	28.024	358.819
2-Sanayi sektörü:						
-Madencilik	625.070	45.349	294.528	16.478	1.296.050	2.277.475
-İmalat	704.645	249.830	3.236.638	19.872	136.488	4.347.473
-Enerji	1.029.826		36.763		829.924	1.896.513
Sanayi toplamı	2.359.541	295.179	3.567.929	36.350	2.262.462	8.521.461
3-Hizmetler sektörü:						
-Ulaş- haberleşme	659.818	28.755	142	1.904.542	142.686	2.735.943
-Ticaret	589.205	1.720	175.837	2.273.513	37.229	3.077.504
-Diğer hizmetler	33.233	407.553	55.723	2.270.379	73.812	2.840.700
Hizmetler toplamı	1.282.256	438.028	231.702	6.448.434	253.727	8.654.147
Ara toplam	3.693.044	911.335	3.881.709	6.504.126	2.544.213	17.534.427
4-Mali kuruluşlar	48				24.397	24.445
Genel toplam	3.693.092	911.335	3.881.709	6.504.126	2.568.610	17.558.872

KİT stokları içinde büyük paya sahip olan kuruluşların toplam artış-azalışa etkisi incelendiğinde, TMO'nun stoklarının 270 milyon TL arttığı, EMLAKKONUT'un stok tutarının 74 milyon TL azaldığı, T. Şeker Fabrikaları A.Ş.'nin stoklarının 130 milyon TL azaldığı, BOTAŞ'ın stoklarının 942 milyon TL arttığı, TPAO'nun stoklarının ise 101 milyon TL arttığı görülmektedir. TMO'nun stok büyüklükleri esas olarak hububat piyasası alım ve satış politikalarına göre belirlenmekte, piyasa fiyatlarının dengelenmesi ihtiyacına göre stok tutarları yıldan yıla değişebilmektedir. EMLAKKONUT stoklarındaki azalış ise, ağırlıklı olarak konut ve villalar ile konut yapılmak üzere projelendirilen arsalardan oluşan ticari mal ve mamul stoklarındaki azalıştan kaynaklanmıştır. T. Şeker Fabrikaları AŞ'nin stoklarındaki azalış değerlendirildiğinde ise bunun esas olarak mamul stokları altında izlenen şeker stoklarının önceki yıla göre azalmasından kaynaklandığı görülmektedir. T. Şeker Fabrikaları AŞ'de gerek üretim maliyetlerinden kaynaklanan rekabet dezavantajının, gerekse de nişasta bazlı şeker üreticilerinin kotalarının her yıl Bakanlar Kurulunca artırılmasının şeker satışlarını olumsuz etkileyerek stok birikimine neden olduğu görülmektedir. Stokların muhafazası için kiralanılan depoların kiralari da kuruluş açısından yük teşkil etmektedir. Bu hususlar, kuruluş açısından yabancı kaynak kullanımını artıran birer etken olarak değerlendirilmektedir. BOTAŞ stoklarındaki artış, gelecek yıllar ihtiyacı stoklardaki artıştan kaynaklanmıştır. TPAO stokları ise, malzeme ve kimyevi madde stoklarından oluşan ilk madde ve malzeme stoklarındaki artış nedeniyle önceki yıla göre yükselmiştir.

5- İşletme sonuçları:

a) Satışların kârlılığı:

KİT'lerin 2008-2012 dönemine ilişkin faaliyet kârı veya zararlarının oluşumu cari fiyatlarla 66/a, 2003 yılı fiyatlarıyla 66/b, sektörel bazda 2012 yılı faaliyet sonuçları 67 sayılı çizelgelere gösterilmiştir.

Çizelge : 66/a - KİT'lerin 2008-2012 yılları satış sonuçları (Cari fiyatlarla) (*)

(Bin TL)

Yıllar	Brüt satışlar (1)	Satış indirimleri (2)	Net satışlar (3=1-2)	Satışların maliyeti (4)	Pazarlama satış ve dağıtım giderleri (5)	Diğer giderler (6)	Satış maliyeti tutarı (7=4+5+6)	Faaliyet kârı veya zararı (8=3-7)	Satış maliyetine göre kar veya zarar (8/7)%
2008	87.111.880	3.276.318	83.835.562	77.874.283	2.624.620	2.547.614	83.046.517	789.045	1,0
2009	85.013.330	2.006.670	83.006.660	70.467.112	2.337.941	3.120.779	75.925.832	7.080.828	9,3
2010	87.360.420	989.156	86.371.264	73.425.954	1.636.226	3.147.104	78.209.284	8.161.980	10,4
2011	99.654.431	1.016.035	98.638.396	90.513.212	1.892.712	3.875.071	96.280.995	2.357.401	2,4
2012	123.598.121	1.178.757	122.419.364	112.549.728	1.959.802	4.066.093	118.575.623	3.843.741	3,2
Son iki yıl farkı	23.943.690	162.722	23.780.968	22.036.516	67.090	191.022	22.294.628	1.486.340	6,7
Artış yada azalış (%)	24,0	16,0	24,1	24,3	3,5	4,9	23,2	63,0	272,3

(*) Mali kuruluşlar hariç.

Çizelge : 66/b - KİT'lerin 2008-2012 yılları satış sonuçları (2003 yılı fiyatlarıyla) (*)

(Bin TL)

Yıllar	Brüt satışlar (1)	Satış indirimleri (2)	Net satışlar (3=1-2)	Satışların maliyeti (4)	Pazarlama satış ve dağıtım giderleri (5)	Diğer giderler (6)	Satış maliyeti tutarı (7=4+5+6)	Faaliyet kârı veya zararı (8=3-7)	Satış maliyetine göre kar veya zarar (8/7)%
2008	55.737.334	2.096.307	53.641.028	49.826.785	1.679.327	1.630.056	53.136.168	504.860	1,0
2009	51.348.955	1.212.050	50.136.905	42.562.885	1.412.141	1.884.984	45.860.010	4.276.895	9,3
2010	48.466.252	548.769	47.917.483	40.735.619	907.754	1.745.966	43.389.339	4.528.144	10,4
2011	48.785.642	497.398	48.288.244	44.310.575	926.574	1.897.034	47.134.183	1.154.061	2,4
2012	59.058.735	563.244	58.495.491	53.779.495	936.450	1.942.896	56.658.841	1.836.650	3,2
Son iki yıl farkı	10.273.093	65.846	10.207.247	9.468.920	9.876	45.862	9.524.659	682.589	7,2
Artış yada azalış (%)	21,1	13,2	21,1	21,4	1,1	2,4	20,2	59,1	292,7

(*) Mali kuruluşlar hariç.

Çizelge : 67 - KİT'lerin sektörler itibarıyla 2012 yılı satış sonuçları (Cari fiyatlarla) (*) (Bin TL)

Satış sonuçları	Brüt satışlar (1)	Satış indirimleri (2)	Net satışlar (3=1-2)	Satışların maliyeti (4)	Pazarlama satış ve dağıtım giderleri (5)	Diğer giderler (6)	Satış maliyeti tutarı (7=4+5+6)	Faaliyet kârı veya zararı (8=3-7)	Satış maliyetine göre kâr veya zarar (8/7) (%)
a) Tarım	385.004	584	384.420	241.439	7.420	104.696	353.555	30.865	8,7
b) Sanayi:									
(1) Madencilik	7.600.778	224.690	7.376.088	3.912.017	336.891	1.324.522	5.573.430	1.802.658	32,3
(2) İmalat sanayi	5.883.384	16.515	5.866.869	5.143.202	248.747	382.871	5.774.820	92.049	1,6
(3) Enerji	58.192.644	501.783	57.690.861	53.307.786	1.132.708	987.913	55.428.407	2.262.454	4,1
Toplam (b)	71.676.806	742.988	70.933.818	62.363.005	1.718.346	2.695.306	66.776.657	4.157.161	6,2
c) Hizmetler:									
(1) Ulaştırma-haberleşme	43.388.958	346.502	43.042.456	42.873.996	60.018	1.034.341	43.968.355	(925.899)	(2)
(2) Ticaret	6.824.351	85.177	6.739.174	6.181.161	159.942	101.077	6.442.180	296.994	4,6
(3) Diğer hizmetler	1.323.002	3.506	1.319.496	890.127	14.076	130.673	1.034.876	284.620	27,5
Toplam (c)	51.536.311	435.185	51.101.126	49.945.284	234.036	1.266.091	51.445.411	(344.285)	(1)
KİT toplamı	123.598.121	1.178.757	122.419.364	112.549.728	1.959.802	4.066.093	118.575.623	3.843.741	3,2

(*) Mali kuruluşlar hariç

KİT'lerin 2008 yılına göre 2012 yılı brüt satışları cari fiyatlarla %41,9 oranında artarken, net satış gelirleri artış oranı %53,6, satış maliyet giderleri artış oranı %42,8 olarak gerçekleşmiştir.

Ulaştırma-haberleşme sektörünün dışında diğer sektörlerin dönem sonuçları kâr oluşturmuş, toplam faaliyet sonucu kârı 2011 yılına göre %63,1 oranında artışla 3,8 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

Sabit fiyatlar bazında dalgalı seyir izleyen net satış gelirleri 2012 yılında 2008 yılına göre %9,1 oranında artış göstermiştir. 2003=100 sabit fiyatıyla 2008 yılında 53,6 milyar TL olarak gerçekleşen net satış gelirleri 2012 yılında 58,5 milyar TL'ye yükselmiş; buna karşılık satış maliyet tutarındaki artışın %7,9 oranı ile sınırlı kalması, faaliyet kârlılığını artırmıştır.

KİT'lerin 2008-2012 dönemi faaliyet sonuçlarına göre hesaplanan maliyet, dönem, satış, faaliyet sonucu göstergeleri ile mali kârlılık/zararlılık göstergeleri 68 sayılı çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge: 68- KİT'lerle ilgili satış göstergeleri

(%)

Göstergeler	2008	2009	2010	2011	2012	Son iki yıl farkı
1-Maliyet giderleri göstergesi :						
-Satış üretim maliyeti/Net satış hasılatı x 100	92,9	84,9	85,0	91,8	91,9	0,1
2-Dönem giderleri göstergesi :						
-Satış giderleri/Net satış hasılatı x 100	3,1	2,8	1,9	1,9	1,6	(0,3)
-Diğer dönem giderleri/Net satış hasılatı x 100	3,0	3,8	3,6	3,9	3,3	(0,6)
3-Satış göstergesi :						
-Satış maliyeti tutarı/Net satış hasılatı x 100	99,0	91,5	90,5	97,6	96,8	(0,8)
4-Faaliyet sonucu göstergesi :						
-Faaliyet kârı/Net satış hasılatı x 100	1,0	8,5	9,5	2,4	3,2	0,8
5-Mali kârlılık/zararlılık :						
-Dönem sonucu/Öz kaynaklar x 100	(2,8)	11,1	9,7	4,1	6,3	2,2
-Dönem sonucu/Aktif toplamı x 100	(1,5)	6,6	6,7	2,6	3,8	1,2

(*)Mali kuruluşlar hariç

b) Dönem sonuçları:

KİT'lerin 2008-2012 yıllarına ilişkin dönem sonuçlarının oluşumu cari fiyatlarla 69/a, 2003 sabit fiyatlarıyla 69/b, 2012 yılı dönem sonuçlarının sektörler itibarıyla ayrıntısı 70, kuruluş bazında brüt satış kârı veya zararı ile faaliyet ve dönem sonuçları 71 sayılı çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge: 69/a - KİT'lerin 2008-2012 yılları gelir ve gider unsurları (Cari fiyatlarla) (*)

(Bin TL)

Gelir ve giderler	2008	2009	2010	2011	2012	Son iki yıl farkı	
						Tutar	%
A-Brüt satışlar	87.111.880	85.013.330	87.360.420	99.654.431	123.598.121	23.943.690	24,0
1-Yurt içi satışlar	77.454.525	73.550.323	73.551.310	85.165.290	94.594.103	9.428.813	11,1
2-Yurt dışı satışlar	1.924.960	2.361.010	3.237.257	3.826.313	14.617.418	10.791.105	282,0
3-Diğer gelirler	7.732.395	9.101.997	10.571.853	10.662.828	14.386.600	3.723.772	34,9
B-Satış indirimleri (-)	3.276.318	2.006.670	989.156	1.016.035	1.178.757	162.722	16,0
1- Satıştan iadeler (-)	1.106.360	1.701.548	622.039	468.419	528.720	60.301	12,9
2- Satış iskontoları (-)	251.312	109.912	11.763	43.294	99.334	56.040	129,4
3- Diğer indirimler (-)	1.918.646	195.210	355.354	504.322	550.703	46.381	9,2
C-Net satışlar	83.835.562	83.006.660	86.371.264	98.638.396	122.419.364	23.780.968	24,1
D-Satışların maliyeti (-)	77.874.283	70.467.112	73.425.954	90.513.212	112.549.728	22.036.516	24,3
1-Satılan mamuller maliyeti (-)	14.962.903	12.354.962	24.903.196	15.199.932	33.504.853	18.304.921	120,4
2- Satılan ticari mallar maliyeti (-)	41.076.465	45.121.586	34.705.995	59.150.728	55.411.694	(3.739.034)	(6,3)
3-Satılan hizmet maliyeti (-)	15.003.359	5.345.854	6.339.682	7.196.387	10.772.108	3.575.721	49,7
4-Diğer satışların maliyeti (-)	6.831.556	7.644.710	7.477.081	8.966.165	12.861.073	3.894.908	43,4
Brüt satış kârı	5.961.279	12.539.548	12.945.310	8.125.184	9.869.636	1.744.452	21,5
E-Faaliyet giderleri (-)	5.172.234	5.458.720	4.783.330	5.767.783	6.025.895	258.112	4,5
1-Araştırma ve geliştirme giderleri (-)	264.601	376.352	326.719	740.575	493.082	(247.493)	(33,4)
2-Pazarlama, satış ve dağıtım giderleri (-)	2.624.620	2.337.941	1.636.226	1.892.712	1.959.802	67.090	3,5
3-Genel yönetim giderleri (-)	2.283.013	2.744.427	2.820.385	3.134.496	3.573.011	438.515	14,0
Faaliyet kârı	789.045	7.080.828	8.161.980	2.357.401	3.843.741	1.486.340	63,0
F-Diğer faal. olağan gelir ve kârlar	7.225.208	6.010.038	6.289.022	7.949.161	7.364.440	(584.721)	(7,4)
1-İştiraklerden temettü gelirleri	806.991	412.130	430.205	791.309	680.827	(110.482)	(14,0)
2-Bağlı ortaklıklardan temettü gelirleri	217.117	71.731	380.229	813.844	663.030	(150.814)	(18,5)
3-Faiz gelirleri	699.204	736.000	597.644	626.316	799.194	172.878	27,6
4-Komisyon gelirleri	69	535	536	13.115	4.083	(9.032)	(68,9)
5-Konusu kalmayan karşılıklar	218.322	450.290	412.757	604.571	243.503	(361.068)	(59,7)
6-Menkul kıymet satış kârları	109.060	72.723	19.901	15.864	33.528	17.664	111,3
7-Kambiyo kârları	2.518.705	1.225.681	1.079.091	1.419.955	1.150.550	(269.405)	(19,0)
8-Reeskont faiz gelirleri	13.220			133.234	40.113	(93.121)	
9-Enflasyon düzeltmesi kârları							
10-Diğer olağan gelir ve kârlar	2.642.520	3.040.948	3.368.659	3.530.953	3.749.612	218.659	6,2
G-Diğer faal. olağan gider ve zararlar (-)	4.479.733	4.775.671	4.052.100	4.537.807	4.409.855	(127.952)	(2,8)
1-Komisyon giderleri (-)	15.587	8.444	11.420	146.950	22.687	(124.263)	(84,6)
2-Karşılık giderleri (-)	610.069	794.926	1.087.063	492.407	583.056	90.649	18,4
3-Menkul kıymet satış zararları (-)				86	27.475	27.389	31.847,7
4-Kambiyo zararları (-)	1.543.541	983.562	729.124	1.082.107	795.734	(286.373)	(26,5)
5-Reeskont faiz giderleri (-)	-			52.355	35.944	(16.411)	(31,3)
6-Enflasyon düzeltmesi zararları (-)							
7-Diğer olağan gider ve zararlar (-)	2.310.536	2.988.739	2.224.493	2.763.902	2.944.959	181.057	6,6
H-Finansman giderleri (-)	2.852.481	1.226.229	891.513	1.578.128	501.578	(1.076.550)	(68,2)
1-Kısa vadeli borçlanma giderleri (-)	690.350	363.377	328.682	203.999	166.212	(37.787)	(18,5)
2-Uzun vadeli borçlanma giderleri (-)	2.162.131	862.852	562.831	1.374.129	335.366	(1.038.763)	(75,6)
Olağan kâr	682.039	7.088.966	9.507.389	4.190.627	6.296.748	2.106.121	50,3
I-Olağan dışı gelir ve kârlar	2.585.307	4.423.978	3.969.160	12.195.121	3.591.947	(8.603.174)	(70,5)
J-Olağandışı gider ve zararlar (-)	4.621.633	5.104.473	6.728.214	13.241.674	4.731.849	(8.509.825)	(64,3)
Dönem kârı veya zararı	(1.354.287)	6.408.471	6.748.335	3.144.074	5.156.846	2.012.772	64,0
K-Dönem kârı vergi ve diğer yasal yükümlülük karşılıkları	707.569	1.715.631	1.973.077	1.301.089	1.386.924	85.835	6,6
Net dönem kârı veya zararı	(2.061.856)	4.692.840	4.775.258	1.842.985	3.769.922	1.926.937	104,6

(*) Mali kuruluşlar hariç

Çizelge: 69/b - KİT'lerin 2008-2012 yılları gelir ve gider unsurları (2003 yılı fiyatlarıyla) (*)

(Bin TL)

Gelir ve giderler	2008	2009	2010	2011	2012	Son iki yıl farkı	
						Tutar	%
A-Brüt satışlar	55.737.334	51.348.955	48.466.252	48.785.642	59.058.735	10.273.093	21,1
1-Yurt içi satışlar	49.558.209	44.425.177	40.805.165	41.692.510	45.199.782	3.507.272	8,4
2-Yurt dışı satışlar	1.231.659	1.426.075	1.795.982	1.873.164	6.984.623	5.111.458	272,9
3-Diğer gelirler	4.947.466	5.497.703	5.865.106	5.219.968	6.874.331	1.654.363	31,7
B-Satış indirimleri (-)	2.096.307	1.212.050	548.769	497.398	563.244	65.846	13,2
1- Satıştan iadeler (-)	707.889	1.027.753	345.098	229.314	252.638	23.324	10,2
2- Satış iskontoları (-)	160.799	66.388	6.526	21.194	47.465	26.270	123,9
3- Diğer indirimler (-)	1.227.619	117.909	197.145	246.890	263.142	16.252	6,6
C-Net satışlar	53.641.028	50.136.905	47.917.483	48.288.244	58.495.491	10.207.247	21,1
D-Satışların maliyeti (-)	49.826.785	42.562.885	40.735.619	44.310.575	53.779.495	9.468.920	21,4
1-Satılan mamuller maliyeti (-)	9.573.807	7.462.528	13.815.920	7.441.099	16.009.582	8.568.483	115,2
2- Satılan ticari mallar maliyeti (-)	26.282.209	27.253.918	19.254.366	28.957.129	26.477.300	(2.479.829)	(8,6)
3-Satılan hizmet maliyeti (-)	9.599.692	3.228.953	3.517.161	3.522.978	5.147.223	1.624.245	46,1
4-Diğer satışların maliyeti (-)	4.371.077	4.617.486	4.148.173	4.389.369	6.145.390	1.756.021	40,0
Brüt satış kârı	3.814.242	7.574.020	7.181.864	3.977.669	4.715.996	738.327	18,6
E-Faaliyet giderleri (-)	3.309.383	3.297.125	2.653.720	2.823.607	2.879.346	55.738	2,0
1-Araştırma ve geliştirme giderleri (-)	169.301	227.321	181.259	362.547	235.609	(126.938)	(35,0)
2-Pazarlama, satış ve dağıtım giderleri (-)	1.679.327	1.412.141	907.754	926.574	936.450	9.876	1,1
3-Genel yönetim giderleri (-)	1.460.754	1.657.663	1.564.707	1.534.487	1.707.287	172.801	11,3
Faaliyet kârı	504.860	4.276.895	4.528.144	1.154.061	1.836.650	682.589	59,1
F-Diğer faaliyetlerden olağan gelir ve kârlar	4.622.950	3.630.127	3.489.055	3.891.497	3.518.941	(372.556)	(9,6)
1-İştiraklerden temettü gelirleri	516.342	248.931	238.671	387.384	325.319	(62.065)	(16,0)
2-Bağlı ortaklıklardan temettü gelirleri	138.919	43.326	210.945	398.416	316.815	(81.601)	(20,5)
3-Faiz gelirleri	447.376	444.552	331.564	306.612	381.878	75.266	24,5
4-Komisyon gelirleri	44	323	297	6.420	1.951	-4.469	(69,6)
5-Konusu kalmayan karşılıklar	139.690	271.980	228.991	295.967	116.353	(179.614)	(60,7)
6-Menkul kıymet satış kârları	69.781	43.925	11.041	7.766	16.021	8.254	106,3
7-Kambiyo kârları	1.611.559	740.324	598.664	695.136	549.766	(145.370)	(20,9)
8-Reeskont faiz gelirleri	8.459			65.224	19.167	(46.057)	
9-Enflasyon düzeltmesi kârları							
10-Diğer olağan gelir ve kârlar	1.690.780	1.836.765	1.868.882	1.728.571	1.791.672	63.101	3,7
G-Diğer faal. olağan gider ve zararlar (-)	2.866.295	2.884.556	2.248.044	2.221.475	2.107.155	(114.320)	(5,1)
1-Komisyon giderleri (-)	9.973	5.100	6.336	71.939	10.841	(61.099)	(84,9)
2-Karşılık giderleri (-)	390.344	480.144	603.086	241.057	278.601	37.544	15,6
3-Menkul kıymet satış zararları (-)				42	13.128	13.086	
4-Kambiyo zararları (-)	987.613	594.082	404.507	529.743	380.225	(149.519)	(28,2)
5-Reeskont faiz giderleri (-)				25.630	17.175	(8.455)	
6-Enflasyon düzeltmesi zararları (-)							
7-Diğer olağan gider ve zararlar (-)	1.478.365	1.805.230	1.234.115	1.353.063	1.407.186	54.123	4,0
H-Finansman giderleri (-)	1.825.121	740.655	494.598	772.570	239.668	(532.901)	(69,0)
1-Kısa vadeli borçlanma giderleri (-)	441.711	219.484	182.348	99.867	79.421	(20.446)	(20,5)
2-Uzun vadeli borçlanma giderleri (-)	1.383.410	521.172	312.250	672.702	160.248	(512.455)	(76,2)
Olağan kâr	436.393	4.281.811	5.274.557	2.051.514	3.008.767	957.254	46,7
I-Olağan dışı gelir ve kârlar	1.654.173	2.672.130	2.202.031	5.970.099	1.716.336	(4.253.763)	(71,3)
J-Olağandışı gider ve zararlar (-)	2.957.088	3.083.156	3.732.712	6.482.437	2.261.013	(4.221.423)	(65,1)
Dönem kârı veya zararı	-866.522	3.870.785	3.743.875	1.539.176	2.464.089	924.914	60,1
K-Dönem kârı vergi ve diğer yasal yükümlülük karşılıkları	452.728	1.036.259	1.094.634	636.946	662.712	25.766	4,0
Net dönem kârı veya zararı	-1.319.250	2.834.525	2.649.242	902.230	1.801.377	899.147	99,7

(*) Mali kuruluşlar hariç

(Bin TL)

Çizelge: 70 - 2012 yılı dönem sonucunun oluşumu (*)

Gelir ve giderler	Tarım	Sanayi			Hizmetler			K/İT toplamı	
		Maden	İmalat	Enerji	San. top.	Ulaş.-hab.	Ticaret		Diğer hizm.
A-Brüt satışlar	385.004	7.600.778	5.883.384	58.192.644	71.676.806	43.388.958	1.323.002	51.336.311	123.598.121
1-Yurt içi satışlar	358.345	6.170.599	5.725.868	45.471.764	57.368.231	40.453.455	1.274.545	47.740.334	105.466.910
2-Yurt dışı satışlar	12.162	1.430.179	157.516		1.587.695	1.912.956	48.331	2.144.754	3.744.611
3-Diğer gelirler	14.497			12.720.880	12.720.880	1.022.547	126	1.651.223	14.386.600
B-Satış indirimleri (-)	584	224.690	16.515	501.783	742.988	346.502	3.506	435.185	1.178.757
1- Satıştan indirimler (-)	265		1.063	467.289	468.352	34.380	3.326	60.103	528.720
2- Satış iskontoları (-)	86	224.690	14.567		14.567	57.492	56	84.681	99.334
3- Diğer indirimler (-)	233		885	34.494	260.069	254.630	124	290.401	550.703
C-Net satışlar	384.420	7.376.088	5.866.869	57.690.861	70.933.818	43.042.456	1.319.496	51.101.126	122.419.364
D-Satışların maliyeti (-)	241.439	3.912.017	5.143.202	53.307.786	62.363.005	42.873.996	6.181.161	890.127	49.945.728
1-Satılan malların maliyeti (-)	225.360	2.746.723	4.823.938	23.645.681	31.216.342	20	1.738.298	324.833	33.504.853
2- Satılan ticari mallar maliyeti (-)	8.907	1.057.047	112.047	15.890.980	17.060.074	33.547.461	4.404.923	390.329	55.411.694
3-Satılan hizmet maliyeti (-)	0	108.247	9.447	1.131.486	1.249.180	9.326.515	30.103	166.310	10.772.108
4-Diğer satışların maliyeti (-)	7.172	0	197.770	12.639.639	12.837.409		7.837	8.655	16.492
E-Faaliyet gelirleri (-)	142.981	3.464.071	723.667	4.383.075	8.370.813	168.460	558.013	429.369	9.869.636
1-İştiraklerden gelirler (-)	112.116	1.661.413	631.618	2.120.621	4.413.652	1.094.359	261.019	144.749	6.025.895
2-Araştırma ve geliştirme giderleri (-)	21	457.580	31.414		488.994	3.345	722	4.067	493.802
2-Pazarlama, satış ve dağıtım giderleri (-)	7.420	336.891	248.747	1.132.708	1.718.346	60.018	159.942	14.076	1.959.802
3-Genel yönetim giderleri (-)	104.675	866.942	351.457	987.913	2.206.312	1.030.996	100.355	130.673	3.573.011
F-Diğer faaliyetlerden oluşan gelir ve kârlar	30.865	1.802.658	92.049	2.262.454	4.157.161	(925.899)	296.994	284.620	3.843.741
1-İştiraklerden temettü gelirleri	41.860	1.125.362	110.624	4.057.360	5.293.346	1.650.105	172.703	206.426	7.364.440
2-Bağlı ortaklıklardan temettü gelirleri		660.077	8.775	8.202	677.054	2.902	871	3.773	680.827
3-Faiz gelirleri	474	105.062	38.974	557.589	662.651	233.506	379	379	663.030
4-Komisyon gelirleri		143.575	884	202.663	385.212	203	2.996	413.508	799.194
5-Konusu kalmayan karşılıklar		378	2.137	188.030	884	18.328	31.259	52.958	4.083
6-Menkul kıymet satış kârları	194	26.264	36.795	370.700	190.545	33.234	294	33.528	243.503
7-Kambiyo kârları			8		433.759	680.920	659	716.597	1.150.550
8-Reeskont faiz gelirleri					8		40.105	40.105	40.113
9-Enflasyon düzeltmesi kârları									
10-Diğer oluşan gelir ve kârlar	41.192	190.006	23.051	2.730.176	2.943.233	681.012	53.830	765.187	3.749.612
G-Diğer faal. oluşan gider ve zarar(-)	22.272	432.193	49.824	2.711.855	3.193.872	1.070.489	42.272	80.950	4.409.855
1-Komisyon giderleri (-)	1	34	1.940	793	2.767	19.737	182	19.919	22.687
2-Karşılık giderleri (-)	12	14.417	9.286	475.418	499.121	46.600	21.587	15.736	583.056
3-Menkul kıymet satış zararları (-)						27.425	50	27.475	27.475
4-Kambiyo zararları (-)	36	186.405	24.635	19.169	230.209	545.333	1.566	565.489	795.734
5-Reeskont faiz giderleri (-)					0		35.944	35.944	35.944
6-Enflasyon düzeltmesi zararları (-)									
7-Diğer oluşan gider ve zararlar (-)	22.223	231.337	13.963	2.216.475	2.461.775	431.394	2.095	27.472	2.944.959
H-Finansman giderleri (-)	3.763	227	93.819	204.934	298.980	64.749	52.263	81.823	198.835
1-Kısa vadeli borçlanma giderleri (-)	3.763	227	93.819	203.102	298.980	64.749	52.263	81.823	198.835
2-Uzun vadeli borçlanma giderleri (-)									
Olağan kâr veya zarar	46.690	2.495.600	59.030	3.403.025	5.957.655	(411.032)	375.162	328.273	6.296.748
I-Olağan dışı gelir ve kârlar	6.738	367.948	62.943	2.419.747	2.850.638	676.315	41.111	17.145	3.591.947
J-Olağandışı gider ve zararlar (-)	37.605	282.675	369.193	3.331.372	3.983.240	494.691	200.271	16.042	4.731.849
K-Dönem kârı veya zarar	15.823	2.580.873	(247.220)	2.491.400	4.825.053	(229.408)	216.002	329.376	5.156.846
Dönem kârı vergi ve diğer yasal yükümlülük karşılıkları (-)		507.984	28.146	560.563	1.096.693	252.296	36.932	1.003	1.386.924
Dönem net kârı veya zarar	15.823	2.072.889	(275.366)	1.930.837	3.728.360	(481.704)	179.070	328.373	3.769.922
(*) Mali kuruluşlar hariç									

Çizelge: 71- KİT'lerin 2008-2012 dönemi faaliyet ve dönem sonuçları

Kuruluşlar	2008			2009			2010			2011			2012		
	Büret satış kârı veya zararı	Faaliyet kârı veya zararı	Dönem kârı veya zararı	Büret satış kârı veya zararı	Faaliyet kârı veya zararı	Dönem kârı veya zararı	Büret satış kârı veya zararı	Faaliyet kârı veya zararı	Dönem kârı veya zararı	Büret satış kârı veya zararı	Faaliyet kârı veya zararı	Dönem kârı veya zararı	Büret satış kârı veya zararı	Faaliyet kârı veya zararı	Dönem kârı veya zararı
Tarım :															
TİGEM	32.500	(46.496)	(80.181)	21.812	(66.553)	(88.800)	102.894	13.069	8.779	135.292	32.397	30.099	142.981	30.865	15.823
Madencilik :															
ETİ Maden İŞ. AŞ	397.518	259.287	292.902	430.690	302.839	315.684	589.942	428.940	439.378	971.183	773.919	841.485	996.283	749.880	779.077
TKİ (Konsolide)	572.953	323.766	196.001	708.943	434.153	424.021	618.489	329.135	340.110	929.083	595.846	513.807	1.221.875	842.318	860.016
TTK (Konsolide)	(224.851)	(327.855)	(381.697)	(244.822)	(358.454)	(386.107)	(327.057)	(438.252)	(456.375)	(313.856)	(456.453)	(460.056)	(356.250)	(487.073)	(529.356)
TİPAO	918.468	441.214	1.772.396	750.637	89.156	423.475	1.087.879	456.682	1.297.369	1.619.598	545.016	1.792.793	1.602.163	697.533	1.471.136
İnşaat :															
EBK	(22.557)	(35.931)	(40.192)	(12.971)	(32.360)	(28.663)	16.303	(8.090)	(9.392)	(11.730)	(49.252)	(48.854)	(10.189)	(21.493)	(25.534)
MIKE	228.200	111.126	(23.966)	234.629	106.119	20.824	291.048	150.244	60.670	422.132	260.280	164.969	376.862	198.411	138.808
Sümer Holding AŞ (1)	637	(18.738)	(26.278)	1.401	(18.107)	(26.071)	978	(21.121)	(23.886)	(105)	(18.166)	(105.101)	(105.101)	(11.113)	(22.301)
T. Şeker Fabrikaları AŞ	84.418	(51.002)	3.193	126.565	(14.661)	(8.844)	131.800	(16.668)	(59.750)	142.507	(14.756)	(134.883)	124.148	(43.845)	(198.228)
Sümerhah San. ve Tic. AŞ	(26)	(4.063)	(6.496)	(173)	(2.655)	(2.851)	574	(8.484)	(13.534)	(7.837)	(17.905)	(26.236)	(10.189)	(22.446)	(36.862)
T. Elektromekanik San. AŞ	5.134	(3.144)	(10.163)	5.202	(3.679)	(11.881)	156.001	22.869	(26.991)	98.253	(26.926)	(74.557)	171.758	(1.681)	(64.828)
ÇAY-KUR	124.655	29.143	(8.832)	140.559	31.064	(23.209)	156.001	22.869	(26.991)	98.253	(26.926)	(74.557)	171.758	(1.681)	(64.828)
T. Vagon Sanayi TAŞ	13.596	4.043	49	15.324	5.269	646	17.624	6.530	974	22.699	11.286	2.375	11.192	(1.113)	(22.301)
T. Lokomotif ve Motor San. TAŞ	21.043	11.190	2.524	18.920	9.687	2.099	23.739	13.242	8.280	23.267	10.071	1.829	25.112	9.409	(4.326)
T. Demiryolu Mak. San. TAŞ	44.837	36.576	35.541	27.796	19.796	16.895	12.553	40.566	725	13.073	3.608	(543)	(14.602)	(23.335)	(42.375)
Acapayam Sektörel San. ve Tic. AŞ (2)	999	125	(54)	1.575	584	542	933	(159)	(286)	911	(115)	148	265	(513)	(1.013)
DOĞUSAN Boru San. ve Tic. AŞ	(227)	(815)	(1.138)	(41)	(815)	(1.219)	243	(401)	(1.264)	33	(846)	(1.207)	265	(1.345)	9.439
T.H. KBI		(1.574)	13.897		(1.569)	9.832									
T.H. TDÇİ		(107)	(155)												
Enerji :															
T. Elektrik Tic. ve Taahhüt AŞ	(568.086)	(587.844)	(983.078)	1.764.847	1.742.880	372.131	1.377.605	1.352.936	1.123.540	(396.232)	(420.431)	(463.228)	1.113.414	1.069.606	859.122
EÜAŞ (Konsolide)	1.044.772	878.520	(576.378)	2.676.618	2.524.675	1.712.325	6.365.221	6.220.884	5.503.061	2.352.385	2.199.407	1.555.094	1.102.023	947.297	573.440
TEDAŞ (Konsolide)	1.178.676	(1.429.404)	(1.091.820)	1.068.957	(1.313.904)	(894.037)	573.311	(1.153.853)	(1.930.330)	1.325.649	(404.498)	(178.680)	1.248.200	(596.988)	(34.543)
T. Elektrik İletim AŞ	68.353	20.943	(78.722)	285.578	234.030	(54.515)	326.343	272.658	469.852	354.156	291.561	311.183	919.438	843.416	1.090.538
Ankara Doğal Elektrik Üretim ve Tic. AŞ	43.289	41.216	41.642		(612)	(681)					(714)	2.350		(877)	2.843
Ulaştırma - haberleşme :															
TDİ	23.704	(6.139)	(1.075)	41.995	12.326	20.720	13.397	(20.476)	(48.789)	1.839	(31.959)	(28.022)	13.085	(21.657)	(12.015)
BOTAŞ	1.259.160	1.217.443	255.996	3.541.518	3.491.950	4.257.572	553.066	496.518	202.544	(1.502.632)	(1.558.160)	(1.342.476)	(686.748)	(771.188)	(606.244)
TCDD (Füzyon)	(523.798)	(754.563)	(812.218)	(524.051)	(775.866)	(515.868)	(598.692)	(865.494)	(866.337)	(542.105)	(962.993)	(733.327)	(737.751)	(1.132.199)	(877.508)
PTT	350.442	113.484	377.292	433.213	49.178	230.051	314.369	38.032	143.624	354.219	2.755	174.039	433.670	52.287	171.445
DHMI	580.221	528.579	714.183	696.963	626.365	756.893	742.564	666.575	746.303	975.151	885.728	811.075	788.281	672.076	754.756
Kıyı Emniyeti ve Gemi Kurtarma İŞ.	69.504	29.659	46.310	98.540	54.679	73.943	112.593	53.021	66.983	201.936	134.997	151.217	222.448	148.975	155.028
TÜRKSAAT	(3.042)	(6.453)	140.512	30.400	27.048	88.042	30.542	27.079	78.482	16.994	9.622	162.202	135.475	125.807	185.130

(Bin TL)

Çizelge: 71- KİT'in 2008-2012 dönemi faaliyet ve dönem sonuçları (devam)

Kuruluşlar	2008			2009			2010			2011			2012		
	Bürlü satış kârı veya zararı	Faaliyet kârı veya zararı	Dönem kârı veya zararı	Bürlü satış kârı veya zararı	Faaliyet kârı veya zararı	Dönem kârı veya zararı	Bürlü satış kârı veya zararı	Faaliyet kârı veya zararı	Dönem kârı veya zararı	Bürlü satış kârı veya zararı	Faaliyet kârı veya zararı	Dönem kârı veya zararı	Bürlü satış kârı veya zararı	Faaliyet kârı veya zararı	Dönem kârı veya zararı
Ticaret :															
DMO	76.803	27.994	71.838	76.991	28.245	99.198	98.932	46.663	64.485	142.952	75.984	112.856	135.291	63.081	92.924
TMO	364.882	302.760	(105.417)	295.007	228.275	160.618	467.439	360.051	281.791	485.035	396.129	44.275	220.263	137.244	13.530
Başkent Doğalgaz Dağıtım AŞ	12.718	(5.747)	3.060	53.296	36.773	(39.592)	100.312	74.381	30.583	69.620	36.020	48.739	95.907	56.861	57.304
T. Petrolleri Petrol Dağıtım AŞ										52.496	3.541	(47.800)	106.552	39.808	52.244
Diğer hizmetler :															
Gayrimenkul AŞ (3)	(200.126)	(314.586)	(1.091.895)	(171.539)	(348.484)	(534.971)	(152.147)	(262.643)	(661.128)	(165.630)	(237.748)	(316.987)	(111.318)	(150.607)	(163.332)
Ariçuk Turizm Tic. AŞ	321	216	119	354	(92)	(712)		(436)	(1.050)	(377)	(495)	(573)	(376)	(519)	(591)
Bileşim Alternatif Dağ.Kan.ve Öd.Sis. AŞ	6.513	5.085	5.601	4.241	2.680	2.901	9.002	5.923	6.009	4.017	1.194	2.284	4.010	716	1.615
Emlak Konut Gayrimenkul Yatırım Ort. AŞ	705.933	621.293	562.532	506.205	457.631	343.620	748.812	647.403	605.363	306.735	202.579	343.973	499.242	432.716	488.913
FINTEK-Finansal Teknoloji Hizm. AŞ	8.515	92	458	9.498	79	400	10.058	229	441	11.812	451	705	13.290	904	868
İSE Sojuzrest Metroloji ve Kalibrasyon Ltd.Şti.	1.415	259	363	897	(302)	(246)	3.349	1.868	2.361	4.080	2.471	4.718	4.993	2.854	2.880
TUBİTAK Marmara Teknokent AŞ	2.470	836	3.850	4.418	2.404	(1.546)	(1.798)	(2.456)	(2.296)	28.563	26.290	26.769	16.290	12.311	12.005
Vakıf İnş. Rest. ve Tic. AŞ	(66)	(1.251)	(485)	293	(1.143)	(1.546)			(23.886)	(105)	(18.166)	(105.101)	1.026	(15.117)	(14.986)
Halk Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı AŞ															
Sümer Holding AŞ	637	(18.738)	(26.278)	1.401	(18.107)	(26.071)	978	(21.121)	(23.886)	(105)	(18.166)	(105.101)	1.026	(15.117)	(14.986)
Bankalar :															
TH T. Emlak Bankası AŞ			130.528			2.131			35.242			687.129			31.360
T.C. Ziraat Bankası AŞ			2.715.500			4.416.735			4.469.360			2.779.504			3.504.725
İller Bankası AŞ			412.519			474.637			330.378			334.472			393.942
T. Halk Bankası AŞ			1.266.384			2.017.200			2.509.285			2.636.696			3.329.139
T. İhtisat Kredi Bankası AŞ			371.031			342.488			256.221			230.256			221.191
T. Kalkınma Bankası AŞ			45.873			31.447			28.502			23.761			43.630
Diğer mali kuruluşlar :															
Halk Sigorta AŞ			6.947			5.793			5.495			(8.932)			16.265
Halk Hayat ve Emeklilik AŞ			26.061			24.370			37.423			43.522			58.644
Halk Yatırım Menkul Değerler AŞ			4.765			11.201			13.860			12.988			12.513
Halk Finansal Kiralama AŞ												29.973			27.228
Halk Portföy Yönetimi AŞ												(315)			583
Halk Faktoring AŞ															(333)
Kalkınma Yatırım Menkul Değerler AŞ (4)			69			173			(406)			538			52
T.H. Kalkınma Yatırım Menkul Değerler AŞ (4)			16.187			13.806			17.449			21.810			19.401
Ziraat Finansal Kiralama AŞ						(94)			62.063			66.626			89.288
Ziraat Hayat ve Emeklilik AŞ						(704)			17.825			54.146			58.582
Ziraat Sigorta AŞ									2.369			1.936			811
Ziraat Portföy Yönetimi AŞ			2.373			2.252			11.037			14.422			9.157
Ziraat Yatırım Menkul Değerler AŞ			7.717			12.000									

(1) 2012 yılında diğer hizmetler içinde değerlendirilmiştir.

(2) 24.01.2012 tarihinde özelleştirildi.

(3) 2008-2009 değerleri konsolide.

(4) 27.03.2012 tarihinde tasfiyeye girdi.

KİT'lerin 2012 yılı brüt satışları önceki döneme göre %24 oranında artarak 123,6 milyar TL'ye yükselmiş, buna karşılık satışların maliyeti ve faaliyet giderlerinde sırasıyla %24,3 ve %4,5 oranlarındaki artış sonucu faaliyet kârı %63 seviyesinde artarak 3,8 milyar TL'ye yükselmiştir.

Faaliyet kârındaki yükseliş, dönem kârını da etkilemiş ve KİT'lerin 2012 yılı dönem kârı önceki yıla göre %64 artışla 5,2 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

KİT'lerin 2011 yılı gelir tablosunda 1,1 milyar TL düzeyinde gerçekleşen kambiyo zararları, döviz kurlarında yaşanan dalgalanmalara paralel olarak 2012 yılında %26,5 oranında azalarak 795,7 milyon TL'ye gerilemiştir. Finansman giderleri de %68,2 azalışla 501,6 milyon TL tutarında gerçekleşmiştir.

Diğer faaliyetlerden olağan dışı gelir ve kârlar, önceki döneme göre %70,5 azalışla 3,6 milyar TL olarak gerçekleşirken; diğer faaliyetlerden olağan dışı gider ve zararlar %64,3 oranında azalarak 4,7 milyar TL'ye gerilemiştir.

Vergi karşılıkları %6,6 oranında artarak 1,4 milyar TL tutarında tahakkuk etmiştir. Bu gelişmelere bağlı olarak KİT'lerin 2012 yılı net dönem kârı önceki döneme göre %104,6 artış göstererek 3,8 milyar TL tutarında gerçekleşmiştir.

2003 yılı sabit fiyatları bazında 2012 yılı dönem kârı 2,5 milyar TL, dönem net kârı ise 1,8 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

KİT'lerin kuruluş bazında 2012 yılı kârlılık performansları ile faaliyet dönemi içerisinde sektörü ve/veya kuruluşu etkileyen önemli gelişmelerin yanı sıra, seçilmiş mali rasyolar yardımıyla bunların mali yapılarına ilişkin olarak kamuoyunun bilgilendirilmesini amaçlayan değerlendirmelere raporun "Mali Durum ve Finansman" bölümünde yer verilmiştir.

c)Finansman giderleri:

KİT'lerin 2008-2012 yıllarına ait finansman giderleri cari fiyatlarla 72/a sayılı, 2003 yılı fiyatlarıyla 72/b, 2012 yılı finansman giderlerinin sektörler itibarıyla ayrıntısı 73, 2008-2012 yıllarında tahakkuk eden finansman giderlerinin, sektörler itibarıyla faiz, kredi komisyonları ve kur farkları olarak ayrıntısına 74 sayılı çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge: 72/a - 2008-2012 yılları finansman giderleri (Cari fiyatlarla) (*)

(Bin TL)

Verilen faiz, komisyon ve kur farkları	2008	2009	2010	2011	2012	Son iki yıl farkı	
						Tutar	%
1- Kaydedildiği hesaplar bakımından :							
İşletme maliyetine giren	449.705	278.662	321.866	396.226	166.497	(229.729)	(58,0)
Kâr ve zarar hesabına alınan	3.110.736	2.431.546	891.530	1.578.153	657.894	(920.259)	(58,3)
Yatırım bedellerine giren	246.318	83.623	254.616	497.001	48.021	(448.980)	(90,3)
Toplam	3.806.759	2.793.831	1.468.012	2.471.380	872.412	(1.598.968)	(64,7)
2- Ödendiği yada alacak kaydedildiği yerler bakımından :							
Hazineye	326.548	927.082	78.487	855.966	271.301	(584.665)	(68,3)
T.İhracat Kredi Bankası (Eximbank)	13.541	34.339	0	259	795	536	
Öteki KİT'ler	1.073.033	866.681	367.852	326.143	345.597	19.454	6,0
İç borçlar için başkaca yerler	2.393.637	965.729	1.021.673	1.289.012	254.696	(1.034.316)	(80,2)
Dış borçlar için verilen							
Diğer					23		
Toplam	3.806.759	2.793.831	1.468.012	2.471.380	872.412	(1.598.968)	(64,7)

(*) Mali kuruluşlar hariç.

Çizelge : 72/b - 2008-2012 yılları finansman giderleri (2003 yılı fiyatlarıyla) (*)

(Bin TL)

Verilen faiz, komisyon ve kur farkları	2008	2009	2010	2011	2012	Son iki yıl farkı	
						Tutar	%
1- Kaydedildiği hesaplar bakımından :							
İşletme maliyetine giren	287.738	168.315	178.566	193.972	79.557	(114.415)	(59,0)
Kâr ve zarar hesabına alınan	1.990.362	1.468.680	494.607	772.582	314.361	(458.221)	(59,3)
Yatırım bedellerine giren	157.603	50.509	141.257	243.306	22.946	(220.360)	(90,6)
Toplam	2.435.702	1.687.504	814.431	1.209.859	416.864	(792.996)	(65,5)
2- Ödendiği yada alacak kaydedildiği yerler bakımından :							
Hazineye	208.937	559.967	43.543	419.037	129.635	(289.401)	(69,1)
T.İhracat Kredi Bankası (Eximbank)	0	20.741	0	127	380	253	
Öteki KİT'ler	686.565	523.485	204.079	159.663	165.136	5.473	3,4
İç borçlar için başkaca yerler	1.531.536	583.311	566.809	631.033	121.701	(509.332)	(80,7)
Dış borçlar için verilen							
Diğer							
Toplam	2.427.038	1.687.504	814.431	1.209.859	416.853	(793.007)	(65,5)

(*) Mali kuruluşlar hariç.

Çizelge: 73- 2012 yılı finansman giderleri (*) (Bin TL)

Verilen faiz, komisyon ve kur farkları	Tarım	Sanayi				Hizmetler				KİT toplamı				
		Maden	İmalat	Enerji	San. top.	Ulaş.-hab.	Ticaret	Diğ. hiz.	Hiz.top.					
1- Kaydedildiği hesaplar bakımından:														
İşletme maliyetine giren			14.773		14.773					151.724		151.724	166.497	
Kar ve zarar hesabına alınan	3.763	230	93.820	204.934	298.984	201.256	71.948	81.943	355.147	657.894			657.894	
Yatırım bedellerine giren			291	26.086	26.377	14.258		7.386	21.644	48.021			48.021	
Toplam	3.763	230	108.884	231.020	340.134	215.514	223.672	89.329	528.515	872.412			872.412	
2- Ödendiği yada alacak kaydedildiği yerler bakımından:														
Hazineye														
T. İhracat Kredi Bankası														
Öteki KİT'ler				795	795								795	
İç borçlar için başkaca yerler	3.763	222	108.884	480	109.586	150.578	71.933	9.737	232.248	345.597			345.597	
Dış borçlar için verilen				229.745	229.745	24.831		120	24.951	254.696			254.696	
Diğer		8			8		15		15	23			23	
Toplam	3.763	230	108.884	231.020	340.134	215.514	223.672	89.329	528.515	872.412			872.412	

(*) Mali kuruluşlar hariç.

Çizelge : 74 - Finansman giderlerinin ayrıntısı (*) (Bin TL)

Sektörler	2008					2009					2010					2011					2012					
	Faiz	Kredi kom.	Kur farkı	Toplam		Faiz	Kredi kom.	Kur farkı	Toplam		Faiz	Kredi kom.	Kur farkı	Toplam		Faiz	Kredi kom.	Kur farkı	Toplam		Faiz	Kredi kom.	Kur farkı	Toplam		
Tarım	492			492		2.341			2.341		2.110			2.110		3.146	58		3.204		3.763				3.763	
Sanayi:																										
-Madencilik	107.821	47	1	107.869		65.411	40		65.451	223	25.718			25.941		8.649	260		8.909		8	222			230	
-İnşaat	45.338		47.967	93.305		27.832	480		28.312	4.641	35.614			40.255		117.713	14	34.305	152.032		104.924		3.960		108.884	
-Enerji	233.030	5.500	1.528.623	1.767.153		591.001	288	556.210	1.147.499	552.035	390.205			942.240		132.928	992	759.697	893.617		84.776	44	146.200		231.020	
Sanayi toplamı	386.189	5.547	1.576.591	1.968.327		684.244	328	556.690	1.241.262	223	451.537			1.008.436		259.290	1.266	794.002	1.054.558		189.708	266	150.160		340.134	
Hizmetler:																										
-Ulaş-haberleşme	796.445	1.430	267.968	1.065.843		1.164.303	1.766	32.039	1.198.108		120.456	1.429	20.263	142.148		87.752	1.351	480.110	569.213		196.870	1.128	17.516		215.514	
-Ticaret	510.176	49	261.872	772.097		340.625	12	11.483	352.120	16	315.302			315.318		422.689	286	312.729	735.704		203.614	1.691	18.367		223.672	
-Diğer hizmetler																108.701			108.701		89.148	61	120		89.329	
Hizmetler toplamı	1.306.621	1.479	529.840	1.837.940		1.504.928	1.778	43.522	1.550.228	1.445	435.758		20.263	457.466		619.142	1.637	792.839	1.413.618		489.632	2.880	36.003		528.515	
KİT toplamı	1.693.302	7.026	2.106.431	3.806.759		2.191.513	2.106	600.212	2.793.831	1.668	889.405		576.939	1.468.012		881.578	2.961	1.586.841	2.471.380		683.103	3.146	186.163		872.412	

(*) Mali kuruluşlar hariç.

2012 yılı finansman giderleri yıl içinde döviz kurlarında yaşanan dalgalanmalara paralel olarak önceki döneme göre %64,7 oranında azalışla 872,4 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

Finansman giderlerinin ağırlıklı olarak %82,3 oranında 718,2 milyon TL'si yedi kuruluşa ilişkin olup; bunlar TMO, TCDD, EÜAŞ, TEİAŞ, BOTAŞ, Emlak GYO ve TÜRKŞEKER'dir. Geriye kalan %17,7 oranında 154,2 milyon TL'si de diğer KİT'lere ait bulunmaktadır.

Yukarıda adı geçen kuruluşların finansman giderleri;

-TMO'da hububat piyasasındaki regülasyon görevi münasebetiyle zaman zaman programın üzerinde alım yapılmasına bağlı olarak ortaya çıkan finansman yükünden,

-EÜAŞ'ta 2007 yılında DSI'den devralınan hidroelektrik santrallerine ilişkin dış kredilerin ödenmesi ve diğer yatırım projeleri için temin edilen kredilerden,

-Diğer kuruluşlarda ise yatırım projelerinin finansman gereğinden,

kaynaklanmıştır.

KİT'lerin kısa ve uzun süreler için kullandığı yabancı kaynaklara ilişkin olarak 2012 yılında tahakkuk eden yaklaşık 872,4 milyon TL tutarındaki finansman giderinin %78,3'ünü faiz, geriye kalan %21,7'sini kur farkı ve komisyon giderleri oluşturmaktadır.

KİT statüsündeki kuruluşların 2008-2012 yılları kâr ve zarar hesaplarında yer alan finansman giderlerinin, cari yıl ve 2003 yılı sabit fiyatlarıyla faaliyet ve dönem sonuçlarına etkisi 75 sayılı çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge: 75- KİT'lerin finansman giderlerinin dönem sonucuna etkisi (*)

(Bin TL)

Finansman giderleri dönem sonucu ilişkisi	2008	2009	2010	2011	2012	Son iki yıl farkı	
						Tutar	%
Cari fiyatlarla:							
-Faaliyet sonucu	789.045	7.080.828	8.161.980	2.357.401	3.843.741	1.486.340	63,0
-Finansman giderleri	3.110.736	2.431.546	891.530	1.578.153	657.894	(920.259)	(58,3)
-Dönem sonucu	(1.354.287)	6.408.471	6.748.285	3.144.074	5.156.846	2.012.772	64,0
2003 yılı fiyatlarıyla:							
-Faaliyet sonucu	504.860	4.276.895	4.528.144	1.154.061	1.836.650	682.589	59,1
-Finansman giderleri	1.990.362	1.468.680	494.607	772.582	314.361	(458.221)	(59,3)
-Dönem sonucu	(866.522)	3.870.785	3.743.847	1.539.176	2.464.089	924.914	60,1

(*) Mali kuruluşlar hariç.

Yatırım projelerinden kaynaklanan finansman maliyetleri ile diğer borçlanma maliyetine ilişkin tahakkuk eden faiz, kur farkı ve komisyon giderleri, varlıkların maliyet bedellerine ya da netice hesaplarına aktarılmaktadır. Bu çerçevede 2012 yılında yaklaşık

872,4 milyon TL olarak tahakkuk eden finansman giderinin %75,4 oranında 657,9 milyon TL'si netice hesaplarında yansıtılmıştır.

d) Kamu iktisadi teşebbüslerinin genel ekonomi ile ilişkileri:

KİT'lerden bütçeye yapılan ödemelerin ağırlıklı olarak büyük bölümünü vergi ve diğer kanuni yükümlülükler oluşturmaktadır. Söz konusu yükümlülükler, KİT'lerin doğrudan mükellef olduğu ödemelerle birlikte üçüncü şahısların ya da KİT personelinin mükellef olduğu kanuni yükümlülüklerden, ödenmesi hususunda KİT'lerin sorumlu olduğu ödemeleri kapsamaktadır.

2012 yılında KİT'lerin vergi tahakkuku tutarı önceki dönemin %25,6 oranında fazlasıyla 16,3 milyar TL seviyesinde gerçekleşmiştir.

KİT'ler tarafından 2012 yılında mal ve hizmet ihracatından 3,3 milyar TL tutarında döviz geliri sağlanmış, ithal edilen mal ve hizmetler karşılığında 36,4 milyar TL döviz cinsinden ödeme yapılmıştır.

Sermaye hareketleriyle, görünmeyen işlemlerden sağlanan ve ödenen döviz tutarları hesaba katıldığında; KİT'lerin 2012 yılında dış dünya ile olan bütün işlemlerden sağladığı dövizin TL cinsinden toplam tutarı 15,4 milyar TL, ödediği dövizin toplam tutarı ise 40,8 milyar TL'dir. Bu işlemler sonucu oluşan denge farkı 2012 yılında dış aleme ödenen lehine 25,4 milyar TL'dir.

KİT'lerin dış ödemeler dengesine etkileri sektörler itibarıyla incelendiğinde; madencilik, diğer hizmetler ve mali kuruluşların sermaye hareketleri hariç diğer sektörlerin tamamının döviz çıktılarının daha fazla olduğu görülmektedir. Ulaştırma-haberleşme sektöründeki 34,9 milyar TL tutarındaki ithalat bedelinin 34,3 milyar TL'si BOTAŞ'ın dışalımına ait bulunmaktadır.

KİT'lerin 2012 yılında üretici fiyatlarıyla GSYH'ye katkısı 29,2 milyar TL tutarında gerçekleşmiştir. Bu değere sübvansiyonlar, hazine yardımları, vergi iadeleri ile diğer yardım ve bağışların negatif etkisi; tüketicilere yansıtılan vergi ve fonların pozitif etkisiyle hesaplanan alıcı fiyatlarıyla GSYH'ye katkısı ise 33,3 milyar TL düzeyindedir. Dış aleme ödenen giderler ve dış alemde sağlanan gelirlerin net sonucunun hesaba katılmasıyla birlikte KİT'lerin 2012 yılı alıcı fiyatlarıyla GSMH'ye katkısı 33,9 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

KİT'lerin 2008-2012 yıllarında tahakkuk eden vergileri 76, 2012 yılında tahakkuk eden vergilerin sektörler itibarıyla ayrıntısı 76/a, 2008-2012 yıllarında uluslararası ticaretten sağlanan ve ödenen döviz tutarları 77, 2012 yılında sağlanan ve ödenen dövizlerin sektörler itibarıyla ayrıntısı 77/a, 2008-2012 yıllarında üretici ve alıcı fiyatlarıyla GSMH'ye katkısı 78, 2012 yılı GSMH'ye katkının sektörler itibarıyla ayrıntısı 78/a sayılı çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge : 76 - KİT'lerin 2008-2012 yıllarında tahakkuk eden vergileri

Vergi türleri	2008	2009	2010	2011	2012	Son iki yıl farkı	
						Tutar	(%)
A- Kuruluşun yükümlü olduğu vergi, resim, harç ve fonlar :							
1- Gelirden alınan :							
- Gelir vergisi	1.637.867	3.289.302	3.466.953	2.112.189	3.722.821	1.610.632	76,3
- Kurumlar vergisi							
- Fonlar							
- Diğer							
Toplam (1)	1.637.867	3.289.302	3.466.953	2.112.189	3.722.821	1.610.632	76,3
2- Servetten alınan :							
- Motorlu taşıtlar vergisi	7.201	6.018	6.220	6.499	6.301	(198)	(3,0)
- Emlak vergisi (Belediyelere ödenen)	34.891	47.810	76.192	91.497	87.102	(4.395)	(4,8)
- Diğer				948	636		
Toplam (2)	42.092	53.828	82.412	98.944	94.039	(4.905)	(5,0)
3- Mal ve hizmetten alınan :							
(Dolaylı vergiler)							
- KDV	3.205.501	5.679.420	5.883.326	2.567.103	3.915.866	1.348.763	52,5
- Özel tüketim vergisi	3.325.129	795.287	719.626	1.014.149	1.170.443	156.294	15,4
- Banka ve sigorta muamele vergisi	368.331	429.485	628.628	282.690	82.193	(200.497)	(70,9)
- Damga vergisi	79.701	85.783	109.579	89.772	203.613	113.841	126,8
- Dış ticarete ödenen vergiler	5.728	687	2.098	19.670	52	(19.618)	(99,7)
- Harçlar	7.740	10.959	99.162	125.754	146.400	20.646	16,4
- Belediyelere ödenen(Emlak vergisi dışında) vergi resim ve harçlar	5.983	6.003	8.757	13.512	16.468	2.956	21,9
- Özel iletişim vergisi	2.527	14.495	16.566	21.636	29.249	7.613	35,2
- Özel işlem vergisi							
- Şans oyunları vergisi							
- Haberleşme vergisi							
- Fonlar							
- Diğerleri	22.376	22.441	294.303	394.422	84.989	(309.433)	(78,5)
Toplam (3)	7.023.016	7.044.560	7.762.045	4.528.708	5.649.273	1.120.565	24,7
Toplam (2+3)	7.065.108	7.098.388	7.844.457	4.627.652	5.743.312	1.115.660	24,1
Toplam (A)	8.702.975	10.387.690	11.311.410	6.739.841	9.466.133	2.726.292	40,5
B- Kuruluşun sorumlu olduğu vergi, resim, harç ve fonlar :							
- Personelden kesilen gelir ve damga vergisi	1.362.790	1.418.997	1.471.967	1.721.969	1.867.802	145.833	8,5
- Yüklenici , üretici ve ortaklardan kesilen gelir, kurumlar ve damga vergisi	3.016.968	2.738.249	2.446.108	2.797.359	2.870.502	73.143	2,6
-Tevkif edilen KDV	65.756	229.155	263.437	360.750	472.202	111.452	30,9
- Elektrik ve havagazı tüketim vergisi		755.249	599.567	515.711	659.677	143.966	
- Fonlar							
- Diğerleri	1.027.244	118.549	477.212	893.687	954.813	61.126	6,8
Toplam (B)	5.472.758	5.260.199	5.258.291	6.289.476	6.824.996	535.520	8,5
Genel toplam (A+B)	14.175.733	15.647.889	16.569.701	13.029.317	16.291.129	3.261.812	25,0

Çizelge : 76/a - 2012 yılında tahakkuk eden vergiler

(Bin TL)

Vergi türleri	Tarım	Sanayi			Hizmetler				Mali kur.	K/İT toplamı
		Madencilik	İmalat	Enerji	Sanayi toplamı	Ulaş-hab.	Ticaret	Diğer hizmetler		
A- Kuruluşun yükümlü olduğu vergi, resim, harç ve fonlar :										
1- Gelirden alınan										
- Gelir vergisi										
- Kurumlar vergisi		507.984	29.422	560.563	1.097.969	252.296	36.932	1.003	290.231	2.334.621
-Fonlar										
-Diğer										
Toplam (1)		507.984	29.422	560.563	1.097.969	252.296	36.932	1.003	290.231	2.334.621
2- Servetten alınan :										
- Motorlu taşıtlar vergisi	242	1.374	702	1.068	3.144	1.664	250	68	1.982	933
- Emlak vergisi (Belediyelere ödenen)	906	7.980	21.683	16.358	46.021	13.643	5.661	13.420	32.724	7.451
-Diğer		198	80		278	11		145	156	202
Toplam (2)	1.148	9.552	22.465	17.426	49.443	15.318	5.911	13.633	34.862	8.586
3- Mal ve hizmetten alınan :										
(Dolaylı Vergiler)										
- KDV		773.354	168.509	2.168.145	3.110.008	586.923	82.185	22.456	691.564	114.294
-Özel tüketim vergisi		11.664			11.664	937.036	221.586		1.158.622	157
- Banka ve sigorta muamele vergisi						618			618	81.575
- Damga vergisi	547	5.774	9.852	37.987	53.613	103.317	23.848	10.775	137.940	11.513
- Dış ticarete ödenen vergiler										52
- Harçlar	221	511	866	491	1.868	8.519	391	6.621	15.531	128.780
- Belediyelere ödenen(Emlak vergisi dışında) vergi, resim ve harçlar	23	2.863	1.498	1.614	5.975	4.412	207	272	4.891	5.579
-Özel işletim vergisi	113		149	100	249	28.739	117		28.856	31
- Özel işlem vergisi										
- Şans oyunları vergisi										
- Haberleşme vergisi										
- Fonlar										
-Diğer	66	38.800	453	426	39.679	312		5	317	44.927
Toplam (3)	970	832.966	181.327	2.208.763	3.223.056	1.669.876	328.334	40.129	2.038.339	386.908
Toplam (2+3)	2.118	842.518	203.792	2.226.189	3.272.499	1.685.194	334.245	53.762	2.073.201	395.494
Toplam (A)	2.118	1.350.502	233.214	2.786.752	4.370.468	1.937.490	371.177	54.765	2.363.432	2.730.115
B- Kuruluşun sorumlu olduğu vergi, resim, harç ve fonlar :										
- Personelden kesilen edilen gelir ve damga vergisi	19.198	172.422	225.933	303.120	701.475	625.505	32.471	25.531	683.507	463.622
- Yüklenici, üretici ve ortaklardan kesilen gelir, kurumlar ve damga vergisi	9.449	106.292	76.503	201.095	383.890	225.446	68.569	5.939	299.954	2.177.209
-Tevkif edilen KDV	21.255	45.733	16.773	112.089	174.595	174.354	31.852	10.713	216.919	59.433
- Elektrik ve havagazı tüketim vergisi		309	11.518	647.849	659.676			1	1	
- Fonlar										
- Diğerleri		81.487	3.443	777	85.707	86.618	37.533	622	124.773	744.333
Toplam (B)	49.902	406.243	334.170	1.264.930	2.005.343	1.111.923	170.425	42.806	1.325.154	3.444.597
Genel toplam (A+B)	52.020	1.756.745	567.384	4.051.682	6.375.811	3.049.413	541.602	97.571	3.688.586	6.174.712
										16.291.129

(Bin TL)

Çizelge: 77 - KİT'ler tarafından 2008 - 2012 yıllarında sağlanan ve ödenen dövizler

Dış ödemeler dengesine etki	2008	2009	2010	2011	2012	Son iki yıl farkı	
						Tutar	(%)
Dış alemden sağlanan:							
1- İhracat bedellerinden	1.689.831	2.001.237	2.625.515	3.460.433	3.306.772	(153.661)	(4,4)
2-Sermaye hareketlerinden	1.473.328	911.247	4.135.152	4.273.359	10.122.753	5.849.394	136,9
3-Görünmeyen işlemlerden	1.260.025	2.807.726	688.928	423.068	1.932.434	1.509.366	356,8
Toplam (1)	4.423.184	5.720.210	7.449.595	8.156.860	15.361.959	7.205.099	88,3
Dış aleme ödenen:							
1-İthalat bedellerine	21.722.760	15.156.393	17.471.091	28.741.875	36.441.631	7.699.756	26,8
2-Sermaye hareketlerine	1.781.853	347.005	2.317.045	2.555.371	3.005.924	450.553	17,6
3-Görünmeyen işlemlere	1.793.555	1.141.234	841.400	954.771	1.327.277	372.506	39,0
Toplam (2)	25.298.168	16.644.632	20.629.536	32.252.017	40.774.832	8.522.815	26,4
Denge farkı (+)	1.825.766	2.221.428	4.547.725	3.959.308	10.169.806	6.210.498	156,9
Denge farkı (-)	(22.700.750)	(13.145.850)	(17.727.666)	(28.054.465)	(35.582.679)	(7.528.214)	26,8
Denge farkı	(20.874.984)	(10.924.422)	(13.179.941)	(24.095.157)	(25.412.873)	(1.317.716)	5,5

(Bin TL)

Çizelge:77/a- 2012 yılında sağlanan ve ödenen dövizler

Dış ödemeler dengesine etki	Tarım	Sanayi				Hizmetler				Mali kuruluşlar	KİT toplamı		
		Madencilik	İmalat	Enerji	Sanayi toplamı	Ulaş-hab.	Ticaret	Diğer hizmetler	Hizmetler toplamı				
Dış alemden sağlanan:													
1- İhracat bedellerinden	12.162	1.430.179	157.516		1.587.695	1.473.973	183.356	48.015	1.705.344	1.571	3.306.772		
2-Sermaye hareketlerinden		244.596		149.776	394.372	23.643			23.643	9.704.738	10.122.753		
3-Görünmeyen işlemlerden		1.351.965	246		1.352.211	486.948		736	487.684	92.539	1.932.434		
Toplam (1)	12.162	3.026.740	157.762	149.776	3.334.278	1.984.564	183.356	48.751	2.216.671	9.798.848	15.361.959		
Dış aleme ödenen:													
1-İthalat bedellerine	34.116	285.595	487.228	169.342	942.165	34.871.612	386.332	27	35.257.971	207.379	36.441.631		
2-Sermaye hareketlerine		852.824		487.206	1.340.030	144.110		1.016	145.126	1.520.768	3.005.924		
3-Görünmeyen işlemlere		650.125		142.552	792.677	92.829		382	93.211	441.389	1.327.277		
Toplam	34.116	1.788.544	487.228	799.100	3.074.872	35.108.551	386.332	1.425	35.496.308	2.169.536	40.774.832		
Denge farkı (+)		1.424.691	41.632	32.861	1.499.184	810.027	183.356	47.927	1.041.310	7.629.312	10.169.806		
Denge farkı (-)	(21.954)	(186.495)	(371.098)	(682.185)	(1.239.778)	(33.934.014)	(386.332)	(601)	(34.320.947)		(35.582.679)		
Denge farkı	(21.954)	1.238.196	(329.466)	(649.324)	259.406	(33.123.987)	(202.976)	47.326	(33.279.637)	7.629.312	(25.412.873)		

Çizelge: 78 - KİT'lerin 2008 - 2012 yıllarında GSMH'ye katkısı (Cari fiyatlarla)

(Bin TL)

Firma ölçeğinde katma değer oluşumu (Gelir yoluyla)	Sıra no	2008	2009	2010	2011	2012	Son iki yıl farkı (%)	
							Tutar	(%)
A- Pozitif etkiler :								
Personel giderleri (Yevmiyeler dahil)	1	9.822.223	10.170.054	10.324.402	11.242.387	12.165.826	923.439	8,2
Verilen faizler (Yurt içi)	2	1.311.946	1.888.139	965.394	1.248.661	720.220	(528.441)	(42,3)
Verilen bina ve arazi kiralari	3	709.511	251.885	238.666	327.732	368.490	40.758	12,4
Karşılık giderleri	4	1.734.794	2.205.521	1.772.550	2.239.274	3.552.212	1.312.938	58,6
Mevzuat gereğince katılma payları	5	85.798	97.120	112.911	134.018	137.498	3.480	2,6
Demek ve benzeri yerlere bağışlar	6	16.064	14.473	28.137	20.742	49.745	29.003	139,8
Geçmiş yıllara aid gider ve zararlar	7	1.134.079	1.042.961	2.094.232	3.665.488	1.027.694	(2.637.794)	(72,0)
İç sigorta fonu gideri	8	141.518	154.316	142.492	145.298	191.429	46.131	31,7
Amortisman ve tükenme payları	9	3.448.735	3.467.403	3.398.308	4.012.432	4.048.253	35.821	0,9
Dış aleme ödenen giderler	10	1.793.555	1.141.234	841.400	954.771	1.327.277	372.506	39,0
Diğer pozitif etkiler	11	6.491.690	5.297.073	8.350.213	12.591.416	7.436.041	(5.155.375)	(40,9)
Dönem kârı	12	8.906.111	16.269.607	18.473.835	14.044.365	15.623.669	1.579.304	11,2
Toplam (A)	13	35.596.024	41.999.786	46.742.540	50.626.584	46.648.354	(3.978.230)	(7,9)
B-Negatif etkiler (-) :								
Alınan faizler (Yurt içi)	14	705.318	1.097.594	911.996	1.130.653	1.556.425	425.772	37,7
Alınan bina ve arazi kiralari	15	241.175	297.312	393.463	497.405	516.817	19.412	3,9
Karşılıklardan kullılmıyan kısım	16	559.068	887.931	1.535.648	1.315.985	701.898	(614.087)	(46,7)
Geçmiş yıllara ait gelir ve kârlar	17	281.031	228.615	318.804	721.772	452.146	(269.626)	(37,4)
İştiraklerden alınan kâr payları	18	1.010.163	517.440	902.516	1.683.495	1.509.393	(174.102)	(10,3)
İç sigorta fonundan yapılan tahsilat	19	9.036	9.199	13.274	7.970	56.892	48.922	613,8
Dış alemden sağlanan gelirler	20	1.260.025	2.807.726	688.928	423.068	1.932.434	1.509.366	356,8
Diğer negatif etkiler	21	7.695.567	6.315.075	9.461.475	15.943.541	8.096.414	(7.847.127)	(49,2)
Dönem zararları	22	5.318.563	2.576.498	4.096.512	3.980.371	2.634.375	(1.345.996)	(33,8)
Toplam (B)	23	17.079.946	14.737.390	18.322.616	25.704.260	17.456.794	(8.247.466)	(32,1)
Üretici fiyatlarıyla gayrisafi yurt içi hasıla (GSYH)ya katkı (A-B)	24	18.516.078	27.262.396	28.419.924	24.922.324	29.191.560	4.269.236	17,1
Stübvansiyonlar (-)	25	650.291	1.775.852	3.280.034	1.973.851	1.600.511	(373.340)	(18,9)
Hazine yardımları (-)	26	493.709	7.163	303	35	9.332	(35)	(96,8)
Diğer yardım ve bağışlar (-)	27	266	7.163	303	292.956	9.332	(283.624)	(96,8)
Vergi iadeleri (-)	28							
Tüketicilere yansıtılan vergi ve fonlar	29	7.065.108	7.098.388	7.844.457	4.627.652	5.743.312	1.115.660	24,1
Alıcı fiyatlarıyla gayrisafi yurt içi hasıla (GSYH)ya katkı	30	24.436.920	32.577.769	32.984.044	27.283.134	33.325.029	6.041.895	22,1
Dış aleme ödenen giderler (-)	31	(1.793.555)	(1.141.234)	(841.400)	(954.771)	(1.327.277)	(372.506)	39,0
Dış alemden sağlanan gelirler	32	1.260.025	2.807.726	688.928	423.068	1.932.434	1.509.366	356,8
Alıcı fiyatlarıyla gayrisafi milli hasıla (GSMH)ya katkı	33	23.903.390	34.244.261	32.831.572	26.751.431	33.930.186	7.178.755	26,8

(Bin TL)

Çizelge: 78/a- 2012 yılında KİT'lerin GSMH'ye katkısı

Firma ölçüğünde katma değerinin oluşumu (Gelir yoluyla)	Sıra no	Tarım	Sanayi			Hizmetler				Ara toplam	Mali kur.	KİT toplamı
			Madencilik	İmalat	Enerji	Sanayi toplamı	Ulaş-hab.	Ticaret	Diğer hizmetler			
A-Pozitif etkiler :												
Personel giderleri (Yevmiyeler dahil)	1	189.878	1.663.332	1.643.408	1.841.163	5.147.903	3.840.485	245.833	156.779	4.243.097	2.584.948	12.165.826
Verilen faizler (Yurt içi)	2	3.897	104.924	104.924	1.231	106.155	191.139	204.002	89.366	484.507	125.661	720.220
Verilen bina ve arazi kiralaları	3		90.826	3.187	11.926	105.939	48.377	20.947	6.364	75.688	186.863	368.490
Karşılıklı giderleri	4	12	14.538	11.596	475.418	501.552	46.600	21.587	20.126	88.313	2.962.335	3.552.212
Mevzuat gereğince katılma payları	5	706	9.319	6.009	17.269	32.597	33.146	10.099	337	43.582	76.885	137.498
Demek ve benzeri yerlere bağışlar	6		22.649	22.649	22.649	22.649	4.934	11.800	6	16.740	10.356	49.745
Geçmiş yıllara aid gider ve zararlar	7	25.013	165.767	185.911	415.032	766.710	162.922	13.463	7.748	184.133	975.856	1.027.694
İç sigorta fonu gideri	8		13.741	8.152	91.627	113.520	65.191	12.419	77.610	77.610	299	191.429
Amortisman ve tüketim payları	9	50.174	1.049.410	99.917	1.546.585	2.695.912	983.491	117.850	5.117	1.106.458	195.709	4.048.253
Dış aleme ödenen giderler	10		650.125	650.125	142.552	792.677	92.829	382	382	93.211	885.888	1.327.277
Diğer pozitif etkiler	11		538.317	202.935	2.267.204	3.008.456	1.167.163	180.400	38.697	1.386.260	3.041.325	7.436.041
Dönem karı	12	15.823	3.110.229	148.247	2.525.943	5.784.419	1.266.359	216.002	508.285	1.990.646	7.832.781	15.623.669
Toplam (A)	13	285.503	7.328.253	2.414.286	9.335.950	19.078.489	7.902.636	1.054.402	833.207	9.790.245	17.494.117	46.648.354
B-Negatif etkiler (-)												
Alınan faizler (Yurt içi)	14	474	144.746	38.974	202.663	386.383	233.505	77.488	102.253	413.246	756.322	1.556.425
Alınan bina ve arazi kiralaları	15	28.258	136.813	2.119	3.467	142.399	312.899	3.424	4.813	321.136	25.024	516.817
Karşılıklardan kullanılanmayan kısım	16		379	2.148	188.030	190.557	18.328	3.357	31.259	52.944	458.397	701.898
Geçmiş yıllara ait gelir ve karlar	17	149	18.805	9.871	236.121	264.797	117.816	16.004	11.782	145.602	41.598	452.146
İştiraklerden alınan kar payları	18		763.971	8.775	565.791	1.338.537	2.902	77	832	3.734	167.122	1.509.393
İç sigorta fonundan yapılan tahsisat	19		3.254	123	249	3.626	53.182	77	53.259	56.885	7	56.892
Dış alemden sağlanan gelirler	20		1.351.965	246	1.352.211	1.352.211	486.948	736	487.684	1.839.895	92.539	1.932.434
Diğer negatif etkiler	21		416.944	103.852	2.832.064	3.352.860	1.763.058	83.524	32.658	1.879.240	2.864.314	8.096.414
Dönem zararı	22		529.356	395.467	34.543	959.366	1.495.767	178.909	1.674.676	2.634.042	333	2.634.375
Toplam (B)	23	28.881	3.366.233	561.575	4.062.928	7.990.736	4.484.405	183.874	363.242	5.031.521	4.405.656	17.456.794
Üretici fiyatlarıyla gayrisafi yurt içi hasıla (GSYH)ya katkı (A-B)	24	256.622	3.962.020	1.852.711	5.273.022	11.087.753	3.418.231	870.528	469.965	4.758.724	13.088.461	29.191.560
Subvansiyonlar (-)	25						1.011.638	588.873		1.600.511		1.600.511
Hazine yardımları (-)	26											
Diğer yardım ve bağışlar (-)	27	5.482					3.800		50	3.850		9.332
Vergi iadeleri (-)	28											
Tüketicilere yansıtılan vergi ve fonlar	29	2.118	842.518	203.792	2.226.189	3.272.499	1.685.194	334.245	53.762	2.073.201	395.494	5.743.312
Alıcı fiyatlarıyla gayrisafi yurt içi hasıla (GSYH)ya katkı	30	253.258	4.804.538	2.056.503	7.499.211	14.360.252	4.087.987	615.900	523.677	5.227.564	13.483.955	33.325.029
Dış aleme ödenen giderler (-)	31		(650.125)	-	(142.552)	(792.677)	(92.829)	-	(382)	(93.211)	(441.389)	(1.327.277)
Dış alemden sağlanan gelirler	32		1.351.965	246		1.352.211	486.948		736	487.684	92.539	1.932.434
Alıcı fiyatlarıyla gayrisafi milli hasıla (GSMH)ya katkı	33	253.258	5.506.378	2.056.749	7.356.659	14.919.786	4.482.106	615.900	524.031	5.622.037	13.135.105	33.930.186

KİT'lerin son beş yıllık dönemde yarattıkları katma değer Türkiye'de yaratılan toplam GSMH değerleri içindeki payları ve KİT'lerin Hazineye katkılarını gösteren çizelgeler Raporun "KİT'lerin Türkiye Ekonomisi İçindeki Yeri" başlıklı ikinci bölümünde yer almıştır.

KİT'lerin yarattıkları katma değer faktörler itibarıyla dağılımı 82 sayılı çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge: 79-KİT'lerin yarattıkları katma değer faktörler itibarıyla dağılımı (%)

Katma değer unsurları	2008	2009	2010	2011	2012
Personel giderleri	40,2	31,2	31,3	41,2	36,5
Dernek vb. yerlere bağışlar	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1
Mevzuat gereğince katılma payları	0,4	0,3	0,3	0,5	0,4
Verilen-alınan faiz farkı	2,5	2,4	0,2	0,4	(2,5)
Verilen-alınan kiralar farkı	1,9	(0,1)	(0,5)	(0,6)	(0,4)
İç sigorta fonu (Net)	0,5	0,4	0,4	0,5	0,4
Karşılıklar (Net)	4,8	4,0	0,7	3,4	8,6
İştirak kârları	(4,1)	(1,6)	(2,7)	(6,2)	(4,5)
Amortismanlar	14,1	10,6	10,3	14,7	12,1
Geçmiş yıllara ait gider ve zararlar (net)	3,5	2,5	5,4	10,8	1,7
Dış aleme ödenen giderler (Net)	2,2	(5,1)	0,5	1,9	(1,8)
Tüketicilere yansıtılan vergi ve fonlar	28,9	21,8	23,8	17,0	17,2
Hazine yardımları, sübvansiyonlar, diğ. (-)	(4,7)	(5,5)	(9,9)	(8,3)	(4,8)
Diğer pozitif ve negatif etkiler (Net)	(4,9)	(3,1)	(3,4)	(12,3)	(2,0)
Dönem kârı veya zararı (+,-)	14,7	42,0	43,6	36,9	39,0
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

2012 yılında KİT'ler tarafından yaratılan 33,2 milyar TL tutarındaki katma değer negatif katkılar hariç %36,5'i çalışanlara ücret olarak yapılan ödemelere, %17,2'si tüketicilere yansıtılan vergi ve fonlara, %39'u dönem kârına, %12,1'i amortisman giderlerine aittir.

F- YATIRIMLAR

1- Genel durum:

2012 Yılı Programında yer alan toplam 320,2 milyar TL tutarındaki sabit sermaye yatırımının; 60,7 milyar TL'sinin kamu, 259,5 milyar TL'sinin özel sektör tarafından gerçekleştirilmesi öngörülmüştür. Önceki yıla göre özel sektör sabit sermaye yatırımlarında %45,1 oranında artış öngörülmürken, kamu yatırımlarında beklenen artış oranı %17,1 seviyesinde kalmıştır.

2012 Yılı Yatırım Programında 2.622 proje için ayrılan 38,2 milyar TL tutarındaki ödenek içinde %31,5 oranındaki pay ile ulaştırma-haberleşme sektörü ilk sırayı almış, bunu %16,5 ile diğer kamu hizmetleri, %15,5 ile eğitim, %14,5 ile tarım ve %9,8 ile enerji sektörleri izlemiş, sağlık sektörünün payı ise %5,6 olmuştur. 2012 yılı kamu yatırım tahsisleri içinde madencilik, imalat, turizm ve konut sektörlerinin toplam payı ise %6,6 olmuştur.

2012 yılı kamu ve özel sektör yatırımları toplamı 2011 yılına göre %1,6 artışla 291,1 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

2012 yılında mali kuruluşlar dahil KİT yatırımlarında 12,4 milyar TL olan revize yatırım ödeneğinin %68'i oranında 8,4 milyar TL nakdi gerçekleşme oluşmuştur.

KİT yatırımlarının 2012 yılı nakdi gerçekleşme oranları incelendiğinde; en yüksek gerçekleşme oranının %95 ile tarım sektöründe, en düşük gerçekleşmenin ise ticaret sektöründe meydana gelmiştir.

Yatırım büyüklükleri itibarıyla 2012 yılı toplam KİT yatırımlarının; %47,2'si ulaştırma-haberleşme, %22,4'ü enerji, %14,3'ü madencilik, %10,2'si mali kuruluşlar, %1,9'u imalat, %3,6'sı tarım sektörlerindeki kuruluşlara ve kalan %0,4'lük kısmı da ticaret ile diğer hizmetlere aittir.

2011 yılına göre nakdi harcamalarda en yüksek artış %154 ile mali kuruluşlarda gerçekleşmiş, onu sırasıyla %128 oranı ile diğer hizmetler, %77 ile tarım, %42 ile enerji sektörü takip etmiştir. Ticaret sektöründe %93, imalatta %12, ulaştırma sektöründe ise %4 oranında düşüş meydana gelmiştir.

2008-2012 döneminde KİT yatırımlarının sektörler itibarıyla dağılımı 80 sayılı ve 2012 yılı yatırımlarının program ve gerçekleştirmeleri 80/a sayılı çizelgelerde gösterilmiştir.

Çizelge: 80 - KİT'lerin 2008-2012 yılları nakdi yatırım harcamaları

Sektörler	2008	2009	2010	2011	2012	Son iki yıl farkı	
						Tutar	(%)
a) Tarım	26.478	63.522	144.886	174.069	307.363	133.294	76,6
b) Sanayi:							
ba) Madencilik	518.503	643.152	790.672	1.184.383	1.204.879	20.496	1,7
bb) İmalat	142.700	264.734	214.862	185.679	162.736	(22.943)	(12,4)
bc) Enerji	2.066.153	874.175	1.486.493	1.333.239	1.893.920	560.681	42,1
Toplam (b)	2.727.356	1.782.061	2.492.027	2.703.301	3.261.535	558.234	20,7
c) Hizmetler							
ca) Ulaştırma-haberleşme	1.635.201	2.005.578	3.467.669	4.169.320	3.988.003	(181.317)	(4,3)
cb) Ticaret	2.933	2.537		85.869	5.931	(79.938)	(93,1)
cc) Mali kuruluşlar	326.400	152.500	110.010	338.199	860.465	522.266	154,4
cd) Diğer hizmetler	511.800	497.926	426.232	10.489	23.909	13.420	127,9
Toplam (c)	2.476.334	2.658.541	4.003.911	4.603.877	4.878.308	274.431	6,0
Genel toplam (a+b+c)	5.230.168	4.504.124	6.640.824	7.481.247	8.447.206	965.959	12,9

(Bin TL)

Çizelge : 80/a - KİT'lerin sektörler itibarıyla 2012 yılı yatırım harcaması

Sektörler	Proje son tutarı Bin TL	Başlangıçtan 2012 yılı sonuna kadar		2012 yılı son ödeneğinin tutarı Bin TL	2012 yılında		Gerçekleşen (%)			
		Nakdi ödeme Bin TL	Fiziki yatırım Bin TL		Nakdi ödeme Bin TL	Fiziki yatırım Bin TL	Nakdi		Fiziki	
							Tümünde	2012	Tümünde	2012
a) Tarım	420.736	331.937	331.937	323.273	307.363	307.363	79	95	79	95
b) Sanayi:										
ba) Madencilik	3.884.354	1.659.871	994.415	1.582.380	1.204.879	823.222	43	76	26	52
bb) İmalat	1.458.142	436.308	423.003	385.093	162.736	154.082	30	42	29	40
bc) Enerji	14.116.373	5.938.313	5.709.290	2.504.060	1.893.920	1.796.268	42	76	40	72
Toplam (b)	19.458.869	8.034.492	7.126.708	4.471.533	3.261.535	2.773.572	41	73	37	62
c) Hizmetler:										
ca) Ulaştırma-haberleşme	41.886.981	15.182.590	14.354.309	6.003.506	3.988.003	3.361.926	36	66	34	56
cb) Ticaret	14.220	5.931	6.472	14.868	5.931	6.472	42	40	46	44
cc) Mali kuruluşlar	2.683.997	1.889.868	1.889.898	1.595.933	860.465	859.104	70	54	70	54
cd) Diğer hizmetler	58.513	30.267	30.267	34.741	23.909	23.907	52	69	52	69
Toplam (c)	44.643.711	17.108.656	16.280.946	7.649.048	4.878.308	4.251.409	38	64	36	56
Genel toplam (a+b+c)	64.523.316	25.475.085	23.739.591	12.443.854	8.447.206	7.332.344	39	68	37	59

2- Yatırımların sektörel dağılımı:

a) Tarım sektörü:

2012 yılı programında, tarım sektöründe, gıda güvencesi ve güvenilirliğinin sağlanması ile doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımı gözetilerek, örgütlü ve rekabet gücü yüksek bir yapının oluşturulması ile AB'ye katılım sürecinde, üyelik sonrası rekabet edebilirliği artıracak şekilde, kurumsal ve idari yapılarda gerekli dönüşüme öncelik verilmesi temel amaç ve hedefler olarak belirlenmiştir.

2012 yılında tarım sektörüne yapılan KİT nakdi yatırımları tutarı cari yıl ödeneğine göre %95,1 oranında 307,4 milyon TL olup başlıca yatırımcı kuruluşlar TMO, TİGEM ve T.Şeker Fabrikaları'dır. TMO ve T. Şeker Fabrikaları hem tarım hem de imalat sektöründe yer almaktadır.

Tarım sektöründe yapılan 307,4 milyon TL tutarındaki nakdi harcamanın %76,8'i TİGEM tarafından yapılmıştır. TİGEM tarafından 2012 yılında tarım işletmelerinin modernizasyonu ile muhtelif sayıda sulama ve mekanizasyon projesi yapılmıştır.

b) Sanayi sektörü:

2012 yılı programında, madencilik sektörü ile ilgili olarak; imalat sanayiinde rekabet gücünü artırmak ve dünya ticaretinden daha fazla pay almak üzere yüksek katma değerli mal üretimini artırarak, yapısal dönüşümün hızlandırılması ile madencilikte hammadde arz güvenliğinin sağlanması, madenlerin yurt içinde işlenerek katma değerinin artırılması yoluyla ülke ekonomisine katkının geliştirilmesi hedeflenmiş olup bu kapsamda, enerji sektörünün petrol, doğal gaz ve jeotermal kaynak ile sanayinin hammadde ihtiyacını karşılamak üzere yurt içi ve yurt dışındaki arama çalışmalarına devam edilmesi, mevcut rezervlerin en etkin şekilde değerlendirilmesi amacıyla kamu elindeki sahaların özel sektör işletmeciliğine sunulması ve ihtiyaç duyulan kurumsal yapılanma çalışmalarının sürdürülmesi amaçlanmıştır.

İtisadi kalkınmanın ve sosyal gelişmenin ihtiyaç duyduğu enerjinin rekabetçi bir serbest piyasa ortamında sürekli, kaliteli, güvenli ve mümkün olan en düşük maliyetle temin edilmesi, 2012 yılında nükleer enerji alanında hukuki ve kurumsal altyapının güçlendirilmesine devam edilmesi, elektrik arz kaynaklarının sağlıklı bir şekilde çeşitlendirilmesine katkı sunacak olan nükleer santral yapım çalışmalarının sürdürülmesi, enerji arz güvenliğinin sağlanması ve sürdürülmesi için yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarının geliştirilmesine önem verilmesiyle yerli kömür kaynaklarımızın değerlendirilmesi ve yenilenebilir enerji kaynaklarının enerji üretiminde daha fazla pay sahibi olması için yürütülen çalışmalara devam edilmesi, enerji üretim, iletim ve tüketiminde verimliliğinin artırılması, talep tarafı yönetiminin gerçekleştirilmesi ve Enerji Verimliliği Kanununun öngördüğü mekanizmaların etkin bir şekilde uygulanması öncelikli bir hedef olarak benimsenmesi, toplam enerji arzında önemli bir yer tutan doğal gazın arz güvenliğinin ulusal düzeyde artırılması sağlayacak mevsimsel talep dalgalanmalarına karşı tedbirler alınması öngörülmüştür.

Madencilik sektöründe 2012 yılı KİT yatırımlarının nakdi gerçekleşme tutarı ödeneğine göre %76,1 oranında 1,2 milyar TL olup, başlıca yatırımcı KİT'ler TPAO, TKİ, TTK, Eti Maden İşletmeleri ve EÜAŞ'tır. EÜAŞ hem enerji hem de madencilik, Eti Maden

İşletmeleri ise madencilik ve imalat sektöründe yer almaktadır. Madencilik sektöründeki nakdi gerçekleşmenin %75,1'i TPAO tarafından gerçekleştirilmiştir.

2012 yılında imalat sektörüne yapılan KİT nakdi yatırımları tutarı cari yıl ödeneğine göre %42,3 oranında 162,7 milyon TL olup, başlıca yatırımcı kuruluşlar MKEK, TCDD ve bağlı ortaklıkları, EBK, T.Şeker Fabrikaları, ÇAY-KUR, TMO, DMO ve TEMSAN'dır. TMO hem tarım hem de imalat, DMO ise hem imalat hem de ticaret sektöründe yer almaktadır. İmalat sektöründeki toplam 162,7 milyon TL'nin %33,5'i MKEK tarafından gerçekleştirilmiş olup bu sektördeki en büyük nakdi gerçekleşme payını oluşturmaktadır.

Enerji sektöründe 2012 yılı KİT nakdi yatırımları tutarı cari yıl ödeneğine göre %75,6 oranında 1,9 milyar TL olup, başlıca yatırımcı kuruluşlar; TEİAŞ, TEDAŞ, EÜAŞ ve bağlı ortaklıkları ile TETAŞ ve ADÜAŞ'tır. Bu sektördeki toplam 1,9 milyar TL'nin %46,5'i TEİAŞ tarafından gerçekleştirilmiş olup, bu sektördeki en büyük nakdi gerçekleşme payını oluşturmaktadır.

TEİAŞ enerji iletim faaliyetlerinde tekel konumunda olup 2012 yılı enerji sektörü yatırımları kapsamında; muhtelif etütler, elektrik iletim hatları ve trafo merkezleri yapımı ve idame yenileme nitelikli yatırımlar yürütülmüştür. 2012 yılında 20 adet 380 ve 154 kV enerji iletim hattı, 30 adet 380 ve 154 kV trafo merkezi olmak üzere toplam 50 adet projenin yapımı tamamlanmıştır.

Enerji sektöründe, elektriğin güvenilir ve düşük maliyetli olarak planlanması, işletilmesi ve tüketicilere kaliteli, yeterli ve düşük maliyetli elektrik enerjisi arz edilebilmesi için; özellikle dağıtım sistemindeki kayıp-kaçığın azaltılması hususunda gerekli tedbir ve yatırımların yapılması, elektriğin üretimi, iletimi ve dağıtımında enerji verimliliğini artırmaya yönelik yatırımların özendirilmesi ve öncelik verilmesi konuları önemini korumaktadır.

2012 yılında Türkiye genelinde üretilen enerjinin %43,6'sı doğal gaz kullanılarak üretilmiştir. Tamamına yakını ithal kaynak olan doğal gazla enerji üretiminde %43,6 oranındaki dışa bağımlılık önemli bir arz güvenliği riski oluşturmakta, ayrıca elektrik üretiminde maliyetlerin azaltılması olanağını da güçleştirmektedir.

Rezervleri belirlenen ve termik santral kurulabilecek özellikte olan linyit sahalarının devreye sokulması sonucu yerli kurulu gücünün artırılması mümkün görülmektedir.

Termik santrallerde tüketimi fazla olan yüksek kaliteli çelikten üretilen kazan boruları, türbin kanatları gibi malzemeler ile hidrolik santrallerde türbin dizayn ve üretimi olmak üzere santrallerde yer alan tüm elektromekanik teçhizatındaki yerli dizayn ve üretim oranlarının artırılması önemini korumaktadır.

Enerji arz güvenliğinin sağlanabilmesi ve enerjide dışa bağımlılığımızın azaltılması için bazı tedbirler alınmasını zorunlu kılmaktadır.

Enerji sektöründeki sürdürülebilirliğin devamlılığı açısından, yıllardır süregelen termik santral teknolojileri konusunda dışa bağımlılığın azaltılması amacı ile söz konusu bu teknolojilerin yerli sanayimize kazandırılması ülkemiz açısından büyük önem arz etmektedir.

HES teknolojileri alanında yurt dışına olan bağımlılığı azaltmak ve sanayimizi üretici haline getirmek için bu konuda Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerinin desteklenmesi büyük önem arz etmektedir.

Güneş enerjisinde yüksek potansiyele sahip olan ülkemizde elektrik üretiminde güneş enerjisi teknolojilerinin kullanılması yeterli düzeye getirilememiştir.

Ülkemiz kömürlerine uygun, çevre mevzuatlarını sağlayabilecek yerli baca gazı arıtma teknolojilerinin Ar-Ge çalışmaları ile geliştirilmesi ve santral ölçeğinde uygulanması büyük önem arz etmektedir.

Sürdürülebilir kalkınmanın öneminin gittikçe daha çok anlaşıldığı günümüzde, enerji verimliliğine yönelik çabaların değeri de aynı oranda artmaktadır. Enerji üretimi ve iletiminden nihai tüketime kadarki bütün aşamalarda enerji verimliliğinin geliştirilmesi, bilinçsiz kullanımın ve israfın önlenmesi, enerji yoğunluğunun gerek sektörler bazında gerekse makro düzeyde azaltılması için teknoloji, uygulamalar ve usuller geliştirilmesi gerekmektedir.

Yukarıda belirtilen hususlar çerçevesinde Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu'nun 26. Toplantısında: "Yerli Termik Santral Tasarım ve İmalat Kabiliyetinin Geliştirilmesi, Hidroelektrik Enerjisi Teknolojilerinin Geliştirilmesi, Rüzgar Enerjisi Santral Teknolojilerinin Geliştirilmesi, Güneş Enerjisi Teknolojilerinin Ülkemize Kazandırılması, Termik Santral Baca Gazı Arıtma Teknolojilerinde Yerli Tasarım ve İmalat Kabiliyetinin Geliştirilmesi, Kömür Gazlaştırma ve Sıvı Yakıt Üretimi Teknolojilerinin Geliştirilmesi, Enerji Verimliliği Artırılması Çalışmaları" kararları alınmıştır.

c) Hizmetler sektörü:

2012 Yılı Programında ulaştırma sektörü ile ilgili olarak, ülke ekonomisinin ve sosyal hayatın gereksinimlerine uygun, taşıma türleri arasında dengenin sağlandığı, çağdaş teknoloji ve uluslararası kurallarla uyumlu, çevreye duyarlı, ekonomik ve güvenli taşımacılığın yapıldığı bir ulaştırma altyapısının zamanında oluşturulması, ulaştırma alt sektörlerinin birbirlerini tamamlayıcı nitelikte çalışması ve kombine taşımacılığın yaygınlaştırılması, yük taşımalarının demiryolu ağırlıklı yapılması ulaştırma sektöründe stratejik bir amaç olarak belirlenmiştir. Bu doğrultuda demiryolunda özel sektör tren işletmeciliği geliştirilmesi ve TCDD yeniden yapılandırılarak kamu üzerindeki mali yükü sürdürülebilir bir seviyeye getirilmesi ile özel sektörle ortaklıklara gidilerek başta sanayi bölgelerine olmak üzere demiryolu bağlantı hatları yapılması hedeflenmiştir.

Diğer taraftan ekonomideki ağırlığı giderek artan hizmetler alanında ülkemizin rekabet gücünün geliştirilmesi, katma değeri yüksek alanların payının ve bu alandaki istihdam seviyesinin yükseltilmesi, hizmet ihracatının artırılması ve çeşitlendirilmesi temel amaç olarak belirlenmiş ve bunun için mevcut hizmet sektörlerinde büyümenin yanında yeni hizmet alanlarının geliştirilmesi hedeflenmiştir.

2011 Yılı Programında haberleşme sektörü ile ilgili olarak; bilgi ve iletişim teknolojilerinin yaygınlaştırılması ve etkin kullanılmasıyla bilgi toplumuna dönüşüm sürecinin hızlandırılması ve bu yolla ülkemizin rekabet gücünün ve refah düzeyinin artırılmasına katkı sağlanması, bilgi toplumu stratejisinde yer verilen elektronik haberleşme sektörünün hizmet yeteneğinin rekabetçi bir ortamda küresel düzeyde geliştirilmesi hedefi doğrultusunda devletin düzenleyici rolünün etkinleştirilmesi, alternatif altyapı ve hizmetlerin devreye girmesinin sağlanması, pazarın potansiyel gelişimi ve bilgi toplumu hizmetlerinin yaygınlaşmasını olumsuz yönde etkileyen sorunların giderilmesi, kullanıcılara yüksek

hızlarda genişbant erişim hizmeti sunulmasına imkân veren fiber optik şebeke altyapılarının yaygınlaştırılması ve kurulumunun kolaylaştırılmasına yönelik tedbirlerin hayata geçirilmesi ile bilgi teknolojileri sektöründe yazılım ve hizmetler pazarının aldığı payın artırılmasına yönelik çalışmaların sürdürülmesi, ayrıca sektörün ihtiyaç duyduğu nitelikli işgücünü karşılamaya yönelik eğitim programları yaygınlaştırılması amaçlanmıştır.

Ulaştırma-haberleşme sektöründe 2012 yılı KİT nakdi yatırımları tutarı cari yıl ödeneğine göre %66,4 oranında 4 milyar TL olup, başlıca yatırımcı kuruluşlar; TCDD, BOTAŞ, DHMİ, PTT, Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü, TÜRKSAT, TDİ ve BOTAŞ'tır. Bu sektördeki toplam 4 milyar TL'nin %57,3'ü TCDD tarafından gerçekleştirilmiş olup, bu sektördeki en büyük nakdi gerçekleşme payını oluşturmaktadır.

TCDD'nin 2012 yılı ulaştırma/demiryolu sektörü yatırımları kapsamında; Ankara-İstanbul Hızlı Tren Projesi, elektrifikasyon, sinyalizasyon ve telekomünikasyon tesisleri yapımı ve altyapı iyileştirme çalışmaları, deniz ulaştırma sektörü için limanların alt-üst yapı tesisleri ve ekipman temini, demiryolu ulaştırması yol yenileme ve iyileştirme çalışmaları, gar istasyon, hizmet binaları yeni demiryolu ve ikinci hat yapımı ve mevcut tesislerle ilgili tevsi ve yenileme çalışmaları yapılmıştır. 2012 yılında 1038 km yol yenilenmesi programlanmış, 747 km yol yenilenmiştir.

2012 Yılı Programında mali sektörü ile ilgili olarak, kaynakları yatırıma yönlendirecek araç çeşitliliğine ve mali derinliğe sahip, uluslararası standartlarda düzenleme ve denetimi yapılan ve uluslararası seviyede rekabet edebilen, finansal piyasalarda güven ve istikrarın artırılması amacıyla; finansal piyasalar daha etkin izlenecek, sistemik risk yönetiminin etkinliğinin artırılması hususunda yurt içi ve yurt dışı ilgili mercilerle işbirliği geliştirilmesi ile bu kapsamda finans sektöründe hukuksal altyapı geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Mali sektörde 2012 yılı KİT nakdi yatırımları tutarı cari yıl ödeneğine göre %53,9 oranında 860,5 milyon TL mertebesindedir. Sektörde faaliyet gösteren başlıca kuruluşlar T.C.Ziraat Bankası, T.Halk Bankası, T.Kalkınma Bankası, İller Bankası ve Eximbank'tır. Bu sektördeki en büyük nakdi gerçekleşme payını %76,9 oranı ile toplam 661,3 milyon TL ile İller Bankası tarafından gerçekleştirilmiştir.

İller Bankası 2012 yılı yatırımları kapsamında; muhtelif sayıda su, kanalizasyon projeleri ve katı atık sektöründe ihtiyaç duyulan yatırımların gerçekleştirilmiştir. Bu çerçevede cari yılda 27 adet harita projesi, imar projelerinden 24 adet proje, BELDES Projesi kapsamında 52 adet belediyenin içme suyu inşaatının yapımı tamamlanmıştır.

Diğer hizmetler sektöründe 2012 yılı KİT nakdi yatırımları tutarı cari yıl ödeneğine göre %68,8 oranında 23,9 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

2012 Yılı Programında ticaret sektörü ile ilgili olarak, ticaret faaliyetlerinde yüksek katma değerli hizmet üretiminin ve verimlilik artışının sağlanması, iş hacminin artırılması, teknoloji kullanımı ve yeniliğin özendirilmesi, ticaret hizmetlerinde kurumsal yapılanmalar ve mevzuat düzenlemeleri ile piyasa işleyişindeki aksaklıkların giderilmesi ve iş hacminin büyütülmesi hedeflenmiş olup yapılacak düzenlemelerde, sektörün bağlantılı diğer sektörler ve tüketiciler üzerindeki etkilerinin çok yönlü olarak analiz edilmesi ve elektronik ortamda yapılan alışverişlerde tüketici güveninin artırılmasına ve elektronik ticaretin yaygınlaştırılmasına yönelik düzenlemelere gidilmesi amaçlanmıştır.

G-ÖZELLEŞTİRME ÇALIŞMALARI

1-Özelleştirme politikaları:

2007–2013 yıllarını kapsayan Dokuzuncu Kalkınma Planında; yapılacak özelleştirmelerin de etkisiyle, KİT'lerin ekonomi içindeki payının önemli ölçüde azaltılarak brüt satış hasılatının GSYH'ye oranının 2006 yılındaki %9 seviyesinden 2013 yılında %3,3'e düşürülmesi, aynı dönemde KİT'lerde yaratılan katma değerın GSYH'ye oranının da %2'den %0,6'ya düşürülmesi hedeflenmiştir. Ayrıca plan dönemi sonuna gelindiğinde kamunun hava ve deniz ulaşımı ile lokomotif ve vagon üretimi; şeker, tütün ve çay ürünlerinin işlenmesi; petrokimya sanayi; malzeme alımı; elektrik dağıtım ve toptan ticareti faaliyet alanlarından tamamen çekilmesi, elektrik üretimi, doğal gaz piyasası, kömür ve diğer maden işletmeciliğindeki payının azalması öngörülürken, tahıl alımı, tohumluk üretimi, demiryolu ulaşımı alt yapısı, elektrik iletimi, petrol arama, hava meydanlarının işletilmesi, posta hizmetleri ile kıyı emniyeti alanlarında faaliyet gösteren KİT'lerin plan döneminde özelleştirme dışında tutulması öngörülmüştür.

2-Mevzuat:

Özelleştirmeye ilişkin temel yasal düzenlemeler; 2983, 3291 ve 4046 sayılı kanunlarla yapılırken, enerji, telekomünikasyon, şans oyunlarının özelleştirilmesi ve gayrimenkul satışları için ayrı düzenlemeler yapılmıştır. 4046 sayılı Kanunda; uygulanacak özelleştirme yöntemlerinin neler olduğu, değer tespitinin hangi yöntemlerle ve nasıl yapılacağı, özelleştirme ihale yöntemleri ve nasıl uygulanması hususları düzenlenmiştir.

Denetlenen kuruluşların özelleştirilmesi ile ilgili olarak 4046 sayılı Kanun'un dışındaki başlıca düzenlemelere aşağıda yer verilmiştir:

-320 sayılı Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 23.07.2010 tarih ve 6009 sayılı Kanun'la 2 nci maddesinin ikinci fıkrası değiştirilerek; şans oyunlarının tertibiyle ilgili iş ve hizmetlerin TTK'ya göre kurulmuş olan anonim şirketlere yaptırılmasına ilişkin usul ve esasların bir yönetmelikle belirlenmesi ve ihale işlemlerine Bakanlar Kurulu kararıyla başlanması esası getirilmiştir.

-4603 sayılı Kanun ile; TC. Ziraat Bankası, Türkiye Halk Bankası AŞ ve Türkiye Emlak Bankası AŞ'nin özelleştirmeye hazırlanmalarını sağlayacak şekilde yeniden yapılandırılmaları ile mezkur Bankaların hisselerinin 4046 sayılı Kanun çerçevesinde satış yöntemiyle özelleştirilmeleri düzenlenmiştir.

-4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun 14 üncü maddesinde; Türkiye Elektrik Dağıtım AŞ, Elektrik Üretim AŞ ile bunların müessese, bağlı ortaklık, iştirak, işletme ve işletme birimleri ile varlıklarının 4046 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde Özelleştirme İdaresi Başkanlığı (ÖİB) tarafından özelleştirme işlemlerinin yürütülmesi hüküm altına alınmıştır.

-Türk Telekom'un özelleştirilmesine ilişkin usul ve esaslar 406 sayılı Telgraf ve Telefon Kanunu'nda düzenlenmiş ve Şirket hisselerinin 4046 sayılı Kanun çerçevesinde satış yöntemiyle özelleştirilmesi ve hisselerin satışına ilişkin işlemler ÖİB tarafından yerine getirilmiştir.

-5793 sayılı Kanun'un 43 üncü maddesi ile değişik 5335 sayılı Kanun'un 35 inci maddesi gereğince; TCDD Genel Müdürlüğünün mülkiyetindeki taşınmazlardan, işletmecilik fazlası olanların belirlenmesine ve bu taşınmazların satışına karar verilmesine TCDD Yönetim Kurulu yetkili kılınmış, satış bedellerinin TCDD tarafından yeni demiryolu inşaatı ve mevcut demiryollarının bakımı, onarımı ve iyileştirilmesi ile demiryolu araçlarının temininde kullanılacağı karara bağlanmıştır.

Ayrıca TCDD'ye ait işletmecilik fazlası taşınmazlardan Yönetim Kurulunca uygun görülenlerin 4046 sayılı Kanun çerçevesinde özelleştirilmek üzere ÖİB'ye bildirileceği, söz konusu taşınmazların ÖYK'ca özelleştirme kapsam ve programına alınıp özelleştirme uygulamasına ilişkin iş ve işlemlerin 4046 sayılı Kanuna göre ÖİB tarafından yürütüleceği, elde edilecek gelirlerin, özelleştirme giderleri düşüldükten sonra tahsilini izleyen onbeş gün içerisinde ÖİB tarafından TCDD Genel Müdürlüğüne aktarılacağı belirtilmiştir.

3-Özelleştirme uygulamaları:

Özelleştirme kapsam ve programında bulunan kuruluşlar 81 sayılı çizelgede, denetlenen kuruluşlarla ilgili olarak 2012 yılında gerçekleştirilen özelleştirme uygulamaları 82 sayılı çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge: 81- Özelleştirme kapsam ve programındaki kuruluşlar

Şirket / kuruluş adı	Kapsam ve programa alınma	Kamu payı %
A- Özelleştirme kapsamında olanlar:		
1-EÜAŞ santralleri (9 termik, 14 hidroelektrik ile akarsu santralleri)	30.05.2003	100
B- Özelleştirme kapsam ve programında olanlar:		
1- Sümer Holding AŞ (1)	11.09.1987	100
2-T.Denizcilik İşletmeleri AŞ (2)	10.08.1993	100
3-T.H.Karadeniz Bakır İşletmeleri AŞ (KBİ)	25.11.1993	99,99
4-Gayrimenkul AŞ (1)	05.02.2001	100
5-T. Elektrik Dağıtım AŞ (2)	02.04.2004	100
6-TCDD'ye ait 6 liman	30.12.2004	100
7-Ankara Doğal Elektrik Üretim ve Ticaret AŞ (1)	27.12.2006	100
8-T. Halk Bankası AŞ (2)	05.02.2007	74,98
9-Doğusan Boru Sanayi ve Ticaret AŞ	12.07.2007	56,09
10-Türkiye Şeker Fabrikaları AŞ (2)	12.08.2008	100
11-Başkent Doğalgaz AŞ (3)	02.07.2009	100
12-EÜAŞ işletimindeki 52 hidroelektrik santrali (2)	19.10.2009	100
13-Acıpayam Selüloz Sanayi ve Ticaret AŞ (4)	16.04.2010	76,83
14-Hamitabat Elektrik Üretim ve Ticaret AŞ	27.10.2010	100
15-EÜAŞ Kısık HES	08.02.2011	100
16-EÜAŞ Berdan ve Hasanlar HES	30.04.2012	100
17-Kangal Termik Santrali	22.10.2012	100
18-Seyitömer Termik Santrali	30.10.2012	100

(1) Bir kısım varlıkları dışında özelleştirme işlemi gerçekleştirilmiştir.

(2) Hisse senedi, tesis veya varlık satışı biçiminde kısmen özelleştirme işlemi gerçekleştirilmiştir.

(3) 31.05.2013 tarihinde özelleştirilmiştir.

(4) 24.01.2012 tarihinde özelleştirilmiştir.

Çizelge: 82- 2012 yılında gerçekleştirilen özelleştirmeler (*)

Uygulamalar	Sözleşme Tarihi	Satış/devir bedeli ABD Doları
1-Blok satış:	24.01.2012	
-Aciselsan Selüloz San. ve Tic. AŞ (%76,83 hisse)		1.970.000
2-Tesis ve varlık satış veya devri:		
-Gayrimenkul AŞ taşınmazları		200.146.314
-TEDAŞ taşınmazları		1.599.014
-Ankara Doğal Elektrik Üretim AŞ taşınmazları		7.239.382
-TCDD taşınmazları		11.865.766
Toplam (2)		220.850.476
3-Halka arz:		
-T.Halk Bankası AŞ (%23,92 hisse)		2.519.616.050
4-Bedelli devirler:		
-T.Şeker Fab. AŞ taşınmazları	79.619	
-TEDAŞ taşınmazları	45.925	
-TDİ taşınmazları	48.376	
-TCDD taşınmazları	41.042	
-Sümer Holding taşınmazları	34.832	
Toplam (4)	249.794	
Genel toplam	2.742.686.320	

(*) Sözleşme tarihi ve satış tutarları ÖİB web sayfasından alınmıştır.

2012 yılında ÖİB tarafından 3 milyar ABD Doları tutarında özelleştirme gerçekleştirilmiş olup, bu tutarın %97'si KİT'lerle ilgili olarak gerçekleştirilen özelleştirmelerden elde edilmiştir.

Gayrimenkul AŞ:

Tütün, Tütün Mamulleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri AŞ, ÖYK'nın 05.02.2001 tarih ve 2001/06 sayılı kararıyla özelleştirme kapsam ve programına alınmış ve 4046 sayılı Kanun'a göre yeniden yapılandırılmıştır.

ÖYK'nın 22.12.2003 tarih ve 2003/85 sayılı kararı ile bağlı şirketi olan Alkollü İçkiler Sanayii ve Ticaret AŞ 27.02.2004 tarihinde imzalanan hisse satış sözleşmesi ile, Sigara Sanayii İşletmeleri ve Ticareti AŞ'ye ait sigara üretimiyle ilgili varlıklar ve markaları ÖYK'nın 22.04.2008 tarih ve 2008/23 sayılı kararı ile özelleştirilmiştir. ÖYK'nın 02.11.2009 tarihli ve 2009/61 sayılı kararıyla Yaprak Tütün İşletme Müdürlüklerinin, Yaprak Tütün İşleme Fabrika ve Atölyelerinin, Yaprak Tütün Bakım Amirliklerinin öncelik sırasına göre ve belli bir program dahilinde kapatılmaları kararlaştırılmış ve süreç tamamlanmıştır.

Özelleştirme süreci sonucunda kuruluş, alkol, sigara ve diğer tütün mamullerinin ardından 2010 yılı Nisan ayında Çamaltı ve Ayvalık tuz işletmelerinin de özelleştirilmesi ile birlikte tuz üretimi ve satışı piyasasından tamamen çekilmiş ve bir kısım taşınmazı dışındaki özelleştirme işlemi tamamlanmış durumdadır.

Şirketin son üretim tesisi olan İstanbul'daki Ambalaj Fabrikasının bulunduğu taşınmazlar; ÖYK'nın 20.04.2011 tarih ve 2011/33 sayılı Kararı ile Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğüne tahsis edilmek üzere Maliye Hazinesine, Ambalaj Fabrikası envanterinde kayıtlı tüm teçhizat ve malzemeler de Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğüne devredilmiş ve devir işlemleri 15.01.2012 tarihinde tamamlanmıştır.

Şirket ana sözleşmesinde 03.02.2012 tarihinde yapılan değişiklik ile şirketin ünvanı Gayrimenkul A.Ş. olarak değiştirilerek, gayrimenkullerin değerlendirilmesine yönelik yeni görevler yüklenmiştir.

Türkiye Elektrik Dağıtım AŞ:

YPK'nın 17.03.2004 tarih ve 2004/3 sayılı kararı ile onaylanan "Elektrik Enerjisi Sektörü ve Özelleştirme Stratejisi Belgesi" ile 21 dağıtım bölgesi oluşturulmuş olup, Kayseri haricindeki 20 dağıtım bölgesi 02.04.2004 tarih ve 2004/22 sayılı ÖYK kararı ile özelleştirme kapsam ve programına alınmıştır.

18. görev bölgesinde elektriğin üretim, iletim, dağıtım ve ticareti ile Kayseri ve Civarı Elektrik Ticaret AŞ, Bakanlar Kurulunun 27.11.1988 tarih ve 88/13492 sayılı Kararıyla 70 yıllık süre için görevlendirilmiş ve 09.02.1990 tarihinde İşletme Hakkı Devir Sözleşmesi çerçevesinde Şirket, bölgedeki dağıtım tesislerini devralarak işletmeye başlamıştır.

19. Görev Bölgesinde faaliyet gösteren Menderes Elektrik Dağıtım AŞ, 3096 sayılı Kanun çerçevesinde özelleştirilmek üzere 18.01.2008 tarih ve 2008/08 sayılı ÖYK Kararı ile ÖİB portföyünden çıkarılmış, işletme hakkı 15.08.2008 tarihinde AYDEM AŞ'ye devredilmiş, faaliyeti sona eren Şirket; 23.07.2009 tarih ve 2009/47 sayılı ÖYK kararı ile tekrar ÖİB portföyüne alınmıştır.

20. Görev Bölgesinde faaliyet gösteren Göksu Elektrik Dağıtım AŞ, 3096 sayılı Kanun kapsamında özelleştirilmek üzere 14.01.2009 tarih ve 2009/06 sayılı ÖYK Kararı ile ÖİB portföyünden çıkarılmış, işletme hakkı 11.11.2010 tarihinde AKEDAŞ'a devredilmiş, faaliyeti sona eren Şirket; 07.03.2011 tarih ve 2011/22 sayılı ÖYK Kararı ile tekrar ÖİB portföyüne alınmıştır.

Menderes Elektrik Dağıtım AŞ'nin ÖİB'in 21.08.2009 tarih ve 692 sayılı Oluru, Göksu Elektrik Dağıtım AŞ'nin ise ÖİB'in 04.04.2011 tarih ve 301 sayılı Oluru ile TEDAŞ'a bağlanması kararlaştırılmıştır. Hisselerinin tamamı TEDAŞ'a ait olan ve faaliyeti bulunmayan bu iki şirketin, tüm ak ve yükümlülükleriyle birlikte TEDAŞ bünyesinde birleştirilerek tüzel kişiliklerinin sona erdirilmesi, çalışan personelin mevcut kadroları ve özlük haklarıyla birlikte TEDAŞ'a devredilmesi, ÖİB'nin 06.09.2012 tarih ve 885 sayılı Oluruyla kabul edilmiş ve birleşme işlemi 31.10.2012 tarihi itibarıyla gerçekleştirilmiştir.

4046 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde özelleştirme ihaleleri süreci tamamlanmış bulunan 10 şirketten; Başkent, Sakarya, Meram elektrik dağıtım şirketleri 2009 yılında, Osmangazi, Çamlıbel, Uludağ, Çoruh, Yeşilirmak, Fırat elektrik dağıtım şirketleri 2010 yılında, Trakya Elektrik Dağıtım AŞ 2011 yılında özelleştirilerek devir işlemleri gerçekleştirilmiştir.

Dicle, Vangölü, Aras, Toroslar, Akdeniz, Gediz, AYEDAŞ ve Boğaziçi elektrik dağıtım şirketlerinin %100 oranındaki hissenin blok satış yöntemiyle özelleştirme ve devir süreçleri 2012 yılında devam etmiştir.

Sümer Holding AŞ:

1987 yılında özelleştirme kapsamına alınan Şirket, 1994 yılında yürürlüğe giren 4046 sayılı Kanunla özelleştirme kapsam ve programına alınmış sayılmış, ÖİB'nin 02.07.1999 tarih ve 3179 sayılı yazısıyla; Özelleştirme kapsam ve programına alınarak kendisine devredilen

iştirak paylarının özelleştirilmesi çalışmalarını yapmakla da görevlendirilmiştir. Kendine ait işletmelerinin özelleştirilmesi 2005 yılında tamamlanan Holding, işletme ve varlıklarının özelleştirilmesi süreci başlatılan kuruluşların tüzel kişiliğinin tasfiye edilmesi amacıyla birleşilen ve tasfiye edilen kuruluşların devam etmekte olan işlerini yürütmektedir. ÖYK'nın 20.05.2011 tarih ve 2011/89 sayılı kararıyla Holdingin özelleştirme süresi 31.12.2015 olarak belirlenmiştir. 2012 yılı sonu itibarıyla Holdingin 6 adedi tasfiye sürecinde olmak üzere 9 adet iştiraki, 68 adet satışa hazır gayrimenkulü ile taşınlar ve 15 adet marka bulunmaktadır.

T. Şeker Fabrikaları AŞ:

Şirket 20.12.2000 tarih ve 2000/92 sayılı ÖYK kararıyla özelleştirme kapsamına alınmış, 27.06.2003 tarih ve 2003/40 sayılı ÖYK kararıyla da yol haritası belirlenmiştir

2008 yılında Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun 12.06.2008 tarih ve 2008/497 sayılı kararıyla, ÖYK'nın 2007/57, 2008/42 sayılı kararlarının yürütmesini durdurması üzerine, ÖYK 12.08.2008 tarih ve 2008/50 nolu kararıyla şeker fabrikalarına ilişkin portföy gruplarını yeniden belirlemiştir.

14.07.2008 tarih ve 2008/42 sayılı ÖYK kararıyla; Şirkete bağlı fabrikaların tek tek satılması yerine, gruplar halinde satılması öngörülmüştür. Bu amaçla fabrikalar 6 portföye ayrılmış ve özelleştirmenin bu strateji ile yapılması öngörülmüştür.

ÖYK'nın 10.08.2010 tarih ve 2010/64 sayılı kararıyla T.Şeker Fabrikaları AŞ'nin özelleştirme süresi 31.12.2011 tarihine, 18.08.2011 tarih ve 2011/67 sayılı kararıyla da 31.12.2014 tarihine uzatılmıştır.

Türkiye Şeker Fabrikaları AŞ'ye ait (B) portföyünde yer alan Elazığ, Malatya, Erzincan ve Elbistan fabrikaları ile (C) portföyünde bulunan Kastamonu, Kırşehir, Turhal, Yozgat, Çorum, Çarşamba fabrikaları portföy grubunun bir bütün halinde özelleştirilmesi için 29.11.2011 tarihinde ihale yapılmış ancak ÖYK'nın 09.10.2012 tarih ve 2012/151 sayılı kararıyla ihale iptal edilmiştir.

TCDD:

TCDD'nin 6 limanı 30.12.2004 tarih ve 2004/128 sayılı ÖYK kararıyla özelleştirme programına alınmış ve 02.06.2005 tarih ve 2005/54 sayılı Kararıyla özelleştirme stratejisi belirlenmiştir.

ÖYK'nın 07.11.2005 tarihli kararıyla işletme hakkının devri suretiyle özelleştirilen Mersin limanının teslimi 2007 yılında, aynı yöntemle ÖYK'nın 19.09.2008 tarih ve 2008/59 nolu kararıyla özelleştirilen Bandırma ve Samsun Limanlarının teslimi 2010 yılında, ÖYK'nın 07.01.2011 tarihli kararı özelleştirilen İskenderun Limanının teslimi 2011 gerçekleştirilmiştir. Derince ve İzmir Limanlarının özelleştirme süreci devam etmektedir.

Doğusan Boru Sanayi ve Ticaret AŞ:

Şirketin, ÖİB'ye ait %56,09 oranındaki hissesi, ÖYK'nın 18.01.2008 tarih ve 2008/003 sayılı kararına istinaden "blok satış" yoluyla özelleştirilmesi doğrultusunda ihaleye çıkılmış, ancak teklif gelmemiştir.

Hisselerin özelleştirilmesi amacıyla 4.defa olmak üzere 21.9.2012 tarihinde ihaleye çıkılmış olup, 15.11.2012 tarihinde yapılan ihale sonucunda teklif sahiplerinin yükümlülüklerini yerine getirmemesi üzerine ihale iptal edilmiştir.

Elektrik Üretim AŞ:

Kamu elektrik üretim santrallerindeki özelleştirmeler 3096 sayılı Kanun ve 4046 sayılı Kanun kapsamında gerçekleştirilmektedir. 3096 sayılı Kanun kapsamındaki özelleştirme işlemleri Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından yürütülmektedir. 4046 sayılı Kanun kapsamındaki özelleştirme işlemleri ÖİB tarafından yürütülürken 09.07.2008 tarih ve 5784 sayılı Kanun ile EÜAŞ'ın özelleştirme programına alınan birim ve varlıklarının 4046 sayılı Kanun gereğince doğrudan ÖİB'ye aktarılması yerine EÜAŞ bünyesinde kalması ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile ilgilerinin devam etmesi hususu yer almıştır. Ancak özelleştirmeye hazırlık ve özelleştirme işlemlerinin 4046 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde yürütüleceği hususuna aynı düzenleme de yer verilmiştir.

2009 yılında özelleştirme programına alınan EÜAŞ'a ait 55 küçük HES'in ihalesi muhtelif tarihlerde yapılmıştır. Bunlardan 45'inin işletme hakkı 49 yıllığına ilgili şirketlere devredilmiş olup, kalan 10 HES için devir çalışmaları devam etmektedir.

Başkent Doğalgaz Dağıtım AŞ:

ÖYK'nın 02.07.2009 tarih ve 2009/43 sayılı kararı ile şirket hisselerinin %80'ini özelleştirme kapsam ve programına alınmıştır. ÖİB'ye ait %80 oranındaki hisselerin özelleştirilmesi için 16.08.2010 ve 16.4.2012 tarihlerinde gerçekleştirilen ihaleler sonucunda bedelin yatırılmaması ve yeterli teklif gelmemesi nedenleriyle iptal edilmiştir.

Ankara Büyükşehir Belediyesine ait %20 hisseyle birlikte toplam %100 hissesinin blok satış yöntemiyle 14.9.2012 tarihinde ihalesi gerçekleştirilmiş olup, 1.162 milyon ABD doları bedel teklif edilmiş olup, Şirketin özelleştirilmesi ÖYK'nın 14.03.2013 tarih ve 2013/54 sayılı kararına istinaden 31.05.2013 tarihinde tamamlanmıştır.

Hamitabat Elektrik Üretim ve Ticaret AŞ:

ÖYK'nın 27.10.2010 tarih ve 2010/90 sayılı kararı ile yeniden özelleştirme kapsam ve programına alınan şirketteki %100 oranındaki hisselerin blok satış yöntemiyle özelleştirilmesi için 23.03.2011 tarihinde çıkılan ihale, tek teklif gelmesi üzerine 23.09.2011 tarihinde iptal edilmiştir. Blok satış için 28.2.2013 tarihinde yeniden ihaleye çıkılmış olup, Şirketin özelleştirilmesi 27.05.2013 tarih ve 2013/94 sayılı ÖYK kararına istinaden 01.08.2013 tarihinde tamamlanmıştır.

Milli Piyango İdaresi:

ÖYK'nın 12.9.2003 tarih ve 2003/62 sayılı kararı ile şans oyunlarına ilişkin lisans hakkı verilmesi işlemlerine başlatılmasına karar verilmiştir. Bu doğrultuda Şans Oyunları Lisansının Verilmesi, Lisansa Konu Faaliyetlerin Düzenlenmesi ve Denetlenmesi Hakkında Yönetmelik 15.10.2008 tarihinde yayınlanmıştır. Bu kapsamda yapılan açık artırma ihalesi sonucunda başlangıç bedelinin altında kalınması nedeniyle ihale iptal edilmiştir.

01.08.2010 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanan 6009 sayılı Kanun'un 29 uncu maddesi ile 320 sayılı KHK'da değişiklik yapılarak MPI'de farklı bir özelleştirme yöntemi benimsenmiştir. Bu doğrultuda 10.09.2012 tarih ve 2012/3867 sayılı Bakanlar Kurulu

kararıyla şans oyunlarına ilişkin lisansın verilmesine ilişkin olarak şartlar yeniden belirlenmiştir.

ÖYK'nın 05.11.2012 tarih ve 2012/163 sayılı kararıyla ÖYK'nın 2003/62 ve 2008/62 sayılı kararları iptal edilerek, Bakanlar Kurulu kararı ile belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde şans oyunları lisansının verilmesi işlemlerinin 2 yıl içinde tamamlanmasına karar verilmiştir.

Acıpayam Selüloz Sanayi ve Ticaret AŞ:

Şirketin T. Kalkınma Bankası AŞ'ye ait olan %76,83 oranındaki hissesi 16.04.2010 tarih ve 2010/21 sayılı ÖYK kararıyla 18 ayda özelleştirilmek üzere özelleştirme kapsam ve programına alınmış ve hisseler 21.05.2010 tarihinde ÖİB'ye devredilmiştir. Hisselerin satışı amacıyla 29.9.2011 tarihinde yapılan ihale sonucunda en yüksek teklif 1.970.000 ABD doları olarak gerçekleşmiş ve hisseler 19.11.2011 tarihli ÖYK kararına istinaden 24.01.2012 tarihinde alıcıya devredilmiştir.

II. DİĞER KURULUŞLAR

A-DİĞER KURULUŞLARIN HUKUKİ YAPISI VE DENETİM ŞEKLİ

2008-2010 döneminde;

-Teşkilat kanunlarında denetimi Sayıştay tarafından yapılması öngörülen, genel bütçeden yardım alan bağımsız bütçeli idarelerle,

-İlgili mevzuatlarında Sayıştay denetimine tabi olmamakla birlikte, TBMM KİT Komisyonunun aldığı kararlar gereğince sermayesinin yarısından fazlası kamuya ait olan ya da sonradan bu kapsama giren,

kuruluş ve şirketler diğer kuruluşlar kapsamında değerlendirilmiştir.

Kuruluşlardan; T. Ticaret Kanunu'na göre kurulmuş olanlar, sermayesinin %50'den fazlası kamuya ait olduğu için TBMM KİT Komisyonunca 25.11.1992 tarihinde alınan bir kararla Anayasa'nın 165 ve 3346 sayılı Kanun'un 2 nci maddesi kapsamında, diğer kuruluşlar ise kendi özel mevzuatlarına göre TBMM tarafından yapılacak denetime esas olmak üzere Sayıştay tarafından denetlenmiştir.

Bu kuruluşlar, 19.12.2010 tarihinde yürürlüğe giren 6085 sayılı Kanun kapsamında Sayıştay'ın denetimine tabi olduğundan, önceki yıllarda diğer kuruluşlar arasında değerlendirilmiş olan kuruluşlardan; Anayasa'daki KİT tanımı çerçevesinde belirli alanlarda işletmecilik yapmak üzere kurulmuş kuruluş ve ortaklıklar 2011 yılında KİT'ler arasında değerlendirilmiş, kendilerine bazı kamu yetki ve görevleri verilmiş olup, galip vasıfları bu kamu hizmetlerini yürütmek olan kuruluşlar ise diğer kuruluşlar bölümünde değerlendirilmeye devam edilmiştir.

2011 verilerinin değerlendirilmesinde, kuruluşların bölümler arasındaki bu değişimin etkileri dikkate alınmalıdır.

Diğer kuruluşlar arasında değerlendirilmiş olan İMKB, İstanbul Altın Borsası ve Merkezi Kayıt Kuruluşu; 30.12.2012 tarih ve 28513 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 6362 sayılı yeni Sermaye Piyasası Kanunu ile Borsa İstanbul AŞ adıyla yeniden yapılandırılarak, Sayıştay ve TBMM denetiminden çıkarılmıştır.

2008-2012 döneminde diğer kuruluşlar içinde değerlendirilen kuruluşların sektörler itibarıyla ayrıntısına (Ek:2) de, rapor kapsamındaki kuruluşlarla ilgili başlıca bilgilere (Ek:8) de yer verilmiştir.

B-DİĞER KURULUŞLARIN TÜRKİYE EKONOMİSİ İÇİNDEKİ YERİ

Diğer kuruluşlara ait başlıca bilgilere 83 sayılı çizelgede yer verilmiştir.

Çizelge: 83 - Diğer kuruluşların 2008-2012 döneminde ait başlıca bilgileri

Toplu bilgiler	Ölçü	2008	2009	2010	2011	2012	Son iki yıl farkı	Artış veya azalış (%)
Esas sermaye	Bin TL	3.501.087	4.255.928	6.613.356	2.688.001	2.682.001	(6.000)	(0,2)
Ödenmiş sermaye	"	3.501.087	4.255.928	6.613.356	2.688.001	2.682.001	(6.000)	(0,2)
Sermaye ödeme oranı	%	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	0,0	0,0
Kaynaklar :								
Özkaynaklar	Bin TL	16.762.347	22.094.928	30.936.927	29.034.872	34.736.661	5.701.789	19,6
Yabancı kaynaklar :								
-Kısa süreli	"	50.483.528	64.594.719	71.582.016	82.909.759	94.182.843	11.273.084	13,6
-Uzun süreli	"	13.617.559	12.335.992	18.664.515	18.629.751	24.601.134	5.971.383	32,1
Varlıklar :								
-Dönen varlıklar(Net)	"	37.331.981	50.930.234	65.134.751	56.917.114	60.135.514	3.218.400	5,7
-Duran varlıklar(Net)	"	43.531.454	47.071.998	56.048.707	72.572.251	92.303.071	19.730.820	27,2
Yatırım harcamaları (Nakdi)	"	144.351	122.952	341.427	320.038	360.214	40.176	12,6
Tüm alımlar tutarı	"	224.273	1.372.130	1.278.493	339.248	463.045	123.797	36,5
Net satış hasılatı (*)	"	8.469.427	9.544.664	10.967.177	8.720.740	7.799.503	(921.237)	(10,6)
Satışların maliyeti (*)	"	5.380.384	5.912.858	6.180.154	5.528.297	3.662.641	(1.865.656)	(33,7)
Mevduat	"	37.120.000	44.651.723	47.701.275	60.939.218	67.242.290	6.303.072	10,3
Verilen krediler	"	30.502.000	34.489.273	44.799.816	57.268.533	68.101.671	10.833.138	18,9
Sübvansiyonlar	"	5.385	4.966	5.723	3.825	7.287	3.462	90,5
Stoklar:								
-İlk madde ve malzeme	"	32.214	27.775	28.055	24.507	22.899	(1.608)	(6,6)
-Yarı mamul-ara mamul	"	132.950	175.832	200.507	1.151	1.035	(116)	(10,1)
-Mamul	"	37.801	5.928	133.889	405.454	496.698	91.244	22,5
-Ticari mal	"	1.312.240	1.225.611	2.512.101	3.828.111	4.438.361	610.250	15,9
Personel:								
Memur (ortalama)	Kişi	714	683	671	663	688	25	3,8
Sözleşmeli personel (ortalama)	"	7.035	7.640	7.967	8.158	7.658	(500)	(6,1)
İşçi (ortalama)	"	12.152	12.496	13.478	13.044	13.215	171	1,3
Toplam personel giderleri	Bin TL	1.098.264	1.233.770	1.349.411	1.425.339	1.481.626	56.287	3,9
Toplam memur giderleri	"	20.663	21.301	22.585	23.607	27.212	3.605	15,3
Toplam sözleşmeli personel giderleri	"	356.375	387.114	404.373	440.959	531.634	90.675	20,6
Toplam işçi giderleri	"	717.265	819.099	916.093	957.885	922.275	(35.610)	(3,7)
Aylık kişi başına memur giderleri	TL	2.412	2.599	2.805	2.967	3.296	329	11,1
Aylık kişi başına sözleşmeli personel giderleri	"	4.221	4.222	4.230	4.504	5.785	1.281	28,4
Aylık kişi başına işçi giderleri	"	4.919	5.462	5.664	6.120	5.816	(304)	(5,0)
Tahakkuk eden kurumlar vergisi	Bin TL	402.840	371.588	337.920	304.461	509.713	205.252	67,4
Tahakkuk eden tüm vergiler	"	1.590.676	1.330.053	1.291.790	1.318.367	1.472.117	153.750	11,7
GSYH'ye katkı (üretici fiyatlarıyla)	"	5.971.374	7.018.499	8.159.610	6.469.728	8.351.220	1.881.492	29,1
GSYH'ye katkı (alıcı fiyatlarıyla)	"	6.851.803	7.855.641	9.100.356	7.336.598	9.088.088	1.751.490	23,9
GSMH'ye katkı (alıcı fiyatlarıyla)	"	6.752.966	7.851.168	9.077.935	7.192.205	9.064.839	1.872.634	26,0
İşletme faaliyetleri kârları toplamı (*)	"	2.853.591	3.213.421	4.186.060	2.474.738	3.382.617	907.879	36,7
Finansman giderleri (yatırımlar hariç)**	"	(270.544)	(107.828)	(74.649)	(32.778)	(34.913)	(2.135)	6,5
Dönem kârları toplamı	"	269.924	314.619	214.822	13.869	861	(13.008)	(93,8)
Dönem zararları toplamı	Bin TL	3.950.933	4.960.709	6.541.655	3.065.440	5.867.052	2.801.612	91,4
Dönem zararları toplamı	Bin TL	(286.258)	(59.872)	(68.200)	(8.910)	0	8.910	(100,0)

(*) Mali kuruluşlar hariç.

KİT statüsü dışında kalan diğer kuruluşların 2008 yılında 3,5 milyar TL olan ödenmiş sermayesi, yıllar itibarıyla artarak 2010 yılında 6,6 milyar TL'ye ulaşmış, 2011 yılında KİT'ler arasında değerlendirilen kuruluşlar nedeniyle 2,7 milyar TL'ye gerilemiş, 2012 yılında bir değişiklik olmamıştır.

Diğer kuruluşlarda istihdam edilen ortalama personel sayısı, 2008 yılında 19,9 bin kişi iken, 2010 yılında 22,1 bin kişiye ulaşmış, 2011 yılında 251 kişi azalışla 21,9 bin kişi olarak, 2012 yılında da 304 kişi azalışla 21,6 bin kişi olarak gerçekleşmiştir.

2008-2012 döneminde diğer kuruluşların faaliyet kârları toplamı, faaliyet zararları toplamından; dönem kârları toplamı da dönem zararları toplamından daha yüksek gerçekleşmiştir. 2008 yılında 2,6 milyar TL olarak gerçekleşen net işletme faaliyetleri kârı, 2010 yılında 4,1 milyar TL olarak gerçekleşmiş olmasına karşılık, 2011 yılında 2,4 milyar TL'ye gerilemiş, 2012 yılında 3,3 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemde 2008 yılında 3,7 milyar TL olan net dönem sonucu 2010 yılında 6,5 milyar TL'ye ulaşmış olmasına karşılık, 2011 yılında 3,1 milyar TL'ye gerilemiş, 2012 yılında 5,9 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

Diğer kuruluşların 2008 yılında 950,5 milyar TL olarak gerçekleşen alıcı fiyatlarıyla Türkiye GSYH'si içindeki payı %0,7 oranında gerçekleşmişken, 2012 yılında 1,4 trilyon TL olarak gerçekleşen alıcı fiyatlarıyla Türkiye GSYH'si içindeki payı 0,1 puan azalarak %0,6 olarak gerçekleşmiştir.

2008 yılında 21,2 milyon kişi olan Türkiye istihdamı içinde diğer kuruluşların payı %0,1 oranında 19,9 bin kişi iken, 2012 yılında 24,8 milyon kişi olan Türkiye istihdamı içinde diğer kuruluşların payı 21,6 bin kişilik istihdam ile aynı seviyesini korumuştur.

2008 yılında 190 milyar TL olarak gerçekleşen Türkiye vergi hasılatı içinde diğer kuruluşlar adına tahakkuk eden vergiler tutarı %0,8 oranında 1,6 milyar TL'lik yer tutarken, 2012 yılında 317,2 milyar TL olarak gerçekleşen Türkiye vergi hasılatı içindeki diğer kuruluşların tahakkuk eden vergilerinin payı %0,5 oranında 1,5 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

Diğer kuruluşlar içerisinde yer alan Vakıfbank'ın 2008 yılında 37,1 milyar TL olan mevduatı, 2012 yılında 67,2 milyar TL'ye, aynı dönemde kullanılan krediler tutarı ise 30,5 milyar TL'den 68,1 milyar TL'ye ulaşmıştır.

C-İSTİHDAM:**1-Personel statüsü, personel sayısı ve personele yapılan harcamalar:**

Diğer kuruluşlar kapsamında olan kuruluşlardan kendi kuruluş kanunu bulunanlarda istihdam edilen personelin hangi statüde çalıştırılacağı kanunlarında belirlenmiştir. Bu kuruluşlardan; AOÇ faaliyetlerini 657 sayılı Kanun kapsamında istihdam edilen memurlar, 4857 sayılı Kanun kapsamında istihdam edilen işçiler ve istisnai hallerde de sözleşmeli statüde istihdam edilen personel ile yürütmektedir.

TRT'de çalışan personelin tamamı sözleşmeli statüde, T. Vakıflar Bankası personeli 4857 sayılı İş Kanunu kapsamındadır.

MPI ve Şeker Kurumunda çalışanların tamamı memur statüsünde iken, TOKİ'de çalışanlar memur ve sözleşmeli personel statüsünde istihdam edilmiştir.

Diğer kuruluşlarda 2008-2012 yıllarında istihdam edilen personelin sektörler itibarıyla ortalama ve yıl sonu çalışan sayıları 84 sayılı, toplam personel giderleri 85 sayılı çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge: 84- Diğer kuruluşlar personeli

(Kişi)

Sektörler	Ortalama						Son iki yıl farkı	Yıl sonu					Son iki yıl farkı
	2008	2009	2010	2011	2012	2012		2008	2009	2010	2011	2012	
	1 - Tarım	373	356	341	323	363		363	367	353	333	316	
2 - Sanayi (İmalat)	73	69	69				70	69	65				
3 - Hizmetler:													
a)Ulaştırma-haberleşme	7.217	7.141	7.398	7.564	7.053	7.053	6.770	7.175	7.464	7.060	7.106	46	
b)Ticaret		465	439					444	443				
c)Diğer hizmetler	2.674	2.750	2.849	1.950	1.281	1.281	2.738	2.756	2.961	1.953	1.320	(633)	
Toplam (3)	9.891	10.356	10.686	9.514	8.334	8.334	9.508	10.375	10.868	9.013	8.426	(587)	
4 - Mali kuruluşlar	9.564	10.038	11.020	12.028	12.864	12.864	9.991	10.653	11.557	12.222	13.463	1.241	
Genel toplam	19.901	20.819	22.116	21.865	21.561	21.561	19.936	21.450	22.823	21.551	22.260	709	
Endeks 2007= 100	103,9	108,7	115,4	114,1	112,5	112,5	101,6	109,3	116,3	109,8	113,5	3,6	

Çizelge: 85- Diğer kuruluşlar personel giderleri

(Bin TL)

Sektörler	2008	2009	2010	2011	2012			
					Esas ücret	Ek ödeme	Sosyal giderler	Toplam
1 - Tarım	10.997	12.356	12.946	14.227	7.535	3.849	5.657	17.041
2 - Sanayi (İmalat)	2.404	2.290	2.633					
3 - Hizmetler:								
a)Ulaştırma-haberleşme	340.958	361.384	371.515	404.132	250.185	86.123	152.926	489.234
b)Ticaret	172.134	21.941	26.080	187.410	32.842	25.399	14.551	72.792
c)Diğer hizmetler	513.092	580.076	623.608	591.542	283.027	111.522	167.477	562.026
Toplam (3)	571.771	639.048	710.224	819.570	412.361	253.236	236.962	902.559
4 - Mali kuruluşlar	1.098.264	1.233.770	1.349.411	1.425.339	702.923	368.607	410.096	1.481.626
Genel toplam	118,7	133,3	145,8	154,0				160,1
Endeks 2007=100	684.533	721.883	742.046	709.653				694.849
Genel toplam (2003 yılı tüketici fiyatlarıyla)	107,8	113,7	116,9	111,8				109,4
Endeks 2007=100								

Diğer kuruluşlarda çalışan personel sayısı, bu kapsamdaki kuruluş sayısına bağlı olarak değişkenlik göstermektedir.

Diğer kuruluşlarda 2012 yılında çalışan ortalama personel sayısı önceki yıla göre %1,4 oranında azalarak 21.561'e gerilemiştir. Diğer kuruluşlarda çalışan ortalama personel sayısı son beş yılda bazı yıllarda azalsa da genel olarak artan bir seyir izlemiş ve 2007'de 100 olan sayı 2012'de 112,5'e yükselmiştir.

2012 yılında çalışan ortalama 21.561 personelin; %59,7 oranında 12.864'ü mali kuruluşlarda çalışırken, %32,7 oranında 7.053'ü ulaştırma haberleşme, %5,9 oranında 1.281'i diğer hizmetler, %1,7 oranında 363'ü tarım sektöründeki kuruluşlarda çalışmaktadır.

Diğer kuruluşlarda çalışan personelin statüleri itibarıyla dağılımı 86 sayılı çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge: 86- Diğer kuruluşlarda çalışan personel

Yıllar	Memurlar		Sözleşmeliler		İşçiler		Toplam	
	Ortalama	Yıl sonu	Ortalama	Yıl sonu	Ortalama	Yıl sonu	Ortalama	Yıl sonu
2008	714	698	7.035	7.247	12.152	11.991	19.901	19.936
2009	683	677	7.640	7.717	12.496	13.056	20.819	21.450
2010	671	661	7.967	8.061	11.417	11.944	20.055	20.666
2011	663	667	8.158	7.671	13.044	13.213	21.865	21.551
2012	688	722	7.658	7.706	13.215	13.832	21.561	22.260

2012 yılında diğer kuruluşlarda çalışan ortalama 21.561 personelin; %3,2 oranında 688'i memur, %35,5 oranında 7.658'i sözleşmeli personel, %61,3 oranında 13.215'i işçi statüsünde istihdam edilmiştir. İşçi statüsünde istihdam edilen ortalama personelin %13,7 oranında 1.805'i kapsam dışı, %86,1 oranında 11.384'ü kapsam içi, %0,2 oranında 26'sı geçici işçi statüsündedir.

KİT'lerde olduğu gibi bu kuruluşlarda da taşeron aracılığı ile işçi temin edilmesi uygulaması yaygın olarak görülmektedir.

2012 yılında diğer kuruluşlar kapsamında çalışan tüm personel için yapılan toplam harcama geçen yıla göre %3,9 oranında 56,3 milyon TL artarak 1,5 milyar TL olmuştur. Toplam personel harcamalarında 2007 yılına göre, cari fiyatlarla %60,1 oranında artış meydana gelirken, 2003 yılı sabit fiyatları ile ise %9,4 oranında artış meydana geldiği görülmektedir. Başka bir ifade ile 2007 yılında 100 olan toplam personel giderleri, 2012 yılında cari fiyatlarla 160,1 değerine, 2003 yılı sabit fiyatları ile 109,4 değerine yükselmiştir.

2012 yılında yapılan toplam personel harcaması tutarı 1,5 milyar TL'nin; %0,3 oranında 505 bin TL'si kuruluş dışından atanan yönetim kurulu üyeleri ve denetçiler, %1,8 oranında 27,2 milyon TL'si memurlar, %35,9 oranında 531,6 milyon TL'si sözleşmeliler, %62 oranında 922,3 milyon TL'si işçiler için yapılmıştır.

Sektörler itibarıyla diğer kuruluşlarda çalışan memur, sözleşmeli ve işçi personel için yapılan harcamalar 87/a-c sayılı çizelgelerde gösterilmiştir.

Çizelge: 87/a -Memur giderleri

(Bin TL)

Sektörler	2008	2009	2010	2011	2012	Son iki yıl farkı
1 - Tarım	1.784	1.802	2.064	2.301	3.176	875
2 - Sanayii						
3 - Hizmetler (Diğer hizmetler)	18.879	19.499	20.521	21.306	24.036	2.730
4 - Mali kuruluşlar						
Genel toplam(Cari fiyatlarla)	20.663	21.301	22.585	23.607	27.212	3.605
Endeks 2007=100	120,6	124,3	131,8	137,8	158,9	21,0
Genel toplam (2003 yılı tüketici fiyatlarıyla)	12.879	12.463	12.420	11.754	12.762	1.008
Endeks 2007=100	109,6	106,1	105,7	100,0	108,6	8,6

Çizelge: 87/b - Sözleşmeli giderleri

(Bin TL)

Sektörler	2008	2009	2010	2011	2012	Son iki yıl farkı
1 - Tarım		251	260	143		(143)
2 - Sanayii						
3 - Hizmetler :						
a)Ulaştırma-haberleşme	334.061	361.093	371.208	404.132	488.946	84.814
b)Diğer hizmetler	22.314	25.770	32.905	36.684	42.688	6.004
Toplam (3)	356.375	386.863	404.113	440.816	531.634	90.818
4 - Mali kuruluşlar						
Genel toplam(Cari fiyatlarla)	356.375	387.114	404.373	440.959	531.634	90.675
Endeks 2007=100	112,2	121,8	127,3	138,8	167,3	28,5
Genel toplam (2003 yılı tüketici fiyatlarıyla)	222.124	226.502	222.366	219.546	249.324	29.778
Endeks 2007=100	101,9	103,9	102,0	100,7	114,4	13,7

Çizelge: 87/c - İşçi giderleri

(Bin TL)

Sektörler	2008	2009	2010	2011	2012	Son iki yıl farkı
1 - Tarım	9.213	10.303	10.622	11.783	13.865	1.161
2 - Sanayii(İmalat)						
3 - Hizmetler :						
a)Ulaştırma-haberleşme	6.765					
b)Ticaret		21.665				
c)Diğer hizmetler	129.795	149.473	91.532	127.893	5.851	(122.042)
Toplam (3)	136.560	171.138	91.532	127.893	5.851	(122.042)
4 - Mali kuruluşlar	569.273	635.600	670.797	818.209	902.559	84.350
Genel toplam(Cari fiyatlarla)	715.046	817.041	772.951	957.885	922.275	(35.610)
Endeks 2007=100	121,7	139,1	131,6	163,1	157,0	(6,1)
Genel toplam (2003 yılı tüketici fiyatıyla)	445.678	478.053	425.049	476.916	432.526	(44.390)
Endeks 2007=100	110,6	118,6	105,5	118,3	107,3	(11,0)

Diğer kuruluşlarda 2012 yılında memur harcamaları, önceki yıla göre %4,5 oranında 3,6 milyon TL artarak 27,2 milyon TL'ye yükselmiştir. 2007 yılı memur giderleri 100 kabul edildiğinde 2012 yılında memur giderlerinin 158,9 değerine ulaştığı görülmektedir. 2003 yılı sabit fiyatlarına göre ise 2007 yılı değeri 100 kabul edildiğinde 2012 yılı giderleri 108,6 olarak gerçekleşmiştir.

2012 yılı sözleşmeli personel giderleri, önceki yıla göre %17,1 oranında 90,7 milyon TL artmış ve 531,6 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2007 yılı sözleşmeli personel giderleri 100 kabul edildiğinde, 2012 yılı giderleri 167,3 değerine yükselmiştir. 2003 yılı sabit fiyatlarına göre ise, 2007 yılında 100 olan sözleşmeli personel giderleri 2012 yılında 114,4 değerine ulaşmıştır.

Bu kuruluşlardaki işçi giderleri ise önceki yıla göre %3,7 oranında 35,6 milyon TL azalarak 922,3 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. İşçiler için 2012 yılında yapılan harcamalar toplamı 922,3 milyon TL'nin; %0,6 oranında 5,9 milyon TL'si kapsam dışı personel, %97,6 oranında 916,4 milyon TL'si kapsam içi ve geçici işçiler için yapılmıştır.

2007 yılı işçi giderleri 100 kabul edildiğinde 2012 yılı işçi giderleri 157 olarak gerçekleşmiştir. 2003 yılı sabit fiyatlarına göre ise, 2007 yılında 100 olan işçi giderleri 2012 yılında 107,3'e yükselmiştir.

2-Personelle ilgili sosyal konular:

2012 yılında diğer kuruluşların tüm personeli için ödenen 410,1 milyon TL tutarındaki sosyal amaçlı giderler, toplam personel giderlerinin %27,7'sini oluşturmuştur. 2012 yılında 185 milyon TL SGK primi, 20 milyon TL kıdem tazminatı ve 52 milyon TL emekli ikramiyesi ödenmiştir.

D- MALİ DURUM VE FİNANSMAN

1- Genel mali durum:

Diğer kuruluşların 2012 yılı toplam kaynak ve varlıkları (mali kuruluşlar hariç) 2008 yılsonu değerlerine göre %70,6 oranında artarken son beş yılda ortalama artış oranı ise %17,5 olmuştur. Son beş yıllık dönemde toptan eşya fiyatlarındaki ortalama artış %7,9 olurken, 2012 yılında gerçekleşen artış oranı %6,1 olmuştur.

Mukayese edilen yıllara ait kaynak ve varlıkların artış oranları ile üretici fiyatlarındaki artış oranları aşağıda gösterilmiştir.

Yıllar	Kaynak varlık artışı %	Üretici fiyatları artışı %
2008	24,6	12,7
2009	15,1	1,2
2010	41,4	8,5
2011	(11,6)	11,1
2012	18,7	6,1

Diğer kuruluşların kaynak ve varlıklarındaki ortalama artışın %17,5 olduğu dikkate alındığında, bu oranın aynı döneme ait üretici fiyatlarındaki ortalama artış oranının 9,6 puan üzerinde gerçekleştiği görülmektedir.

Sayıştay tarafından denetlenen KİT'lerin dışındaki diğer kuruluşların 2008-2012 yıllarına ait genel mali durumları toplu olarak 88 sayılı çizelgede, 2012 yılı varlık ve kaynaklarının sektörler itibarıyla ayrıntısı 88/a sayılı çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge: 88- Diğer kuruluşların 2008-2012 yılları mali durumu (*)

Mali durumu	2008		2009		2010		2011		2012		Son iki yıl farkı	
	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%
Kaynaklar (Pasif) :												
1 - Öz kaynaklar	10.837.602	38,2	14.350.085	44,0	21.944.822	47,6	19.736.467	48,4	22.818.507	47,1	3.082.040	15,6
2 - Yabancı kaynaklar :												
a) Uzun süreli	9.046.404	31,9	8.378.990	25,7	13.627.988	29,5	13.477.120	33,1	15.234.687	31,5	1.757.567	13,0
b) Kısa süreli	9.446.312	33,4	10.930.601	33,6	11.638.834	25,3	8.638.526	21,3	11.431.886	23,7	2.793.360	32,3
Toplam	18.492.716	65,2	19.309.591	59,2	25.266.822	54,8	22.115.646	54,2	26.666.573	55,1	4.550.927	20,6
3 - Yabancı kaynaklara sırayet eden zarar (-)	(968.056)	(3,4)	(1.023.407)	(3,1)	(1.076.203)	(2,3)	(1.085.017)	(2,7)	(1.082.053)	(2,2)	2.964	(5,7)
Kaynaklar toplamı	28.362.262	100,0	32.636.269	100,0	46.135.441	100,0	40.767.096	100,0	48.403.027	100,0	7.635.931	18,7
Varlıklar (Aktif) :												
1 - Duran varlıklar :												
a) Bağlı değerler	3.224.266	11,4	3.951.022	12,1	5.335.398	11,6	2.959.908	7,3	2.764.849	5,7	(195.059)	(6,6)
b) Uzun sürede paraya çevrilebilir değerler	8.110.445	28,6	9.807.900	30,1	16.655.528	36,1	19.088.284	46,8	22.293.826	46,1	3.205.542	16,8
Toplam (1)	11.334.711	40,0	13.758.922	42,2	21.990.926	47,7	22.048.192	54,1	25.058.675	51,8	3.010.483	13,7
2 - Dönen varlıklar:												
a) Kısa sürede paraya çevrilebilir değerler	15.997.715	56,4	17.508.259	53,6	21.269.972	46,1	17.074.691	41,9	22.056.820	45,6	4.982.129	29,2
b) Hazır değerler	1.029.836	3,7	1.369.088	4,3	2.874.543	6,3	1.644.213	4,1	1.287.532	2,8	(356.681)	(21,7)
Toplam (2)	17.027.551	60,0	18.877.347	57,8	24.144.515	52,3	18.718.904	45,9	23.344.352	48,2	4.625.448	24,7
Varlıklar toplamı	28.362.262	100,0	32.636.269	100,0	46.135.441	100,0	40.767.096	100,0	48.403.027	100,0	7.635.931	18,7

(*) Mali kuruluşlar hariç.

Mali rasyolar

Mali yeterlilik oranı (Finansman)	: Öz kaynaklar/yabancı kaynaklar*100	=	58,60	2008	2009	2010	2011	2012
Paraya çevrilebilir ve hazır değerlerin	: Paraya çevrilebilir ve hazır değerler/Varlıklar toplamı*100	=	88,63	87,89	88,44	92,74	94,29	
Bağlı değerlerin öz kaynaklara oranı	: Bağlı değerler/Öz kaynaklar*100	=	29,75	27,53	24,31	15,00	12,12	
Disponibilite oranı	: Hazır değerler / Kısa süreli borçlar*100	=	10,90	12,53	24,70	19,03	11,26	
Genişletilmiş likidite oranı	: Dönen varlıklar / Kısa süreli borçlar*100	=	180,26	172,70	207,45	216,69	204,20	
Mali rantabilite oranı	: Dönem sonuçları (Kâr) / Öz kaynaklar*100	=	24,68	22,65	22,58	15,48	25,70	

Çizelge: 88/a - Diğer kuruluşların 2012 yılı kaynak ve varlıklarının dağılımı (*)

(Bin TL)

M a l i d u r u m	Tarım	Ulaş.- hab.	Ticaret	Diğ.hizmet.	Toplam
Kaynaklar (Pasif) :					
1 - Öz kaynaklar	79.061	1.791.251		20.948.195	22.818.507
2 - Yabancı kaynaklar :					
a) Uzun süreli	2.330	40.083	15.353	15.176.921	15.234.687
b) Kısa süreli	8.220	41.962	1.072.877	10.308.827	11.431.886
Toplam (2)	10.550	82.045	1.088.230	25.485.748	26.666.573
3 - Yabancı kaynaklara sirayet eden zarar (-)			(1.082.053)		(1.082.053)
Kaynaklar toplamı	89.611	1.873.296	6.177	46.433.943	48.403.027
Varlıklar (Aktif):					
1 - Duran varlıklar :					
a) Bağlı değerler	23.535	408.523	4.764	2.328.027	2.764.849
b) Uzun sürede paraya çevrilebilir değerler		562.157		21.731.669	22.293.826
Toplam (1)	23.535	970.680	4.764	24.059.696	25.058.675
2 - Dönen varlıklar					
a) Kısa sürede paraya çevrilebilir değerler	38.551	502.300	1.413	21.514.556	22.056.820
b) Hazır değerler	27.525	400.316		859.691	1.287.532
Toplam (2)	66.076	902.616	1.413	22.374.247	23.344.352
Varlıklar toplamı	89.611	1.873.296	6.177	46.433.943	48.403.027
Sektör payı	0,19	3,87	0,01	95,93	100,00

(*) Mali kuruluşlar hariç.

Diğer kuruluşların 2008 yılında 28,3 milyar TL olan kaynaklar ve varlıklar toplamı, 2011 yılındaki gerileme dışında, yıllar itibarıyla sürekli artarak 2012 yılında 48,4 milyar TL'ye ulaşmıştır. Kaynaklar ve varlıklardaki beş yıllık artış oranı %70,6, yıllık artış ise %19 olarak gerçekleşmiştir.

Cari dönem kaynak ve varlıklarının %0,2'si tarım, %99,8'i de hizmetler sektörüne aittir.

Ticaret sektöründe yer alan Ekici Tütünleri Satış Piyasalarının Desteklenmesi İşleri, 2008-2012 döneminde her yılın zararlı kapanmış olmasının olumsuz etkileri neticesinde, öz kaynaklarının tamamını yitirmiş ve yabancı kaynaklarına sirayet eden zarar tutarı 1 milyar TL'yi aşmıştır.

a) Kaynaklar arasındaki ilişkiler:

Diğer kuruluşların 2008-2012 yıllarına ait öz kaynak unsurları 89 sayılı, yabancı kaynak unsurları 90 sayılı çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge: 89- Diğer kuruluşların öz kaynak unsurları (*)

Öz kaynak unsurları	2008		2009		2010		2011		2012		Son iki yıl farkı	
	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%
1 - Ödenmiş sermaye	877.675	8,1	1.578.425	10,9	3.894.853	17,7	188.001	1,0	182.001	0,8	(6.000)	(3,2)
2 - Sermaye düzeltilmesi olumlu farkı	25.480	0,2	25.482	0,2	25.148	0,1	12.585	0,1	11.275	0,0	(1.310)	(10,4)
3 - Kâr yedekleri	856.580	7,9	1.067.605	7,4	1.135.112	5,1	1.354.207	6,9	1.461.722	6,4	107.515	7,9
4 - Diğer öz kaynaklar (Geçmiş yıllar kârları, serm.yedekleri vb.)	6.568.699	60,3	8.897.140	61,7	12.476.623	56,6	15.549.635	78,7	17.644.189	77,2	2.094.554	13,5
5 - Dönem kârlarının öz kaynaklarda kalacak kısmı	2.556.593	23,5	2.860.498	19,8	4.517.961	20,5	2.658.089	13,5	3.545.370	15,5	887.281	33,4
Ara toplam	10.885.027	100,0	14.429.150	100,0	22.049.697	100,0	19.762.517	100,0	22.844.557	100,0	3.082.040	15,6
6 - Geçmiş yıllar zararları (-)	(45.748)	(0,4)	(35.750)	(0,2)	(89.863)	(0,4)	(25.890)	(0,1)	(26.050)	(0,1)	(160)	0,6
7 - Dönem net zararı (-)	(1.677)	(0,0)	(43.315)	(0,3)	(15.012)	(0,1)	(160)	(0,0)		0,0	160	(100,0)
Net öz kaynaklar	10.837.602	99,6	14.350.085	99,5	21.944.822	99,5	19.736.467	99,9	22.818.507	99,9	3.082.040	15,6

(*) Mali kuruluşlar hariç.

Çizelge: 90- Diğer kuruluşların yabancı kaynak unsurları (*)

Yabancı kaynak unsurları	2008		2009		2010		2011		2012		Son iki yıl farkı	
	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%
1-Mali borçlar	4.148.158	22,4	2.341.937	12,1	1.561.013	6,2	1.586.037	7,2	1.584.119	5,9	(1.918)	(0,1)
a)Kısa süreli	1.592.084	8,6	970.566	5,0	196.970	0,8	498.670	2,3	332.108	1,2	(166.562)	(33,4)
b)Uzun süreli	2.556.074	13,8	1.371.371	7,1	1.364.043	5,4	1.087.367	4,9	1.252.011	4,7	164.644	15,1
2-Ticari borçlar	7.385.185	39,9	9.350.444	48,4	13.743.472	54,4	19.778.628	89,4	24.354.170	91,3	4.575.542	23,1
a)Kısa süreli	2.280.272	12,3	4.124.487	21,4	4.272.136	16,9	7.547.192	34,1	10.474.876	39,3	2.927.684	38,8
b)Uzun süreli	5.104.913	27,6	5.225.957	27,4	9.471.336	37,5	12.231.436	55,3	13.879.294	52,0	1.647.858	13,5
3-Vergi borçları	109.350	0,6	182.729	0,9	212.353	0,8	153.806	0,7	281.779	1,1	127.973	83,2
a)Kısa süreli	109.350	0,6	182.729	0,9	212.353	0,8	153.806	0,7	281.779	1,1	127.973	83,2
b)Uzun süreli												
4-Diğer borçlar	1.960.302	10,6	2.345.927	12,1	1.677.641	6,6	13.076	0,1	65.848	0,2	52.772	403,6
a)Kısa süreli	667.382	3,6	696.569	3,6	603.391	2,4	12.594	0,1	50.495	0,2	37.901	300,9
b)Uzun süreli	1.292.920	7,0	1.649.358	8,5	1.074.250	4,3	482	0,0	15.353	0,1	14.871	3.085,3
5-Diğer yab. kaynaklar	4.889.721	26,4	5.088.554	26,4	8.072.343	31,9	584.099	2,6	380.657	1,4	(203.442)	(34,8)
a)Kısa süreli	4.797.225	25,9	4.956.250	25,7	6.353.984	25,1	426.264	1,9	292.628	1,1	(133.636)	(31,4)
b)Uzun süreli	92.496	0,5	132.304	0,7	1.718.359	6,8	157.835	0,7	88.029	0,3	(69.806)	(44,2)
Toplam	18.492.716	100,0	19.309.591	100,0	25.266.822	100,0	22.115.646	100,0	26.666.573	100,0	4.550.927	20,6
a)Kısa süreli	9.446.313	51,1	10.930.601	56,6	11.638.834	46,1	8.638.526	39,1	11.431.886	42,9	2.793.360	32,3
b)Uzun süreli	9.046.403	48,9	8.378.990	43,4	13.627.988	53,9	13.477.120	60,9	15.234.687	57,1	1.757.567	13,0

(*) Mali kuruluşlar hariç.

Son beş yılda öz kaynaklar %110,5 oranında büyürken, önceki döneme göre artış ise %15,6 oranında olmuştur.

2012 yılı öz kaynaklarının yaklaşık %99'unu bünyede bırakılan kârlar ve yedekler oluşturmuş; ödenmiş sermayenin oranı %1 olarak gerçekleşmiştir. Özellikle TOKİ, Milli Piyango ve TRT gibi kuruluşlar, elde ettikleri yüksek dönem kârları ile diğer kuruluşların öz kaynak birikimine önemli ölçüde katkıda bulunmuşlardır.

Son beş yıllık dönemdeki yabancı kaynak unsurları incelendiğinde; kullanılan yabancı kaynak payının yıllar itibarıyla gerilediği, son dönemde kaynaklar içerisinde yabancı kaynak payının 1 puanlık artış sergilediği, kısa süreli yabancı kaynakların aşamalı olarak düşerken son dönemde 3,8 puan artış gösterdiği, yabancı kaynaklar içerisinde faize tabi mali borçların 2012 yılında hemen hemen aynı düzeyde kaldığı, ticari borçların ise aşamalı şekilde artışlar gösterdiği görülmektedir.

Öz kaynaklar ile yabancı kaynaklar birlikte değerlendirildiğinde; diğer kuruluşların toplam kaynakları içinde öz kaynak kullanımının son beş yıllık dönemde ortalama %45 seviyesinde bulunduğu; aynı dönemde öz kaynak kârlılığının önceki döneme göre 10 puanlık artışla ortalamada %22,2 olarak gerçekleştiği, dolayısıyla katlanılan yabancı kaynak maliyetinin üzerinde elde edilen kârlılık oranları ile diğer kuruluşların sermaye birikiminin aşamalı olarak artmakta olduğu gözlenmektedir.

Hizmetler sektörünün ticaret alt sektöründe 2008 yılında 968 milyon TL, 2009 yılında 1 milyar TL, 2010 yılında 1 milyar TL, 2011 yılında 1,1 milyar TL ve 2012 yılında 1,1 milyar TL tutarında gerçekleşen yabancı kaynaklara sirayet eden zararlar, ilgili oldukları yılların öz kaynaklar toplamını aynı tutarlarda azaltmıştır.

b) Varlıklar arasındaki ilişkiler:

Diğer kuruluşların 2008-2012 yıllarına ait varlık unsurları dönen ve duran olarak, son iki yılın değerleri ise karşılaştırmalı olarak 91 sayılı çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge: 91- Diğer kuruluşların varlık unsurları (*)

Varlık unsurları	2008		2009		2010		2011		2012		Son iki yıl farkı	
	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%
1-Bağlı değerler	3.224.266	11,4	3.951.022	12,1	5.335.398	11,6	2.959.908	7,3	2.764.849	5,7	(195.059)	(6,6)
a) Maddi duran varlıklar	2.782.887	9,8	3.527.804	10,8	3.351.286	7,3	1.383.368	3,4	735.290	1,5	(648.078)	(46,8)
b) Diğer bağlı değerler	441.379	1,6	423.218	1,3	1.984.112	4,3	1.576.540	3,9	2.029.559	4,2	453.019	28,7
2-Stoklar	3.543.005	12,5	4.599.682	14,1	7.413.754	16,1	4.294.907	10,5	5.021.013	10,4	726.106	16,9
a) Dönen	3.543.005	12,5	4.599.682	14,1	7.413.754	16,1	4.294.907	10,5	5.021.013	10,4	726.106	16,9
b) Duran												
3-Hazineden alacaklar												
a) Dönen												
b) Duran												
4-Yurt dışından alacaklar	1.671	0,0	1.854	0,0	2.041	0,0	2.245	0,0	2.410	0,0	165	7,3
a) Dönen	1.670	0,0	1.853	0,0	2.040	0,0	2.244	0,0	2.409	0,0	165	7,4
b) Duran	1	0,0	1	0,0	1	0,0	1	0,0	1	0,0		
5-Diğer alacaklar	20.074.596	70,8	22.379.464	68,6	30.349.816	65,8	31.779.122	78,0	39.322.456	81,2	7.543.334	23,7
a) Dönen	12.023.682	42,4	12.681.147	38,9	13.773.225	29,9	12.777.113	31,3	17.028.631	35,2	4.251.518	33,3
b) Duran	8.050.914	28,4	9.698.317	29,7	16.576.591	35,9	19.002.009	46,6	22.293.825	46,1	3.291.816	17,3
6-Menkul kıymetler	488.888	1,7	335.159	1,0	159.889	0,4	86.701	0,2	4.767	0,0	(81.934)	(94,5)
a) Dönen	429.358	1,5	225.577	0,7	80.952	0,2	427	0,0	4.767	0,0	4.340	1.016,4
b) Duran	59.530	0,2	109.582	0,3	78.937	0,2	86.274	0,2			(86.274)	(100,0)
7-Hazır değerler	1.029.836	3,6	1.369.088	4,2	2.874.543	6,2	1.644.213	4,0	1.287.532	2,7	(356.681)	(21,7)
a) Dönen	1.029.836	3,6	1.369.088	4,2	2.874.543	6,2	1.644.213	4,0	1.287.532	2,7	(356.681)	(21,7)
b) Duran												
Toplam :	28.362.262	100,0	32.636.269	100,0	46.135.441	100,0	40.767.096	100,0	48.403.027	100,0	7.635.931	18,7
a) Dönen	17.027.551	60,0	18.877.347	57,8	24.144.514	52,3	18.718.904	45,9	23.344.352	48,2	4.625.448	24,7
b) Duran	11.334.711	40,0	13.758.922	42,2	21.990.927	47,7	22.048.192	54,1	25.058.675	51,8	3.010.483	13,7

(*) Mali kuruluşlar hariç.

Diğer kuruluşların varlıklarında beş yıllık dönemdeki ortalama büyüme hızı %17,5 olarak gerçekleşirken, son dönemde ise %19 oranında artış kaydedilmiştir.

2012 yılında toplam varlıkların %81,2'sini oluşturan alacakların %43'ünü kısa vadeli %57'sini uzun vadeli alacaklar oluşturmaktadır.

Son iki yıl mukayesesinde; alacaklar %24 ve stoklar %17 artarken, bağlı değerler, hazır değerler ve menkul kıymetlerin ise değişen oranlarda azaldığı görülmektedir.

Diğer kuruluşların son beş yıla ait bağlı değerlerinin, paraya çevrilebilir ve hazır değerlerinin, varlıklar toplamı içindeki oranlarına aşağıda yer verilmiştir.

		2008	2009	2010	2011	2012
		%	%	%	%	%
Bağlı değerler x 100						
$\frac{\text{Bağlı değerler x 100}}{\text{Varlıklar toplamı}}$	=	11,4	12,1	10,7	7,3	5,7
Paraya çevrilebilir ve hazır değerler x 100						
$\frac{\text{Paraya çevrilebilir ve hazır değerler x 100}}{\text{Varlıklar toplamı}}$	=	88,6	87,9	89,3	92,7	94,3

Gösterge değerlerinden; varlıklar içinde son beş yıllık ortalama bağlı değer oranının %9,4, ortalama paraya çevrilebilir değerler oranının ise %90,6 olduğu görülmektedir.

c) Kaynaklarla varlıklar arasındaki ilişkiler:

Kaynaklarla varlıklar arasındaki ilişkileri ve yıllara göre izlediği seyri görmek üzere bazı göstergelere aşağıda yer verilmiştir.

		2008	2009	2010	2011	2012
		%	%	%	%	%
Bağlı değerlerin öz kaynaklara oranı	$= \frac{\text{Bağlı değerler x 100}}{\text{Öz kaynaklar}}$	29,8	27,6	22,7	14,9	12,1
Disponibilite oranı	$= \frac{\text{Hazır değerler x 100}}{\text{Kısa süreli borçlar}}$	10,9	12,5	24,5	19,0	11,3
Genişletilmiş likidite oranı	$= \frac{\text{Dönen varlıklar x 100}}{\text{Kısa süreli borçlar}}$	180,3	172,7	207,3	216,6	204,2

2008-2012 döneminde, öz kaynak birikiminin aşamalı olarak yükselmesine karşın, varlıklar içerisindeki bağlı değerler payının aşamalı olarak azalması neticesinde, bağlı değerlerin öz kaynaklara oranındaki azalma eğilimi 2012 yılında da devam etmiştir.

Yıllar itibarıyla hazır değerler ve paraya çevrilebilir değerlerin yüksek seyri neticesinde, kısa vadeli yükümlülüklerdeki son dönem artışına rağmen likidite oranları yüksek düzeyini korumuştur.

2- Sektörler itibarıyla mali durum:

Diğer kuruluşların mali durumlarının değerlendirilmesine esas sektörel bazda 2012 yılı varlıklarının ayrıntısına (Ek:5) de, kaynaklarının ayrıntısına (Ek:6) da yer verilmiştir.

Diğer kuruluşların toplam kaynak ve varlıkları ile bunların sektörlere göre dağılımı 92 sayılı çizelgede; sektörlerin son beş yıllık mali durumlarına ilişkin veriler ve bu veriler ışığında hesaplanan bazı rasyolar 93-97 sayılı çizelgelerde gösterilmiştir.

Çizelge: 92 - Varlık ve kaynakların sektörlerimize göre dağılımı

Sektör ve alt sektörler	2008		2009		2010		2011		2012		Son iki yıl farkı	
	Toplam Bin TL	%	Toplam Bin TL	%	Toplam Bin TL	%	Toplam Bin TL	%	Toplam Bin TL	%	Toplam Bin TL	%
1-Tarım	66.240	0,1	72.762	0,1	79.169	0,1	84.406	0,1	89.611	0,1	5.205	6,2
2-Sanayi (İmalat)	16.133	0,0	26.542	0,0	16.975	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
3-Hizmetler:												
a)Ulaştırma-haberleşme	1.191.370	1,5	1.243.535	1,3	1.546.009	1,3	1.692.620	1,3	1.873.296	1,2	180.676	10,7
b)Ticaret	159.152	0,2	1.390.990	1,4	1.389.289	1,1	6.106	0,0	6.177	0,0	71	1,2
c)Diğer hizmetler	26.929.367	33,3	29.902.440	30,5	43.103.999	35,6	38.983.964	30,1	46.433.943	30,5	7.449.979	19,1
Toplam (3)	28.279.889	35,0	32.536.965	33,2	46.039.297	38,0	40.682.690	31,4	48.313.416	31,7	7.630.726	18,8
Toplam (1+2+3)	28.362.262	35,1	32.636.269	33,3	46.135.441	38,1	40.767.096	31,5	48.403.027	31,8	7.635.931	18,7
4-Mali kuruluşlar	52.501.172	64,9	65.365.963	66,7	75.048.017	61,9	88.722.269	68,5	104.035.558	68,2	15.313.289	17,3
Genel toplam	80.863.434	100,0	98.002.232	100,0	121.183.458	100,0	129.489.365	100,0	152.438.585	100,0	22.949.220	17,7

Çizelge: 93- Tarım sektörünün 2008-2012 yılları mali durumu

M a l i d u r u m	2008		2009		2010		2011		2012		Son iki yıl farkı	
	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%
Kaynaklar (Pasif) :												
1 - Öz kaynaklar	62.161	93,8	67.001	92,1	71.941	90,9	76.420	90,5	79.061	88,2	2.641	3,5
2 - Yabancı kaynaklar :												
a) Uzun süreli	1.184	1,8	1.436	2,0	1.713	2,2	2.012	2,4	2.330	2,6	318	15,8
b) Kısa süreli	2.895	4,4	4.325	5,9	5.515	7,0	5.974	7,1	8.220	9,2	2.246	37,6
Toplam	4.079	6,2	5.761	7,9	7.228	9,1	7.986	9,5	10.550	11,8	2.564	32,1
3 - Yabancı kaynaklara sirayet eden zarar (-)												
Kaynaklar toplamı	66.240	100,0	72.762	100,0	79.169	100,0	84.406	100,0	89.611	100,0	5.205	6,2
Varlıklar (Aktif) :												
1 - Duran varlıklar :												
a) Bağlı değerler	20.747	31,3	21.794	30,0	22.491	28,4	23.138	27,4	23.535	26,3	397	1,7
b) Uzun sürede paraya çevrilebilir değerler												
Toplam (1)	20.747	31,3	21.794	30,0	22.491	28,4	23.138	27,4	23.535	26,3	397	1,7
2 - Dönen varlıklar:												
a) Kısa sürede paraya çevrilebilir değerler	18.111	27,3	19.921	27,4	17.887	22,6	23.687	28,1	38.551	43,0	14.864	62,8
b) Hazır değerler	27.382	41,3	31.047	42,7	38.791	49,0	37.581	44,5	27.525	30,7	(10.056)	(26,8)
Toplam (2)	45.493	68,7	50.968	70,0	56.678	71,6	61.268	72,6	66.076	73,7	4.808	7,8
Varlıklar toplamı	66.240	100,0	72.762	100,0	79.169	100,0	84.406	100,0	89.611	100,0	5.205	6,2

Mali rasyolar

Mali yeterlilik oranı (Finansman)	=	2008	2009	2010	2011	2012
	=	%	%	%	%	%
	=	1523,93	1163,01	995,31	956,92	749,39
Paraya çevrilebilir ve hazır değerlerin varlıklar toplamına oranı	=	68,68	70,05	71,59	72,59	73,74
Bağlı değerlerin öz kaynaklara oranı	=	33,38	32,53	31,26	30,28	29,77
Disponibilite oranı	=	945,84	717,85	703,37	629,08	334,85
Genişletilmiş likidite oranı	=	1571,43	1178,45	1027,71	1025,58	803,84
Mali rantabilite oranı	=	11,14	9,12	8,67	7,42	4,11

Çizelge: 94- Ulaştırma-haberleşme sektörünün 2008-2012 yılları mali durumu

M a l i d u r u m	2008		2009		2010		2011		2012		Son iki yıl farkı	
	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%
Kaynaklar (Pasif) :												
1 - Öz kaynaklar	1.126.503	94,6	1.173.252	94,3	1.477.822	95,6	1.611.801	95,2	1.791.251	95,6	179.450	11,1
2 - Yabancı kaynaklar :												
a) Uzun süreli	24.163	2,0	27.911	2,2	31.675	2,0	35.440	2,1	40.083	2,1	4.643	13,1
b) Kısa süreli	40.704	3,4	42.372	3,4	36.512	2,4	45.379	2,7	41.962	2,2	(3.417)	(7,5)
Toplam	64.867	5,4	70.283	5,7	68.187	4,4	80.819	4,8	82.045	4,4	1.226	1,5
3 - Yabancı kaynaklara sirayet eden zarar (-)												
Kaynaklar toplamı	1.191.370	100,0	1.243.535	100,0	1.546.009	100,0	1.692.620	100,0	1.873.296	100,0	180.676	10,7
Varlıklar (Aktif) :												
1 - Duran varlıklar :												
a) Bağlı değerler	356.737	29,9	404.327	32,5	443.742	28,7	436.568	25,8	408.523	21,8	(28.045)	(6,4)
b) Uzun sürede paraya çevrilebilir değerler	1.931	0,2	300.658	24,2	386.182	25,0	463.620	27,4	562.157	30,0	98.537	21,3
Toplam (1)	358.668	30,1	704.985	56,7	829.924	53,7	900.188	53,2	970.680	51,8	70.492	7,8
2 - Dönen varlıklar:												
a) Kısa sürede paraya çevrilebilir değerler	430.385	36,1	257.759	20,7	316.554	20,5	396.430	23,4	502.300	26,8	105.870	26,7
b) Hazır değerler	402.317	33,8	280.791	22,6	399.531	25,8	396.002	23,4	400.316	21,4	4.314	1,1
Toplam (2)	832.702	69,9	538.550	43,3	716.085	46,3	792.432	46,8	902.616	48,2	110.184	13,9
Varlıklar toplamı	1.191.370	100,0	1.243.535	100,0	1.546.009	100,0	1.692.620	100,0	1.873.296	100,0	180.676	10,7

Mali rasyolar

Mali yeterlilik oranı (Finansman)	=	2008	2009	2010	2011	2012
Paraya çevrilebilir ve hazır değerlerin varlıklar toplamına oranı	=	1.736,63	1.669,33	2.167,31	1.994,33	2.183,25
Bağlı değerlerin öz kaynaklara oranı	=	70,06	67,49	71,30	74,21	78,19
Disponibilitite oranı	=	31,67	34,46	30,03	27,09	22,81
Genişletilmiş likidite oranı	=	988,40	662,68	1.094,25	872,65	954,00
Mali rantabilite oranı	=	2.045,75	1.271,00	1.961,23	1.746,25	2.151,03
	=	16,53	3,98	20,60	8,31	10,02

Çizelge: 95- Ticaret sektörünün 2008-2012 yılları mali durumu

Mali durum	2008		2009		2010		2011		2012		Son iki yıl farkı	
	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%
Kaynaklar (Pasif) :												
1 - Öz kaynaklar	1.127.208	708,3	1.750.466	125,8	1.744.047	125,5	1.091.123	17869,7	1.072.877	17368,9	15.353	248,6
2 - Yabancı kaynaklar :					694.514	50,0						
a) Uzun süreli					26.931	1,9						
b) Kısa süreli	1.127.208	708,3	1.750.466	125,8	1.770.978	127,5	1.091.123	17869,7	1.088.230	17617,5	15.353	-
Toplam	(968.056)	(608,3)	(1.023.407)	(73,6)	(1.076.203)	(77,5)	(1.085.017)	(17.769,7)	(1.082.053)	(17.517,5)	2.964	(5,7)
3 - Yabancı kaynaklara sırayet eden zarar (-)	159.152	100,0	1.390.990	100,0	1.389.289	100,0	6.106	100,0	6.177	100,0	71	1,2
Kaynaklar toplamı	27.000	17,0	820.993	59,0	793.959	57,1	5.395	88,4	4.764	77,1	(631)	(11,7)
Varlıklar (Aktif) :												
1 - Duran varlıklar :												
a) Bağlı değerler	27.000	17,0	820.993	59,0	793.959	57,1	5.395	88,4	4.764	77,1	(631)	(11,7)
b) Uzun sürede paraya çevrilebilir değerler			11.965		14.880							
Toplam (1)	27.000	17,0	832.958	17,0	808.839	58,2	5.395	88,4	4.764	77,1	(631)	(11,7)
2 - Dönen varlıklar:												
a) Kısa sürede paraya çevrilebilir değerler	132.152	83,0	451.562	32,5	554.585	39,9	711	11,6	1.413	22,9	702	98,7
b) Hazır değerler	132.152	83,0	106.470	7,6	25.865	7,6	711	11,6	1.413	22,9	702	98,7
Toplam (2)	159.152	100,0	558.032	40,1	580.450	41,8	711	11,6	1.413	22,9	702	98,7
Varlıklar toplamı	159.152	100,0	1.390.990	100,0	1.389.289	100,0	6.106	100,0	6.177	100,0	71	1,2

Mali rasvolar

Mali yeterlilik oranı (Finansman)	: Öz kaynaklar/yabancı kaynaklar*100	2008	2009	2010	2011	2012
Paraya çevrilebilir ve hazır değerlerin varlıklar toplamına oranı	: Paraya çevrilebilir ve hazır değerler/ Varlıklar toplamı*100	%	%	%	%	%
Bağlı değerlerin öz kaynaklara oranı	: Bağlı değerler/Öz kaynaklar*100	-	37,93	39,22	0,00	0,00
Disponibilite oranı	: Hazır değerler / Kısa süreli borçlar*100	83,04	40,98	42,85	11,64	22,88
Genişletilmiş likidite oranı	: Dönen varlıklar / Kısa süreli borçlar*100	-	123,66	114,32	-	-
Mali rantabilite oranı	: Dönem sonuçları (Kâr) / Öz kaynaklar*100	-	6,08	1,48	0,00	0,00
		11,72	31,88	33,28	0,07	0,13
		-	-	-	-	-

Çizelge: 96- Diğer hizmetler sektörünün 2008-2012 yılları mali durumu

M a l i d u r u m	2008		2009		2010		2011		2012		Son iki yıl farkı	
	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%
Kaynaklar (Pasif) :												
1 - Öz kaynaklar	9.637.647	35,8	12.423.612	41,5	19.687.235	45,7	18.048.246	46,3	20.948.195	45,1	2.899.949	16,1
2 - Yabancı kaynaklar :												
a) Uzun süreli	9.018.610	33,5	8.346.981	27,9	13.565.533	31,5	13.439.668	34,5	15.176.921	32,7	1.737.253	12,9
b) Kısa süreli	8.273.110	30,7	9.131.847	30,5	9.851.231	22,9	7.496.050	19,2	10.308.827	22,2	2.812.777	37,5
Toplam	17.291.720	64,2	17.478.828	58,5	23.416.764	54,3	20.935.718	53,7	25.485.748	54,9	4.550.030	21,7
3 - Yabancı kaynaklara sirayet eden zarar (-)												
Kaynaklar toplamı	26.929.367	100,0	29.902.440	100,0	43.103.999	100,0	38.983.964	100,0	46.433.943	100,0	7.449.979	19,1
Varlıklar (Aktif) :												
1 - Duran varlıklar :												
a) Bağlı değerler	2.808.283	10,4	2.680.845	9,0	4.063.972	9,4	2.494.807	6,4	2.328.027	5,0	(166.780)	(6,7)
b) Uzun sürede paraya çevrilebilir değerler	8.108.503	30,1	9.495.266	31,8	16.254.450	37,7	18.624.664	47,8	21.731.669	46,8	3.107.005	16,7
Toplam (1)	10.916.786	40,5	12.176.111	40,7	20.318.422	47,1	21.119.471	54,2	24.059.696	51,8	2.940.225	13,9
2 - Dönen varlıklar :												
a) Kısa sürede paraya çevrilebilir değerler	15.414.209	57,2	16.775.814	56,1	20.377.506	47,3	16.653.863	42,7	21.514.556	46,3	4.860.693	29,2
b) Hazır değerler	598.372	2,2	950.515	3,2	2.408.071	5,6	1.210.630	3,1	859.691	1,9	(350.939)	(29,0)
Toplam (2)	16.012.581	59,5	17.726.329	59,3	22.785.577	52,9	17.864.493	45,8	22.374.247	48,2	4.509.754	25,2
Varlıklar toplamı	26.929.367	100,0	29.902.440	100,0	43.103.999	100,0	38.983.964	100,0	46.433.943	100,0	7.449.979	19,1

Mali rasyolar

Mali yeterlilik oranı (Finansman)	: Öz kaynaklar/yabancı kaynaklar*100	2008	2009	2010	2011	2012
		%	%	%	%	%
		= 55,74	71,08	84,70	86,21	82,20
Paraya çevrilebilir ve hazır değerlerin varlıklar toplamına oranı	: Paraya çevrilebilir ve hazır değerler/ Varlıklar toplamı*100					
Bağlı değerlerin öz kaynaklara oranı	: Bağlı değerler/Öz kaynaklar*100					
Disponibilite oranı	: Hazır değerler / Kısa süreli borçlar*100					
Genişletilmiş ilikidite oranı	: Dönen varlıklar / Kısa süreli borçlar*100					
Mali rantabilite oranı	: Dönem sonuçları (Kâr) / Öz kaynaklar*100					
		= 28,72	26,51	23,73	16,21	18,13

Çizelge: 97- Mali kuruluşların 2008-2012 yılları mali durumu

M a l i d u r u m	2008		2009		2010		2011		2012		Son iki yıl farkı	
	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL	%
Kaynaklar (Pasif) :												
1 - Öz kaynaklar	5.924.745	11,3	7.744.843	11,8	8.992.105	12,0	9.298.405	10,5	11.918.154	11,5	2.619.749	28,2
2 - Yabancı kaynaklar :												
a) Uzun süreli	5.539.211	10,6	3.957.002	6,1	6.112.730	8,1	5.152.631	5,8	9.366.447	9,0	4.213.816	81,8
b) Kısa süreli	41.037.216	78,2	53.664.118	82,1	59.943.182	79,9	74.271.233	83,7	82.750.957	79,5	8.479.724	11,4
Toplam	46.576.427	88,7	57.621.120	88,2	66.055.912	88,0	79.423.864	89,5	92.117.404	88,5	12.693.540	16,0
3 - Yabancı kaynaklara sırayet eden zarar (-)												
Kaynaklar toplamı	52.501.172	100,0	65.365.963	100,0	75.048.017	100,0	88.722.269	100,0	104.035.558	100,0	15.313.289	17,3
Varlıklar (Aktif) :												
1 - Duran varlıklar :												
a) Bağlı değerler	1.575.414	3,0	1.832.006	2,8	2.087.939	2,8	2.020.282	2,3	2.526.587	2,4	506.305	25,1
b) Uzun sürede paraya çevrilebilir değerler	30.621.329	58,3	31.481.070	48,2	31.969.842	42,6	48.503.777	54,7	64.717.809	62,2	16.214.032	33,4
Toplam (1)	32.196.743	61,3	33.313.076	51,0	34.057.781	45,4	50.524.059	56,9	67.244.396	64,6	16.720.337	33,1
2 - Dönen varlıklar :												
a) Kısa sürede paraya çevrilebilir değerler	16.630.838	31,7	26.226.583	40,1	34.618.814	46,1	29.347.189	33,1	23.011.886	22,1	(6.335.303)	(21,6)
b) Hazır değerler	3.673.591	7,0	5.826.304	8,9	6.371.422	8,5	8.851.021	10,0	13.779.276	13,2	4.928.255	55,7
Toplam (2)	20.304.429	38,7	32.052.887	49,0	40.990.236	54,6	38.198.210	43,1	36.791.162	35,4	(1.407.048)	(3,7)
Varlıklar toplamı	52.501.172	100,0	65.365.963	100,0	75.048.017	100,0	88.722.269	100,0	104.035.558	100,0	15.313.289	17,3

Mali rasyolar

Mali yeterlilik oranı (Finansman)	=	2008	2009	2010	2011	2012
Paraya çevrilebilir ve hazır değerlerin varlıklar toplamına oranı	=	12,72	13,44	13,61	11,71	12,94
Bağlı değerlerin öz kaynaklara oranı	=	97,00	97,20	97,22	97,72	97,57
Disponibilitite oranı	=	26,59	23,65	23,22	21,73	21,20
Genişletilmiş likidite oranı	=	8,95	10,86	10,63	11,92	16,65
Mali rantabilite oranı	=	49,48	59,73	68,38	51,43	44,46
	=	16,70	20,85	13,67	16,94	15,82

: Öz kaynaklar/yabancı kaynaklar*100

: Paraya çevrilebilir ve hazır

değerler/ Varlıklar toplamı*100

: Bağlı değerler/Öz kaynaklar*100

: Hazır değerler / Kısa süreli borçlar*100

: Dönen varlıklar / Kısa süreli borçlar*100

: Dönem sonuçları (Kâr) / Öz kaynaklar*100

Diğer kuruluşların, varlık ve kaynaklarındaki artış oranı mali kuruluşlar dahil olmak üzere bir önceki yıla göre sırasıyla; 2008 yılında %24, 2009 yılında %21,2, 2010 yılında %23,6, 2011 yılında %6,8 ve 2012 yılında %17,7 olarak gerçekleşmiş; cari dönem kaynak ve varlıkları beş yıl önceki değerlerine göre %88,5 oranında artmıştır.

2008 yılı kaynaklar toplamının %0,1'i tarım, %35'i hizmetler ve %64,9'u mali sektöre ait iken, 2012 yılında bu kompozisyon %0,1, %31,7 ve %68,2 olarak değişmiştir.

Tarım sektöründe faaliyet gösteren tek kuruluş AOC, faaliyetlerini %88,2 gibi yüksek oranda öz kaynakla sürdürmekte olup, kuruluşun son beş yılda bütün dönemlerinin kârlı sonuçlanması, öz kaynak birikimini aşamalı olarak artırmaktadır. Diğer taraftan artan yabancı kaynak kullanımı ile öz kaynak payının kademeli olarak azaldığı gözlenmektedir.

Hizmetler sektöründe faaliyet gösteren kuruluşlar, diğer kuruluşların 2012 yılı toplam kaynak ve varlıklarının %31,7'sini kullanmış olup, sektörün içinde ulaştırma-haberleşme, ticaret ve diğer hizmetler alt sektörlerinde faaliyet gösteren kuruluşlar bulunmaktadır.

Ulaştırma-haberleşme alt sektöründe çizelgedeki değerler tamamıyla sektörde kalan tek kuruluş TRT'ye aittir. TRT'nin öz kaynak kârlılığı 2012 yılında yaklaşık 2 puan artmış olup, faaliyetlerini %95,2 oranında öz kaynak ile sürdürmekte ve elinde toplam varlıklarının %21,4'ünü karşılayacak oranda hazır değeri bulunmaktadır.

Ticaret alt sektöründe yer alan 1 milyar TL'yi aşan yabancı kaynaklara sirayet eden zarar tutarı, mevcut destekleme stoklarının yıllar itibarıyla elden çıkarılması ve yeni destekleme alımının bulunmaması nedeniyle, varlık büyüklüğü yıllar itibarıyla azalmakta olan Ekici Tütünleri Satış Piyasalarının Desteklenmesi İşleri'ne aittir.

Diğer hizmetler alt sektöründe; 2012 yılında denetim kapsamı dışına çıkan İMKB, Altın Borsası ve Merkezi Kayıt Kuruluşu'nun dışında 5 kuruluş yer almış olup; bu kuruluşların cari dönem kaynak ve varlık toplamları, diğer tüm kuruluşların kullandığı kaynak ve varlıkların %30,5'ini, hizmetler sektörünün ise %96,1'ini oluşturmuştur. Sektör kaynaklarının %45'i öz kaynaklarla karşılanırken, bağlı değerlerin varlıklar içindeki payı %5 olmuştur. Yüksek kârlılık ve likidite oranları ile sektör güçlü mali yapısını korumaktadır.

Mali sektörde yer alan tek kuruluş T.Vakıflar Bankası AO'dur. Mali sektörün toplam varlık ve kaynaklar içerisindeki payı %68,2 olurken, bankanın vermiş olduğu krediler önceki döneme göre %18,9 artarak 68,1 milyar TL düzeyine ulaşmıştır. Son beş yılın mali yeterlilik oranı ortalama %12,9 olurken, öz kaynak kârlılığı yüksek seyrini devam ettirmektedir.

3- Finansman programı ve gerçekleşmesi:

Finansman programları ve gerçekleşme durumları itibarıyla farklılık gösteren diğer kuruluşlarla ilgili olarak konsolide veya ayrı ayrı bir değerlendirme yapılmamıştır.

E-İŞLETME ÇALIŞMALARI**1-Alımlar:**

Diğer kuruluşların 2008-2012 dönemi mal alımlarının sektörler itibarıyla ayrıntısı 98, 2012 yılı mal alımlarının gruplar itibarıyla ayrıntısı 98/a, gruplar bazında yıllar itibarıyla ayrıntısı 98/b, 2008-2012 dönemi hizmet alımlarının sektörler itibarıyla ayrıntısı 99 sayılı çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge: 98- Diğer kuruluşların sektörler itibarıyla tüm mal alımları (Bin TL)

Sektörler	2008	2009	2010	2011		2012		Son iki yıl farkı	
	Tutar	Tutar	Tutar	Tutar	%	Tutar	%	Tutar	%
a) Tarım	18.940	18.231	22.506	32.371	40,6	43.207	45,8	10.836	33,5
b) Sanayi (İmalat)	4.040	4.741	5.183						
c) Hizmetler:									
ca)Ulaş-haberleş.	14.611	12.803	9.706	9.235	11,6	11.593	12,3	2.358	25,5
cb)Ticaret		1.112.721	969.180						
cc)Diğer hizmetler	10.027	15.401	13.738	12.375	15,5	10.381	11,0	(1.994)	(16,1)
Toplam (c)	24.638	1.140.925	992.624	21.610	27,1	21.974	23,3	364	1,7
d) Mali kuruluşlar	13.799	16.005	26.505	25.756	32,3	29.237	31,0	3.481	13,5
Genel toplam	61.417	1.179.902	1.046.818	79.737	100	94.418	100	14.681	18,4

Çizelge: 98/a- Diğer kuruluşların mal alımlarının gruplar itibarıyla ayrıntısı (Bin TL)

Sektörler	İlk madde	İşletme malzemesi ve yedek	Ticari mal	Diğer alımlar	Toplam
a) Tarım	39.688	3.198	321	-	43.207
b) Hizmetler:					
ba)Ulaş.-haberleş.	-	9.426	-	2.167	11.593
bb)Diğer hizmetler	1.063	8.374	-	944	10.381
Toplam (b)	1.063	17.800	-	3.111	21.974
c) Mali kuruluşlar				29.237	29.237
Genel toplam	40.751	20.998	321	32.348	94.418

Çizelge: 98/b- Diğer kuruluşların gruplar itibarıyla mal alımları (Bin TL)

Alımlar	2008	2009	2010	2011		2012		Son iki yıl farkı	
	Tutar	Tutar	Tutar	Tutar	%	Tutar	%	Tutar	%
-İlk madde	20.255	21.345	30.581	30.037	37,7	40.751	43,2	10.714	35,7
-İşletme malzemesi ve yedek	15.279	11.914	24.800	17.702	22,2	20.998	22,2	3.296	18,6
-Ticari mal	154	1.110.807	960.589	321	0,4	321	0,3		
-Diğer alımlar	25.730	35.836	30.848	31.677	39,7	32.348	34,3	671	2,1
Toplam	61.417	1.179.902	1.046.818	79.737	100	94.418	100	14.681	18,4

Çizelge: 99 - Diğer kuruluşların sektörler itibarıyla hizmet alımları

(Bin TL)

Sektörler	2008	2009	2010	2011		2012		Son iki yıl farkı	
	Tutar	Tutar	Tutar	Tutar	%	Tutar	%	Tutar	%
a) Tarım	759	1.091	1.611	2.097	0,8	2.635	0,7	538	25,7
b) Sanayi (İmalat):	128	147	101						
c) Hizmetler:									
ca) Ulaş.-haberleşme	14.894	19.487	27.771	92.839	35,8	103.989	28,2	11.150	12,0
cb) Ticaret	-	27.102	26.033						
cc) Diğer hizmet.	40.670	52.204	82.849	68.598	26,4	43.614	11,8	(24.984)	(36,4)
Toplam (c)	55.564	98.793	136.653	161.437	62,2	147.603	40,0	(13.834)	(8,6)
d) Mali kuruluşlar	106.405	92.197	93.310	95.977	37,0	218.389	59,2	122.412	127,5
Genel toplam	162.856	192.228	231.675	259.511	100	368.627	100	109.116	42,0

Diğer kuruluşların mal alımları 2012 yılında önceki yıla göre %18,4 oranında artarak 94,4 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Bu artışta, tarım sektöründe yer alan AOC'nin alımlarının artması etkili olmuştur.

Diğer kuruluşların 2012 yılı hizmet alımları önceki yıla göre %82,6 oranında artarak 368,6 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Hizmet alımlarının artmasında Vakıfbank ve TRT'nin alımlarının artması etkili olmuştur.

Tarım sektöründe faaliyette bulunan AOC'nin, 2012 yılı alımları önceki yıla göre %33,5 oranında artarak 43,2 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Alımların yaklaşık, %73,3'ü oranında 31,7 milyon TL'si esas üretimle ilgili ilk maddelere, %18,6'sı oranında 8,0 milyon TL'si yardımcı ilk madde ve malzemelere ilişkin alımlardan oluşmaktadır. Alımlardan sadece 646 bin TL'lik süt kutusu alımları dış piyasadan, kalan kısmı yurtiçi piyasalardan karşılanmıştır. Kuruluşta güvenlik hizmetleri ile hayvancılık ünitesindeki hayvanların bakımı, beslenmesi ve bağ-bahçedeki otların temizliği dışarıdan hizmet alımı yoluyla karşılanmaktadır. Bu kapsamda 2012 yılında 2,6 milyon TL ödeme yapılmıştır.

Sanayi sektöründe yer alan kuruluşlar, 2011 yılından itibaren KİT'ler arasında değerlendirildiğinden bu sektörde alım bulunmamaktadır.

2012 yılında, hizmetler sektörü mal alımları %1,7 oranında artarak 22 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Sektör alımlarının 11,6 milyon TL'si ulaştırma-haberleşme ve 10,4 milyon TL'si diğer hizmetler alt sektöründe gerçekleşmiştir.

2012 yılında ulaştırma-haberleşme sektörüne ait 11,6 milyon TL tutarındaki mal alımı TRT tarafından gerçekleştirilmiştir. TRT'nin 2012 yılı alımları önceki yıla göre %25,5 oranında artmıştır. TRT'nin 104 milyon TL tutarında hizmet alımı bulunmaktadır. Kurum, mevcut kadrolu kurum personeli ile işlerin yetiştirilmesinde aksaklıkların yaşanmaması, yayın faaliyetlerinin etkin ve verimli yürütülebilmesi için; Kurum'un genel idare esaslarına göre yürütmesi gereken asli ve sürekli kadro tanımlarının içeriğinde belirtilen hizmetlerden olmayan işlerinin yapılmasını teminen kalifiye yardımcı teknik personel ile yürütülmesine ilişkin olarak yüklenici firmalar aracılığıyla hizmet satın almaktadır.

Ticaret sektöründeki Ekici Tütünleri Satış Piyasalarının Desteklenmesi İşleri'nin alımı bulunmamaktadır.

Diğer hizmetler sektörü alımları 2012 yılında önceki yıla göre %16,1 oranında azalarak 10,4 milyon TL'ye gerilemiştir. Alımlardaki azalışta; İMKB ve İstanbul Altın Borsası ve Merkezi Kayıt Kuruluşunun Sayıştay denetiminden çıkarılması ile MPİ alımlarının düşmesi etkili olmuştur. Sektör mal alımlarının; 1.063 bin TL'si TOKİ, 944 bin TL'si İstanbul Olimpiyat Oyunları Hazırlık ve Düzenleme Kurulu, 8,3 milyon TL'si MPİ'ye, kalan tutarlar ise diğer kuruluşlara ait alımlardan oluşmuştur. MPİ alımlarının tamamına yakını hemen-kazan ve sayısal oyunlarına ilişkin malzeme alımlarına aittir.

2012 yılında mali kuruluşlar içinde yer alan tek kuruluş T. Vakıfbank'ın alımı %13,5 oranında artarak 29,3 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. T. Vakıfbank 2012 yılında 218 milyon TL tutarında da hizmet alımı gerçekleştirmiştir.

2-Üretim:

233 sayılı KHK kapsamında olmayan, 3346 sayılı Kanun ve kendi kuruluş kanunları uyarınca denetlenen kuruluşlar, tarım, hizmetler ve bankacılık sektörlerinde faaliyet göstermiştir.

a) İşletmeciler kuruluşlar:

aa) Tarım sektörü:

Sektörde AOÇ yer almakta olup, kuruluşun başlıca tarımsal ve hayvansal mallar üretimi 100 sayılı çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge: 100– Başlıca tarımsal ve hayvansal ürün üretimi

Ürün cinsi	Birim	2008	2009	2010	2011	2012	2011'a göre fark		2012 yılı Türkiye üretimi içindeki payı %	
							Miktar	%		
Buğday	Ton	92	244	361	514	158	(356)	(69,3)	0,008	
Arpa	Ton	323	1.241							
Kuru yonca	Ton	607	271	345	152		(152)	(100,0)		
Kuru çayır	Ton	54	72	30	74	31	(43)	(58,1)		
Yeşil yonca	Ton	36	14	38	81	128	47	58,0		
Meyve fidanı	Adet	8.550	24.690	20.656		16.741	16.741	-		
Süs bitkisi	Adet	67.000	103.184	94.385	83.752	29.847	(53.905)	(64,4)		
Pastörize süt	Bin lt	5.400	5.600	6.027	7.127	10.656	3.529	49,5		0,063
Ayran	Bin lt	533	572	701	767	907	140	18,3		0,002
Yoğurt	Ton	2.500	2.800	3.101	3.788	5.248	1.460	38,5		0,062
Tereyağı	Ton	131	138	107	136	201	65	47,8		
Dondurma	Ton	648	647	741	588	722	134	22,8		
Beyaz peynir	Ton	54	98	124	170	242	72	42,4		
Kaşar/dil peyniri	Ton	45	54	57	75	110	35	46,7		
Süt tozu	Ton	40	37	8	141		(141)	(100,0)		
Bal	Ton	206	205	201	273	208	(65)	(23,8)		
Şarap	Bin lt	19	44	29	25	8	(17)	(68,0)		
Domates suyu	Bin lt	89	67	58	100	68	(32)	(32,0)		
Meyve suyu	Bin lt	280	329	320	309	329	20	6,5		
Sirke	Bin lt		45	14	4		(4)	(100,0)		
Pekmez	Ton		5	6	5	7	2	40,0		
Salça	Ton		14	6	30	12	(18)	(60,0)		
Tahin	Ton		4	4	4	7	3	75,0		
Turşu	Ton	70	70	81	100	90	(10)	(10,0)		

Tarım, gıda sanayii ve hizmetler sektörlerinde faaliyet gösteren, AOC'nin 2012 yılı sonu itibarıyla toplam arazi varlığı 33.256 dekadır. 2011 yılına göre buğday üretimi %69, şarap üretimi %68, salça üretimi ise %60 oranında düşüş göstermiştir.

2011 yılında meyve fidanı aşlarının kayıt sisteminin değiştirilmesi nedeniyle yıl içinde yapılan aşlar üretim olarak kaydedilmemiş, 2012 yılında da kuru yonca, süt tozu ve sirke üretimi gerçekleştirilmemiştir.

ab)Hizmetler sektörü:

(1) Ulaştırma-haberleşme:

Kamu radyo ve televizyon işletmeciliği yapan TRT, 2012 yılında yurt içine yayın yapan Radyo-1, TRT-FM, Radyo-3 ve Radyo-4 programları ile bölgesel yayın yapan Antalya, Çukurova, Erzurum, GAP-Diyarbakır ve Trabzon Bölge Radyoları, bölgesel radyo niteliğinde olan Turizm Radyosu ile 7 gün 24 saat (haftada 168 saat) yayın yapmaktadır. Kuruluş radyo yayınlarını 7 ulusal ve 5 bölgesel radyodan yapmakta olup, 2012 yılında 61.320 saat yayın gerçekleştirmiştir. TRT FM'in merkezi İzmir, TRT Nağme'nin merkezi İstanbul, Radyo-4'ün merkezi Çukurova Radyosu olup, bu radyoların iletim ağları Ankara Radyosu üzerinden sağlanmaktadır.

TRT 2012 yılında, 11 kanal ile ulusal yayın, 3 kanal ile yurt dışına televizyon yayını gerçekleştirmiştir.

(2) Ticaret:

Ekici Tütünleri Satış Piyasalarının Desteklenmesi İşleri ile ilgili olarak yürütülen tütün üretim faaliyeti, üreticilerden alınan ve içinde her nevi'den tütün bulunan denkerin, işlenmesine kadar geçen zaman içinde bakımlarının yapılması ve bu balyaların satışına kadar geçen zaman içinde özel şartlar altında bakıma tabi tutulmalarını ifade etmekte olup 2002 yılından sonra yeni tütün alımı yapılmadığından ve son parti tütünün 2010 yılı başlarında satışı ile birlikte bakım faaliyeti sona ermiştir.

(3) Diğer hizmetler:

2012 yılında diğer hizmetler sektöründe; MPİ, İstanbul Olimpiyat Oyunları Hazırlık ve Düzenleme Kurulu, TOKİ ve Şeker Kurumu faaliyet göstermiştir.

Milli Piyango İdaresi; milli piyango çekilişi, hemen-kazan ve sayısal loto oyunları ile eşya piyangoları gibi karşılığı nakit olmayan çekilişlere izin vermek ve izlemek, talih oyunları işletmelerini denetlemekle görevlendirilmiştir.

2012 yılında 558 milyon TL tutarında 70 milyon adet milli piyango ve 144,9 milyon TL tutarında 171 milyon adet hemen-kazan bileti satılmış, milli piyangoda 327 milyon TL, hemen-kazanda 107 milyon TL ikramiye ödenmiştir. Aynı yıl 560 milyon TL tutarında sayısal loto, 277 milyon TL tutarında şans topu, 206 milyon TL tutarında on numara ve 441 milyon TL tutarında süper loto oynanmış; sayısal lotoda 210 milyon TL, şans topunda 106 milyon TL, on numarada 79 milyon TL, süper lotoda 171 milyon TL ikramiye ödenmiştir.

İstanbul kentinin "Uluslararası Olimpiyat Anlaşma Şartlarına" uygun olarak olimpiyatlara hazırlanması ve olimpiyat oyunlarının düzenlenmesi ile ilgili esas ve usulleri belirlemek amacıyla kurulan İstanbul Olimpiyat Oyunları Hazırlık ve Düzenleme Kurulu bir

yandan olimpiyat oyunları için alt yapı yatırımlarının gerçekleştirilmesine çalışırken, diğer yandan olimpiyat oyunlarının İstanbul'da yapılması için gerekli çalışmaları yapılmış olup, 7 Eylül 2013 tarihinde Arjantin'in başkenti Buenos Aires'te yapılan oylamada 2020 Yaz Olimpiyat ve Paralimpik Oyunları'na evsahipliği Tokyo'ya verilmiştir.

TOKİ'nin başlıca görevi, konut ihtiyacının karşılanması amacıyla; ferdi ve toplu konut kredisi vermek, konut ve alt yapı uygulamaları yapmak ve yaptırmak suretiyle konut piyasasında Devletin düzenleyici rolünü yerine getirmek ve fiyat istikrarını oluşturmak, İdareye kaynak sağlamak üzere kâr amaçlı projeler geliştirmek olarak belirlenmiştir.

Esas itibarıyla alt yapı arsa üretimi ve toplu konut yapımcılarına kredi desteği sağlama görevlerini ifa eden İdare, 2002 yılından itibaren sosyal konut üretimine, 2008 yılından itibaren de kamu kurum ve kuruluşlarının hizmet binası, hastane, okul vb. tesislerin yapımına ağırlık ve öncelik vermeye başlamıştır.

TOKİ konut seferberliği kapsamında 2003-2013 döneminde 584.705 adet konut sayısına ulaşmıştır. Üretilen konutlardan 517.407 adedi bitirilme aşamasında veya teslim edilmiştir. Kredi verilen konut sayısı 2008 yılında 461 adet iken, yıllar itibarıyla azalarak 2011 yılında 390 adete düşmüş, 2012 yılında 413 adet olarak gerçekleşmiştir. 2012 yılında 413 adet konuta toplam 22,6 milyon TL kredi kullanılmıştır. 2011 yılında 5 milyar TL'ye ulaşan konut yatırım harcamaları, 2012 yılında 6,6 milyar TL'ye ulaşmıştır.

2012 yılında 23 proje hazırlanmış, 169 noktada zemin etüdü gerçekleştirilmiş ve 87 müşavirlik hizmeti hizmet alımı kapsamında yürütülmüştür.

Şeker Kurumu yurt içi şeker talebini yurt içi üretimle karşılanması ilkesi doğrultusunda sektörde düzenlemeler yapmaktadır. Şeker arzı Şeker Kurulu tarafından belirlenen kotayla planlanmakta ve üretimde de istikrar sağlanmaktadır.

Türkiye'nin şeker üretim kapasitesi 3.151 bin ton/yıl pancar şekeri ve 990 bin ton/yıl nişasta kökenli şeker olmak üzere toplam 4.141 bin ton/yıl düzeyindedir. Şeker Kanunu'nda A Kotası; yurt içi talebe göre üretilen ve pazarlama yılı içinde iç pazara verilebilen şeker miktarı, B Kotası; A kotasının belli bir oranına tekabül eden ve güvenlik payı için bulundurulmak üzere üretilen şeker miktarı olarak tanımlanmaktadır.

Şeker Kurulu tarafından 2012/2013 pazarlama yılında A kotası pancar şekeri için 2.200 bin ton, nişasta bazlı şeker için 244 bin ton, B kotası pancar şekeri için 88 bin ton kota belirlenmiş ve bu kotalar üreticilere kapasiteleri oranında tahsis edilmiştir.

b) Mali kuruluşlar:

T. Vakıflar Bankası TAO'nun vakıf hisseleri kamu payı olarak kabul edilmediğinden Banka, Anayasa'nın 165 inci maddesine göre denetlenmemekte; 6219 sayılı Kanun'un 14/2 maddesi uyarınca Sayıştay tarafından hazırlanan rapor Banka Genel Kuruluna sunulmaktadır.

2012 yılında Bankanın toplam aktif-pasif, kredi ve mevduat artışı sektör ortalamasının üzerinde gerçekleşmiştir.

Banka'nın sektörden aldığı payda 2012 yılında artış görülmektedir. Toplam aktiflerden aldığı pay 0,4 puan artarak %8,4, kredilerden aldığı pay 0,2 puan artarak %9,3 olarak gerçekleşmiştir. Mevduattan aldığı pay %8,7, öz kaynaklardan aldığı pay %7,6 ve net dönem kârından aldığı pay %6,8 oranı ile bir önceki yılsonu oranını korumuştur.

Banka'nın 2008-2012 yıllarına ait önemli finansal verileri, sektör bankaları ile birlikte 101, mevduat bankaları içindeki yerini gösteren seçilmiş performans değerleri 102 sayılı çizelgede verilmiştir.

Çizelge: 101- T.Vakıflar Bankasının başlıca finansal verileri

(Milyon TL)

Başlıca değerler	2008	2009	2010	2011	2012	Son iki yıl farkı	
						Tutar	%
1- Öz kaynaklar:							
a) Diğer mevduat bankaları	66.390	86.451	106.420	113.709	145.635	31.926	28,0
b) Vakıfbank	5.671	7.382	8.559	9.298	11.918	2.620	28,1
Toplam (1)	72.061	93.833	114.979	123.007	157.553	34.546	28,1
2- Mevduat:							
a) Diğer mevduat bankaları	416.365	462.606	566.980	637.981	702.774	64.793	10,3
b) Vakıfbank	37.120	44.652	47.701	60.939	67.242	6.303	27,8
Toplam (2)	453.485	507.258	614.681	698.920	770.016	71.096	10,2
3- Krediler ve alacaklar:							
a) Diğer mevduat bankaları	321.426	329.967	445.055	579.409	665.385	85.976	14,8
b) Vakıfbank	30.502	34.573	44.861	57.309	68.133	10.824	18,8
Toplam (3)	351.928	364.540	489.916	636.718	733.518	96.800	15,2
4- Finansal varlıklar (net):							
a) Diğer mevduat bankaları	192.883	258.869	286.011	276.775	269.065	(7.710)	(2,8)
b) Vakıfbank	11.500	18.503	18.096	19.285	18.468	(817)	(4,2)
Toplam (4)	204.383	277.372	304.107	296.060	287.533	(8.527)	(2,9)
5- Toplam aktifler:							
a) Diğer mevduat bankaları	630.744	706.714	856.985	1.029.935	1.140.836	110.851	10,8
b) Vakıfbank	52.193	64.798	73.962	89.184	104.580	15.396	17,3
Toplam (5)	682.937	771.512	930.947	1.119.119	1.245.416	126.297	11,3
6- Net dönem kârı:							
a) Diğer mevduat bankaları	11.099	17.239	19.361	16.950	20.079	3.129	18,5
b) Vakıfbank	753	1.251	1.157	1.227	1.460	233	19,0
Toplam (6)	11.852	18.490	20.518	18.177	21.539	3.362	18,5

Çizelge: 102- T.Vakıflar Bankasına ait rasyolar (*)

(%)

Rasyolar	Mevduat bankaları					Vakıfbank				
	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
Sermaye yeterlilik standart oranı	16,5	19,3	17,7	15,5	17,2	14,3	15,4	14,4	13,4	16,1
Öz kaynaklar / toplam aktifler	10,6	12,2	12,4	11,0	12,7	10,9	11,4	11,6	10,4	11,4
Toplam krediler / toplam aktifler	51,5	47,3	52,6	56,9	58,9	58,4	53,4	60,7	64,3	65,1
Tüketici kredileri/toplam krediler	33	35,2	35,3	34,3	35,2	27,8	29,5	33,3	36,8	35,6
Takipteki kred. (brüt)/toplam krediler	3,7	5,6	3,8	2,7	2,9	4,8	6,1	5,1	3,8	4,0
Finansal varlıklar (net) /toplam aktifler	30,1	36	32,7	26,6	23,1	22	28,6	24,5	21,6	17,7
Likit aktifler / toplam aktifler	26,6	33,1	32,9	31,0	31,4	20	27,9	29,5	25,5	27,2
Net dönem kârı / toplam aktifler	1,7	2,4	2,2	1,6	1,7	1,4	1,9	1,6	1,4	1,4
Net dönem kârı / öz kaynaklar	16,4	19,7	17,8	14,8	13,7	13,3	17	13,5	13,2	12,3
Grup payı :										
Toplam kaynaklar (toplam aktifler)	-	-	-	-	-	7,6	8,4	7,9	8,0	8,4
Toplam krediler ve alacaklar	-	-	-	-	-	8,7	9,5	9,2	9,0	9,3
Toplam mevduat	-	-	-	-	-	8,2	8,8	7,8	8,7	8,7

Kaynak: Bankalar Birliği, Bankalarımız 2012 kitapçığı

2012 yılında sermaye yeterlilik standart oranı mevduat bankalarında %17,2, Bankada %16,1 olarak gerçekleşmiştir. Bu oran Banka'da önceki yıla göre 1,7 puanlık yükselmeyi göstermekle birlikte sektörün gerisindedir.

Banka toplam aktiflerinin %65,1'ini krediler oluşturmakla birlikte; takipteki kredilerin toplam kredilere (brüt) oranı sektörün 1,1 puan üzerinde %4 olarak gerçekleşmiştir. Diğer yandan sektörde “net dönem kârı/toplam aktifler” oranı %1,7, “net dönem kârı/öz kaynaklar” oranı %13,7 iken, bu oranlar Bankada sırasıyla %1,4 ve %12,3 olarak gerçekleşerek sektörün gerisinde kalmıştır. Banka 2012 yıl sonu itibarıyla aktif toplamında, mevduatta ve kârlılıkta 7, kredilerde ise 6. sırada yer alarak; 2011 yıl sonundaki konumunu sürdürmüştür.

3- Satışlar:

2012 yılında 7,8 milyar TL olarak gerçekleşen diğer kuruluşlara ait net satışların 2008-2012 dönemine ait değerleri sektör bazında ayrıntılı olarak cari fiyatlarla 103/a sayılı, sabit fiyatlarla 103/b sayılı çizelgelerde gösterilmiştir.

Çizelge 103/a - Net satış hasılatı(*) (Cari fiyatlarla)

Sektörler	2008	2009	2010	2011	2012	Son iki yıl farkı	
						Tutar	%
a)Tarım	26.998	29.248	33.621	38.721	51.600	12.879	33,3
b)Sanayi (İmalat)	6.738	7.703	7.144				
c)Hizmetler:							
ca)Ulaştırma-haberleşme	748.730	777.579	1.121.287	1.202.498	1.375.506	173.008	14,4
cb)Ticaret	72.227	1.222.091	1.134.660	513	352	(161)	(31,4)
cc)Diğer hizmetler	7.614.734	7.508.043	8.670.465	7.479.008	6.372.045	(1.106.962)	(14,8)
Toplam (c)	8.435.691	9.507.713	10.926.417	8.682.019	7.747.903	(934.116)	(10,8)
Genel toplam	8.469.427	9.544.664	10.967.177	8.720.740	7.799.503	(921.237)	(10,6)

(*) Mali kuruluşlar hariç

Çizelge: 103/b - Net satış hasılatı(*) (2003 yılı fiyatlarıyla)

Sektörler	2008	2009	2010	2011	2012	Son iki yıl farkı	
						Tutar	%
a)Tarım	17.274	17.666	18.653	18.956	24.656	5.700	30,1
b)Sanayi (İmalat)	4.311	4.653	3.963				
c)Hizmetler:							
ca)Ulaştırma-haberleşme	479.065	469.666	622.073	588.681	657.256	68.576	11,6
cb)Ticaret	46.213	738.156	629.493	251	168	(83)	(33,0)
cc)Diğer hizmetler	4.872.182	4.534.938	4.810.244	3.661.334	3.044.747	(616.588)	(16,8)
Toplam (c)	5.397.460	5.742.760	6.061.810	4.250.266	3.702.171	(548.095)	(12,9)
Genel toplam	5.419.046	5.765.079	6.084.426	4.269.222	3.726.827	(542.395)	(12,7)

(*) Mali kuruluşlar hariç

Geçen yıla göre satışlarda meydana gelen azalmanın temel nedeni, diğer hizmetler grubunda yer alan TOKİ'nin satışlarının geçen yıla göre 905,6 milyon TL düşmesidir.

Tarım sektöründe yer alan AOC'nin 2012 yılı net satışları %33,3 oranında artarak 51,6 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Geçmiş yıllarda satış hasılatının yaklaşık $\frac{3}{4}$ lük bölümünü oluşturan ziraat sanatları ürünlerinin payı 2012 yılında daha da artmış ve satış hasılatının %86,3'ünü bu ürünlerin satışı oluşturmuştur. Mayalandırma sanatları grubunda satılan ürünler de dikkate alındığında, satış hasılatının yaklaşık %96,5'inin ziraat ve mayalandırma sanatları ürünlerinden oluştuğu görülmektedir.

Ulaştırma-haberleşme sektöründe yer alan TRT'nin 2012 yılı net satışları önceki döneme göre %14,4 oranında artarak 1,4 milyar TL olarak gerçekleşmiş olup, 1,2 milyar TL'si elektrik payı gelirleri, bandrol gelirleri, sübvansiyonlar ve AB fon gelirlerinden oluşmuştur.

Ticaret sektöründe yer alan Ekici Tütünleri Satış Piyasalarının Desteklenmesi İşleri, 2002 yılından itibaren yeni tütün alımı yapmamış, 2012 yılı hasılatı 352 bin TL, stoktan yapılan yaprak tütün satışından kaynaklanmıştır.

Diğer hizmetler sektörü net satışlarının %89'unu sağlayan TOKİ'nin 2012 yılı net satışları önceki döneme göre, olağan taşınmaz satış gelirlerindeki azalmanın etkisiyle %13,8 oranında azalarak 5,7 milyar TL'ye düşmüştür.

Sektörün 2012 yılına ait diğer net satışlarının; 690,6 milyon TL'si MPI'ye, 8,3 milyon TL'si İstanbul Olimpiyat Oyunları Hazırlama ve Düzenleme Kuruluna ve 0,7 milyon TL'si T. Şeker Kurumu aittir.

4-Stoklar:

Diğer kuruluşların 2008-2012 dönemine ilişkin stoklarının sektörler itibarıyla ayrıntısı 104, 2012 yılı stoklarının malzeme grupları ve sektörler itibarıyla ayrıntısı 104/a sayılı çizelgede gösterilmiştir.

(Bin TL)

Çizelge: 104 - Diğer kuruluşların 2008-2012 yılları stokları

Stoklar	2008		2009		2010		2011		2012		Son iki yıl farkı	
	Tutar	%	Tutar	%	Tutar	%	Tutar	%	Tutar	%	Tutar	%
a) Tarım:	11.710	0,3	10.636	0,2	9.628	0,1	13.131	0,3	14.204	0,3	1.073	8,2
b) Sanayi (imalat):	1.954	0,1	2.065	0,0	3.026	0,0						
c) Hizmetler:												
-Ulaştırma - haberleşme	39.687	1,1	39.903	0,9	47.991	0,6	49.926	1,2	72.688	1,4	22.762	45,6
-Ticaret	131.697	3,7	50.977	1,1	25.986	0,3	711	0,0	1.413	0,0	702	98,7
-Diğer hizmetler	3.357.957	94,5	4.496.101	97,5	7.327.123	98,6	4.231.139	98,4	4.932.708	98,1	701.569	16,6
Hizmetler toplamı	3.529.341	99,4	4.586.981	99,5	7.401.100	99,6	4.281.776	99,5	5.006.809	99,6	725.033	16,9
Ara toplam	3.543.005	99,7	4.599.682	99,7	7.413.754	99,8	4.294.907	99,8	5.021.013	99,9	726.106	16,9
d) Mali kuruluşlar	8.939	0,3	11.670	0,3	15.777	0,2	6.780	0,2	7.248	0,1	468	6,9
Genel toplam	3.551.944	100,0	4.611.352	100,0	7.429.531	100,0	4.301.687	100,0	5.028.261	100,0	726.574	16,9

Çizelge : 104/a - Stok türleri itibarıyla diğer kuruluşların 2012 yılı stokları (Bin TL)

Stoklar	İlk mad. malz.	Yarı mamul	Mamul	Ticari mal	Diğer	Toplam
a)Tarım	5.617	1.035	7.489	58	5	14.204
b)Sanayi :						
c)Hizmetler:						
-Ulaş- haberleşme	14.802		278	1.031	56.577	72.688
-Ticaret					1.413	1.413
-Diğer hizmetler	2.480		488.931	4.437.272	4.025	4.932.708
Hizmetler toplamı	17.282		489.209	4.438.303	62.015	5.006.809
Ara toplam	22.899	1.035	496.698	4.438.361	62.020	5.021.013
d)Mali kuruluşlar					7.248	7.248
Genel toplam	22.899	1.035	496.698	4.438.361	69.268	5.028.261

Diğer kuruluşların stokları 2008-2010 döneminin tamamında yıllar itibarıyla artış göstermiş, 2011 yılında kuruluşların raporda yeniden tasnif edilmesi nedeniyle azalmış, 2012'de ise artmıştır. 2012 yılında gerçekleşen artış, ağırlıklı olarak TOKİ stoklarının artmasından kaynaklanmıştır. Önceki yıllarda olduğu gibi, 2012 yılı itibarıyla de stokların tamamına yakını hizmetler sektöründe bulunmaktadır.

2012 yılı diğer kuruluş stoklarının malzeme grupları ve sektörler itibarıyla dağılımına bakıldığında, toplam stokun 22 milyon TL tutarında %0,5'ini ilk madde ve malzemelerin, 1,0 milyon TL tutarında %0,02'sini yarı mamullerin, 497 milyon TL tutarında %9,9'unu mamullerin, 4,4 milyar TL tutarında %88,2'sini ticari malların ve 69 milyon TL tutarında %1,4'ünü de diğer stokların oluşturduğu görülmektedir. Diğer yandan 2012 yılında diğer kuruluşların toplam stokunun %0,3'ü tarım sektörüne, %99,6'sı hizmetler sektörüne ve %0,1'i de mali kuruluşlara ait bulunmaktadır.

Diğer kuruluşların 2012 yıl sonu stokunun tamamına yakını, hizmetler sektörünün diğer hizmetler alt başlığında izlenen TOKİ'ye aittir. TOKİ'nin stokları, ağırlıklı olarak arazi ve arsa stokları ile olağan taşınmaz stoklarından oluşmaktadır. TOKİ stoklarının önceki yıla göre 700 milyon TL arttığı görülmüştür. Bu artış büyük ölçüde TOKİ'nin arazi ve arsa stoklarında gerçekleşmiştir. TOKİ'nin stoklarının büyük bölümünü oluşturan olağan taşınmaz stoklarına ilişkin bir sorun, satılan konut ve ticari ünitelerin iade edilmesine ilişkindir. TOKİ'den konut satın alanların çeşitli nedenlerle satın aldıkları konut ve ticari üniteleri iade ettikleri, özellikle 2009-2011 yıllarında yoğun olarak konut iadelerinin gerçekleştiği, 2012 yılında iade edilen konutlarda azalma olduğu görülmektedir.

5-İşletme sonuçları:

a)Satışların kârlılığı:

Diğer kuruluşların 2008-2012 dönemi satış sonuçlarının oluşumu cari fiyatlarla 105/a, 2003 yılı sabit fiyatlarıyla 105/b, satış sonuçlarının sektörler itibarıyla ayrıntısı 106 sayılı çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge : 105/a - Diğer kuruluşların 2008-2012 yılları satış sonuçları (Cari fiyatlarla) (*) (Bin TL)

Yıllar	Brüt satışlar (1)	Satış indirimleri (2)	Net satışlar (3=1-2)	Satışların maliyeti (4)	Pazarlama satış ve dağıtım giderleri (5)	Diğer giderler (6)	Satış maliyeti tutarı (7=4+5+6)	Faaliyet kârı veya zararı (8=3-7)	Satış maliyetine göre kâr veya zarar (8/7)%
2008	9.521.829	1.052.402	8.469.427	5.380.384	202.096	303.900	5.886.380	2.583.047	43,9
2009	10.750.055	1.205.391	9.544.664	5.912.858	215.547	273.898	6.402.303	3.142.361	49,1
2010	12.142.150	1.174.973	10.967.177	6.180.154	233.219	442.393	6.855.766	4.111.411	60,0
2011	9.942.294	1.221.554	8.720.740	5.528.297	236.358	514.125	6.278.780	2.441.960	38,9
2012	9.079.062	1.279.559	7.799.503	3.662.641	245.311	543.847	4.451.799	3.347.704	75,2
Son iki yıl farkı	(863.232)	58.005	(921.237)	(1.865.656)	8.953	29.722	(1.826.981)	905.744	(49,6)
Artış veya azalış(%)	(8,7)	4,7	(10,6)	(33,7)	3,8	5,8	(29,1)	37,1	(127,5)

(*) Mali kuruluşlar hariç.

Çizelge : 105/b - Diğer kuruluşların 2008-2012 yılları satış sonuçları (2003 yılı fiyatlarıyla) (*) (Bin TL)

Yıllar	Brüt satışlar (1)	Satış indirimleri (2)	Net satışlar (3=1-2)	Satışların maliyeti (4)	Pazarlama satış ve dağıtım giderleri (5)	Diğer giderler (6)	Satış maliyeti tutarı (7=4+5+6)	Faaliyet kârı veya zararı (8=3-7)	Satış maliyetine göre kâr veya zarar (8/7)%
2008	6.092.411	673.365	5.419.046	3.442.564	129.308	194.446	3.766.319	1.652.727	43,9
2009	6.493.147	728.069	5.765.079	3.571.429	130.193	165.437	3.867.059	1.898.019	49,1
2010	6.736.283	651.857	6.084.426	3.428.657	129.386	245.433	3.803.476	2.280.949	60,0
2011	4.867.232	598.009	4.269.222	2.706.368	115.709	251.689	3.073.765	1.195.457	38,9
2012	4.338.237	611.410	3.726.827	1.750.115	117.217	259.866	2.127.198	1.599.629	75,2
Son iki yıl farkı	(1.869.051)	(53.848)	(1.815.203)	(722.289)	(13.678)	6.256	(729.711)	(1.085.492)	(21,1)
Artış veya azalış(%)	(38,4)	(9,0)	(42,5)	(26,7)	(11,8)	2,5	(23,7)	(90,8)	(54,2)

(*) Mali kuruluşlar hariç.

Çizelge: 106- Diğer kuruluşların sektörler itibarıyla 2012 yılı satış sonuçları (*) (Bin TL)

Satış sonuçları	Brüt satışlar (1)	Satış indirimleri (2)	Net satışlar (3=1-2)	Satışların maliyeti (4)	Pazarlama satış ve dağıtım giderleri (5)	Diğer giderler (6)	Satış maliyeti tutarı (7=4+5+6)	Faaliyet kârı veya zararı (8=3-7)	Satış maliyetine göre kâr veya zarar (8/7) (%)
a) Tarım	55.377	3.777	51.600	57.075	2.266	10.162	69.503	(17.903)	(25,8)
b) Sanayi									
c) Hizmetler:									
(1) Ulaştırma-haberleşme	1.375.644	138	1.375.506	833.440	5.034	404.291	1.242.765	132.741	10,7
(2) Ticaret	352		352	2.404	79	687	3.170	(2.818)	(88,9)
(3) Diğer hizmetler	7.647.689	1.275.644	6.372.045	2.769.722	237.932	128.707	3.136.361	3.235.684	103,2
Toplam (c)	9.023.685	1.275.782	7.747.903	3.605.566	243.045	533.685	4.382.296	3.365.607	76,8
Diğer kuruluşlar toplamı	9.079.062	1.279.559	7.799.503	3.662.641	245.311	543.847	4.451.799	3.347.704	75,2

(*) Mali kuruluşlar hariç

2012 yılında diğer kuruluşların brüt satışları toplamı önceki döneme göre %8,7 azalış göstererek 9,1 milyar TL'ye, satışların maliyeti %33,7 azalarak 3,7 milyar TL'ye, satış maliyetleri toplamı da %29,1 oranında azalışla 4,5 milyar TL'ye gerilemiştir.

Denetim portföyünde bulunan kuruluşlardan AOÇ, Ekici Tütünleri Satış Piyasalarının Destek İşleri ve Olimpiyat Oyunları Hazırlık ve Düzenleme Kurulu 2012 yılını faaliyet zararı ile sonuçlandırmıştır.

b) Dönem sonuçları:

Diğer kuruluşların 2008-2012 yıllarında dönem sonuçlarının oluşumu cari fiyatlarla 107/a, 2003 yılı fiyatlarıyla 107/b, 2011 yılı dönem sonuçlarının sektörler itibarıyla ayrıntısı 108, kuruluşların brüt satış kârı veya zararı, işletme faaliyetleri ve dönem sonuçları 109, aynı dönemde kaydedildiği hesaplar ve ödendiği yerler itibarıyla finansman giderleri 110 sayılı çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge: 107/a - Diğer kuruluşların 2008-2012 yılları dönem sonucunun oluşumu (*) (Cari fiyatlarla)

(Bin TL)

Gelir ve giderler	2008	2009	2010	2011	2012	Son iki yıl farkı	
						Tutar	(%)
A-Brüt satışlar	9.521.829	10.750.055	12.142.150	9.942.294	9.079.062	(863.232)	(8,7)
1-Yurt içi satışlar	8.717.038	9.937.145	10.846.657	8.886.544	7.844.097	(1.042.447)	(11,7)
2-Yurt dışı satışlar	88.096	41.677	24.710	15.728	19.147	3.419	21,7
3-Diğer gelirler	716.695	771.233	1.270.783	1.040.022	1.215.818	175.796	16,9
B-Satış indirimleri (-)	1.052.402	1.205.391	1.174.973	1.221.554	1.279.559	58.005	4,7
1- Satıştan iadeler (-)	449	5.126	74.004	2.534	8.949	6.415	253,2
2- Satış iskontoları (-)	4.266	4.120	10.710	1		(1)	(100,0)
3- Diğer indirimler (-)	1.047.687	1.196.145	1.090.259	1.219.019	1.270.610	51.591	4,2
C-Net satışlar	8.469.427	9.544.664	10.967.177	8.720.740	7.799.503	(921.237)	(10,6)
D-Satışların maliyeti (-)	5.380.384	5.912.858	6.180.154	5.528.297	3.662.641	(1.865.656)	(33,7)
1-Satılan mamuller maliyeti (-)	4.763.896	37.904	825.213	39.375	2.740.680	2.701.305	6.860,5
2- Satılan ticari mallar maliyeti (-)	9.157	1.154.046	998.937	155.217	3.062	(152.155)	(98,0)
3-Satılan hizmet maliyeti (-)	607.331	1.372.921	1.066.441	838.431	872.624	34.193	4,1
4-Diğer satışların maliyeti (-)		3.347.987	3.289.563	4.495.274	46.275	(4.448.999)	(99,0)
Brüt satış kârı veya zararı	3.089.043	3.631.806	4.787.023	3.192.443	4.136.862	944.419	29,6
E-Faaliyet giderleri (-)	505.996	489.445	675.612	750.483	789.158	38.675	5,2
1-Araştırma ve geliştirme giderleri (-)	616	776	200	799	856	57	7,1
2-Pazarlama, satış ve dağıtım giderleri (-)	202.096	215.547	233.219	236.358	245.311	8.953	3,8
3-Genel yönetim giderleri (-)	303.284	273.122	442.193	513.326	542.991	29.665	5,8
Faaliyet kârı veya zararı	2.583.047	3.142.361	4.111.411	2.441.960	3.347.704	905.744	37,1
F-Diğer faaliyetlerden olağan gelir ve kârlar	529.203	727.460	646.066	665.633	706.005	40.372	6,1
1-İştiraklerden temettü gelirleri	8.706	11.238	4.499	141.447	89.622	(51.825)	(36,6)
2-Bağlı ortaklıklardan temettü gelirleri							
3-Faiz gelirleri	219.277	139.866	128.458	112.003	131.286	19.283	17,2
4-Komisyon gelirleri	38	1.193	1		811	811	100,0
5-Konusu kalmayan karşılıklar	14.524	162.150	104.963	8.685	5.063	(3.622)	(41,7)
6-Menkul kıymet satış kârları	3.982	479	182	10	9	(1)	(10,0)
7-Kambiyo kârları	7.669	5.193	7.052	3.802	2.992	(810)	(21,3)
8-Reeskont faiz gelirleri	35.298	33.813	55.477				
9-Enflasyon düzeltmesi kârları							
10-Diğer olağan gelir ve kârlar	239.709	373.528	345.434	399.686	476.222	76.536	19,1
G-Diğer faaliyetlerden olağan gider ve zararlar (-)	333.877	334.664	270.101	88.713	90.581	1.868	2,1
1-Komisyon giderleri (-)	9.981	8.125	299	200	795	595	297,5
2-Karşılık giderleri (-)	267.319	205.877	66.565	35.458	14.818	(20.640)	(58,2)
3-Menkul kıymet satış zararları (-)	1.758						
4-Kambiyo zararları (-)	2.097	5.591	4.642	5.439	3.364	(2.075)	(38,2)
5-Reeskont faiz giderleri (-)	35.760	43.007	126.196				
6-Enflasyon düzeltmesi zararları (-)							
7-Diğer olağan gider ve zararlar (-)	16.962	72.064	72.399	47.616	71.604	23.988	50,4
H-Finansman giderleri (-)	269.924	314.579	206.224	13.869	861	(13.008)	(93,8)
1-Kısa vadeli borçlanma giderleri (-)	141.860	247.735	98.579	8.843	22	(8.821)	(99,8)
2-Uzun vadeli borçlanma giderleri (-)	128.064	66.844	107.645	5.026	839	(4.187)	(83,3)
Olağan kâr veya zarar	2.508.449	3.220.578	4.281.152	3.005.011	3.962.267	957.256	31,9
I-Olağan dışı gelir ve kârlar	240.005	138.288	630.048	105.398	90.673	(14.725)	(14,0)
J-Olağandışı gider ve zararlar (-)	73.236	108.592	64.720	53.879	71.249	17.370	32,2
Dönem kârı veya zararı	2.675.218	3.250.274	4.846.480	3.056.530	3.981.691	925.161	30,3
K-Dönem kârı vergi ve diğ.yasal yüküm.karş.(-)	400.982	488.392	396.869	397.605	433.464	35.859	9,0
Dönem net kârı veya zararı	2.274.236	2.761.882	4.449.611	2.658.925	3.548.227	889.302	33,4

(*) Mali kuruluşlar hariç

Çizelge: 107/b - Diğer kuruluşların 2008-2012 yılları dönem sonucunun oluşumu (*) (2003 yılı fiyatlarıyla)

(Bin TL)

Gelir ve giderler	2008	2009	2010	2011	2012	Son iki yıl farkı	
						Tutar	(%)
A-Brüt satışlar	6.092.411	6.493.147	6.736.283	4.867.232	4.338.237	(528.995)	(10,9)
1-Yurt içi satışlar	5.577.476	6.002.141	6.017.563	4.350.391	3.748.135	(602.256)	(13,8)
2-Yurt dışı satışlar	56.367	25.173	13.709	7.700	9.149	1.449	18,8
3-Diğer gelirler	458.567	465.833	705.011	509.141	580.953	71.812	14,1
B-Satış indirimleri (-)	673.365	728.069	651.857	598.009	611.410	13.401	2,2
1- Satıştan iadeler (-)	287	3.096	41.056	1.241	4.276	3.036	244,7
2- Satış iskontoaları (-)	2.730	2.489	5.942	0	0	(0)	(100,0)
3- Diğer indirimler (-)	670.348	722.484	604.859	596.768	607.134	10.365	1,7
C-Net satışlar	5.419.046	5.765.079	6.084.426	4.269.222	3.726.827	(542.395)	(12,7)
D-Satışların maliyeti (-)	3.442.564	3.571.429	3.428.657	2.706.368	1.750.115	(956.252)	(35,3)
1-Satılan mamuller maliyeti (-)	3.048.113	22.894	457.816	19.276	1.309.576	1.290.300	6.693,8
2- Satılan ticari mallar maliyeti (-)	5.859	697.056	554.195	75.986	1.463	(74.523)	(98,1)
3-Satılan hizmet maliyeti (-)	388.592	829.259	591.645	410.452	416.965	6.512	1,6
4-Diğer satışların maliyeti (-)	0	2.022.220	1.825.000	2.200.653	22.112	(2.178.542)	(99,0)
Brüt satış kârı veya zararı	1.976.482	2.193.649	2.655.769	1.562.855	1.976.712	413.857	26,5
E-Faaliyet giderleri (-)	323.755	295.630	374.819	367.398	377.082	9.685	2,6
1-Araştırma ve geliştirme giderleri (-)	394	469	111	391	409	18	4,6
2-Pazarlama, satış ve dağıtım giderleri (-)	129.308	130.193	129.386	115.709	117.217	1.508	1,3
3-Genel yönetim giderleri (-)	194.052	164.969	245.322	251.298	259.457	8.159	3,2
Faaliyet kârı veya zararı	1.652.727	1.898.019	2.280.949	1.195.457	1.599.629	404.172	33,8
F-Diğer faaliyetlerden olağan gelir ve kârlar	338.603	439.394	358.428	325.859	337.349	11.490	3,5
1-İştiraklerden temettü gelirleri	5.570	6.788	2.496	69.245	42.824	(26.421)	(38,2)
2-Bağlı ortaklıklardan temettü gelirleri							
3-Faiz gelirleri	140.301	84.481	71.267	54.831	62.732	7.901	14,4
4-Komisyon gelirleri	24	721	1		388	388	
5-Konusu kalmayan karşılıklar	9.293	97.940	58.232	4.252	2.419	(1.832)	(43,1)
6-Menkul kıymet satış kârları	2.548	289	101	5	4	(1)	(12,2)
7-Kambiyo kârları	4.907	3.137	3.912	1.861	1.430	(432)	(23,2)
8-Reeskont faiz gelirleri	22.585	20.423	30.778				
9-Enflasyon düzeltmesi kârları							
10-Diğer olağan gelir ve kârlar	153.374	225.615	191.642	195.666	227.553	31.887	16,3
G-Diğer faaliyetlerden olağan gider ve zararlar (-)	213.627	202.141	149.848	43.429	43.282	(147)	(0,3)
1-Komisyon giderleri (-)	6.386	4.908	166	98	380	282	288,0
2-Karşılık giderleri (-)	171.040	124.352	36.929	17.358	7.080	(10.278)	(59,2)
3-Menkul kıymet satış zararları (-)	1.125						
4-Kambiyo zararları (-)	1.342	3.377	2.575	2.663	1.607	(1.055)	(39,6)
5-Reeskont faiz giderleri (-)	22.881	25.977	70.012				
6-Enflasyon düzeltmesi zararları (-)							
7-Diğer olağan gider ve zararlar (-)	10.853	43.527	40.166	23.310	34.214	10.904	46,8
H-Finansman giderleri (-)	172.707	190.009	114.410	6.790	411	(6.378)	(93,9)
1-Kısa vadeli borçlanma giderleri (-)	90.767	149.635	54.690	4.329	11	(4.319)	(99,8)
2-Uzun vadeli borçlanma giderleri (-)	81.940	40.374	59.720	2.460	401	(2.060)	(83,7)
Olağan kâr veya zarar	1.604.996	1.945.263	2.375.119	1.471.098	1.893.285	422.188	28,7
I-Olağan dışı gelir ve kârlar	153.564	83.527	349.541	51.597	43.326	(8.271)	(16,0)
J-Olağandışı gider ve zararlar (-)	46.859	65.591	35.906	26.376	34.045	7.668	29,1
Dönem kârı veya zararı	1.711.701	1.963.200	2.688.755	1.496.319	1.902.566	406.248	27,1
K-Dönem kârı vergi ve diğ.yasal yüküm.karş.(-)	256.563	294.994	220.177	194.647	207.122	12.475	6,4
Dönem net kârı veya zararı	1.455.139	1.668.206	2.468.578	1.301.672	1.695.445	393.773	30,3

(*) Mali kuruluşlar hariç

Çizelge: 108- Diğer kuruluşların 2012 yılı dönem sonucunun oluşumu (*)

(Bin TL)

Gelir ve giderler	Tarım	Hizmetler				Toplam
		Ulaştırma haberleşme	Ticaret	Diğer hizmetler	Hizmetler toplamı	
A-Brüt satışlar	55.377	1.375.644	352	7.647.689	9.023.685	9.079.062
1-Yurt içi satışlar	55.377	155.688		7.633.032	7.788.720	7.844.097
2-Yurt dışı satışlar		4.138	352	14.657	19.147	19.147
3-Diğer gelirler		1.215.818			1.215.818	1.215.818
B-Satış indirimleri (-)	3.777	138		1.275.644	1.275.782	1.279.559
1- Satıştan iadeler (-)	2.437	138		6.374	6.512	8.949
2- Satış iskontoları (-)						
3- Diğer indirimler (-)	1.340			1.269.270	1.269.270	1.270.610
C-Net satışlar	51.600	1.375.506	352	6.372.045	7.747.903	7.799.503
D-Satışların maliyeti (-)	57.075	833.440	2.404	2.769.722	3.605.566	3.662.641
1-Satılan mamuller maliyeti (-)	53.712	104		2.686.864	2.686.968	2.740.680
2- Satılan ticari mallar maliyeti (-)	315	343	2.404		2.747	3.062
3-Satılan hizmet maliyeti (-)	3.048	832.993		36.583	869.576	872.624
4-Diğer satışların maliyeti (-)				46.275	46.275	46.275
Brüt satış kârı veya zararı	(5.475)	542.066	(2.052)	3.602.323	4.142.337	4.136.862
E-Faaliyet giderleri (-)	12.428	409.325	766	366.639	776.730	789.158
1-Araştırma ve geliştirme giderleri (-)		813		43	856	856
2-Pazarlama, satış ve dağıtım giderleri (-)	2.266	5.034	79	237.932	243.045	245.311
3-Genel yönetim giderleri (-)	10.162	403.478	687	128.664	532.829	542.991
Faaliyet kârı veya zararı	(17.903)	132.741	(2.818)	3.235.684	3.365.607	3.347.704
F-Diğer faaliyetlerden olağan gelir ve kârlar	22.746	106.084	17	577.158	683.259	706.005
1-İştiraklerden temettü gelirleri				89.622	89.622	89.622
2-Bağlı ortaklıklardan temettü gelirleri						
3-Faiz gelirleri	2.443	79.862		48.981	128.843	131.286
4-Komisyon gelirleri	811					811
5-Konusu kalmayan karşılıklar		4.963		100	5.063	5.063
6-Menkul kıymet satış kârları				9	9	9
7-Kambiyo kârları		2.165		827	2.992	2.992
8-Reeskont faiz gelirleri						
9-Enflasyon düzeltmesi kârları						
10-Diğer olağan gelir ve kârlar	19.492	19.094	17	437.619	456.730	476.222
G-Diğer faal. olağan gider ve zararlar (-)	2.142	14.400		74.039	88.439	90.581
1-Komisyon giderleri (-)		795			795	795
2-Karşılık giderleri (-)	1.094	4.703		9.021	13.724	14.818
3-Menkul kıymet satış zararları (-)						
4-Kambiyo zararları (-)		2.468		896	3.364	3.364
5-Reeskont faiz giderleri (-)						
6-Enflasyon düzeltmesi zararları (-)						
7-Diğer olağan gider ve zararlar (-)	1.048	6.434		64.122	70.556	71.604
H-Finansman giderleri (-)				861	861	861
1-Kısa vadeli borçlanma giderleri (-)				22	22	22
2-Uzun vadeli borçlanma giderleri (-)				839	839	839
Olağan kâr veya zarar	2.701	224.425	(2.801)	3.737.942	3.959.566	3.962.267
I-Olağan dışı gelir ve kârlar	1.862	19.015	5.772	64.024	88.811	90.673
J-Olağandışı gider ve zararlar (-)	1.315	63.990	7	5.937	69.934	71.249
Dönem kârı veya zararı	3.248	179.450	2.964	3.796.029	3.978.443	3.981.691
K-Dönem kârı vergi ve diğ.yas.yüküm.karş. (-)	713			432.751	432.751	433.464
Dönem net kârı veya zararı	2.535	179.450	2.964	3.363.278	3.545.692	3.548.227

(*) Mali kuruluşlar hariç

(Bin TL)

Çizelge: 109- Diğer kuruluşların 2008-2012 yılları faaliyet ve dönem sonuçları

Kuruluşlar	2008			2009			2010			2011			2012		
	Brüt satış kârı veya zararı	Faaliyet kârı veya zararı	Dönem kârı veya zararı	Brüt satış kârı veya zararı	Faaliyet kârı veya zararı	Dönem kârı veya zararı	Brüt satış kârı veya zararı	Faaliyet kârı veya zararı	Dönem kârı veya zararı	Brüt satış kârı veya zararı	Faaliyet kârı veya zararı	Dönem kârı veya zararı	Brüt satış kârı veya zararı	Faaliyet kârı veya zararı	Dönem kârı veya zararı
Tarım :															
Akattürk Orman Çiftliği	1.542	(4.174)	6.926	(2.161)	(9.370)	6.113	(1.074)	(10.433)	6.242	(3.333)	(13.826)	5.674	(5.475)	(17.903)	3.248
Ulaştırma-haberleşme :															
TRT	241.565	135.199	186.259	90.627	(27.045)	46.749	401.853	181.380	304.570	434.793	55.552	133.979	542.066	132.741	179.450
Ticaret :															
Ekici Tütünleri Satış Piyasalarının Destek İşleri	(227.591)	(250.966)	(284.581)	(52.514)	(55.816)	(55.351)	(40.978)	(43.019)	(52.796)	(3.079)	(3.924)	(8.815)	(2.052)	(2.818)	2.964
Diğer hizmetler :															
İMKB İstanbul Menkul Kıymetler Borsası	49.731	49.731	19.157	30.626	30.626	123.873	40.081	40.081	48.668	39.760	39.760	51.537			
Merkezi Kayıt Kuruluşu AŞ	8.297	307	3.649	8.473	836	1.417	5.117	(2.969)	(2.185)	12.873	3.785	5.087			
İstanbul Altın Borsası	527.321	330.732	397.746	621.999	420.055	485.921	541.391	335.803	391.430	595.178	344.954	389.622	654.026	379.535	432.719
Millî Piyango İdaresi	467	(13.332)	5.668	541	(13.245)	28.319	869	(13.659)	(7.494)	665	(14.322)	26.898	744	(14.192)	28.997
Olimpiyat Oyunları Haz. ve Düzenleme Kurulu	4.210	(7)	559	4.987	586	1.116	4.738	127	623	4.539	(706)	(95)	8.308	1.996	2.268
Şeker Kurumu	1.757.627	1.709.716	1.768.954	2.348.494	2.297.940	2.305.026	2.964.115	2.898.865	3.517.984	2.082.914	2.011.054	2.434.377	2.939.245	2.868.345	3.332.045
Bankalar :															
T. Vakıflar Bankası TAO			925.338			1.542.174			1.462.774			1.575.181			1.885.361

Çizelge: 110 - Diğer kuruluşların 2008-2012 yılları finansman giderleri (*) (Bin TL)

Verilen faiz, komisyon ve kur farkları	2008	2009	2010	2011	2012	Son iki yıl farkı	
						Tutar	(%)
1-Kaydedildiği hesaplar bakımından :							
İşletme maliyetine giren							
Kâr ve zarar hesabına alınan	269.924	314.619	206.225	13.869	861	(13.008)	(93,8)
Yatırım bedellerine giren			8.597				
Toplam	269.924	314.619	214.822	13.869	861	(13.008)	(93,8)
2-Ödendiği yada alacak kaydedildiği yerler bakımından:							
Hazineye		62.840	104.932	5.026	839	(4.187)	(83,3)
Öteki KİT'ler	133	70.851	50.968				
İç borçlar için başkaca yerler	249.226	177.017	56.268		22	22	100,0
Dış borçlar için verilen	20.565	3.911	2.654	8.843		(8.843)	(100,0)
Diğer							
Toplam	269.924	314.619	214.822	13.869	861	(13.008)	(93,8)

(*) Mali kuruluşlar hariç.

2012 yılında diğer kuruluşların toplam faaliyet kârında yaşanan yükselme dönem kârını da etkilemiş ve diğer kuruluşların 2012 yılı dönem kârı önceki yıla göre %30,3 artarak 4 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

Vergi karşılıkları tahakkuku ise %9 artışla 433,5 milyon TL olmuştur. Bu gelişmelere bağlı olarak diğer kuruluşların 2012 yılı toplam net dönem kârı önceki döneme göre %33,4 artarak 3,5 milyar TL tutarında gerçekleşmiştir.

2003 yılı fiyatları baz alındığında diğer kuruluşların 2008 yılında 1,7 milyar TL olarak gerçekleşen toplam dönem kârı 2012 yılında %11,1 artışla 1,9 milyar TL'ye yükselmiştir.

2012 yılı finansman giderlerinin 839 bin TL'si İstanbul Olimpiyat Oyunları Hazırlık ve Düzenleme Kuruluna, 22 bin TL'si de TOKİ'ye ait olup; toplam 861 bin TL tutarındaki bu giderlerin 672 bin TL'si faiz, 189 bin TL'si komisyon ve kur farklarıyla ilgilidir.

c) Diğer kuruluşların genel ekonomi ile ilişkileri:

2012 yılında diğer kuruluşların yükümlü oldukları vergi, resim, harç ve fon tahakkukları 2011 yılına göre %11,7 oranında artışla 1,5 milyar TL düzeyinde gerçekleşmiştir.

Kuruluşların sorumlu olduğu 1,5 milyar TL tutarındaki vergi, resim, harç ve fonlar da dikkate alındığında 2012 yılı toplam vergi tahakkukları 3 milyar TL olmuştur.

2012 yılında tahakkuk eden vergi ve benzeri diğer yükümlülüklerin; %63,5'i mali kuruluşlardan sağlanırken, bu sektörü %36,3 pay oranı ile hizmetler sektörü izlemiştir.

Diğer kuruluşlar tarafından 2012 yılında mal ve hizmet ihracatından 4,5 milyon TL tutarında döviz geliri sağlanmış, ithal edilen mal ve hizmetler karşılığında 96,1 milyon TL ödeme yapılmıştır.

Sermaye hareketleri ve görünmeyen işlemlerden sağlanan ve ödenen döviz tutarları hesaba katıldığında diğer kuruluşların 2012 yılında dış dünya ile olan bütün işlemlerden sağladığı dövizin tutarı 594,5 milyon TL, ödediği dövizin toplam tutarı ise 706,5 milyon TL'dir. 2012 yılında dış ödemeler dengesine etki çizelgesinde önceki döneme göre gerçekleşen giriş ve çıkış artışlarında, Vakıflar Bankası'nın dış alemle olan sermaye hareketleri etkili olmuştur.

Diğer kuruluşların üretici fiyatlarıyla GSYH'ye katkısı 2008 yılında 6 milyar TL iken yıllar itibarıyla artarak 2012 yılında 8,4 milyar TL'ye yükselmiştir.

2012 yılında 9,1 milyar TL'ye ulaşan alıcı fiyatlarıyla GSMH'ye katkının %50,2'si hizmetler sektörü, %49,6'sı mali kuruluşlar, geriye kalan %0,1'i de tarım sektörü tarafından sağlanmıştır.

Diğer kuruluşların 2008-2012 yıllarında tahakkuk eden vergileri 111, 2012 yılında tahakkuk eden vergilerin sektörler itibarıyla ayrıntısı 111/a, 2008-2012 yıllarında uluslararası ticaretten sağlanan ve ödenen döviz tutarları 112, 2012 yılında sağlanan ve ödenen dövizlerin sektörler itibarıyla ayrıntısı 112/a, 2008-2012 dönemi üretici ve alıcı fiyatlarıyla GSMH'ye katkısı cari fiyatlarla 113 sayılı, 2012 yılı GSMH'ye katkının sektörler itibarıyla ayrıntısı 113/a sayılı çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge: 111- Diğer kuruluşların 2008-2012 yılları vergi tahakkukları

(Bin TL)

Vergi türleri	2008	2009	2010	2011	2012	Son iki yıl farkı	
						Tutar	(%)
A- Kuruluşun yükümlü olduğu vergi, resim, harç ve fonlar :							
1- Gelirden alınan:							
- Gelir vergisi	14.273	7.406	2.663	6.292	5.298	(994)	(15,8)
- Kurumlar vergisi	402.840	371.588	337.920	304.461	509.713	205.252	67,4
- Fonlar							
-Diğer		12					
Toplam (1)	417.113	379.006	340.583	310.753	515.011	204.258	65,7
2- Servetten alınan :							
- Motorlu taşıtlar vergisi	1.194	705	1.090	832	1.052	220	26,4
- Emlak vergisi (Belediyelere ödenen)	35.413	33.552	51.642	30.512	30.732	220	0,7
-Diğer							
Toplam (2)	36.607	34.257	52.732	31.344	31.784	440	1,4
3- Mal ve hizmetten alınan :							
(Dolaylı vergiler)							
- KDV	412.666	463.248	432.350	518.218	347.097	(171.121)	(33,0)
- Özel tüketim vergisi	28	21.098		8	11	3	37,5
- Banka ve sigorta muamele vergisi	444.881	228.269	228.693	229.087	321.663	92.576	40,4
- Damga vergisi	5.719	5.713	22.995	8.989	11.208	2.219	24,7
- Dış ticarete ödenen vergiler	12.071	35	18	1.717	12	(1.705)	(99,3)
- Harçlar	25.490	5.222	50.217	40.363	48.092	7.729	19,1
- Belediyelere ödenen (Emlak vergisi hariç) vergi, resim ve harçlar	3.008	2.241	5.641	3.389	2.391	(998)	(29,4)
- Özel iletişim vergisi							
- Özel işlem vergisi							
- Şans oyunları vergisi	147.095	165.470	149.465	170.831	187.939	17.108	10,0
- Haberleşme vergisi							
- Fonlar							
- Diğer	85.998	25.494	9.096	3.668	6.909	3.241	88,4
Toplam (3)	1.136.956	916.790	898.475	976.270	925.322	(50.948)	(5,2)
Toplam (2+3)	1.173.563	951.047	951.207	1.007.614	957.106	(50.508)	(5,0)
Toplam (A)	1.590.676	1.330.053	1.291.790	1.318.367	1.472.117	153.750	11,7
B- Kuruluşun sorumlu olduğu vergi, resim, harç ve fonlar :							
-Personelden kesilen gelir ve damga vergisi	296.989	217.462	206.530	254.723	240.376	(14.347)	(5,6)
-Yüklenici, üretici ve ortaklardan kesilen gelir, kurumlar ve damga vergisi	1.738.241	162.438	198.715	198.558	222.384	23.826	12,0
-Tevkif edilen KDV	134.533	130.423	160.901	143.253	243.677	100.424	70,1
- Elektrik ve havagazı tüketim vergisi							
- Fonlar							
- Diğerleri	110	639.097	535.569	632.164	791.981	159.817	25,3
Toplam (B)	2.169.873	1.149.420	1.101.715	1.228.698	1.498.418	269.720	22,0
Genel toplam (A+B)	3.760.549	2.479.473	2.393.505	2.547.065	2.970.535	423.470	16,6

Çizelge: 111/a - Diğer kuruluşların 2012 yılında tahakkuk eden vergileri

(Bin TL)

Vergi türleri	Tarım	Hizmetler			Mali kuruluşlar	Toplam
		Ulaş-hab.	Diğer hiz.	Hizmetler toplamı		
A- Kuruluşun yükümlü olduğu vergi, resim, harç ve fonlar :						
1- Gelirden alınan						
- Gelir vergisi			5.298	5.298		5.298
- Kurumlar vergisi	713				509.000	509.713
- Fonlar						
-Diğer						
Toplam (1)	713		5.298	5.298	509.000	515.011
2- Servetten alınan :						
- Motorlu taşıtlar vergisi	21		12	12	1.019	1.052
- Emlak vergisi (Belediyelere ödenen)	328	5.075	23.653	28.728	1.676	30.732
-Diğer						
Toplam (2)	349	5.075	23.665	28.740	2.695	31.784
3- Mal ve hizmetten alınan :						
(Dolaylı Vergiler)						
- KDV	2.308	15.706	329.083	344.789		347.097
-Özel tüketim vergisi	11					11
- Banka ve sigorta muamele vergisi					321.663	321.663
- Damga vergisi		1.911	506	2.417	8.791	11.208
- Dış ticarete ödenen vergiler			12	12		12
- Harçlar			70	70	48.022	48.092
- Belediyelere ödenen (Emlak vergisi hariç) vergi resim ve harçlar	322	24	23	47	2.022	2.391
-Özel iletişim vergisi						
-Özel işlem vergisi						
-Şans oyunları vergisi			187.939	187.939		187.939
- Haberleşme vergisi						
- Fonlar						
-Diğer		939		939	5.970	6.909
Toplam (3)	2.641	18.580	517.633	536.213	386.468	925.322
Toplam (2+3)	2.990	23.655	541.298	564.953	389.163	957.106
Toplam (A)	3.703	23.655	546.596	570.251	898.163	1.472.117
B- Kuruluşun sorumlu olduğu vergi, resim, harç ve fonlar :						
-Personelden kesilen gelir ve damga vergisi	1.762	51.590	8.541	60.131	178.483	240.376
-Yüklenici, üretici ve ortaklardan kesilen gelir, kurumlar ve damga vergisi	1.244	14.443	205.591	220.034	1.106	222.384
-Tevkif edilen KDV		14.125	213.530	227.655	16.022	243.677
- Elektrik ve havagazı tüketim vergisi						
- Fonlar						
- Diğerleri	79				791.902	791.981
Toplam (B)	3.085	80.158	427.662	507.820	987.513	1.498.418
Genel toplam (A+B)	6.788	103.813	974.258	1.078.071	1.885.676	2.970.535

Çizelge : 112 - 2008-2012 yıllarında sağlanan ve ödenen dövizler

(Bin TL)

Ödemeler dengesine etki	2008	2009	2010	2011	2012	Son iki yıl farkı	
						Tutar	(%)
Dış alemden sağlanan:							
1- İhracat bedellerinden	76.695	26.967	11.483	513	4.490	3.977	775,2
2-Sermaye hareketlerinden			59.982	615	540.473	539.858	87.781,8
3-Görünmeyen işlemlerden	503	15.039	16.079	23.826	49.496	25.670	107,7
Toplam (1)	77.198	42.006	87.544	24.954	594.459	569.505	2.282,2
Dış aleme ödenen:							
1-İthalat bedellerine	2.749	96.015	61.120	74.357	96.093	21.736	29,2
2-Sermaye hareketlerine			149.077	11.889	537.694	525.805	4.422,6
3-Görünmeyen işlemlere	21.218	19.512	38.500	168.219	72.745	(95.474)	(56,8)
Toplam	23.967	115.527	248.697	254.465	706.532	452.067	177,7
Denge farkı (+)	74.751	30.326	14.472	3.123	31.250	28.127	900,6
Denge farkı (-)	(21.520)	(103.847)	(175.625)	(232.634)	(117.405)	115.229	(49,5)
Denge farkı	53.231	(73.521)	(161.153)	(229.511)	(86.155)	143.356	(62,5)

Çizelge: 112/a - Diğer kuruluşlarca 2012 yılında sağlanan ve ödenen dövizler

(Bin TL)

Ödemeler dengesine etki	Tarım	Hizmetler				Mali kuruluşlar	Toplam
		Ulaş-hab.	Ticaret	Diğer hizmetler	Hizmetler toplamı		
Dış alemden sağlanan:							
1- İhracat bedellerinden		4.138	352		4.490		4.490
2-Sermaye hareketlerinden						540.473	540.473
3-Görünmeyen işlemlerden				14.658	14.658	34.838	49.496
Toplam (1)		4.138	352	14.658	19.148	575.311	594.459
Dış aleme ödenen:							
1-İthalat bedellerine	646	94.275		1.172	95.447		96.093
2-Sermaye hareketlerine				650	650	537.044	537.694
3-Görünmeyen işlemlere		1.945		8.506	10.451	62.294	72.745
Toplam (2)	646	96.220		10.328	106.548	599.338	706.532
Denge farkı (+)			352	30.898	31.250		31.250
Denge farkı (-)	(646)	(92.082)		(650)	(92.732)	(24.027)	(117.405)
Denge farkı	(646)	(92.082)	352	30.248	(61.482)	(24.027)	(86.155)

Çizelge: 113 - Diğer kuruluşların 2008-2012 yılları GSMH'ye katkısı (Cari fiyatlarla)

Sıra no	2008	2009	2010	2011	2012	Son iki yıl farkı	
						Tutar	(%)
Firma ölçeğinde katma değer in oluşumu (Gelir yoluyla)							
A-Pozitif etkiler :							
1	1.129.510	1.197.765	1.362.627	1.419.338	1.450.632	31.294	2,2
2	288.703	359.061	214.082	52.584	860	(51.724)	(98,4)
3	96.523	117.490	137.149	147.395	171.385	23.990	16,3
4	949.680	1.223.240	1.123.157	966.460	1.477.258	510.798	52,9
5	20.589	17.506	41.343	23.555	32.980	9.425	40,0
6	923	404	852	1.680	3.233	1.553	92,4
7	138.808	143.831	63.261	67.084	137.423	70.339	104,9
8	4.998	4.544	4.389	9.742	15.023	5.281	54,2
9	132.277	185.018	215.558	195.248	203.452	8.204	4,2
10	99.340	19.512	38.500	168.219	72.745	(95.474)	(56,8)
11	576.780	822.042	1.055.748	1.154.396	1.284.010	129.614	11,2
12	3.950.933	4.964.551	6.544.568	4.640.621	5.867.052	1.226.431	26,4
13	7.389.064	9.054.964	10.801.234	8.846.322	10.716.053	1.869.731	21,1
B-Negatif etkiler (-) :							
14	315.198	235.154	324.534	111.938	132.238	20.300	18,1
15	34.845	39.215	47.838	53.117	48.056	(5.061)	(9,5)
16	191.910	315.483	566.804	675.324	465.828	(209.496)	(31,0)
17	108.954	109.962	88.686	92.829	65.013	(27.816)	(30,0)
18	37.919	37.295	41.895	186.264	146.700	(39.564)	(21,2)
19					5		
20	503	15.039	16.079	23.826	49.496	25.670	107,7
21	442.103	1.184.853	1.487.588	1.224.386	1.457.497	233.111	19,0
22	286.258	99.464	68.200	8.910		(8.910)	(100,0)
23	1.417.690	2.036.465	2.641.624	2.376.594	2.364.833	(11.761)	(0,5)
Üretici fiyatlarıyla gayri safi yurt içi hasıla (GSYH)'ya katkı (A-B)							
24	5.971.374	7.018.499	8.159.610	6.469.728	8.351.220	1.881.492	29,1
25	5.385	4.966	5.723	3.825	7.287	3.462	90,5
26		103.952		132.380	204.642	72.262	
27	4.210	4.987	4.738	4.539	8.309	3.770	83,1
28							
29	890.024	951.047	951.207	1.007.614	957.106	(50.508)	(5,0)
30	6.851.803	7.855.641	9.100.356	7.336.598	9.088.088	1.751.490	23,9
31	(99.340)	(19.512)	(38.500)	(168.219)	(72.745)	95.474	(56,8)
32	503	15.039	16.079	23.826	49.496	25.670	107,7
33	6.752.966	7.851.168	9.077.935	7.192.205	9.064.839	1.872.634	26,0
Alıcı fiyatlarıyla gayrisafi milli hasıla (GSMH)'ya katkı							

Çizelge: 113/a - Diğer kuruluşların 2012 yılı GSMH'ya katkısı

(Bin TL)

Sıra no	Firma ölçeğinde katma değer in oluşumu (Gelir yoluyla)	Tarım	Hizmetler				Mali kur.	Toplam
			Ulaş-hab.	Ticaret	Diğer hiz.	Hizmetler toplamı		
1	A-Pozitif etkiler :	15.789	454.008		78.238	532.246	902.597	1.450.632
2	Personel giderleri (Yevmiyeler dahil)		860		860	860		860
3	Verilen faizler (Yurt içi)		15.992		957	16.949	154.436	171.385
4	Verilen bina ve arazi kiralaları	1.094	4.703		9.021	13.724	1.462.440	1.477.258
5	Karşılık giderleri	41	16.644	65	471	17.180	15.759	32.980
6	Mevzuat gereğince katılma payları		1.126			1.126	2.107	3.233
7	Demek ve benzeri yerlere bağışlar	1.301	61.150		5.409	66.559	69.563	137.423
8	Geçmiş yıllara ait gider ve zararlar	318	4.642	63	10.000	14.705		15.023
9	İç sigorta fonu gideri	1.180	61.670	624	13.699	75.993	126.279	203.452
10	Amortisman ve tükenme payları		1.945		8.506	10.451	62.294	72.745
11	Dış aleme ödenen giderler	14	5.034	6	64.654	69.694	1.214.302	1.284.010
12	Diğer pozitif etkiler	3.248	179.450	2.964	3.796.029	3.978.443	1.885.361	5.867.052
13	Dönem kârı	22.985	806.364	3.722	3.987.844	4.797.930	5.895.138	10.716.053
	Toplam (A)							
14	B-Negatif etkiler (-)	2.443	79.861		49.934	129.795		132.238
15	Alınan faizler (Yurt içi)	19.481	703	4	19.456	20.163	8.412	48.056
16	Alınan bina ve arazi kiralaları	811	4.963		100	5.063	459.954	465.828
17	Karşıklardan kullanılan kısım	24	13.404	4	46.743	60.151	4.838	65.013
18	Geçmiş yıllara ait gelir ve karlar				89.622	89.622	57.078	146.700
19	İştiraklerden alınan kar payları				5	5		5
20	İç sigorta fonundan yapılan tahsilat				14.658	14.658	34.838	49.496
21	Dış alemden sağlanan gelirler	1.838	31.834	5.780	231.003	268.617	1.187.042	1.457.497
22	Diğer negatif etkiler							0
23	Dönem zararı	24.597	130.765	5.788	451.521	588.074	1.752.162	2.364.833
24	Toplam (B)	(1.612)	675.599	(2.066)	3.536.323	4.209.856	4.142.976	8.351.220
25	Üretici fiyatlarıyla gayrisafi yurt içi hasıla (GSYH)'ya katkı (A-B)		7.287			7.287		7.287
26	Sübvansiyonlar (-)				204.642	204.642		204.642
27	Hazine yardımları (-)				8.309	8.309		8.309
28	Diğer yardım ve bağışlar (-)							
29	Vergi iadeleri(-)	2.990	23.655		541.298	564.953	389.163	957.106
30	Tüketicilere yansıtılan vergi ve fonlar	1.378	691.967	(2.066)	3.864.670	4.554.571	4.532.139	9.088.088
31	Alıcı fiyatlarıyla gayrisafi yurt içi hasıla (GSYH)'ya katkı		(1.945)	-	(8.506)	(10.451)	(62.294)	(72.745)
32	Dış aleme ödenen giderler (-)				14.658	14.658	34.838	49.496
33	Dış alemden sağlanan gelirler	1.378	690.022	(2.066)	3.870.822	4.558.778	4.504.683	9.064.839
	Alıcı fiyatlarıyla gayrisafi milli hasıla (GSMH)'ya katkı							

F- YATIRIMLAR

Diğer kuruluşların 2008-2012 dönemi sabit sermaye yatırımları 114 sayılı çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge: 114 – Diğer kuruluşların 2007-2011 yılları nakdi yatırım harcamaları

(Bin TL)

Sektörler	2008	2009	2010	2011	2012	Son iki yıl farkı	
						Tutar	(%)
a) Tarım	815	428	338	562	237	(325)	(57,8)
b) Sanayi (İmalat)	26	51	619	730	594	(136)	(18,6)
c) Hizmetler:							
-Ulaştırma-haberleşme	29.110	62.305	75.439	33.403	38.935	5.532	16,6
-Ticaret		40.020	30.338				
-Mali kuruluşlar	106.366	2.719	223.538	256.420	285.153	28.733	11,2
-Diğer hizmetler	8.034	17.429	11.155	28.923	35.295	6.372	22,0
Toplam (c)	143.510	122.473	340.470	318.746	359.383	40.637	12,7
Genel toplam (a+b+c)	144.351	122.952	341.427	320.038	360.214	40.176	12,6

Diğer kuruluşların 2012 yılı yatırımları geçen yıla göre %12,6 oranında artarak 360,2 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2012 yılında tarım ve sanayi sektörü yatırımlarında azalış kaydedilirken, ulaştırma-haberleşme, mali kuruluşlar ve diğer hizmetler sektörü yatırımları artış göstermiştir. 2012 yılında görülen 40,2 milyon TL'lik artışın, %71,5'i mali kuruluşlar tarafından gerçekleştirilmiştir.

III. İŞTİRAKLER

A-İŞTİRAK TANIMI, İŞTİRAK NEDENLERİ, HUKUKİ YAPI VE DENETİM ŞEKLİ

1-İştirak tanımı, iştirak nedenleri ve hukuki yapı:

Denetim kapsamındaki kuruluşların, sermayelerine iştirak ettikleri şirketlerin, toplam sermayesi içindeki payına göre gerek mevzuatta, gerekse muhasebe standartlarında farklı tanımlar getirilmiştir.

KİT'leri düzenleyen 233 sayılı KHK'nın 2 nci maddesinin beşinci fıkrasında bağlı ortaklık, altıncı fıkrasında ise iştirak tanımları yer almıştır. Söz konusu fıkralarda, bağlı ortaklık; sermayesinin %50'sinden fazlası iktisadi devlet teşekkülüne veya kamu iktisadi kuruluşuna ait olan işletme veya işletmeler topluluğundan oluşan anonim şirketler, iştirak ise; iktisadi devlet teşekküllerinin veya kamu iktisadi kuruluşlarının veya bağlı ortaklıkların, sermayelerinin en az %15, en çok %50 sine sahip buldukları anonim şirketler, olarak ifade edilmiştir.

Söz konusu KHK'nın 27/1 inci maddesinde, bir teşebbüsün veya bağlı ortaklığın bir anonim şirkete iştiraki, kuruluşun önerisi üzerine YPK kararıyla yapılabilmektedir.

233 sayılı KHK'nın 27/2 nci maddesi gereği, bir anonim şirkete iştirak için teşebbüsün veya bağlı ortaklığın şirket sermayesine katılma oranının en az %15 olması ve bu oranın ortaklığın sermaye artırması halinde de korunması gerekmektedir. Ancak 233 sayılı KHK'nın geçici 2 nci maddesinde, iştiraklerden, teşebbüsün faaliyet alanı içinde kalanlardan iştirak payları %10'un altında olup da devamında kamu yararı veya ekonomik yarar bulunanların YPK kararıyla muhafaza edilmesi öngörülmüştür.

233 sayılı KHK'nın;

-İştiraklerin yönetimi başlıklı 28 inci maddesinde; teşebbüs veya bağlı ortaklıklara ait iştiraklerin yönetim kurullarında, teşebbüs ve bağlı ortaklığı temsilen her %15 hisse için en az bir üye buldurulacağı, söz konusu temsilcilerin, teşebbüsün veya bağlı ortaklığın kendi mensupları arasından ve imkan dahilinde iştirakin bulunduğu yere en yakın teşebbüs veya bağlı ortaklık birimi içinden veya dışardan teşebbüs veya bağlı ortaklığın yönetim kurulunun göstereceği adaylar arasından seçileceği,

-Teşebbüsler, müesseseler, bağlı ortaklıklar, işletmeler ve işletme birimlerinin ve iştiraklerin tasfiyesi veya satılması başlıklı 38 inci maddesinde; iştiraklerin tasfiye, devir, satış ve işletme haklarının verilme kararının Yüksek Planlama Kurulu tarafından alınacağı,

-İstisnalar başlıklı 58 inci maddesinin üçüncü fıkrasında; teşebbüslerin, bu KHK hükümleriyle bağlı olmaksızın yurt dışında şirket kurmalarına ve kurulmuş şirketlere iştirak etmelerine izin vermeye ve bu konularda ilgili esasları kurumlar itibarıyla belirlemeye Bakanlar Kurulunun yetkili olduğu,

-İştirak paylarının devir ve tasfiyesi başlıklı geçici 2 nci maddesinde; teşebbüslerin ve bağlı ortaklıkların faaliyet alanları dışında kalan ve normal piyasa şartları içinde elden çıkarılmaları mümkün olan mevcut iştirak paylarının devir veya tasfiyesinin bu KHK'nın yürürlüğe girdiği tarihi izleyen bir yıl içinde bitirileceği, mevcut iştiraklerden teşebbüsün

faaliyet alanı içinde kalanlardan iştirak payları %10'un altında olup, devamında kamu yararı veya ekonomik yarar bulunanların YPK kararıyla muhafaza edileceği,

hükümleri yer almıştır.

Bankacılık sektörü açısından, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun tanımlar ve kısaltmalar başlıklı 3 üncü maddesinde;

-Bağlı ortaklık; ana ortaklığın kontrolü altında faaliyet gösteren ortaklıkları,

-İştirakleri ifade eden nitelikli pay; bir ortaklığın sermayesinin veya oy haklarının doğrudan veya dolaylı olarak yüzde on veya daha fazlasını teşkil eden paylar ile bu oranın altında olsa dahi yönetim kurullarına üye belirleme imtiyazı veren payları,

şeklinde tanımlanmıştır.

5411 sayılı Kanun'un ortaklık paylarına ilişkin sınırlamalar başlıklı 56 ncı maddesinin birinci fıkrasında, "Bankaların; kredi kuruluşları ve finansal kuruluşlar dışındaki bir ortaklıktaki payı kendi öz kaynaklarının yüzde onbeşini, bu ortaklıklardaki paylarının toplam tutarı ise kendi öz kaynaklarının yüzde altmışını aşamaz" hükmü getirilmiş, diğer fıkralarda iştirak oranlarının öz kaynaklar karşısındaki durumu ile banka sermayesinde payı bulunan ortaklıkların iştirak ilişkisi düzenlenmiştir.

5411 sayılı Kanun'un geçici 6 ncı maddesinde, "Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla, iştirak tutarları Kanun'un 56 ncı maddesinin birinci fıkrasında belirtilen oranların altında olan kredi kuruluşları, hiçbir şekil ve surette bu maddede yer alan oranları aşamazlar. Aynı tarih itibarıyla iştirak tutarları Kanunda belirtilen oranlardan herhangi birini aşan kuruluşlar, aşım tutarlarını, 31.12.2005 tarihine kadar yüzde yirmisini, 31.12.2006 tarihine kadar yüzde kırkını, 31.12.2007 tarihine kadar yüzde altmışını, 31.12.2008 tarihine kadar yüzde seksenini, 31.12.2009 tarihine kadar yüzde yüzünü itfa etmek suretiyle giderirler." hükmüne yer verilmiştir.

Bankacılık sektörü için, bağlı ortaklık, iştirak, birlikte kontrol edilen ortaklıklar ve satılmaya hazır finansal varlıklarda izlenen ortaklıkların ayrı ayrı tanımlanması gerekmektedir.

Bağlı ortaklıkların, iştiraklerin ve birlikte kontrol edilen ortaklıkların muhasebeleştirilmesine ilişkin esas ve usullerin belirlenmesi amacıyla BDDK tarafından, "Bankaların Muhasebe Uygulamalarına ve Belgelerin Saklanması İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik" ile "Tekdüzen Hesap Planı ve İzahnamesi Hakkında Tebliğ" yayımlanmıştır. İlgili Yönetmeliğin 4 üncü maddesinde bağlı ortaklık, birlikte kontrol edilen ortaklık ve iştiraklerin muhasebeleştirilmesi ve konsolide finansal tablolar, konuyu açıklayacak finansal tablolar ile bunlara ilişkin açıklama ve dipnotların düzenlenmesine ilişkin usul ve esasların Kurul'ca çıkarılacak tebliğler ile belirleneceği belirtilmiştir.

Buna istinaden çıkarılan ve 08.11.2006 tarihli ve 26340 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Bankaların Konsolide Finansal Tablolarının Düzenlenmesine İlişkin Tebliğde;

-Bağlı ortaklık; ana ortaklığın kontrolü altında faaliyet gösteren ortaklık,

-İştirak; ana ortaklık bankanın sermayesine katıldığı, üzerinde kontrolü bulunmamakla birlikte önemli etkinliğe sahip olduğu yurt içinde veya yurt dışında kurulu bulunan ortaklık,

-Birlikte kontrol edilen ortaklıklar; iş ortaklıkları ve adi ortaklıklar dahil olmak üzere, ana ortaklık bankanın bir ortaklık sözleşmesi çerçevesinde başka gruplarla birlikte kontrol ettiği, yurt içinde veya yurt dışında kurulu bulunan ortaklık,

-Satılmaya hazır finansal varlıklarda izlenen ortaklık payları ise; %10'a kadar ortaklık yapılan yurt içinde veya yurt dışında kurulu bulunan ortaklıklar, şeklinde tanımlanmıştır.

Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu tarafından yayımlanan çeşitli tebliğlerde;

-Bağlı ortaklık; adi ortaklık gibi tüzel kişiliği olmayan işletmeler de dahil olmak üzere ana ortaklık tarafından kontrol edilen işletmeler,

-Ana ortaklık; bir veya daha fazla bağlı ortaklığı bulunan işletmeler,

-İştirak; yatırımcı işletmenin, adi ortaklık gibi tüzel kişiliği olmayan işletmeler de dahil olmak üzere, iş ortaklığı veya bağlı ortaklık niteliğinde olmayan, ancak üzerinde önemli etkisinin bulunduğu işletmeler,

-Bağlı ortaklık; işletmenin adi ortaklık gibi tüzel kişiliği olmayan işletmeler de dahil olmak üzere (ana ortaklık olarak bilinen) başka bir işletme tarafından kontrol edilen işletmeler,

-Satılmaya hazır finansal varlık; gerçeğe uygun değer farkı kâr/zarara yansıtılan menkul değerler ile vadeye kadar elde tutulacak menkul değerler dışındaki ve yönetim ve kontrol etkinliği bulunmayan şirketlerdeki menkul değerler,

-Kontrol; faaliyetlerinden fayda sağlamak amacıyla bir işletmenin faaliyet ve finansal politikalarını yönetme gücü,

-Önemli etki; yatırım yapılan işletmenin finansal ve faaliyetle ilgili politikalarının belirlenmesi kararlarına katılma gücü,

olarak tanımlanmıştır.

5411 sayılı Kanun'un yurt içinde şube açma başlıklı 13 üncü maddesinde; bu Kanunda yer alan kurumsal yönetim hükümleri ile koruyucu hükümler dikkate alınarak, Kurulca belirlenecek esaslara uyulması ve Kuruma bildirilmesi kaydıyla yurt içinde şube açılmasının serbest olduğu, sınır ötesi faaliyetler başlıklı 14 üncü maddesinde de; Türkiye'de kurulan bankaların, kıyı bankacılığı bölgeleri de dahil olmak üzere yurt dışında şube veya temsilcilik açmaları, ortaklık kurmaları veya kurulmuş ortaklıklara katılmaları, bu Bankacılık Kanunu'nda yer alan kurumsal yönetim hükümleri ile koruyucu hükümlere ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunca belirlenecek esaslara uyulması kaydıyla söz konusu Kurulun iznine tabi olduğu, hükmü yer almıştır.

Zaman içinde şirketlerde yapılan sermaye artışlarına özel sektörün katılmaması nedeniyle taahhüt edilmeyen sermaye artışlarının kamu tarafından taahhüt edilmesi veya şirketlerin nakit ihtiyaçlarının karşılanması için verilen ve geri dönmeyen kredilerin sermayeye eklenmesi sonucu kamu payı %50'nin üzerine çıkan şirketler 3346 sayılı Kanun'un 2 nci maddesi kapsamında Sayıştay tarafından denetlenmektedir.

4046 sayılı Kanunda da; özelleştirme programında olan kuruluşlardaki sermaye payı %50'nin altına düşüncüye kadar bu kuruluşların Sayıştay tarafından denetlenmesi öngörülmüştür.

2012 yıl sonu itibarıyla, Sayıştay tarafından 3346 sayılı Kanun kapsamında denetlenmekte olan kuruluşlara ait toplam 146 adet iştirak bulunmaktadır. İştirakler arasında yer alan T.C. Merkez Bankasının sermayesindeki kamu payı %77,9 olmasına rağmen 3346 sayılı Kanun'un 2 nci maddesinin üçüncü fıkrası ile bu Kanunla konulan denetimin dışında tutulmuştur.

2-İştiraklerin denetimi:

Anonim şirket statüsündeki iştiraklerin yönetim ve denetim organları Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre teşkil edilmektedir. Dolayısıyla 233 sayılı KHK'nın iştiraklerin yönetimi başlıklı 28 inci maddesinde yer alan; teşebbüs veya bağlı ortaklıklara ait iştiraklerin yönetim kurullarında, teşebbüs ve bağlı ortaklığı temsilen her %15 hisse için en az bir üye bulundurulacağı hükmü saklı kalmak kaydıyla kamu iştiraklerinin gerek yönetim kurulu üyesi, gerekse denetçilerinin seçimi, kamu kesiminin etkinliğine, şirket ana sözleşmesine ve iştirak payına bağlıdır. Kuruluşlar iştiraklerinde çoğu kez bakanlık veya kendi personelinden yönetim ve denetim kurulu adaylarını, hisselerini temsil eden vekili vasıtasıyla iştirakin genel kurulunda seçirmektedir.

5411 sayılı Kanun'un konsolide denetim başlıklı 66 ncı maddesinde ise; konsolide bazda sınırlama ve oranlara tabi olan ana ortaklık bankalar ve bunların yurt içi ve dışı bağlı ortaklıkları, birlikte kontrol edilen ortaklıkları, şube ve temsilciliklerinin konsolide denetime tabi olduğu, denetim sonuçları ile denetime esas bilgi ve belgeler anılan yetkili mercilerin görüşü alınarak Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunca belirlenecek usul ve esaslara göre paylaşılacağı ve kullanılacağı belirtilmiştir.

B- İŞTİRAK UYGULAMALARI

İştiraklere ait başlıca bilgiler 115 sayılı çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge: 115- İştiraklere ait başlıca bilgiler

Başlıca bilgiler	Ölçü	2008	2009	2010	2011	2012	Son iki yıl farkı	Değişme oranı %
İştirak edilen şirket sayısı:								
-Bir kuruluşun iştirak ettiği	Adet	62	67	63	60	54	(6)	(10,0)
-Birden fazla kuruluşun iştirak ettiği	Adet	10	11	11	10	11	1	10,0
-Tasfiye halindeki iştirakler	Adet	17	13	13	15	16	1	6,7
-Yabancı sermayeli iştirakler	Adet	44	45	45	50	42	(8)	(16,0)
-%50'den fazla kamu payı olanlar	Adet	13	15	16	11	17	6	54,5
Toplam	Adet	146	151	148	146	140	(6)	(4,1)
İştiraklerin :								
-Esas sermayeleri	Bin TL	9.989.469	20.890.335	21.953.086	23.808.117	24.663.008	854.891	3,6
-Ödenmiş sermayeleri	Bin TL	8.942.555	15.795.125	16.553.096	20.654.263	21.899.551	1.245.288	6,0
-Sermaye ödeme oranı	%	89,5	75,6	75,4	86,8	88,8	2	2,4
Denetlenen kuruluşların iştiraklere :								
-Sermaye taahhüdü	Bin TL	1.885.120	2.566.892	4.260.901	4.658.189	5.019.689	361.500	7,8
-Sermaye ödemesi	Bin TL	1.840.967	2.519.007	4.227.005	4.607.844	4.984.093	376.249	8,2
-Sermaye ödeme oranı	%	97,7	98,1	99,2	98,9	99,3	0,4	0,4
-Denetlenen kuruluşların, iştiraklerin sermayesine katılma oranı	%	18,9	12,3	19,4	19,6	20,4	0,8	4,3
İştiraklerin :								
-Dönem kârları toplamı	Bin TL	2.406.150	6.830.396	6.122.834	15.265.232	9.268.607	(5.996.625)	(39,3)
-Dönem zararları toplamı	Bin TL	89.316	166.855	122.829	657.674	371.292	(286.382)	(43,5)
Denetlenen kuruluşların payına düşen :								
-Temettü	Bin TL	94.777	216.077	417.656	274.021	709.019	434.998	158,7
-Temettünün ödenen iştirak payına oranı	%	5,1	8,6	9,9	5,9	14,2	8,3	141,1

Denetime tabi kuruluşların 2008 yıl sonu itibarıyla 146 adet olan iştirak sayısı, 2009 yıl sonu itibarıyla 141, 2010 yıl sonu itibarıyla 148, 2011 yıl sonu itibarıyla 146 ve 2012 yıl sonu itibarıyla 140 adet olmuştur.

2012 yılı itibarıyla, denetlenen kuruluşların iştiraklerinin esas sermayeleri 24,7 milyar TL, ödenmiş sermayeleri 21,9 milyar TL, dönem kârları 9,3 milyar TL, dönem zararları 371,3 milyon TL olarak gerçekleşmiş, kuruluşların payına düşen temettü 709 milyon TL, temettünün ödenen iştirak payına oranı %14,2 olmuştur.

Bazı kamu kurum ve kuruluşlarının, sermayesine çok düşük oranda katıldıkları iştiraklerde, sermayeyi temsilen bir yönetim kurulu üyesi bulundurma hakkı bulunmadığı gibi, şirketlerin tasarrufları üzerinde etkili olma imkanı da bulunmamaktadır. T.C. Ziraat Bankası, TPAO ve BOTAŞ'ın bazı şirketleri ise sermayesinin tamamı ilgili kuruluşlara ait olmak üzere yurt dışında kurulmuştur.

BOTAŞ'ın Nabucco, Gayrimenkul AŞ'nin Azer-Tekel Sigara ve İçki Ürünleri Pazarlama şirketlerinde olduğu gibi bazı iştiraklerde kuruluşların faaliyetleri ve sermaye yapıları hakkında da yeterince bilgi edinme imkanı olmamıştır.

Bir kısım iştiraklerin dönem sonuçlarının kuruluş kayıtlarına intikal ettirilmediği belirlenmiştir.

233 sayılı KHK'nın geçici 2 nci maddesinin birinci fıkrasında, "Teşebbüslerin ve bağlı ortaklıkların faaliyet alanları dışında kalan ve normal piyasa şartları içinde elden çıkarılmaları mümkün olan mevcut iştirak paylarının devir veya tasfiyesi, bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihi izleyen bir yıl içinde bitirilir. Ancak, tekelcilik amacını önlemeye yönelik olanlar ile stratejik mal ve hizmet üretenler YPK kararı ile bu uygulama dışında bırakılabilir." hükmü bulunmasına rağmen %15 iştirak payından az bazı iştirakler için YPK kararı alınmamıştır.

İştiraklerle ilgili ayrıntılı bilgilere (Ek:7) de yer verilmiştir. Söz konusu çizelgeler denetim raporlarında yer alan bilgiler çerçevesinde hazırlanmış, muhasebe kayıtlarında enflasyon düzeltmeleri nedeniyle geçmiş yıllarda oluşan farklar göz önüne alınmamıştır.

IV. DENETLENEN KURULUŞLARIN GENEL VE ORTAK SORUNLARI İLE ÖNERİLER

1-İstihdamla ilgili sorunlar ve öneriler:

a) Sorunlar:

-Kuruluşların birçoğunda bilimsel yöntemlerle hazırlanmış norm kadroların bulunmaması; gerçek personel ihtiyacının tespitini ve işin niteliğine uygun personel seçimini güçleştirmekte, mevcut kadroların ihtiyaca göre dağılımını da olumsuz yönde etkilemektedir.

-Personel alımına getirilen kısıtlamaların da etkisiyle, bürolarda ve asli faaliyetlerde yüklenici vasıtasıyla temin edilen işçilerin çalıştırılması uygulaması yaygınlaşmış olup, yüklenici vasıtasıyla temin edilen işçilerin kuruluş işçileriyle birlikte çalıştırılması da sık rastlanan bir uygulama olarak görülmektedir. Önemli sorunları beraberinde getiren bu uygulamalar hukuki ihtilaflara da neden olmaktadır.

-4857 sayılı İş Kanunu'nun geçici 6 ncı maddesi gereğince özel bir kanunla düzenlenmesi öngörülen "Kıdem Tazminatı Fonu"nun tesis edilmemiş olması, kuruluşların kıdem tazminatı ödedikleri dönemdeki yüklerini artırmaktadır.

b) Öneriler:

-KİT'lerde bilimsel esaslara dayalı norm kadroları tespit etmek üzere başlatılmış olan çalışmalar sürdürülerek sonuçlandırılmalı ve uygulamaya konulmalı; faaliyetlerin en uygun sayı ve nitelikte personelle yürütülmesi sağlanmalıdır.

-Personel alımına yönelik kısıtlamalar asli faaliyetlerde çalışan kalifiye personel ihtiyacını karşılamaya imkan verecek şekilde düzenlenmeli, yardımcı faaliyetler ile asli işlerde yüklenici vasıtasıyla işçi çalıştırılması halinde 4857 sayılı İş Kanunu hükümlerine uygun hareket edilmelidir.

-4857 sayılı İş Kanunu'nun geçici 6 ncı maddesinde, özel bir kanunla düzenlenmesi öngörülen "Kıdem Tazminatı Fonu"nun kurulması sağlanmalıdır.

2-Mali durumla ilgili sorunlar ve öneriler:

a) Sorunlar:

-Destekleme faaliyetlerinden ve görev zararından doğan Hazine'den alacakların zamanında ve tam olarak ödenmemesi, ilgili kuruluşların mali yapısında olumsuzluklara neden olmaktadır.

-KİT'ler, alacaklarının tahsilindeki gecikmeler nedeniyle, yükümlülüklerini yerine getirebilmek için kredi kullanmak ve dolayısıyla finansman yüküne katlanmak zorunda kalmaktadır.

-İşçilerin yıllık izinlerinin zamanında kullandırılmaması, çalışanların beden ve ruh sağlığını olumsuz etkilemesinin yanında, yıllar itibarıyla birikmiş ücretli izin haklarının emekli olurken nakit olarak ödenmesi, kuruluşlara önemli bir mali yük getirmektedir.

b) Öneriler:

-Kuruluşların finansman ihtiyaçlarının karşılanmasında yabancı kaynak kullanımının ve finansman yükünün azaltılması için gereken sermaye artırımlarının yapılmasının yanı sıra,

ödenmemiş sermayeleri ile Hazine tarafından karşılanması gereken görev zararlarının zamanında ödenmesi sağlanmalıdır.

-Alacakların zamanında tahsil edilmesi sağlanmalı, kamu kuruluşlarının birbirlerine sattıkları mal ve hizmetlerin bedelinin zamanında ödenmesi için etkin önlemler alınmalıdır.

-Birikmiş izin ücretleri nedeniyle ortaya çıkan kaynak ihtiyacının getirdiği yüklerin önlenmesi için yıllık ücretli izinlerin zamanında kullanılarak, birikimine meydan verilmemelidir.

3- İşletme çalışmalarıyla ilgili sorunlar ve öneriler:

a) Alımlarla ilgili sorunlar ve öneriler:

aa) Sorunlar:

-4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun geçici 4 üncü maddesinde; enerji, su, ulaştırma ve telekomünikasyon sektörlerinde faaliyet gösteren kuruluşlar, özel kanunları yürürlüğe girinceye kadar bu Kanun'a tabi tutulmuş olup, söz konusu sektörlerde faaliyet gösteren kuruluşların tabi olacağı kanuni düzenleme yapılmamıştır.

ab) Öneriler:

-4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun geçici 4 üncü maddesinde sayılan enerji, su, ulaştırma ve telekomünikasyon sektörlerinde faaliyet gösteren kuruluşların kendi özel durumlarına uygun yasal düzenleme yapılmalıdır.

b) Mali kuruluşlarla ilgili sorunlar ve öneriler:

ba) Sorunlar:

-Kamu bankalarında kredi kartları sayısı ile işlem ciroları ve internet bankacılığı işlem hacmi, kendi sektöründe faaliyet gösteren diğer kuruluşlara göre düşük kalmıştır.

-Kamu bankalarının takipteki alacaklarının ulaştığı tutarlar ile tahsilatta yaşanan gecikmeler, bankaların gelirlerini ve kaynakların etkin şekilde kullanılmasını olumsuz yönde etkilemektedir.

-Kamu bankalarının bankacılık dışındaki diğer mali sektörlerde faaliyet gösteren şirketlerinin; faaliyet gösterdikleri sektörlerdeki rekabette hep gerilerde kalmış, sektör içinde almış oldukları pay, ana kuruluşları olan bankaların bankacılık sektöründe aldıkları payın altında kalmıştır.

bb) Öneriler:

-Kamu bankalarının kredi kartları sayı ve işlem cirosu bakımından bankacılık sektöründeki pazar paylarını artırıcı politikaların geliştirilmesi yanında, gelecekte sağlayacağı rekabet avantajları nedenleriyle kamu bankaları internet bankacılığı müşteri sayıları ile işlem hacimlerinin artırılması hususlarında daha fazla gayret göstermeli, müşteriyi teşvik edici politika ve uygulamalar geliştirmelidir.

-Takipteki alacakların tahsili yönündeki çalışmalar etkin şekilde sürdürülmelidir.

-Kamu bankalarının bankacılık dışındaki diğer mali sektörlerde faaliyet gösteren şirketlerinin; faaliyet gösterdikleri sektörlerde etkin ve verimlilik ilkeleri çerçevesinde çalışarak, daha ön sıralarda yer almalarını sağlayacak politikalar geliştirilmelidir.

4- Yatırımlarla ilgili sorunlar ve öneriler:

a) Sorunlar:

-Enerji sektöründe, elektriğin üretiminden, iletim, dağıtım ve nihai tüketiciler tarafından kullanımında enerji verimliliğini artırmaya yönelik yatırımlarla yerli kaynaklardan enerji üretim yatırımlarının özendirilmesi ve öncelik verilmesi konuları önemini korumakta olup, enerji üretim tesislerinde yer alan elektromekanik teçhizattaki yerli tasarım ve üretim payları düşük seviyelerdedir.

-Doğal gazda arz güvenliğinin sağlanması ve talepteki mevsimsel değişikliklerin karşılanması ile ilgili sorunlar devam etmektedir.

b) Öneriler:

-Enerji sektöründe; üretilen elektrik enerjisinin üretim, iletim, dağıtım ve nihai tüketiciler tarafından kullanımında enerji verimliliğini artırıcı tedbirler alınmalı, arz güvenliğini sağlamak üzere yerli kaynaklar ile ithal enerji kaynakları çeşitlendirilmeli, enerji santrallerinde yer alan tüm elektromekanik teçhizattaki yerli tasarım ve üretim oranlarını artırıcı planlamalar yapılmalı, enerji üretiminde dışa bağımlılığın azaltılmasına çalışılmalıdır.

-Doğal gaz arz güvenliğinin sağlanmasına yönelik çalışmalar hızlandırılmalıdır.

EKLER

- 1- KİT'lerin 2008-2012 yılları dönem sonuçları
- 2- Diğer kuruluşların 2008-2012 yılları dönem sonuçları
- 3- KİT'lerin 2012 yılı varlıklarının ayrıntısı
- 4- KİT'lerin 2012 yılı kaynaklarının ayrıntısı
- 5- Diğer kuruluşların 2012 yılı varlıklarının ayrıntısı
- 6- Diğer kuruluşların 2012 yılı kaynaklarının ayrıntısı
- 7- 2012 yılı iştirak bilgileri
- 8- Denetlenen kuruluşların 2012 yılına ilişkin başlıca bilgileri

(Ek : 1/1)

KİT'lerin 2008-2012 yılları dönem sonuçları

(Bin TL)

Kuruluşlar	2008	2009	2010	2011	2012
Tarım :					
TİGEM	(80.181)	(88.800)	8.779	30.099	15.823
Madencilik :					
ETİ Maden İşletmeleri	292.902	315.684	439.378	841.485	779.077
TKİ (Konsolide)	196.001	424.021	340.110	513.807	860.016
TTK (Konsolide)	(381.697)	(386.107)	(456.375)	(460.056)	(529.356)
TPAO	1.772.396	423.475	1.297.369	1.792.793	1.471.136
Madencilik toplamı	1.879.602	777.073	1.620.482	2.688.029	2.580.873
İmalat :					
EBK (*)	(40.192)	(28.663)	(9.392)	(48.854)	(25.534)
TH KBİ	13.897	9.832	6.255	7.204	9.439
MKE	(23.966)	20.824	60.670	164.969	138.808
Sümer Holding AŞ (1)	(26.278)	(26.071)	(23.886)	(105.101)	
TH TDÇİ	(155)				
T. Şeker Fabrikaları AŞ	3.193	(8.844)	(59.750)	(134.883)	(198.228)
Sümerhalı San.ve Tic.AŞ	(6.496)	(2.851)			
T.Elektromekanik Sanayii	(10.163)	(11.881)	(13.534)	(26.236)	(36.862)
ÇAY-KUR	(8.832)	(23.209)	(26.991)	(74.557)	(64.828)
TTA (Konsolide)	(1.091.895)	(534.971)	(661.128)		
T.Vagon Sanayi TAŞ	49	646	974	2.375	(22.301)
T.Lokomotif ve Motor San.TAŞ	2.524	2.099	8.280	1.829	(4.326)
T.Demiryolu Mak.San.TAŞ	35.541	16.895	725	543	(42.375)
Acıpayam Selüloz San. ve Tic. AŞ (2)	(54)	542	(286)	(198)	
DOĞUSAN Boru San. ve Tic. AŞ (2)	(1.138)	1.219	1.264	(1.207)	(1.013)
İmalat toplamı	(1.153.965)	(584.433)	(716.799)	(214.116)	(247.220)
Enerji :					
T.Elektrik Tic. ve Taahhüt AŞ	(983.078)	372.131	1.123.540	(463.228)	859.122
EÜAŞ (Konsolide)	(576.378)	1.712.325	5.503.061	1.555.094	573.440
TEDAŞ (Konsolide)	(1.091.820)	(894.037)	(1.930.330)	(178.680)	(34.543)
T. Elektrik İletim A.Ş.	(78.722)	(54.515)	469.852	311.183	1.090.538
Ankara Doğal Elektrik Üretim ve Tic.AŞ	41.642	(681)	1.642	2.350	2.843
Enerji toplamı	(2.688.356)	1.135.223	5.167.765	1.226.719	2.491.400
Ulaştırma - haberleşme :					
TDİ	(1.075)	20.720	(48.789)	(28.022)	(12.015)
BOTAŞ	255.996	4.257.572	202.544	(342.476)	(606.244)
TCDD (Füzyon)	(812.218)	(515.868)	(866.337)	(733.327)	(877.508)
PTT	377.292	230.051	143.624	174.039	171.445
DHMI	714.183	756.893	746.303	811.075	754.756
Kıyı Emniyeti ve Gemi Kurtarma İşletmeleri	46.310	73.943	66.983	151.217	155.028
TÜRKSAT AŞ	140.512	88.042	78.482	162.202	185.130
Ulaştırma - haberleşme toplamı	721.000	4.911.353	322.810	194.708	(229.408)

KİT'lerin 2008-2012 yılları dönem sonuçları (devam)

(Bin TL)

Kuruluşlar	2008	2009	2010	2011	2012
Ticaret :					
DMO	71.838	99.198	64.485	112.856	92.924
TMO	(105.417)	160.618	281.791	44.275	13.530
Başkent Doğalgaz Dağıtım AŞ (2)	3.060	(39.592)	30.583	48.739	57.304
TP Petrol Dağıtım AŞ (3)				(47.800)	52.244
Ticaret toplamı	(30.519)	220.224	376.859	158.070	216.002
Diğer hizmetler :					
Sümer Holding AŞ (1)					(14.986)
Gayrimenkul AŞ (4)				(316.987)	(163.332)
Arcak Turizm Tic. AŞ (2)	119	(712)	(1.050)	(573)	(591)
Bileşim Alternatif Dağ.Kan.ve Öd.Sis. AŞ (2)	5.601	2.901	6.009	2.284	1.615
Emlak Konut Gayrimenkul Yatırım Ort.AŞ (2)	562.532	343.620	605.363	343.973	488.913
FİNTEK-Finansal Teknoloji Hizm.AŞ (2)	458	400	441	705	868
Halk Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı AŞ (2)			(2.296)	26.769	12.005
TÜBİTAK Marmara Teknokent AŞ (2)	3.850	2.943	2.361	4.718	2.880
Vakıf İnş.Rest. ve Tic. AŞ (2)	(485)	(1.546)	(423)	(324)	2.004
Diğer hizmetler toplamı	572.075	347.606	610.405	60.565	329.376
Mali kuruluşlar :					
T.H.T.Emlak Bankası AŞ	130.528	(2.131)	35.242	687.129	31.360
T.C.Ziraat Bankası AŞ	2.715.500	4.416.735	4.469.360	2.779.504	3.504.725
İller Bankası AŞ	412.519	474.637	330.378	334.472	393.942
T. Halk Bankası AŞ	1.266.384	2.017.200	2.509.285	2.636.696	3.329.139
T.İhracat Kredi Bankası AŞ	371.031	342.488	256.221	230.256	221.191
T.Kalkınma Bankası AŞ	45.873	31.447	28.502	32.158	55.083
Mali kuruluşlar toplamı	4.941.835	7.280.376	7.628.988	6.700.215	7.535.440
Diğer mali kuruluşlar : (2)					
Halk Sigorta AŞ (Birlik Sigorta AŞ)	6.947	5.793	5.495	(8.932)	16.265
Halk Hayat ve Emeklilik AŞ (Birlik Hayat AŞ)	26.061	24.370	37.423	43.522	58.644
Halk Yatırım Menkul Değerler AŞ	4.765	11.201	13.860	12.988	12.513
Halk Finansal Kiralama AŞ				29.973	27.228
Halk Portföy Yönetimi AŞ				(315)	583
Halk Faktoring AŞ					(333)
Kalkınma Menkul Değerler AŞ (5)	69	173	(406)	538	52
T.H. Kalkınma Menkul Değerler AŞ					149
Ziraat Finansal Kiralama AŞ	16.187	13.806	17.449	21.810	24.069
Ziraat Hayat ve Emeklilik AŞ		(94)	62.062	66.626	89.288
Ziraat Sigorta AŞ		(704)	17.825	54.146	58.582
Ziraat Portföy Yönetimi AŞ	2.373	2.252	2.369	1.936	811
Ziraat Yatırım Menkul Değerler AŞ	7.717	12.000	11.037	14.422	9.157
Diğer mali kuruluşlar toplamı	64.119	68.797	167.114	236.714	297.008

(*) Kuruluşun adı 2013 yılında "Et ve Süt Kurumu" olmuştur.

(1) 2012 yılında diğer hizmetler sektöründe değerlendirilmiştir.

(2) 2008-2010 yıllarında diğer kuruluşlar içinde değerlendirilmiştir.

(3) 2011 yılında ilk kez denetime girmiştir.

(4) 2008-2010 yıllarında imalat sektöründe değerlendirilen kuruluşun adı 2013 yılında tta Gayrimenkul AŞ olmuştur.

(5) 27.03.2012 itibarıyla tasfiyeye alınmıştır.

(Ek : 2)

Diğer kuruluşların 2008-2012 yılları dönem sonuçları

(Bin TL)

Kuruluşlar	2008	2009	2010	2011	2012
Tarım :					
Atatürk Orman Çiftliği	6.926	6.113	6.242	5.674	3.248
İmalat :					
Acıpayam Selüloz San. ve Tic. AŞ (1)	(54)	542	(286)		
DOĞUSAN Boru San. ve Tic. AŞ (1)	(1.138)	1.219	(1.264)		
İmalat toplamı	(1.192)	1.761	(1.550)		
Ulaştırma-haberleşme :					
TRT	186.259	46.749	304.570	133.979	179.450
Ticaret :					
Başkent Doğalgaz Dağıtım AŞ (1)	3.060	(39.592)	30.583		
Ekici Tütünleri Satış Piyasalarını Destek. İşleri	(284.581)	(55.351)	(52.796)	(8.815)	2.964
Ticaret toplamı	(281.521)	(94.943)	(22.213)	(8.815)	2.964
Diğer hizmetler :					
Arıcak Turizm Tic. AŞ (1)	119	(712)	(1.050)		
Bileşim Alternatif Dağ Kan.ve Öd.Sis. A.Ş.(1)	5.601	2.901	6.009		
Emlak Konut Gayrimenkul Yatırım Ort.AŞ (1)	562.532	343.620	605.363		
FİNTEK-Finansal Teknoloji Hizm.AŞ (1)	458	400	441		
Halk Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı AŞ (1)			(2.296)		
İMKB. İst. Menkul Kıymetler Borsası (2)	19.157	123.873	48.668	51.537	
İstanbul Altın Borsası (2)	3.649	1.417	(2.185)	5.087	
Milli Piyango İdaresi	397.746	485.921	391.430	389.622	432.719
Olimpiyat Oyunları Haz.ve Düz.Kurulu	5.668	28.319	(7.494)	26.898	28.997
Şeker Kurumu	559	1.116	623	(95)	2.268
TOKİ	1.768.955	2.305.026	3.517.984	2.434.377	3.332.045
TSE Sojuztest Metroloji ve Kalibrasyon Ltd.Şti.	363	(246)			
TÜBİTAK Marmara Teknokent AŞ (1)	3.850	2.943	2.361		
Vakıf İnş.Rest. ve Tic. AŞ (1)	(485)	(1.546)	(423)		
Merkezi Kayıt Kuruluşu AŞ (2)				18.266	
	2.768.172	3.293.032	4.559.431	2.925.692	3.796.029
Mali kuruluşlar :					
Halk Sigorta AŞ (Birlik Sigorta AŞ) (1)	6.947	5.793	5.495		
Halk Hayat ve Emeklilik AŞ (Birlik Hayat AŞ) (1)	26.061	24.370	37.423		
Halk Yatırım Menkul Değerler AŞ (1)	4.765	11.201	13.860		
Kalkınma Menkul Değerler AŞ (1)	69	173	(406)		
T.Vakıflar Bankası TAO	925.338	1.542.174	1.462.774	1.575.181	1.885.361
Ziraat Finansal Kiralama AŞ (1)	16.187	13.806	14.536		
Ziraat Hayat ve Emeklilik AŞ (1)		(94)	62.062		
Ziraat Sigorta AŞ (1)		(704)	17.825		
Ziraat Portföy Yönetimi AŞ (1)	2.373	2.252	2.369		
Ziraat Yatırım Menkul Değerler AŞ (1)	7.717	12.000	11.037		
Mali kuruluşlar toplamı	989.457	1.610.971	1.626.975	1.575.181	1.885.361

(1) 2011 yılından itibaren KİT'ler arasında değerlendirilmiştir.

(2) 2012 yılında denetimden çıkmıştır.

(Ek:7/1)
(TL)

KİT'ler ve Sayıştay'ın denetimine giren kuruluşların iştirakleri

İştirakler	İştirakin sermayesi		Kuruluşun sermaye			2012 dönem sonucu		Dönem sonu kuruluşun düşen temettü (E)	Temettütün kuruluşun ödenmiş sermayesine oranı (E/D)	Sermayeye katılan kuruluşlar
	Nominal (A)	Ödenmiş (B)	Ödeme oranı %	Taahhüdü (C)	% (C/A)	Ödemesi (D)	% (D/C)			
1 - Bir kuruluşun iştirak ettiği şirketler :										
1 - Gübretaş	83.500.000	83.500.000	100,0	119.412	0,1	119.412	100,0	179.078.000		Sümer Holding
2 - Tümaş Türk Müh.Müşavirlik Mürcah. AŞ	2.000.000	2.000.000	100,0	980.000	49,0	980.000	100,0	43.500		Sümer Holding
3 - Beytaş Beydağı Kireç San.ve Tic.AŞ	450.000	450.000	100,0	54.547	12,1	54.547	100,0			Sümer Holding
4 - Yertek Testil San ve Tic.AŞ	25.000	25.000	100,0	2.500	10,0	2.500	100,0			Sümer Holding
5 - Mannesman Boru End.TAŞ	28.350.000	28.350.000	100,0	383.218	1,4	383.218	100,0	30.051.000	105,9	Sümer Holding
6 - Kömür İşletmeleri AŞ	1.600.000	1.600.000	100,0	768.000	48,0	768.000	100,0	5.078.000		Sümer Holding
7 - Yeni Çeltik Madencilik AŞ	55.000	55.000	100,0	8.800	16,0	8.800	100,0	8.477.000		TKİ
8 - Çayşan Doğu Karadeniz Çay Entg.San AŞ	2.280.000	2.280.000	100,0	754.306	33,1	754.306	100,0	1.048.400		TKİ
9 - Pankobirlik (Raporda bilgi yok)	3.200	3.200	100,0	100	3,1	100	100,0			Çay-Kur
10 - Pancar Ekicileri Koop. (Raporda bilgi yok)	44.975.669	44.240.774	98,4	1.061	0,0	1.049	98,9			TŞFAŞ
11 - Emlak Pazarlama İnş Proje Yön ve Tic. AŞ	65.000.000	65.000.000	100,0	31.850.000	49,0	31.850.000	100,0	56.663.000		TŞFAŞ
12 - GEDAŞ Gayrimenkul Değerlendirme AŞ	500.000	500.000	100,0	245.000	49,0	245.000	100,0	757.000		TOKİ
13 - Boğaziçi Konut Hiz. Yön.İşl. Tic.AŞ	2.800.000	2.800.000	100,0	28.000	1,0	28.000	100,0	1.103.000		TOKİ
14 - TOBAŞ Toplu K.-BŞ.Bel.İnş.Eml.Mim.Pr.AŞ	10.000.000	10.000.000	100,0	4.990.000	49,9	4.990.000	100,0	1.182.000		TOKİ
15 - Vakıf İnş. Rest. Tic. AŞ	10.000.000	10.000.000	100,0	8.120.000	81,2	8.120.000	100,0	2.004.000		TOKİ
16 - Arap Türk Bankası	240.000.000	240.000.000	100,0	37.032.000	15,4	37.032.000	100,0	58.700.000		TCZB
17 - Axa Sigorta AŞ	455.555.000	455.555.000	100,0	89.516.558	19,7	89.516.558	100,0	529.748.000		TCZB
18 - Bala-Can İşl. San ve Tic.AŞ	27.000.000	18.059.277	66,9	5.400.000	20,0	5.400.000	100,0	3.849.614		TİGEM
19 - Kazova Vasfı Diren Tar.İşl.San.veTic.AŞ	7.081.464	6.644.974	93,8	1.769.188	25,0	1.332.698	75,3	180.353		T.Halk Bankası
20 - Alidaş Alanya Liman İşl. AŞ	6.000.000	6.000.000	100,0	30.000	0,5	30.000	100,0	558.224		EÜAŞ
21 - Birecik Barajı ve Hidroel. Sant. Tesis İşl. AŞ	35.260.000	35.260.000	100,0	10.578.125	30,0	10.578.125	100,0	682.000		EÜAŞ
22 - TGT Enerji Üretim ve Ticaret AŞ	52.745.000	52.745.000	100,0	17.000	0,0	17.000	100,0	7.485.000		EÜAŞ
23 - SOYTEK Elektrik Sant. Tesis İşl. ve Tic.AŞ	3.522.000	1.981.000	56,2	528.000	15,0	435.000	82,4	102.000		EÜAŞ
24 - NURTEK Elektrik Üretim AŞ	10.000.000	7.343.000	73,4	3.000.000	30,0	3.000.000	100,0			EÜAŞ
25 - Maksan Malatya Makine San. AŞ	1.525.200	1.525.200	100,0	474.956	31,1	474.956	100,0	1.190.880		TKB
26 - Tür-San Tarım Ürünleri ve Ticaret AŞ	5.000	5.000	100,0	892	17,8	892	100,0			TKB
27 - Yozgat Oteliçlik	96.000	96.000	100,0	3.600	3,8	3.600	100,0	900.000	19.245	TEİAŞ
28 - ELTEM-TEK (Elektrik Tes.Müh.Hizm.ve Tic.AŞ)	1.000.000	1.000.000	100,0	470.000	47,0	470.000	100,0	20.500.000		TEİAŞ
29 - EMTA MITAŞ (Madeni İnşaat İşleri TAŞ)	85.000.000	85.000.000	100,0	56.000	0,1	56.000	100,0			TEİAŞ
1.176.328.533	1.162.018.425	98,8	197.181.263	16,8	196.651.761	99,7	6.090.212	38.249.000	19,5	
Sayfa toplamı								903.310.004		

(Ek: 7/2)
(TL)

KİT'ler ve Sayıştay'ın denetimine giren kuruluşların iştirakleri

İştirakler	İştirakin sermayesi			Kuruluşun sermaye				2012 dönem sonucu		Dönem sonu kuruluşu düşen temettü (E)	Temettütün kuruluşun ödenmiş sermayesine oranı (E/D)	Sermayeye katılan kuruluşlar
	Nominal (A)	Ödenmiş (B)	Ödeme oranı %	Taahhüdü (C)	% (C/A)	Ödemesi (D)	% (D/C)	Kar	Zarar			
Devreden toplam	1.176.328.533	1.162.018.425	98,8	197.181.263	16,8	196.651.761	99,7	903.310.004	6.090.212	38.249.000	19,5	TETAŞ
30 - Aktaş Elektrik Ticaret Anonim Şirketi	1.000.000	1.000.000	100,0	150.000	15,0	150.000	100,0		3.000.000			Eti Maden
31 - Eti Soda AŞ	128.300.000	116.500.000	90,8	33.371.149	26,0	33.371.149	100,0					Vakırbank
32 - Güneş Sigorta	150.000.000	150.000.000	100,0	54.524.000	36,3	53.911.000	98,9		19.985.770	13.475.000	94,3	Vakırbank
33 - Vakıf Emeklilik AŞ (*)	26.500.000	26.500.000	100,0	14.283.500	53,9	14.283.500	100,0	29.622.080				Vakırbank
34 - Vakıf Enerji ve Madencilik AŞ (*)	85.000.000	85.000.000	100,0	55.675.000	65,5	55.675.000	100,0	559.491				Vakırbank
35 - Taksim Otellelik AŞ (*)	97.150.000	97.150.000	100,0	49.547.000	51,0	45.673.000	92,2	5.243.892		2.935.609	8,2	Vakırbank
36 - Vakıflar Finansal Kiralama AŞ (*)	60.000.000	60.000.000	100,0	35.702.000	59,5	35.702.000	100,0	5.402.000		1.796.812	5,2	Vakırbank
37 - Vakıflar Pazarlama Sanayi ve Ticaret AŞ (*)	30.241.000	30.241.000	100,0	20.966.000	69,3	19.215.000	91,6	7.871.231				Vakırbank
38 - Vakıf Yatırım Menkul Değerler AŞ (*)	35.000.000	35.000.000	100,0	34.650.000	99,0	34.650.000	100,0	1.946.018				Vakırbank
39 - Vakıf Finans Fac. Hizmetleri AŞ (*)	22.400.000	22.400.000	100,0	17.560.000	78,4	17.554.000	100,0	10.281.000				Vakırbank
40 - Vakıf Menkul Kıymetler Yatırım Ort. AŞ	15.000.000	15.000.000	100,0	1.763.000	11,8	1.763.000	100,0	676.386		883.423	23,2	Vakırbank
41 - Vakıf Gayrimenkul Değerleme AŞ (*)	7.000.000	7.000.000	100,0	3.800.000	54,3	3.800.000	100,0	1.847.467		3.705.858	17.646,9	Vakırbank
42 - Vakıf Portföy Yönetimi AŞ (*)	3.000.000	3.000.000	100,0	3.000.000	100,0	3.000.000	100,0	2.135.087				Vakırbank
43 - Güçbirliği Holding AŞ	30.000.000	30.000.000	100,0	21.000	0,1	21.000	100,0					Vakırbank
44 - İzmir Entersasyonal Otellelik AŞ	120.000	120.000	100,0	6.000	5,0	6.000	100,0	1.832.984				İller Bankası
45 - Niğde Beton San. Tic. AŞ	27.000.000	27.000.000	100,0	503.355	1,9	503.355	100,0		3.449.281			TCZB
46 - T. Vakıflar Bankası TAO (**)	2.500.000.000	2.500.000.000	100,0	258.250	0,0	258.250	100,0	1.460.080.000		10.000	3,9	TCZB
47 - Milli Reasürans T AŞ	615.000.000	615.000.000	100,0	15.313.500	2,5	15.313.500	100,0	98.349.000				Vakırbank
48 - T. Sınai Kalkınma Bankası AŞ	1.100.000.000	1.100.000.000	100,0	92.152.000	8,4	93.386.000	101,3	307.264.000		21.781.447	23,3	TCDD
49 - İzmir Banliyö Taş.Sis. Tic. AŞ (İZBAN)	75.000.000	63.750.000	85,0	37.500.000	50,0	31.875.000	85,0		17.250.000			TDİ
50 - Transbaş Trabzon Serb. Böl. İş. AŞ	1.650.000	1.650.000	100,0	76.494	4,6	76.494	100,0					AOÇ
51 - Emek İnşaat İşl. AŞ	14.500.000	14.500.000	100,0	101.500	0,7	101.500	100,0	5.565.000				AOÇ
52 - Ankara Cıvırı Pancar Ek. Kop.	826.600	826.600	100,0	2	0,0	2	100,0					TRT
53 - Anten Teknik Hizmet. ve Yercici Tesis İşl. AŞ	17.680.000	17.680.000	100,0	1.768.000	10,0	1.768.000	100,0					TMO
54 - TMO-TOBB Tar. Ürün. Lis. Dep. San. ve Tic. AŞ	51.000.000	51.000.000	100,0	24.480.000	48,0	24.480.000	100,0	663.885				
Toplam (I)	6.269.696.133	6.232.336.025	99,4	694.353.013	11,1	683.188.511	98,4	2.842.649.525	49.775.263	82.837.149	12,1	

(*) Özel Kanunu gereğince denetime tabi olan Vakıfbank'ın iştirak payı %50'nin üzerinde olmakla birlikte, Şirket denetime tabi değildir.

(**) Özel Kanunu gereğince denetlenmekle olup, T.C. Ziraat Bankası'nın iştirak payını göstermektedir.

(Ek-7/3)
(TL)

KİT'ler ve Savıştay'ın denetimine giren kuruluşların iştirakleri

İştirakler	İştirakin sermayesi			Kuruluşların toplam sermaye			2012 dönem sonucu		Dönem sonu kuruluş dışı temettü (E)	Temettütün kuruluşun ödenmiş sermayesine oranı (E/D)	Sermayeye katılan kuruluşlar
	Nominal (A)	Ödenmiş (B)	Ödeme oranı %	Taahhüdü (C)	% (C/A)	Ödemesi (D)	% (D/C)	Kar			
II- Birden fazla kuruluşun iştirak ettiği şirketler :											
1- TC Merkez Bankası	25.000	25.000	100,0	5.076	20,3	5.076	100,0	4.346.373.000	1.000	19,7	TCZB Halkbank
2- Rokeisan AŞ	147.053.000	147.053.000	100,0	36.912.000	25,1	29.902.000	81,0	189.573.000	17.455.128	58,4	MKE,Vakıfbank
3- Vakıf Gayrimenkul Yatırım Ort.AŞ	105.000.000	105.000.000	100,0	43.711.500	41,6	43.711.500	100,0	6.218.000	499.581	1,1	TOKI,Vakıfbank
4- IMKB Takas ve Saklama Bankası AŞ	60.000.000	60.000.000	100,0	32.220.000	53,7	32.220.000	100,0	55.168.000	12.724.047	39,5	Vakıfbank,TCZB, Halkbank, TKB, Ziraat Yat. Menk.Değ.
5- Emeklilik Gözetim Merkezi	6.768.700	6.768.700	100,0	811.000	12,0	811.000	100,0				Ziraat Hayat ve Emeklilik AŞ, Halk Hayat ve Emeklilik AŞ
6- Tarım Sig. Havuz İş.AŞ	3.003.000	3.003.000	100,0	125.125	4,2	125.125	100,0	743.049			Halk Sig.AŞ, Ziraat Sigorta AŞ
7- Bankalararası Kart Merkezi AŞ	14.000.000	14.000.000	100,0	6.528.135	46,6	6.528.135	100,0	1.144.000			TCZB, Halkbank, Vakıfbank
8- Kredi Kayıt Bürosu AŞ	7.425.000	7.425.000	100,0	2.700.000	36,4	2.700.000	100,0	29.648.000	6.063.000	224,6	TCZB, Halkbank, Vakıfbank
9- Mersin Serbest Bölge İşl. A.Ş.	5.402.160	5.402.160	100,0	1.296.518	24,0	1.296.518	100,0	5.173.445	929.257	71,7	T.Halk Bankası, TDI
10- Kredi Garanti Fonu A.Ş.	240.000.000	240.000.000	100,0	12.631.578	5,3	12.631.578	100,0	3.674.688			TCZB, Halkbank, Vakıfbank
11- Kobi Girişim Sermaye Yatırım Ortaklığı AŞ	38.000.000	38.000.000	100,0	12.585.600	33,1	12.585.600	100,0	1.048.000			Halk Bankası, Halk Fin. Kiralama
Toplam(II)	626.676.860	626.676.860	100,0	149.526.532	23,9	142.516.532	95,3	4.638.763.182	37.672.013	26,4	
III- Tasfiye halinde olan ve faaliyet göstermeyen şirketler:											
1- T.H.Sümer Tekstil İş.AŞ (Süti)	7.500	7.500	100,0	3.000	40,0	3.000	100,0				Sümer Holding
2- T.H.Yiğit Yeşilyurt Tekstil San.AŞ	5.700	5.700	100,0	239	4,2	239	100,0				Sümer Holding
3- T.H.Şişhan Halı İplik AŞ	20	20	100,0	9	45,0	9	100,0				Sümer Holding
4- T.H.Güney Sanayi AŞ	26.396.461	26.396.461	100,0	63.588	0,2	63.588	100,0				Sümer Holding
5- T.H.Metaş İzmir Metalurji Fab.TAŞ	705.000	705.000	100,0	20.138	2,9	20.138	100,0				Sümer Holding
6- T.H.Et ve Balık Sanayi ve Tic.AŞ (Et-Paş)	500	500	100,0	125	25,0	125	100,0				EBK
7- T.H.Türk Suudi Yatırım Holding AŞ	5.800.000	5.800.000	100,0	2.301.875	39,7	2.301.875	100,0				TKB, Sümerholding
8- T.H. Teşebbüs Destekleme Ajansı AŞ	30	30	100,0	6	20,0	6	100,0				TKB
9- T.H.ETTAŞ (Elektrik İm.Tes.San ve Tic.AŞ)	7.400.000	7.400.000	100,0	3.561.250	48,1	3.561.250	100,0				TEİAŞ
10- T.H. Türk Ticaret Bankası	120.000.000	109.249.236	91,0	328	0,0	328	100,0	248.487.000			TCZB
11- T.H.Azer-Tekel Sig.ve İçki Ür. Paz.Mbş.Müess.	1.806.000	630.000	34,9	903.000	50,0	555.000	61,5				Gayrimenkul AŞ
12- T.H.JTI Central Asia	89.310.000	89.310.000	100,0	17.826.000	20,0	17.826.000	100,0				Gayrimenkul AŞ
13- T.H.Türkiye Krom İşletmeleri AŞ	336.119	336.119	100,0	16.806	5,0	16.806	100,0				Eti Maden
14- T.H.Metek Metal Teknoloji ve Yatırım AŞ	5.903.549	5.903.549	100,0	1.180.710	20,0	1.180.710	100,0				Eti Maden
15- T.H.World Vakıf UBB Ltd.	893.100	893.100	100,0	732.342	82,0	732.342	100,0				Vakıfbank
16- T.H.Doğru Halk Holding AŞ	2.000.000	2.000.000	100,0	801.662	40,1	801.662	100,0				Doğuşan
Toplam (III)	260.563.979	248.637.215	95,4	27.411.078	10,5	27.063.078	98,7	248.487.000			

(Ek:7/5)
(TL)

K[ı]T[ı]ler ve Sayıştay'ın denetimine giren kuruluşların iştirakleri

İştirakler	İştirakin sermayesi			Kuruluşun sermaye				2012 dönem sonucu		Dönem sonu kuruluşu düşen temettü (E)	Temettütün kuruluşun ödenmiş sermayesine oranı (E/D)	Sermayeye katılan kuruluşlar
	Nominal (A)	Ödenmiş (B)	Ödeme oranı %	Taahhüdü (C)	% (C/A)	Ödemesi (D)	% (D/C)	Kar	Zarar			
Devreden toplam	7.373.561.868	6.502.197.868	88,2	899.977.631	12,2	899.628.631	100,0	466.125.400	147.323.000	8.563.000	1,0	TÜRKSAT
25- Pendrell Corporation (ICO Global Communication Ltd)	2.013.150.000	2.013.150.000	100,0	8.052.600	0,4	8.052.600	100,0					TPAO
26- TPIC(Turkish Petroleum International Com.)	267.930.000	267.930.000	100,0	267.930.000	100,0	267.930.000	100,0	160.169.000		170.563.000	954.893,1	TPAO
27- TPOC(Turkish Petroleum Overseas Comp.)	17.862	17.862	100,0	17.862	100,0	17.862	100,0	103.294.000		97.067.000	543.427,4	TPAO
28- TPBTC(Turkish Petr.Baku Tiflis Ceyhan Ltd.)	17.862	17.862	100,0	17.862	100,0	17.862	100,0	6.370		6.826	7,6	TPAO
29- TPSCP(Turkish Pet.Sout Caucas Pipeline Ltd.)	89.310	89.310	100,0	89.310	100,0	89.310	100,0		1.729.000			TPAO
30- Kazakturkmunay Ltd. Şti.	7.144.800	7.144.800	100,0	3.500.952	49,0	3.500.952	100,0					TPAO
31- Turkish Petroleum Badra Limited Company	17.862	17.862	100,0	17.862	100,0	17.862	100,0					TPAO
32- Turkish Petroleum Missan Limited Company	17.862	17.862	100,0	17.862	100,0	17.862	100,0					TPAO
33- BOTAS International Limited (BIL)	893.100	893.100	100,0	893.100	100,0	210.895	23,6		24.019.888			BOTAS
34- Turusgaz	80.000	80.000	100,0	28.000	35,0	28.000	100,0	352.572				BOTAS
35- NIC Nabucco Gas Pipeline International Co.	331.481.000	331.481.000	100,0	54.164.000	16,3	54.164.000	100,0		105.434.679			BOTAS
36- Kıbrıs Türk Kıyı Em.ve Gemi Kur.Ltd.Şti.	5.314.000	5.314.000	100,0	2.598.700	48,9	2.598.700	100,0		419.000			Kıyı Emn.Gen.Müd.
37- Etimine S.A	23.560.000	23.560.000	100,0	17.674.000	75,0	17.674.000	100,0	11.171.574				Eti Maden
38- Etiproducts	11.783.000	11.783.000	100,0	5.891.000	50,0	5.891.000	100,0	7.198.232				Eti Maden
39- Vakıfbank International AG	106.042.500	106.042.500	100,0	95.438.250	90,0	95.438.250	100,0	18.243.889				Vakıfbank
40- Kıbrıs Vakıflar Bankası Ltd.	40.000.000	40.000.000	100,0	6.000.000	15,0	6.000.000	100,0	5.787.761				Vakıfbank
41- İstanbul Risk Sermayesi Öncü Girişimi (IVCI)	366.213.000	112.236.000	30,6	22.884.000	6,2	7.011.000	30,6		5.396.308			TKB
42- Euronews SA	83.307.128	83.307.128	100,0	12.337.786	14,8	12.337.786	100,0					TRT
Toplam (IV)	10.630.621.154	9.505.280.154	89,4	1.397.530.776	13,1	1.380.626.572	98,8	772.348.798	284.321.875	276.199.826	20,0	

(Ek:7/6)
(TL)

KİT'ler ve Sayıştay'ın denetimine girilen kuruluşların istatistikleri

İştirakler	İştirakim sermayesi			Kuruluşun sermaye			2012 dönem sonucu		Dönem sonu kuruluşun düşen temettü (E)	Temettütün kuruluşun ödenmiş sermayesine oranı (E/D)	Sermayeye katılan kuruluşlar	
	Nominal (A)	Ödenmiş (B)	Ödeme Oranı %	Taahhüdü (C)	% (C/A)	Ödemesi (D)	% (D/C)	Kar				Zarar
V- %50'den fazla kamu payı olan şirketler (*):												
1- Emlak Konut GYO A.Ş.	2.500.000.000	2.500.000.000	100,0	1.875.000.000	75,0	1.874.831.360	100,0	488.913.000	149.986.000	8,0	TOKİ, İller Bankası,	
2- Ziraat Konut GYO A.Ş.	1.500.000	1.500.000	100,0	1.123.500	74,9	1.123.500	100,0	703.000	7.655.000	28,4	TCZB, Ziraat Y.M. Değ., Halk Y.M. Değ.	
3- Ziraat Yatırım Menkul Değerler A.Ş.	36.000.000	36.000.000	100,0	27.000.000	75,0	27.000.000	100,0	7.255.000			TCZB, Ziraat Fin. Kiralama	
4- Ziraat Finansal Kiralama A.Ş.	100.000.000	100.000.000	100,0	90.000.000	90,0	90.000.000	100,0	19.401.000			TCZB, Fintek Fin. Tek.	
5- Ziraat Hayat ve Emeklilik A.Ş.	20.000.000	20.000.000	100,0	20.000.000	100,0	20.000.000	100,0	70.080.922	49.984.400	249,9	TCZB, Ziraat Fin. Kiralama, Ziraat Y.M. Değ., Bileşim Alt. Dağ. Kan. ve Öd. Sis., Fintek Fin. Tek. Hiz.	
6- Ziraat Sigorta A.Ş.	20.000.000	20.000.000	100,0	20.000.000	100,0	20.000.000	100,0	45.352.071	27.991.575	140,0	TCZB, Ziraat Fin. Kiralama, Ziraat Y.M. Değ., Bileşim Alt. Dağ. Kan. ve Öd. Sis., Fintek Fin. Tek. Hiz.	
7- Fintek Finansal Teknoloji Hiz. A.Ş.	2.500.000	2.500.000	100,0	2.500.000	100,0	2.500.000	100,0	689.000			TCZB, T. Halk Bankası, Bileşim A.Ş.	
8- Bileşim Alt. Dağ. Kan. ve Öd. Sis. A.Ş.	1.000.000	1.000.000	100,0	1.000.000	100,0	1.000.000	100,0	938.080			TCZB, T. Halk Bankası, Ziraat Finansal Kir. A.Ş.	
9- Halk Yatırım Menkul Değerler A.Ş.	46.000.000	46.000.000	100,0	45.972.000	99,9	45.972.000	100,0	10.514.000	8.995.000	19,6	T. Halk Bankası, Halk Sigorta A.Ş., Halk Hayat ve Emeklilik A.Ş., Bileşim Alt. Dağ. Kan. ve Öd. Sis.,	
10- Halk Gayrimenkul Yat. Ort. A.Ş.	662.500.000	662.500.000	100,0	477.000.000	72,0	477.000.000	100,0	12.005.000	8.008.000	1,7	T. Halk Bank, Halk Yatırım Menkul Değerler A.Ş., Halk Sigorta A.Ş., Halk Hayat ve Emeklilik A.Ş., Halk Finansal Kiralama A.Ş.	
11- Halk Hayat ve Emeklilik A.Ş.	72.000.000	72.000.000	100,0	72.000.000	100,0	72.000.000	100,0	44.493.000	38.704.000	53,8	T. Halk Bank, Halk Sigorta A.Ş., Halk Yatırım A.Ş., Halk Finansal Kiralama A.Ş.	
12- Halk Finansal Kiralama A.Ş.	93.950.000	93.950.000	100,0	93.950.000	100,0	93.950.000	100,0	21.897.000	20.986.000	22,3	T. Halk Bank, Halk Sigorta A.Ş., Halk Yatırım A.Ş., Halk Hayat ve Emeklilik A.Ş., Halk Portföy Yönetimi A.Ş.	
13- Halk Portföy Yönetimi A.Ş.	5.000.000	5.000.000	100,0	5.000.000	100,0	5.000.000	100,0	517.000			T. Halk Bank, Halk Sigorta A.Ş., Halk Yatırım A.Ş., Halk Hayat ve Emeklilik A.Ş., Halk Finansal Kiralama A.Ş.	
14- Halk Faktoring A.Ş.	20.000.000	20.000.000	100,0	20.000.000	100,0	20.000.000	100,0	333.000			T. Halk Bank, Halk Sigorta A.Ş., Halk Yatırım A.Ş., Halk Hayat ve Emeklilik A.Ş., Halk Finansal Kiralama A.Ş.	
15- Temsan A.Ş.	135.000.000	135.000.000	100,0	1.460	0,0	1.460	100,0				T. Halk Bank, Halk Sigorta A.Ş., Halk Yatırım A.Ş., Halk Hayat ve Emeklilik A.Ş., Halk Finansal Kiralama A.Ş.	
16- Türkiye Petrolleri AO	3.000.000.000	1.411.170.743	47,0	319.911	0,0	319.911	100,0				TKB	
17- Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş.	160.000.000	160.000.000	100,0	300	0,0	300	100,0	43.600.000			Sümer Holding	
Genel toplam (I+II+III+IV+V)	6.875.450.000	5.286.620.743	76,9	2.750.867.171	40,0	2.750.698.531	100,0	766.358.073	312.309.975	11,4	Sümer Holding	
	24.663.008.126	21.899.550.997	88,8	5.019.688.570	20,4	4.984.093.224	99,3	9.268.606.578	709.018.963	14,2		

